

Година XXIX
Уторак, 3. јуна 2025. године

Број/Број
33

Година XXIX
Уторак, 3. јуна/липња 2025. године

ISSN 1512-7508 - српски језик
ISSN 1512-7486 - босански језик
ISSN 1512-7494 - хрватски језик

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

408

На основу члана 13. и члана 30. став 3. Закона о држављанству Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 и 87/13) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 75. сједници, одржаној 7.4.2025. године, донио је

**ОДЛУКУ
О СТИЦАЊУ ДРЖАВЉАНСТВА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком у држављанство Босне и Херцеговине прима се лице:

Име: Теодор (Theodor), Презиме: Крунић, пол: мушки, рођен 23.2.2010. године у граду Бечу, Република Аустрија, држављанин Републике Аустрије, име оца: Александар, име мајке: Моника.

Члан 2.

(Упис у матичне књиге)

На основу ове одлуке надлежна матична служба извршиће упис у матичне књиге рођених, односно књиге држављана Босне и Херцеговине.

Члан 3.

(Реализација)

Задужује се Министарство цивилних послова Босне и Херцеговине за реализацију ове одлуке.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 49/25

7. априла 2025. године
Сарајево

Предједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

Na osnovu člana 13. i člana 30. stav 3. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 75. sjednici, održanoj 7.4.2025. godine, donijelo je

**ODLUKU
O STICANJU DRŽAVLJANSTVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom u državljanstvo Bosne i Hercegovine prima se lice:

Ime: Theodor, Prezime: Krunić, spol: muški, rođen 23.2.2010. godine u gradu Beču, Republika Austrija, državljanin Republike Austrije, ime oca: Aleksandar, ime majke: Monika.

Član 2.

(Upis u matične knjige)

Na osnovu ove odluke nadležni matični ured izvršit će upis u matične knjige rođenih, odnosno knjige državljana Bosne i Hercegovine.

Član 3.
(Realizacija)

Zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine za realizaciju ove odluke.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 49/25
7. aprila 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Na temelju članka 13. i članka 30. stavka 3. Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 4/97, 13/99, 41/02, 6/03, 14/03, 82/05, 43/09, 76/09 i 87/13) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 75. sjednici, održanoj 7.4.2025. godine, donijelo je

**ODLUKU
O STJECANJU DRŽAVLJANSTVA
BOSNE I HERCEGOVINE**

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Ovom odlukom u državljanstvo Bosne i Hercegovine prima se osoba:

Ime: Theodor, Prezime: Krunić, spol: muški, rođen 23.2.2010. godine u gradu Beču, Republika Austrija, državljanin Republike Austrije, ime oca: Aleksandar, ime majke: Monika.

Članak 2.
(Upis u matične knjige)

Na temelju ove odluke nadležni matični ured izvršit će upis u matične knjige rođenih, odnosno knjige državljana Bosne i Hercegovine.

Članak 3.
(Realizacija)

Zadužuje se Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine za realizaciju ove odluke.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 49/25
7. travnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

409

На основу члана 8. Закона о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 37/03), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 17. став 2. Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17), Одлуке о утврђивању критеријума за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање ("Службени гласник БиХ", број 5/04) и Закључка Савјета министара Босне и Херцеговине са 71. сједнице, одржане

20. фебруара 2025. године, Савјет министара Босне и Херцеговине на 77. сједници, одржаној 22. априла 2025. године, донио је

**ОДЛУКУ
О РАСПИСИВАЊУ ЈАВНОГ ОГЛАСА ЗА ИЗБОР И
ИМЕНОВАЊЕ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА
УПРАВЕ ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ БОСНЕ
И ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗ РЕДА СТРУЧЊАКА**

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Овом одлуком прописује се процедура за расписивање Јавног огласа за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине из реда стручњака за индиректно опорезивање (у даљем тексту: Јавни оглас), од стране Савјета министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет министара), на период од пет година, са могућношћу једног поновног именовања.

Члан 2.
(Критеријуми за избор кандидата)

Општи и посебни услови и критеријуми за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (у даљем тексту: члан Управног одбора) утврђени су Одлуком о утврђивању критеријума за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање ("Службени гласник БиХ", број 5/04).

Члан 3.
(Састав и начин именовања Комисије)

- (1) Ради провођења поступка избора и давања приједлога кандидата за именовање члана Управног одбора од стране Савјета министара, Савјет министара ће посебним рјешењем именовати Комисију за избор члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Комисија), која се састоји од пет чланова који имају знање из области индиректног опорезивања.
- (2) Најмање три члана Комисије су државни службеници Савјета министара, односно институција Босне и Херцеговине и то по један члан Комисије из: Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине, Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарства спољне трговине и економских односа Босне и Херцеговине. Преостала два члана Комисије не морају бити државни службеници и исте именује Савјет министара на приједлог Министарства финансија и трезора БиХ.
- (3) Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине ће након запримљених приједлога чланова Комисије од стране институција Босне и Херцеговине из става (2) овог члана припремити приједлог рјешења о именовању Комисије и исти доставити Савјету министара ради доношења.

Члан 4.
(Поступак избора кандидата)

- (1) Поступак избора члана Управног одбора укључујући прегледање приспјелих пријава на Јавни оглас и оцјењивање кандидата у складу са утврђеним критеријумима, вршиће Комисија која ће једногласно донијети Пословник о свом раду.
- (2) Административно-техничке послове за потребе Комисије обављаће Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 5.

(Објављивање Јавног огласа)

Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да објави текст Јавног огласа у једном од дневних листова великог тиража у Босни и Херцеговини, "Службеном гласнику БиХ" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ", у складу са чланом 8. Закона о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине.

Члан 6.

(Рок за подношење пријава)

Рок за подношење пријава кандидата на Јавни оглас, са одговарајућим доказима је 15 дана од дана објављивања Јавног огласа у једном од дневних листова великог тиража у Босни и Херцеговини.

Члан 7.

(Престанак важења)

Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о расписивању Јавног огласа за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 31/21).

Члан 8.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 51/25

22. априла 2025. године
Сарајево

Предсједавајућа

Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 8. Закона о министарским именовањима, именовањима Вјећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 37/03), члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 17. став 2. Закона о систему индиректног опорезивања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 и 91/17), Одлуке о утврђивању критерија за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање ("Службени гласник БиХ", број 5/04) и Закључка Вјећа министара Босне и Херцеговине са 71. седнице, одржане 20. фебруара 2025. године, Вјеће министара Босне и Херцеговине на 77. седници, одржаној 22. априла 2025. године, донјело је

ОДЛУКУ**О РАСПИСИВАЊУ ЈАВНОГ ОГЛАСА ЗА ИЗБОР И
ИМЕНОВАЊЕ ЧЛАНА УПРАВНОГ ОДБОРА
УПРАВЕ ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ БОСНЕ И
ХЕРЦЕГОВИНЕ ИЗ РЕДА СТРУЧЊАКА**

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Овом одлуком propisuje se procedura за расписивање Јавног огласа за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине из реда стручњака за индиректно опорезивање (у даљњем тексту: Јавни оглас), од стране Вјећа министара Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Вјеће министара), на период од пет година, са могућношћу једног поновног именовања.

Члан 2.

(Критерији за избор кандидата)

Општи и посебни услови и критерији за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и

Херцеговине (у даљњем тексту: члан Управног одбора) утврђени су Одлуком о утврђивању критерија за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање ("Службени гласник БиХ", број 5/04).

Члан 3.

(Састав и начин именовања Комисије)

- (1) Ради спровођења поступка избора и давања приједлога кандидата за именовање члана Управног одбора од стране Вјећа министара, Вјеће министара ће посебним рјешењем именовати Комисију за избор члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Комисија), која се састоји од пет чланова који имају знање из области индиректног опорезивања.
- (2) Најмање три члана Комисије су државни службеници Вјећа министара, односно институција Босне и Херцеговине и то по један члан Комисије из: Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине, Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине и Министарства ванјске трговине и економских односа Босне и Херцеговине. Преостала два члана Комисије не морају бити државни службеници и исте именује Вјеће министара на приједлог Министарства финансија и трезора БиХ.
- (3) Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине ће након запримљених приједлога чланова Комисије од стране институција Босне и Херцеговине из става (2) овог члана припремити приједлог рјешења о именовању Комисије и исто доставити Вјећу министара ради доношења.

Члан 4.

(Поступак избора кандидата)

- (1) Поступак избора члана Управног одбора, укључујући прегледање приједлога пријава на јавни оглас и оцјенјивање кандидата у складу са утврђеним критеријима, вршит ће Комисија која ће једногласно донјети Пословник о свом раду.
- (2) Административно-техничке послове за потребе Комисије обављат ће Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине.

Члан 5.

(Објављивање Јавног огласа)

Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да објави текст Јавног огласа у једном од дневних листова великог тиража у Босни и Херцеговини, "Службеном гласнику БиХ" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта БиХ", у складу са чланом 8. Закона о министарским именовањима, именовањима Вјећа министара и другим именовањима Босне и Херцеговине.

Члан 6.

(Рок за подношење пријава)

Рок за подношење пријава кандидата на Јавни оглас са одговарајућим доказима је 15 дана од дана објављивања Јавног огласа у једном од дневних листова великог тиража у Босни и Херцеговини.

Члан 7.

(Престанак важења)

Даном ступања на снагу ове одлуке престаје да важи Одлука о расписивању Јавног огласа за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 31/21).

Član 8.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 51/25
22. aprila 2025. godine
Sarajevo

Predsjedavajuća
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, s. r.

Temeljem članka 8. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 37/03), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi sa člankom 17. stavak 2. Zakona o sustavu neizravnog oporezivanja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 44/03, 52/04, 32/07, 34/07, 4/08, 49/09, 32/13 i 91/17), Odluke o utvrđivanju kriterija za izbor i imenovanje člana Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 5/04) i Zaključka Vijeća ministara Bosne i Hercegovine sa 71. sjednice, održane 20. veljače 2025. godine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 77. sjednici, održanoj 22. travnja 2025. godine, donijelo je

ODLUKU

O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA ZA IZBOR I IMENOVANJE ČLANA UPRAVNOG ODBORA UPRAVE ZA NEIZRAVNO OPOREZIVANJE BOSNE I HERCEGOVINE IZ REDA STRUČNJAKA

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom propisuje se procedura za raspisivanje Javnog oglasa za izbor i imenovanje člana Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine iz reda stručnjaka za neizravno oporezivanje (u daljnjem tekstu: Javni oglas), od strane Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara), na razdoblje od pet godina, s mogućnošću jednog ponovnog imenovanja.

Članak 2.

(Kriteriji za izbor kandidata)

Opći i posebni uvjeti i kriteriji za izbor i imenovanje člana Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: član Upravnog odbora) utvrđeni su Odlukom o utvrđivanju kriterija za izbor i imenovanje člana Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje ("Službeni glasnik BiH", broj 5/04).

Članak 3.

(Sastav i način imenovanja Povjerenstva)

- (1) Radi provođenja postupka izbora i davanja prijedloga kandidata za imenovanje člana Upravnog odbora od strane Vijeća ministara, Vijeće ministara će posebnim rješenjem imenovati Povjerenstvo za izbor člana Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo), koja se sastoji od pet članova koji imaju znanje iz oblasti neizravnog oporezivanja.
- (2) Najmanje tri člana Povjerenstva su državni službenici Vijeća ministara, odnosno institucija Bosne i Hercegovine i to po jedan član Povjerenstva iz: Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine, Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine i Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Preostala dva člana Povjerenstva ne moraju biti državni

službenici i iste imenuje Vijeće ministara na prijedlog Ministarstva financija i trezora BiH.

- (3) Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine će nakon zaprimljenih prijedloga članova Povjerenstva od strane institucija Bosne i Hercegovine iz stavka (2) ovog članka pripremiti prijedlog rješenja o imenovanju Povjerenstva i isti dostaviti Vijeću ministara radi donošenja.

Članak 4.

(Postupak izbora kandidata)

- (1) Postupak izbora člana Upravnog odbora, uključujući pregledanje prispjelih prijava na javni oglas i ocjenjivanje kandidata sukladno utvrđenim kriterijima, vršit će Povjerenstvo koje će jednoglasno donijeti Poslovnik o svom radu.
- (2) Administrativno-tehničke poslove za potrebe Povjerenstva obavljat će Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine.

Članak 5.

(Objavljivanje Javnog oglasa)

Zadužuje se Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine da objavi tekst Javnog oglasa u jednom od dnevnih listova velikog tiraža u Bosni i Hercegovini, "Službenom glasniku BiH" i "Službenom glasniku Brčko distrikta BiH", sukladno članku 8. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine.

Članak 6.

(Rok za podnošenje prijava)

Rok za podnošenje prijava kandidata na Javni oglas, s odgovarajućim dokazima, je 15 dana od dana objavljivanja Javnog oglasa u jednom od dnevnih listova velikog tiraža u Bosni i Hercegovini.

Članak 7.

(Prestanak važenja)

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje da važi Odluka o raspisivanju Javnog oglasa za izbor i imenovanje člana Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 31/21).

Članak 8.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 51/25
22. travnja 2025. godine
Sarajevo

Predsjedateljica
Vijeća ministara BiH
Borjana Krišto, v. r.

410

Na osnovu člana 17. Zakona o Savjetu ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/06, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 3. stav (1) Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), Odluke o načinu i kriterijumima za pripremu, izradu i praćenje realizacije Programa javnih investicija/Razvojno- investicionog programa institucija BiH ("Službeni glasnik BiH", broj 48/18) i Zaključkom Savjeta ministara Bosne i Hercegovine sa 108. sjednice održane 19. jula 2017. godine, Savjet ministara Bosne i Hercegovine, na 77. sjednici održanoj 22. aprila 2025. godine, donio je

**УПУТСТВО
О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНИ УПУТСТВА О НАЧИНУ
ПЛАНИРАЊА, ОДОБРАВАЊА И РЕАЛИЗОВАЊА
ВИШЕГОДИШЊИХ ПРОЈЕКТА У
ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Упутству о начину планирања, одобравања и реализовања вишегодишњих пројеката у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 77/21 и 24/24), у члану 14. став (2) умјесто тачке, додаје се интерпункцијски знак зарез и ријечи: "коју претходно усаглашава са Министарством финансија и трезора БиХ."

Став (3) се брише.

Досадашњи став (4) постаје став (3).

Члан 2.

Ово упутство ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 50/25
22. априла 2025. године
Сарајево

Председавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/06, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 3. став (1) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Одлуке о начину и критеријима за припрему, израду и праћење реализације Програма јавних инвестиција/Развојно-инвестицијског програма институција БиХ ("Службени гласник БиХ", број 48/18) и Закључком Вijeћа министара Босне и Херцеговине са 108. сједнице одржане 19. јула 2017. године, Вijeће министара Босне и Херцеговине, на 77. сједници одржаној 22. априла 2025. године, донijело је

**УПУТСТВО
О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНИ УПУТСТВА О НАЧИНУ
ПЛАНИРАЊА, ОДОБРАВАЊА И РЕАЛИЗИРАЊА
ВИШЕГОДИШЊИХ ПРОЈЕКТА У ИНСТИТУЦИЈАМА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Члан 1.

У Упутству о начину планирања, одобравања и реализирања вишегодишњих пројеката у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 77/21 и 24/24), у члану 14. став (2) умјесто тачке, додаје се интерпункцијски знак зарез и ријечи: "коју претходно усаглашава са Министарством финансија и трезора БиХ."

Став (3) се брише.

Досадашњи став (4) постаје став (3).

Члан 2.

Ово упутство ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 50/25
22. априла 2025. године
Сарајево

Председавајућа
Вijeћа министара БиХ
Borjana Krišto, s. r.

Темелјем чланка 17. Закона о Вijeћу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/06, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланком 3. ставак (1) Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), Одлуке о начину и критеријима за припрему, израду и праћење реализације Програма јавних инвестиција/Развојно-

инвестицијског програма институција БиХ ("Службени гласник БиХ", број 48/18) и Закључком Вijeћа министара Босне и Херцеговине са 108. сједнице одржане 19. септембра 2017. године, Вijeће министара Босне и Херцеговине, на 77. сједници одржаној 22. травања 2025. године, донijело је

**НАПУТАК
О ИЗМЈЕНИ И ДОПУНИ НАПУТКА О НАЧИНУ
ПЛАНИРАЊА, ОДОБРАВАЊА И РЕАЛИЗИРАЊА
ВИШЕГОДИШЊИХ ПРОЈЕКТА У ИНСТИТУЦИЈАМА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

Чланак 1.

У Нaпутку о начину планирања, одобравања и реализирања вишегодишњих пројеката у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 77/21 и 24/24), у чланку 14. ставку (2) умјесто тачке, додаје се интерпункцијски знак зарез и ријечи: "коју претходно усаглашава са Министарством финансија и трезора БиХ."

Ставак (3) се брише.

Досадашњи ставак (4) постаје ставак (3).

Чланак 2.

Овај напутак ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 50/25
22. травања 2025. године
Сарајево

Предсједатељка
Вijeћа министара БиХ
Borjana Krišto, v. r.

411

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине на 78. сједници одржаној 12.5.2025. године, донио је

**ЗАКЉУЧАК
О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ МИКРОКРЕДИТНОЈ
ФОНДАЦИЈИ МИ-БОСПО ЗА ПОДНОШЕЊЕ
АПЛИКАЦИЈЕ РАЗВОЈНОЈ БАНЦИ САВЈЕТА
ЕВРОПЕ ЗА ПРОГРАМСКИ ЗАЈАМ У СЕКТОРУ
МИКРОФИНАНСИРАЊА**

1. Савјет министара Босне и Херцеговине даје сагласност микрокредитној фондацији МИ-БОСПО да поднесе апликације Развојној банци Савјета Европе за програмски зајам у сектору микрофинансирања у складу са члановима II и VII Статута (Articles of Agreement) Развојне банке Савјета Европе.
2. Развојна банка Савјета Европе додјељује кредит микрокредитној фондацији МИ-БОСПО у износу од 5.000.000,00 евра за дјелимично финансирање њених активности микрокредитирања за подршку приступу кредитима особама са ниским примањима, углавном женама, укључујући приватна домаћинства и микро предузећа.
3. Микрокредитна фондација МИ-БОСПО, као зајмопримац, у потпуности сноси ризик отплате кредита, ризик финансирања у циљном сектору и осигурава кредиту сва потребна покрића и гаранције за одобрење кредита.
4. Обавеза давања сагласности за инвестиције које Развојна банка Савјета Европе проводи у Босни и Херцеговини проистичу из чланова II и VII Статута (Articles of Agreement) Развојне банке Савјета Европе и није везана за задуживање Босне и Херцеговине нити за издавање суверених државних гаранција.

- Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да о овом закључку обавијести Развојну банку Савјета Европе и достави им апликацију за кредит.
- Овај закључак ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 52/25
12. маја 2025. године
Сарајево

Предједавајућа
Савјета министара БиХ
Борјана Кришто, с. р.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Босне и Херцеговине на 78. сједници одржаној 12.5.2025. године, донијело је

ZAKLJUČAK

O DAVANJU SAGLASNOSTI MIKROKREDITNOJ FONDACIJI MI-BOSPO ZA PODNOŠENJE APLIKACIJE RAZVOJNOJ BANCИ VIJEĆA EVROPE ZA PROGRAMSKI ZAJAM U SEKTORU MIKROFINANSIRANJA

- Вјеће министара Босне и Херцеговине даје сагласност микрокредитној фондацији MI-BOSPO да поднесе апликацију Развојној bancи Вјећа Европе за програмски зајам у сектору микрофинансирања у складу с члановима II и VII Statuta (Articles of Agreement) Развојне банке Вјећа Европе.
- Развојна банка Вјећа Европе додјелује кредит микрокредитној фондацији MI-BOSPO у износу од 5.000.000,00 еура за djelomično финансирање њених активности микрокредитирања за подршку приступу кредитима особама с ниским приманјима, углавном женама, укључујући приватна домаћинства и микропредузећа.
- Микрокредитна фондација MI-BOSPO, као зајмопримач, у потпуности сноси ризик отплате кредита, ризик финансирања у циљном сектору и осигурава кредиту сва потребна покривања и гаранције за одобрење кредита.
- Обавеза давања сагласности за инвестиције које Развојна банка Вјећа Европе проводи у Босни и Херцеговини проистичу из чланова II и VII Statuta (Articles of Agreement) Развојне банке Вјећа Европе и није везана за задуживање Босне и Херцеговине нити за издавање суверених државних гаранција.
- Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да о овом закључку извести Развојну банку Вјећа Европе и достави им апликацију за кредит.
- Овај закључак ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 52/25
12. маја 2025. године
Сарајево

Предједавајућа
Вјећа министара БиХ
Borjana Krišto, s. r.

На основу члана 17. Закона о Вјећу министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ" бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Вјеће министара Босне и Херцеговине на 78. сједници одржаној 12.5.2025. године, донијело је

ZAKLJUČAK

O DAVANJU SUGLASNOSTI MIKROKREDITNOJ ZAKLADI MI-BOSPO ZA PODNOŠENJE APLIKACIJE RAZVOJNOJ BANCИ VIJEĆA EVROPE ZA PROGRAMSKI ZAJAM U SEKTORU MIKROFINANSIRANJA

- Вјеће министара Босне и Херцеговине даје сагласност микрокредитној заклади MI-BOSPO да поднесе апликацију Развојној bancи Вјећа Европе за програмски зајам у сектору микрофинансирања у складу с чланцима II и VII Statuta (Articles of Agreement) Развојне банке Вјећа Европе.
- Развојна банка Вјећа Европе додјелује кредит микрокредитној заклади MI-BOSPO у износу од 5.000.000,00 еура за djelomično финансирање њених активности микрокредитирања за подршку приступу кредитима особама с ниским приманјима, углавном женама, укључујући приватна кућанства и микропредузећа.
- Микрокредитна фондација MI-BOSPO, као зајмопримач, у потпуности сноси ризик отплате кредита, ризик финансирања у циљном сектору и осигурава кредиту сва потребна покривања и јамства за одобрење кредита.
- Обвеза давања сагласности за инвестиције које Развојна банка Вјећа Европе проводи у Босни и Херцеговини проистичу из чланова II и VII Statuta (Articles of Agreement) Развојне банке Вјећа Европе и није везана за задуживање Босне и Херцеговине нити за издавање суверених државних јамства.
- Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да о овом Закључку извести Развојну банку Вјећа Европе и достави им апликацију за кредит.
- Овај Закључак ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

VM број 52/25
12. свибња 2025. године
Сарајево

Предсједатељка
Вјећа министара БиХ
Borjana Krišto, v. r.

МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

412

На основу члана 61. став (2) Закона о управи Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 32/02, 102/09 и 71/17), члана 15. став (1) Закона о одбрани Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05) и члана 98. став (1) Закона о служби у Оружаним снагама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 и 38/18), министар одбране доноси

ПРАВИЛНИК

O ИЗМЈЕНАМА ПРАВИЛНИКА O СИСТЕМУ КЛАСИФИКАЦИЈЕ ВОЈНИХ ЛИЦА

Члан 1.
(Предмет)

Предмет овог правилника су измјене Правилника о систему класификације војних лица (у даљем тексту: Правилник), број 10-02-3-2083-37/22 од 28.03.2024. године ("Службени гласник БиХ", број 32/24).

Члан 2.
(Измјена члана 27.)

- Члан 27. став (2) мијења се, те гласи:
"Промјена прве двије ознаке у ВЕС-ти регулисане су члановима 28. и 29. Правилника, а промјену треће ознаке у ВЕС-ти врши Министарство одбране - Сектор за

управљање персоналом, на основу приједлога начелника Заједничког штаба".

Члан 3.

(Измјене члана 35.)

- (1) У члану 35. тачка б) "Прилог број 2. - Називи формацијских дужности", замјењује се са новим прилогом "Прилог број 2. - Називи формацијских дужности", који је саставни дио овог Правилника."

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Прилог: "Прилог број 2. - Називи формацијских дужности".

Број 10-34-1-10-35/25

16. маја 2025. године

Сарајево

Министар

Зукан Хелез, с. р.

Прилог број 2

НАЗИВИ ФОРМАЦИЈСКИХ ДУЖНОСТИ

Р.б.	Назив дужности	Број изврши-лаца
1	2	3
1	Административни техничар	104
2	Администратор АДИ	1
3	Администратор базе података	3
4	Администратор ЈАН-а	3
5	Аналитичар	3
6	Аналитичар сајбер пријетњи	2
7	Аналитичар обавјештајних података о сајбер пријетњама	1
8	Аналитичар за контраобавјештајне послове	2
9	Аналитичар за процјену рањивости, уј. администратор за сајбер безбједносне системе	1
10	Архивар	11
11	Аутоелектричар	1
12	Батаљонски имам	4
13	Батаљонски капелан	2
14	Батаљонски свештеник	2
15	Благајник	12
16	Болничар	59
17	Бравар	5
18	Бравар-арминач	1
19	Бригадни имам	7
20	Бригадни капелан	5
21	Бригадни свештеник	6
22	Деконтаминатор АБХО	15
23	Деконтаминатор АБХО - везиста	2
24	Деминер	98
25	Деминер - возач	79
26	Диспечер	8
27	Дјеловођа - експедитор	18
28	Доносилац	108
29	Експедитор	3
30	Електричар	32
31	Електричар - возач	1
32	Електричар, уј.манипулант за производњу и филтрацију воде	1
33	Електромеханичар	8
34	Електромеханичар за агрегате	1
35	Фотограф - асистент сниматеља - возач	1
36	Генерални инспектор	1
37	Главни аналитичар	5
38	Главни аналитичар за фото податке и географске карте	1
39	Главни имам	1
40	Главни капелан	1
41	Главни конобар	1
42	Главни кувар	21
43	Главни подофицир	49

44	Главни свештеник	1
45	Инспектор	21
46	Инструктор	88
47	ИТ оператер	2
48	Извиђач	113
49	Извиђач - возач	115
50	Извиђач АБХО	7
51	Извиђач АБХО - везиста	1
52	Извиђач-ронилац	2
53	Извршни официр	79
54	Командант	50
55	Командир	1508
56	Командир - главни кувар	5
57	Командир - возач	26
58	Конобар	2
59	Контролор	22
60	Контролор - инструктор	9
61	Котловничар	24
62	Кувар	59
63	Кувар - возач	18
64	Куир-возач	61
65	Лаборант	7
66	Лаборант за радиолошке анализе	1
67	Лабораторијски техничар	2
68	Летач техничар	48
69	Лични помоћник	3
70	Љекар	3
71	Malware аналитичар, уј. специјалиста за дигиталну форензику	1
72	Манипулант	6
73	Медицински техничар	75
74	Медицински техничар - возач	4
75	Механичар	68
76	Механичар за АБХ средства	1
77	Механичар за агрегате	20
78	Механичар за артиљеријско наоружање	22
79	Механичар за делаборацију и ремонт артиљеријске муниције	4
80	Механичар за делаборацију и уништавање муниције и МЕС спаљивањем	4
81	Механичар за гусјеничаре	7
82	Механичар за изворе струје	1
83	Механичар за контролу паљбе	11
84	Механичар за контролу паљбе, уј. манипулант за производњу и филтрацију воде	1
85	Механичар за куполу	5
86	Механичар за муницију и МЕС, уј. возач	3
87	Механичар за операције извлачења	1
88	Механичар за оптичке и нишанске справе	3
89	Механичар за пјешадијско наоружање	20
90	Механичар за пјешадијско наоружање (Контакт тим)	2
91	Механичар за пјешадијско наоружање-манипулант за производњу и филтрацију воде	1
92	Механичар за пјешадијску муницију	3
93	Механичар за ракетно наоружање	1
94	Механичар за средства везе	22
95	Месар	1
96	Метеоролог	4
97	Молер	4
98	Молер, уј. манипулант за производњу и филтрацију воде	1
99	Музичар, други пулт	28
100	Музичар, први пулт	12
101	Начелник	210
102	Нишанџија	467
103	Носилац заставе	1
104	Официр оперативног центра уј. Официр за операције	1
105	Официр за АБХО	4
106	Официр за АДЛ	4
107	Официр за админ. и софтвер	1
108	Официр за административне послове и архиву	1
109	Официр за анализе	3
110	Официр за антитерористичке операције	3

111	Официр за базу података	5
112	Официр за базу података - програмер	1
113	Официр за цивилно - војну сарадњу	25
114	Официр за доктрину	12
115	Официр за доктрину борбених јединица	1
116	Официр за финансије, буџет и контролу	2
117	Официр за физичку спремност	4
118	Официр за формацију и класификацију персонала	1
119	Официр за графички и мултимедијални дизајн	1
120	Официр за индивидуалну обуку - официра	1
121	Официр за информисање	6
122	Официр за инфраструктуру	5
123	Официр за инфраструктуру и локацијске послове	1
124	Официр за инспекције	2
125	Официр за интендантску службу	2
126	Официр за инжињерију	3
127	Официр за ИТ	11
128	Официр за колективну обуку	1
129	Официр за комуникације	21
130	Официр за контра-обавјештајне послове	7
131	Официр за контролу	7
132	Официр за контролу кретања	1
133	Официр за контролу квалитета деминирања	1
134	Официр за контролу производње	3
135	Официр за координацију	2
136	Официр за КОП (ЦИ)	1
137	Официр за културно историјско наслеђе	3
138	Официр за квалитет деминирања	2
139	Официр за логистичке операције	3
140	Официр за логистичке планове и операције	7
141	Официр за логистички буџет	1
142	Официр за логистичко планирање	2
143	Официр за логистичку спремност	1
144	Официр за логистику	29
145	Официр за локације	1
146	Официр за материјални менаџмент	2
147	Официр за МФП	43
148	Официр за МиМЕС	1
149	Официр за мировне операције	3
150	Официр за моторна возила и помоћну опрему	1
151	Официр за МС класе III, V и VII, уј. Официр за донирана МС	1
152	Официр за набавке и услуге	1
153	Официр за наоружање борбених возила	1
154	Официр за научене лекције	1
155	Официр за научене лекције и евалуацију обуке	1
156	Официр за обавјештајне послове	13
157	Официр за обавјештајно - безбједносне послове	21
158	Официр за обавјештајно-безбједносне послове	8
159	Официр за обуку	38
160	Официр за обуку и планове	7
161	Официр за оцјењивање	6
162	Официр за односе са јавношћу	4
163	Официр за односе са јавношћу за унутрашње информисање	1
164	Официр за одржавање	17
165	Официр за ОМЈ	1
166	Официр за операције	17
167	Официр за операције и обуку	2
168	Официр за операције и праћење ситуације	2
169	Официр за операције ПВО	1
170	Официр за оперативне послове	11
171	Официр за оперативне послове и обуку	12
172	Официр за оперативне послове и планирање	1
173	Официр за оперативне - логистичке послове	8
174	Официр за оперативну евиденцију	10
175	Официр за оперативну подршку и провођење споразума	1
176	Официр за опрему	1
177	Официр за персоналне послове	45
178	Официр за питања војне дисциплине	1
179	Официр за планирање	27
180	Официр за планирање и обуку	2

181	Официр за планирање и обуку операцијама уништавања НУС-а	1
182	Официр за планирање и операције	6
183	Официр за планирање и протокол	1
184	Официр за планирање, анализу и контролу	17
185	Официр за планирање, обуку и готовост веза	3
186	Официр за планирање, програмирање и буџетирање	1
187	Официр за планирање, развој доктрине и операције	2
188	Официр за планове и координацију	1
189	Официр за планове и операције	2
190	Официр за подршку и координацију обуке	1
191	Официр за подршку операцијама	4
192	Официр за подршку ваздушним снагама	1
193	Официр за попуњу	1
194	Официр за ИПЗ, ЗНР и ЗО	9
195	Официр за праћење кретања наоружања и војне опреме	1
196	Официр за праћење попуње, бројног стања и извјештавања	1
197	Официр за праћење ситуације	2
198	Официр за правне послове	13
199	Официр за пријем у ВС и резервни састав	2
200	Официр за пријем, задржавање у служби, престанак службе и транзицију	1
201	Официр за прикупљање, обраду и чување података	3
202	Официр за процјене и прилагођавање ОС БиХ	1
203	Официр за процјене обуке механизоване чете - инструктор	1
204	Официр за процјену зртиљеријске батерије	1
205	Официр за процјену борбено сервисне подршке-инструктор	1
206	Официр за процјену Центра за УВ арт. батерије - инструктор	1
207	Официр за процјену и контролу обуке	2
208	Официр за процјену об. безбједносних послова - инструктор	1
209	Официр за процјену обуке инжињерије - инструктор	1
210	Официр за процјену обуке извиђачког вода - инструктор	1
211	Официр за процјену обуке оклопног вода - инструктор	1
212	Официр за процјену обуке вода - инструктор	1
213	Официр за процјену обуке вода АБХ одбране-инструктор	1
214	Официр за процјену обуке водз артиљерије - инструктор	1
215	Официр за процјену персонала - инструктор	1
216	Официр за професионални развој	1
217	Официр за професионални развој, вођење у служби и класификацију	1
218	Официр за програме	2
219	Официр за саобраћај	1
220	Официр за протокол	3
221	Официр за провођење споразума	3
222	Официр за рад са класификованом документацијом	1
223	Официр за рзд у оперативном центру	1
224	Официр за развој и контролу обуке	3
225	Официр за развој и модернизацију	1
226	Официр за развој система каријере	1
227	Официр за регистрације	1
228	Официр за ресурсе	1
229	Официр за резервни састав	1
230	Официр за РТС и РРС	1
231	Официр за санитет	6
232	Официр за саобраћај	1
233	Официр за саобраћај и одржавање	3
234	Официр за саобраћај и транспорт	3
235	Официр за сарадњу и везу	1
236	Официр за сарадњу са НАТО-ом	3
237	Официр за сарадњу са ОС САД и несврпским земљама	1
238	Официр за сарадњу са ОС у региону	1
239	Официр за сарадњу са ОС земаља ЕУ	1
240	Официр за сарадњу са порезним управама и ПИО	1
241	Официр за безбједност	5
242	Официр за безбједност и контраобавјештајне послове	4
243	Официр за безбједност комуникација	2

244	Официр за безбједностлетења	3
245	Официр за безбједност лица и обављање интервјуа	1
246	Официр за безбједност података и комуникација	2
247	Официр за систем планирања, програмирања и извршења буџета	1
248	Официр за снабдијевање	7
249	Официр за снабдијевање и набавку	1
250	Официр за снабдијевање и набавку ВТМС	1
251	Официр за снабдијевање и набавку ВТМС	2
252	Официр за снабдијевање и транспорт	3
253	Официр за снабдијевање и услуге	8
254	Официр за снабдијевање средстава класе I - X	4
255	Официр за СПБИ - буџет аналитичар	1
256	Официр за специјалистичке курсеве	2
257	Официр за специјалистичке курсеве борбене подршке	1
258	Официр за специјалистичке курсеве борбених родова	1
259	Официр за специјалистичке курсеве из области управљања складиштима наоружања и муниције	2
260	Официр за специјалистичке курсеве мировних операција	1
261	Официр за специјалне и тешке транспорте	1
262	Официр за СППБИ - аналитичар буџета	1
263	Официр за готовост	3
264	Официр за спремност логистичке опреме	10
265	Официр за спремност снабдијевања и набавку	1
266	Официр за средства класе I	2
267	Официр за средства класе II и VI	2
268	Официр за средства класе III	1
269	Официр за средства класе IV	2
270	Официр за средства класе IX	1
271	Официр за средства класе VII	1
272	Официр за стандардизацију	3
273	Официр за стандардизацију и безбједност летења	7
274	Официр за стандардизацију процедура НАТО	1
275	Официр за статусна питања	8
276	Официр за статусна питања и оцјењивање	1
277	Официр за стимулативне мјере и статусна питања активног и резервног састава	1
278	Официр за структуру и организацију снага	2
279	Официр за школовање и усавршавање	3
280	Официр за школовање, усавршавање и обуку	3
281	Официр за техничко одржавање, транспорт, ППЗ, ЗНР и 30	1
282	Официр за техничку подршку	1
283	Официр за транспорт	6
284	Официр за транспорт и саобраћај	1
285	Официр за транзицију	4
286	Официр за унапређење	1
287	Официр за унапређење и стимулативне мјере	1
288	Официр за управљање дистрибуцијом обавјештајних података	2
289	Официр за управљање фреквентним спектром	2
290	Официр за управљање каријером	1
291	Официр за управљање одржавања објеката и локација	1
292	Официр за управљање персоналом	4
293	Официр за управљање резервним персоналом	1
294	Официр за управљање ваздушним простором	1
295	Официр за услуге и инфраструктуру	4
296	Официр за узбуњивање	1
297	Официр за ватрену подршку	9
298	Официр за вертикалну инжињерију	1
299	Официр за ветеринарску службу	1
300	Официр за везу и комуникације	7
301	Официр за везу са иностраним снагама и организацијама	1
302	Официр за вјежбе	2
303	Официр за вођење оперативне слике	2
304	Официр за војни протокол	1
305	Официр за војно - обавјештајне системе подршке	1
306	Официр за војну дисциплину и стандарде понашања	1
307	Официр за војну полицију	8
308	Официр за војну стратегију	1
309	Официр за залихе	1
310	Официр за ваздушне операције	4

311	Официр за ваздушне операције (ЈТАЦ)	5
312	Официр за ваздухоплов - хеликоптер мотор	2
313	Официр за ваздухопловну логистику, снабдијевање и наоружање	1
314	Официр за ваздухопловну опрему - хеликоптер	1
315	Официр за ваздухопловнутехнику и снабдијевање	2
316	Официр ваздухопловне медицине	1
317	Оператер	60
318	Оператер за комуникације	236
319	Оператер за комуникације, уј. возач	91
320	Оператер, уј. возач	1
321	Орнитолог- одржавање летишта	2
322	Оружар, уј. возач	24
323	Осмаграч	6
324	Перионичар	11
325	Перионичар-пеглар	3
326	Пилот	39
327	Пионир	21
328	Пионир, уј. возач	9
329	Пиротехничар	2
330	ПНШ за цивилно - војну сарадњу	9
331	ПНШ за комуникације и информатичке системе	11
332	ПНШ за логистику	11
333	ПНШ за МФП	6
334	ПНШ за обавјештајно - безбједносне послове	10
335	ПНШ за операције и обуку	11
336	ПНШ за персонал	11
337	Подофицир амбуланте	4
338	Подофицир батерије	5
339	Подофицир чете	104
340	Подофицир контроле производње	3
341	Подофицир контроле ватре	9
342	Подофицир радионице	1
343	Подофицир специјалиста ваздушних операција	3
344	Подофицир вода	229
345	Подофицир за административно техничке послове	1
346	Подофицир за артиљерију	1
347	Подофицир за базу података	13
348	Подофицир за централе	2
349	Подофицир за цивилно - војну сарадњу	4
350	Подофицир за делаборацију артиљеријске муниције	1
351	Подофицир за делаборацију и ремонт	2
352	Подофицир за делаборацију и ремонт артиљеријске муниције	1
353	Подофицир за доктрину	1
354	Подофицир за донирана МС	1
355	Подофицир за физичку спремност	2
356	Подофицир за ИЛС	2
357	Подофицир за инспекцијски прегледмуниције и МЕС	1
358	Подофицирза испитивање	1
359	Подофицир за истражне радње, уј. возач	12
360	Подофицир за ИТ	7
361	Подофицир за извиђање земаљским сензором	3
362	Подофицир за КДЗ	6
363	Подофицир за класу I	12
364	Подофицир за класу II и IV	1
365	Подофицир за класу II и VI	1
366	Подофицир за класу II, IV	9
367	Подофицир за класу III	12
368	Подофицир за класу IV	1
369	Подофицир за класу IX	2
370	Подофицир за класу V	4
371	Подофицир за класу VII	1
372	Подофицир за контраобавјештајне послове	6
373	Подофицир за контролу кретања	7
374	Подофицир за контролу ватре	3
375	Подофицир за контролу залиха	2
376	Подофицир за контролу залиха МС класе I	1
377	Подофицир за контролу залиха МС класе II и VI	1
378	Подофицир за контролу залиха МС класе III	1
379	Подофицир за контролу залиха МС класе VII	1
380	Подофицир за КОП (прикупљање)	1

381	Подофицир за криминалистику	3
382	Подофицир за КТП мунџије и МЕС	1
383	Подофицир за логистичке планове и операције	8
384	Подофицир за логистику	10
385	Подофицир за МФП	43
386	Подофицир за моторна возила и помоћну опрему	1
387	Подофицир за мунџију	3
388	Подофицир за мунџију и МЕС	1
389	Подофицир за музејске поставке	3
390	Подофицир за наоруџање борбених возила	1
391	Подофицир за обавјештајне - безбједносне послове	3
392	Подофицир за обавјештајне послове	15
393	Подофицир за обавјештајне послове, уј. возач	3
394	Подофицир за обуку	23
395	Подофицир за оцјењивање	2
396	Подофицир за одржавање	6
397	Подофицир за одржавање и услуге	2
398	Подофицир за одржавање МТС	3
399	Подофицир за ОМЈ	1
400	Подофицир за операције	10
401	Подофицир за операције и обуку	1
402	Подофицир за оперативну евиденцију	1
403	Подофицир за КДЗ, уј. возач	4
404	Подофицир за персонал	29
405	Подофицир за пјешадијску мунџију	1
406	Подофицир за планирање и операције	8
407	Подофицир за планирање, програмирање и буџетирање	1
408	Подофицир за ППЗ, ЗНР и ЗЖС	5
409	Подофицир за праћење пацијената	1
410	Подофицир за праћење попуне и извјештавање	1
411	Подофицир за праћење ситуације	2
412	Подофицир за прикупљање података и анализу	8
413	Подофицир за професионални развој	2
414	Подофицир за програмирање	1
415	Подофицир за саобраћај и транспорт	3
416	Подофицир за рад са класификованом документацијом	3
417	Подофицир за раду оперативном центру	3
418	Подофицир за радио-гониометрисање	4
419	Подофицир за радио-извиђање	4
420	Подофицир за радне налоге	15
421	Подофицир за регистрације и штете	1
422	Подофицир за регрутацију	1
423	Подофицир зз регрутацију, мотивацију и задржавање у служби	4
424	Подофицир за санитетске евиденције	2
425	Подофицир за санитетско снабдијевање	4
426	Подофицир за сзобраћајне увиђаје	3
427	Подофицир за сарадњу са порезним управама и ПИО/МИО	1
428	Подофицир за безбједносне послове	1
429	Подофицир за безбједност	3
430	Подофицир за безбједност информатичке опреме	1
431	Подофицир за безбједност лица и обављање интервјуа	1
432	Подофицир за безбједност података и комуникација	8
433	Подофицир за снабдијевање	90
434	Подофицир за снабдијевање класе I, II и VI, уј. возач	9
435	Подофицир за снабдијевање класе I, II и VI уј. возач	3
436	Подофицир зз снабдијевање класе III	3
437	Подофицир за снабдијевање класе III - воззч	9
438	Подофицир за снабдијевање класе IV	3
439	Подофицир за снабдијевање класе IV и VII, уј. возач	9
440	Подофицир за снабдијевање класе IX	3
441	Подофицир за снабдијевање класе IX - воззч	9
442	Подофицир за снабдијевање класе V	3
443	Подофицир за снабдијевање класе V - возач	9
444	Подофицир за снабдијевање класе VII	3
445	Подофицир за снабдијевање класе VIII	5
446	Подофицир за снабдијевање класе VIII, уј. возач	9
447	Подофицир за специјалистичке курсеве	5
448	Подофицир за спремност	1
449	Подофицир за стандардизацију	1
450	Подофицир за статусна питања	4

451	Подофицир за сузбијање криминалитета	6
452	Подофицир за штампарију	1
453	Подофицир за транспорт и одржавање	2
454	Подофицир за унапређење	1
455	Подофицир за управљање каријером	1
456	Подофицир за управљање персоналом	2
457	Подофицир за управљање ватром	21
458	Подофицир за усавршавање и обуку	2
459	Подофицир за услуге	1
460	Подофицир за узбуњивање	2
461	Подофицир за ватрену подршку	3
462	Подофицир за везе земља - ваздух	2
463	Подофицир за војну полицију	1
464	Подофицир за ваздушне операције (ЈТАЦ)	1
465	Подофицир за безбједност	1
466	Помоћни кувар	2
467	Помоћни лаборант	1
468	Помоћник нишанције	132
469	Помоћник оператора - деминер	6
470	Помоћник послуживоца реморкера	2
471	Послужилац	95
472	Послужилац - АБХ извиђач	24
473	Послужилац - руковалац мунџијом	27
474	Послужилац- возач	20
475	Послужилац цистерне АЦВ	2
476	Послужилац дозера	6
477	Послужилац ЕАГ	1
478	Послужилац електро агрегата за напајање	6
479	Послужилац грејдера	3
480	Послужилац компресора	6
481	Послужилац копаџа	9
482	Послужилац моста	16
483	Послужилац моторне тестере	6
484	Послужилац моторног бушача	3
485	Послужилац на радио уређају	4
486	Послужилац понтонског моста	12
487	Послужилац реморкера	2
488	Послужилац тешке ауто дизалице	1
489	Послужилац уј. болничар	15
490	Послужилац утоваривача	6
491	Послужилац ваљка	3
492	Послужилац ванбродских мотора	3
493	Послужилац, уј. болничар	3
494	Послужилац, уј. возач	70
495	Праџилац заставе	2
496	Предводник	1
497	Преводилац	1
498	Пробни пилот	4
499	Први пилот	11
500	Пунилац	78
501	Радник за котлове	3
502	Руковалац експлозива	1
503	Руковалац горива и мазива	1
504	Руковалац МС класе I	4
505	Руковалац МС класе I, II и VI	9
506	Руковалац МС класе II и IV	3
507	Руковалац МС класе II и VI	3
508	Руковалац МС класе III	21
509	Руковалац МС класе III, V и VII	5
510	Руковалац МС класе IV	1
511	Руковалац МС класе IV и VII	3
512	Руковалац МС класе IX	2
513	Руковалац МС класе V	35
514	Руковалац МС класе VII	6
515	Руковалац МТС	62
516	Руковалац МТС, уј. возач	42
517	Руковалац за донирана МС	1
518	Савјетник за родну равноправност	1
519	Секретар	1
520	Систем инжењер за симулацијске системе	3
521	Снајпериста	99

522	Сниматељ - фотограф, уј. возач	1
523	Специјалиста за контролу ватре	6
524	Столар	2
525	Стријелац	504
526	Стријелац-доносилац	156
527	Стријелац-послужилац	72
528	Стријелац на транспортеру	69
529	Стручни савјетник за анализе и процјене одбрамбених активности	1
530	Стручни савјетник за контраобавјештајне истраге	1
531	Стручни савјетник за логистичке планове	1
532	Стручни савјетник за номенклатуру борбене опреме	1
533	Стручни савјетник за обавјештајне послове	1
534	Стручни савјетник за обавјештајне програме	1
535	Стручни савјетник за обуку Оружаних снага БиХ	1
536	Стручни савјетник за оцењивање и унапређење	1
537	Стручни савјетник за одбрамбене и безбједносне планове	1
538	Стручни савјетник за организацију, попуњу и административну подршку пукова	1
539	Стручни савјетник за планирање транспорта и опремање транспортним средствима	1
540	Стручни савјетник за планове и операције уклањања сувишног и перспективног НВО	1
541	Стручни савјетник за политику и логистичке операције	1
542	Стручни савјетник за политику развоја Оружаних снага БиХ	1
543	Стручни савјетник за политику управљања ваздушним простором	1
544	Стручни савјетник за превентивну медицинску заштиту	1
545	Стручни савјетник за прикупљање података	1
546	Стручни савјетник за професионални развој и задржавање у служби	1
547	Стручни савјетник за професионално војно образовање и обуку	1
548	Стручни савјетник за Р50 и међународне вјежбе	1
549	Стручни савјетник за развој војно-обавјештајних снага	1
550	Стручни савјетник за безбједност комуникација	1
551	Стручни савјетник за снабдјевање класама V, VII и IX	1
552	Стручни савјетник за употребу ваздухопловства	1
553	Стручни савјетник за управљање војним персоналом	1
554	Стручни савјетник за управљање војном каријером	1
555	Стручни савјетник за војни програм и буџет	1
556	Стручни савјетник за војно - дипломатске представнике БиХ	1
557	Стручни савјетник за планирање и унификацију НВО	1
558	Шеф Одјека	9
559	Штабни имам	1
560	Штабни капелан	1
561	Штабни свештеник	1
562	Техничар - АБХ извиђач	9
563	Техничар извора напајања	2
564	Техничар за акумулаторе и изворе напајања	1
565	Техничар за аутоматике	1
566	Техничар за аутоматизирани системи	2
567	Техничар за центре	17
568	Техничар за ДАТА терминале	2
569	Техничар за електро опрему	4
570	Техничар за електро опрему и инструменте	3
571	Техничар за инструменте	4
572	Техничар за изворе напајања	2
573	Техничар за кисеоничку опрему	1
574	Техничар за комуникације	9
575	Техничар за комуникационе станице	21
576	Техничар за конструкцију и системе	14
577	Техничар за мотор	14
578	Техничар за НУС	49
579	Техничар за одржавање и сервисирање	2
580	Техничар за оправку комуникацијских безбједносних система	1
581	Техничар за подршку ваздушним снагама	1
582	Техничар за рачунаре	10
583	Техничар за радаре	14
584	Техничар за радаре, уј. возач	5

585	Техничар за радарско рачунарска средства	1
586	Техничар за радио - навигацијску опрему	1
587	Техничар за радио комуникације	21
588	Техничар за радио опрему	4
589	Техничар за радио релејне комуникације	42
590	Техничар за радио релејне, телефонске везе и АЛСЕ	3
591	Техничар за радио везе и АЛСЕ	1
592	Техничар за радио-гонометрисање	1
593	Техничар за радио-навигацијску опрему	2
594	Техничар за безбједност података и комуникација	21
595	Техничар за безбједност података и комуникација, уј. возач	3
596	Техничар за УНФ	2
597	Техничар за уништење муниције и МЕС-а	1
598	Техничар за везе и радарску електронику	1
599	Техничар за ВОР	2
600	Техничар за ваздухопловно наоружање	1
601	Техничар за ВРНС и изворе напајања	3
602	Техничар за жичне линије	28
603	Технички инспектор за електро опрему	2
604	Технички инспектор за електро, радио-навигацијску опрему и инструменте	3
605	Технички инспектор за конструкцију и системе	7
606	Технички инспектор за мотор	4
607	Технички инспектор за радио опрему и инструменте	2
608	Технички инспектор за тежину и баланс	3
609	Технички инспектор за ваздухопловно наоружање	1
610	Технички секретар	3
611	Тесар	2
612	Топограф	3
613	Управник рздионице	1
614	Управник ресторана	1
615	Управник стрелишта	1
616	Уређивач стрелишта	1
617	Варилац	1
618	Ветеринар	1
619	Ветеринарски техничар	8
620	Везиста-техничар	14
621	Виши контролор - инструктор	7
622	Виши стручни сарадник за аналитичке послове	1
623	Виши стручни сарадник за испуњавање међународних обавеза	1
624	Виши стручни сарадник за класификовања војних лица, праћење попуње и извјештавање	1
625	Виши стручни сарадник за комуникациске системе и спојне путеве	1
626	Виши стручни сарадник за контролу материјално - финансијске документације	1
627	Виши стручни сарадник за одбрамбене планове и програме	1
628	Виши стручни сарадник за одржавање артиљеријског и ракетног наоружања	1
629	Виши стручни сарадник за одржавање борбене технике точака и гусјеничарз	1
630	Виши стручни сарадник за питања војне дисциплине и стимулативних мјера	1
631	Виши стручни сарадник за планирање и НАТО ПфП програме	1
632	Виши стручни сарадник за радио и мобилне комуникације	1
633	Виши стручни сарадник за регулисање стањ у служби ПВЛ	1
634	Виши стручни сарадник за стране ВДП у БиХ	1
635	Виши стручни сарадник за унутрашње информисање - новинар	1
636	Виши стручни сарадник за вањско информисање - новинар	1
637	Виши стучни сарадник за финансијско пословање - презор	1
638	Водич паса, уј. возач	9
639	Водоинсталатер	5
640	Водоинсталатер, уј. возач	1
641	Вођа тима	548

642	Војни полицајац	149
643	Војни полицајац, уј. возач	50
644	Војник почасне јединице	54
645	Војник за комуникације	2
646	Војник за обезбјеђење	31
647	Војник за ППЗ	8
648	Војник за ППЗ, уј. возач	3
649	Војник за рад	2
650	Војник за рад, уј. возач	1
651	Војник за снабдијевање	8
652	Возач	413
653	Возач АЦВ	4
654	Возач гусеничара	6
655	Возач инжењеријских машина	1
656	Возач командно-штабног возила	1
657	Возач послужилац копача (багера)	1
658	Возач послужилац моста	16
659	Возач послужилац понтонског моста	12
660	Возач послужилац виљушкара	16
661	Возач самоистоваривача	23
662	Возач тенка	9
663	Возач ВВИМ	9
664	Возач-манипулант	4
665	Замјеник команданта за операције	2
666	Замјеник команданта за ресурсе	2
667	Замјеник командира	40
668	Замјеник Командира ккд уј. инспектор унутрашње ккд	1
669	Замјеник Командира уј. оператор	7
670	Замјеник командира уј. подофицир за испитивање (саслушање)	3
671	Замјеник начелника	1
672	Замјеник начелника медијског информационог центра	1
673	Замјеник начелника Заједничког штаба за операције	1
674	Замјеник начелника Заједничког штаба за ресурсе	1
675	Замјеник управника уједно технолог	1
676	Зидар	1
677	Зидар, уј. возач	1

Na osnovu člana 61. stav (2) Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02, 102/09 i 71/17), člana 15. stav (1) Zakona o odbrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05) i člana 98. stav (1) Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 i 38/18), ministar odbrane donosi

**ПРАВИЛНИК
О ИЗМЈЕНАМА ПРАВИЛНИКА О СИСТЕМУ
КЛАСИФИЦИРАЊА ВОЈНИХ ЛИЦА**

**Члан 1.
(Predmet)**

Predmet ovog pravilnika su izmjene Pravilnika o sistemu klasificiranja vojnih lica (u daljem tekstu: Pravilnik), broj 10-02-3-2083-37/22 od 28.03.2024. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/24).

**Члан 2.
(Izmjena člana 27.)**

- (1) Члан 27. stav (2) mijenja se, te glasi:
"Promjena prve dvije oznake u VES-ti regulisane su članovima 28. i 29. Pravilnika, a promjenu treće oznake u VES-ti vrši Ministarstvo odbrane - Sektor za upravljanje personalom, na osnovu prijedloga načelnika Zajedničkog štaba".

**Члан 3.
(Izmjene člana 35.)**

U članu 35. tačka b) "Prilog broj 2. - Nazivi formacijskih dužnosti", zamjenjuje se novim prilogom "Prilog broj 2. -

Nazivi formacijskih dužnosti", koji je sastavni dio ovog Pravilnika."

**Члан 4.
(Stupanje na snagu)**

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Prilog: "Prilog broj 2. - Nazivi formacijskih dužnosti".

Broj 10-34-1-10-35/25
16. maja 2025. godine
Sarajevo

Ministar
Zukan Helez, s. r.

Prilog broj 2

NAZIVI FORMACIJSKIH DUŽNOSTI

R.b	Naziv dužnosti	Broj izvršilaca
1	2	3
1	Administrativni tehničar	104
2	Administrator ADL	1
3	Administrator baze podataka	3
4	Administrator LAN-a	3
5	Analitičar	3
6	Analitičar cyber prijetnji	2
7	Analitičar obavještajnih podataka o cyber prijetnjama	1
8	Analitičar za kontraobavještajne poslove	2
9	Analitičar za procjenu ranjivosti, уј. administrator za cyber sigurnosne sisteme	1
10	Arhivar	11
11	Autoelektričar	1
12	Bataljonski imam	4
13	Bataljonski kapelan	2
14	Bataljonski sveštenik	2
15	Blagajnik	12
16	Bolničar	59
17	Bravar	5
18	Bravar-armirač	1
19	Brigadni imam	7
20	Brigadni kapelan	5
21	Brigadni sveštenik	6
22	Dekontaminator ABHO	15
23	Dekontaminator ABHO - vezista	2
24	Deminer	98
25	Deminer - vozač	79
26	Dispečer	8
27	Djelovoda - ekspeditor	18
28	Donosilac	108
29	Ekspeditor	3
30	Električar	32
31	Električar - vozač	1
32	Električar, уј.manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
33	Elektromehaničar	8
34	Elektromehaničar za agregate	1
35	Fotograf - asistent snimatelja - vozač	1
36	Generalni inspektor	1
37	Glavni analitičar	5
38	Glavni analitičar za foto podatke i geografske karte	1
39	Glavni imam	1
40	Glavni kapelan	1
41	Glavni konobar	1
42	Glavni kuhar	21
43	Glavni podoficir	49
44	Glavni sveštenik	1
45	Inspektor	21
46	Instruktor	88
47	IT operater	2
48	Izviđač	113
49	Izviđač - vozač	115
50	Izviđač ABHO	7
51	Izviđač ABHO - vezista	1
52	Izviđač-ronilac	2

53	Izvršni oficir	79
54	Komandant	50
55	Komandir	1508
56	Komandir - glavni kuhar	5
57	Komandir - vozač	26
58	Konobar	2
59	Kontrolor	22
60	Kontrolor - instruktor	9
61	Kotlovničar	24
62	Kuhar	59
63	Kuhar - vozač	18
64	Kurir - vozač	61
65	Laborant	7
66	Laborant za radiološke analize	1
67	Laboratorijski tehničar	2
68	Letač tehničar	48
69	Lični pomoćnik	3
70	Ljekar	3
71	Malware analitičar, uj. specijalista za digitalnu forenziku	1
72	Manipulant	6
73	Medicinski tehničar	75
74	Medicinski tehničar - vozač	4
75	Mehaničar	68
76	Mehaničar za ABH sredstva	1
77	Mehaničar za agregate	20
78	Mehaničar za artiljerijsko naoružanje	22
79	Mehaničar za delaboraciju i remont artiljerijske municije	4
80	Mehaničar za delaboraciju i uništavanje municije i MES spaljivanjem	4
81	Mehaničar za gusjeničare	7
82	Mehaničar za izvore struje	1
83	Mehaničar za kontrolu paljbe	11
84	Mehaničar za kontrolu paljbe,uj.manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
85	Mehaničar za kupolu	5
86	Mehaničar za municiju i MES, uj. vozač	3
87	Mehaničar za operacije izvlačenja	1
88	Mehaničar za optičke i nišanske sprave	3
89	Mehaničar za pješadijsko naoružanje	20
90	Mehaničar za pješadijsko naoružanje (Kontakt tim)	2
91	Mehaničar za pješadijsko naoružanje-manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
92	Mehaničar za pješadijsku municiju	3
93	Mehaničar za raketno naoružanje	1
94	Mehaničar za sredstva veze	22
95	Mesar	1
96	Meteorolog	4
97	Moler	4
98	Moler, uj.manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
99	Muzičar, drugi pult	28
100	Muzičar, prvi pult	12
101	Načelnik	210
102	Nišandžija	467
103	Nosilac zastave	1
104	Oficir operativnog centra uj. Oficir za operacije	1
105	Oficir za ABHO	4
106	Oficir za ADL	4
107	Oficir za admin. i softver	1
108	Oficir za administrativne poslove i arhivu	1
109	Oficir za analize	3
110	Oficir za antiterorističke operacije	3
111	Oficir za bazu podataka	5
112	Oficir za bazu podataka - programer	1
113	Oficir za civilno - vojnu saradnju	25
114	Oficir za doktrinu	12
115	Oficir za doktrinu borbenih jedinica	1
116	Oficir za finansije, budžet i kontrolu	2
117	Oficir za fizičku spremnost	4
118	Oficir za formaciju i klasifikaciju personala	1
119	Oficir za grafički i multimedijalni dizajn	1
120	Oficir za individualnu obuku - oficira	1
121	Oficir za informiranje	6

122	Oficir za infrastrukturu	5
123	Oficir za infrastrukturu i lokacijske poslove	1
124	Oficir za inspekcije	2
125	Oficir za intendantsku službu	2
126	Oficir za inženjeriju	3
127	Oficir za IT	11
128	Oficir za kolektivnu obuku	1
129	Oficir za komunikacije	21
130	Oficir za kontra-obavještajne poslove	7
131	Oficir za kontrolu	7
132	Oficir za kontrolu kretanja	1
133	Oficir za kontrolu kvaliteta deminiranja	1
134	Oficir za kontrolu proizvodnje	3
135	Oficir za koordinaciju	2
136	Oficir za KOP (Cl)	1
137	Oficir za kulturno historijsko naslijeđe	3
138	Oficir za kvalitet deminiranja	2
139	Oficir za logističke operacije	3
140	Oficir za logističke planove i operacije	7
141	Oficir za logistički budžet	1
142	Oficir za logističko planiranje	2
143	Oficir za logističku spremnost	1
144	Oficir za logistiku	29
145	Oficir za lokacije	1
146	Oficir za materijalni menadžment	2
147	Oficir za MFP	43
148	Oficir za MiMES	1
149	Oficir za mirovne operacije	3
150	Oficir za motorna vozila i pomoćnu opremu	1
151	Oficir za MS klase III, V I VII, uj. Oficir za donirana MS	1
152	Oficir za nabavke i usluge	1
153	Oficir za naoružanje borbenih vozila	1
154	Oficir za naučene lekcije	1
155	Oficir za naučene lekcije i evaluaciju obuke	1
156	Oficir za obavještajne poslove	13
157	Oficir za obavještajno - sigurnosne poslove	21
158	Oficir za obavještajno-sigurnosne poslove	8
159	Oficir za obuku	38
160	Oficir za obuku i planove	7
161	Oficir za ocjenjivanje	6
162	Oficir za odnose sa javnošću	4
163	Oficir za odnose sa javnošću za unutrašnje informiranje	1
164	Oficir za održavanje	17
165	Oficir za OMJ	1
166	Oficir za operacije	17
167	Oficir za operacije i obuku	2
168	Oficir za operacije i praćenje situacije	2
169	Oficir za operacije PZO	1
170	Oficir za operativne poslove	11
171	Oficir za operativne poslove i obuku	12
172	Oficir za operativne poslove i planiranje	1
173	Oficir za operativno - logističke poslove	8
174	Oficir za operativnu evidenciju	10
175	Oficir za operativnu podršku i provođenje sporazuma	1
176	Oficir za opremu	1
177	Oficir za personalne poslove	45
178	Oficir r za pitanja vojne discipline	1
179	Oficir za planiranje	27
180	Oficir za planiranje i obuku	2
181	Oficir za planiranje i obuku operacijama uništavanja NUS-a	1
182	Oficir za planiranje i operacije	6
183	Oficir za planiranje i protokol	1
184	Oficir za planiranje, analizu i kontrolu	17
185	Oficir za planiranje, obuku i gotovost veza	3
186	Oficir za planiranje, programiranje i budžetiranje	1
187	Oficir za planiranje, razvoj doktrine i operacije	2
188	Oficir za planove i koordinaciju	1
189	Oficir za planove i operacije	2
190	Oficir za podršku i koordinaciju obuke	1
191	Oficir za podršku operacijama	4
192	Oficir za podršku zračnim snagama	1

193	Oficir za popunu	1
194	Oficir r za PPZ, ZNR i ZO	9
195	Oficir za praćenje kretanja naoružanja i vojne opreme	1
196	Oficir za praćenje popune, brojnog stanja i izvještavanja	1
197	Oficir za praćenje situacije	2
198	Oficir za pravne poslove	13
199	Oficir za prijem u VS i rezervni sastav	2
200	Oficir za prijem, zadržavanje u službi, prestanak službe i tranziciju	1
201	Oficir za prikupljanje, obradu i čuvanje podataka	3
202	Oficir za procjene i prilagođavanje OS BiH	1
203	Oficir za procjene obuke mehanizovane čete - instruktor	1
204	Oficir za procjenu artiljerijske baterije	1
205	Oficir za procjenu borbeno servisne podrške-instruktor	1
206	Oficir za procjenu Centra za UV a rt. baterije - instruktor	1
207	Oficir za procjenu i kontrolu obuke	2
208	Oficir za procjenu ob. sigurnosnih poslova - instruktor	1
209	Oficir za procjenu obuke inženjerije - instruktor	1
210	Oficir za procjenu obuke izviđačkog voda - instruktor	1
211	Oficir za procjenu obuke oklopnog voda - instruktor	1
212	Oficir za procjenu obuke voda - instruktor	1
213	Oficir za procjenu obuke voda ABH odbrane- instruktor	1
214	Oficir za procjenu obuke voda artiljerije - instruktor	1
215	Oficir za procjenu personala - instruktor	1
216	Oficir za profesionalni razvoj	1
217	Oficir za profesionalni razvoj, vođenje u službi i klasifikaciju	1
218	Oficir za programe	2
219	Oficir za saobraćaj	1
220	Oficir za protokol	3
221	Oficir za provođenje sporazuma	3
222	Oficir za rad sa klasifikovanom dokumentacijom	1
223	Oficir za rad u operativnom centru	1
224	Oficir za razvoj i kontrolu obuke	3
225	Oficir za razvoj i modernizaciju	1
226	Oficir za razvoj sistema karijere	1
227	Oficir za registracije	1
228	Oficir za resurse	1
229	Oficir za rezervni sastav	1
230	Oficir za RTS i RRS	1
231	Oficir za sanitet	6
232	Oficir za saobraćaj	1
233	Oficir za saobraćaj i održavanje	3
234	Oficir za saobraćaj i transport	3
235	Oficir za saradnju i vezu	1
236	Oficir za saradnju sa NATO-om	3
237	Oficir za saradnju sa OS SAD i neevropskim zemljama	1
238	Oficir za saradnju sa OS u regionu	1
239	Oficir za saradnju sa OS zemalja EU	1
240	Oficir za saradnju sa poreznim upravama i PIO	1
241	Oficir za sigurnost	5
242	Oficir za sigurnost i kontraobavještajne poslove	4
243	Oficir za sigurnost komunikacija	2
244	Oficir r za sigurnost letenja	3
245	Oficir za sigurnost lica i obavljanje intervjua	1
246	Oficir za sigurnost podataka i komunikacija	2
247	Oficir za sistem planiranja, programiranja i izvršenja budžeta	1
248	Oficir za snabdijevanje	7
249	Oficir za snabdijevanje i nabavku	1
250	Oficir za snabdijevanje i nabavku VTMS	1
251	Oficir za snabdijevanje i nabavku ZTMS	2
252	Oficir za snabdijevanje i transport	3
253	Oficir za snabdijevanje i usluge	8
254	Oficir za snabdijevanje sredstava klase I - X	4
255	Oficir za SPBI - budžet analitičar	1
256	Oficir za specijalističke kurseve	2
257	Oficir za specijalističke kurseve borbene podrške	1
258	Oficir za specijalističke kurseve borbenih rodova	1
259	Oficir za specijalističke kurseve iz oblasti upravljanja skladištima naoružanja i municij.	2
260	Oficir za specijalističke kurseve mirovnih operacija	1
261	Oficir za specijalne i teške transporte	1
262	Oficir za SPPBI - analitičar budžeta	1

263	Oficir za spremnost	3
264	Oficir za spremnost logističke opreme	10
265	Oficir za spremnost snabdijevanja i nabavku	1
266	Oficir za sredstva klase I	2
267	Oficir za sredstva klase II i VI	2
268	Oficir za sredstva klase III	1
269	Oficir za sredstva klase IV	2
270	Oficir za sredstva klase IX	1
271	Oficir za sredstva klase VII	1
272	Oficir za standardizaciju	3
273	Oficir za standardizaciju i sigurnost letenja	7
274	Oficir za standardizaciju procedura NATO	1
275	Oficir za statusna pitanja	8
276	Oficir za statusna pitanja i ocjenjivanje	1
277	Oficir za stimulativne mjere i statusna pitanja aktivnog i rezervnog sastava	1
278	Oficir za strukturu i organizaciju snaga	2
279	Oficir za školovanje i usavršavanje	3
280	Oficir za školovanje, usavršavanje i obuku	3
281	Oficir za tehničko održavanje, transport, PPZ, ZNR i ZO	1
282	Oficir za tehničku podršku	1
283	Oficir za transport	6
284	Oficir za transport i saobraćaj	1
285	Oficir za tranziciju	4
286	Oficir za unapređenje	1
287	Oficir za unapređenje i stimulativne mjere	1
288	Oficir za upravljanje distribucijom obavještajnih podataka	2
289	Oficir za upravljanje frekventnim spektrom	2
290	Oficir za upravljanje karijerom	1
291	Oficir za upravljanje održavanja objekata i lokacija	1
292	Oficir za upravljanje personalom	4
293	Oficir za upravljanje rezervnim personalom	1
294	Oficir za upravljanje zračnim prostorom	1
295	Oficir za usluge i infrastrukturu	4
296	Oficir za uzbunjivanje	1
297	Oficir za vatrenu podršku	9
298	Oficir za vertikalnu inženjeriju	1
299	Oficir za veterinarsku službu	1
300	Oficir za vezu i komunikacije	7
301	Oficir za vezu sa inozemnim snagama i organizacijama	1
302	Oficir za vježbe	2
303	Oficir za vođenje operativne slike	2
304	Oficir za vojni protokol	1
305	Oficir za vojno - obavještajne sisteme podrške	1
306	Oficir za vojnu disciplinu i standarde ponašanja	1
307	Oficir za vojnu policiju	8
308	Oficir za vojnu strategiju	1
309	Oficir za zalihe	1
310	Oficir za zračne operacije	4
311	Oficir za zračne operacije (JTAC)	5
312	Oficir za zrakoplov - helikopter motor	2
313	Oficir za zrakoplovnu logistiku, snabdijevanje i naoružanje	1
314	Oficir za zrakoplovnu opremu - helikopter	1
315	Oficir za zrakoplovnu tehniku i snabdijevanje	2
316	Oficir zrakoplovne medicine	1
317	Operator	60
318	Operator za komunikacije	236
319	Operator za komunikacije, uj. vozač	91
320	Operator, uj. vozač	1
321	Omitolog - održavanje letilišta	2
322	Oružar, uj. vozač	24
323	Osmatrač	6
324	Perioničar	11
325	Perioničar-peglar	3
326	Pilot	39
327	Pionir	21
328	Pionir, uj. vozač	9
329	Pirotehničar	2
330	PNŠ za civilno - vojnu saradnju	9
331	PNŠ za komunikacije i informatičke sisteme	11
332	PNŠ za logistiku	11
333	PNŠ za MFP	6

334	PNŠ za obavještajno - sigurnosne poslove	10
335	PNŠ za operacije i obuku	11
336	PNŠ za personal	11
337	Podoficir ambulante	4
338	Podoficir baterije	5
339	Podoficir čete	104
340	Podoficir kontrole proizvodnje	3
341	Podoficir kontrole vatre	9
342	Podoficir radionice	1
343	Podoficir specijalista zračnih operacija	3
344	Podoficir voda	229
345	Podoficir za administrativno tehničke poslove	1
346	Podoficir za artiljeriju	1
347	Podoficir za bazu podataka	13
348	Podoficir za centrale	2
349	Podoficir za civilno - vojnu saradnju	4
350	Podoficir za delaboraciju artiljerijske municije	1
351	Podoficir za delaboraciju i remont	2
352	Podoficir za delaboraciju i remont artiljerijske municije	1
353	Podoficir za doktrinu	1
354	Podoficir za donirana MS	1
355	Podoficir za fizičku spremnost	2
356	Podoficir za ILS	2
357	Podoficir za inspekcijski pregled municije i MES	1
358	Podoficir za ispitivanje	1
359	Podoficir za istražne radnje, uj. vozač	12
360	Podoficir za IT	7
361	Podoficir za izviđanje zemaljskim senzorom	3
362	Podoficir za KDZ	6
363	Podoficir za klasu I	12
364	Podoficir za klasu II i IV	1
365	Podoficir za klasu II i VI	1
366	Podoficir za klasu II, IV	9
367	Podoficir za klasu III	12
368	Podoficir za klasu IV	1
369	Podoficir za klasu IX	2
370	Podoficir za klasu V	4
371	Podoficir za klasu VII	1
372	Podoficir za kontraobavještajne poslove	6
373	Podoficir za kontrolu kretanja	7
374	Podoficir za kontrolu vatre	3
375	Podoficir za kontrolu zaliha	2
376	Podoficir za kontrolu zaliha MS klase I	1
377	Podoficir za kontrolu zaliha MS klase II i VI	1
378	Podoficir za kontrolu zaliha MS klase III	1
379	Podoficir za kontrolu zaliha MS klase VII	1
380	Podoficir za KOP (prikupljanje)	1
381	Podoficir za kriminalistiku	3
382	Podoficir za KTP municije i MES	1
383	Podoficir za logističke planove i operacije	8
384	Podoficir za logistiku	10
385	Podoficir za MFP	43
386	Podoficir za motorna vozila i pomoćnu opremu	1
387	Podoficir za municiju	3
388	Podoficir za municiju i MES	1
389	Podoficir za muzejske postavke	3
390	Podoficir za naoružanje borbenih vozila	1
391	Podoficir za obavještajne - sigurnosne poslove	3
392	Podoficir za obavještajne poslove	15
393	Podoficir za obavještajne poslove, uj. vozač	3
394	Podoficir za obuku	23
395	Podoficir za ocjenjivanje	2
396	Podoficir za održavanje	6
397	Podoficir za održavanje i usluge	2
398	Podoficir za održavanje MTS	3
399	Podoficir za OMJ	1
400	Podoficir za operacije	10
401	Podoficir za operacije i obuku	1
402	Podoficir za operativnu evidenciju	1
403	Podoficir za PDZ, uj. vozač	4
404	Podoficir za personal	29

405	Podoficir za pješađijsku municiju	1
406	Podoficir za planiranje i operacije	8
407	Podoficir za planiranje, programiranje i budžetiranje	1
408	Podoficir za PPZ, ZNRiZZS	5
409	Podoficir za praćenje pacijenata	1
410	Podoficir za praćenje popune i izvještavanje	1
411	Podoficir za praćenje situacije	2
412	Podoficir za prikupljanje podataka i analizu	8
413	Podoficir za profesionalni razvoj	2
414	Podoficir za programiranje	1
415	Podoficir za saobraćaj i transport	3
416	Podoficir za rad sa klasifikovanom dokumentacijom	3
417	Podoficir za rad u operativnom centru	3
418	Podoficir za radio-goniometrisanje	4
419	Podoficir za radio-izviđanje	4
420	Podoficir za radne naloge	15
421	Podoficir za registracije i štete	1
422	Podoficir za regrutaciju	1
423	Podoficir za regrutaciju, motivaciju i zadržavanje u službi	4
424	Podoficir za sanitetske evidencije	2
425	Podoficir za sanitetsko snabdijevanje	4
426	Podoficir za saobraćajne uvidaje	3
427	Podoficir za saradnju sa poreznim upravama i PIO/MIO	1
428	Podoficir za sigurnosne poslove	1
429	Podoficir za sigurnost	3
430	Podoficir za sigurnost informatičke opreme	1
431	Podoficir za sigurnost lica i obavljanje intervjua	1
432	Podoficir za sigurnost podataka i komunikacija	8
433	Podoficir za snabdijevanje	90
434	Podoficir za snabdijevanje klase I, II i VI, uj. vozač	9
435	Podoficir za snabdijevanje klase I, II i VI uj. vozač	3
436	Podoficir za snabdijevanje klase III	3
437	Podoficir za snabdijevanje klase III - vozač	9
438	Podoficir za snabdijevanje klase IV	3
439	Podoficir za snabdijevanje klase IV i VII, uj. vozač	9
440	Podoficir za snabdijevanje klase IX	3
441	Podoficir za snabdijevanje klase IX - vozač	9
442	Podoficir za snabdijevanje klase V	3
443	Podoficir za snabdijevanje klase V - vozač	9
444	Podoficir za snabdijevanje klase VII	3
445	Podoficir za snabdijevanje klase VIII	5
446	Podoficir za snabdijevanje klase VIII, uj. vozač	9
447	Podoficir za specijalističke kurseve	5
448	Podoficir za spremnost	1
449	Podoficir za standardizaciju	1
450	Podoficir za statusna pitanja	4
451	Podoficir za suzbijanje kriminaliteta	6
452	Podoficir za štampariju	1
453	Podoficir za transport i održavanje	2
454	Podoficir za unapređenje	1
455	Podoficir za upravljanje karijerom	1
456	Podoficir za upravljanje personalom	2
457	Podoficir za upravljanje vatrom	21
458	Podoficir za usavršavanje i obuku	2
459	Podoficir za usluge	1
460	Podoficir za uzbunjivanje	2
461	Podoficir za vatrenu podršku	3
462	Podoficir za veze zemlja - zrak	2
463	Podoficir za vojnu policiju	1
464	Podoficir za zračne operacije (JTAC)	1
465	Podoficir za sigurnost	1
466	Pomoćni kuhar	2
467	Pomoćni laborant	1
468	Pomoćnik nišandžije	132
469	Pomoćnik operatora - deminer	6
470	Pomoćnik poslužioca remorkera	2
471	Poslužilac	95
472	Poslužilac - ABH izviđač	24
473	Poslužilac - rukovalac municijom	27
474	Poslužilac - vozač	20
475	Poslužilac cisterne ACV	2

476	Poslužilac dozera	6
477	Poslužilac EAG	1
478	Poslužilac elektro agregata za napajanje	6
479	Poslužilac grejdera	3
480	Poslužilac kompresora	6
481	Poslužilac kopača	9
482	Poslužilac mosta	16
483	Poslužilac motorne testere	6
484	Poslužilac motornog bušača	3
485	Poslužilac na radio uredaju	4
486	Poslužilac pontonskog mosta	12
487	Poslužilac remorkera	2
488	Poslužilac teške auto dizalice	1
489	Poslužilac uj. bolničar	15
490	Poslužilac utovarivača	6
491	Poslužilac valjka	3
492	Poslužilac vanbrodskih motora	3
493	Poslužilac, uj. bolničar	3
494	Poslužilac, uj. vozač	70
495	Pratilac zastave	2
496	Predvodnik	1
497	Prevodilac	1
498	Probni pilot	4
499	Prvi pilot	11
500	Punilac	78
501	Radnik za kotlove	3
502	Rukovalac eksploziva	1
503	Rukovalac goriva i maziva	1
504	Rukovalac MS klase I	4
505	Rukovalac MS klase I, II i VI	9
506	Rukovalac MS klase II i IV	3
507	Rukovalac MS klase II i VI	3
508	Rukovalac MS klase III	21
509	Rukovalac MS klase III, V i VII	5
510	Rukovalac MS klase IV	1
511	Rukovalac MS klase IV i VII	3
512	Rukovalac MS klase IX	2
513	Rukovalac MS klase V	35
514	Rukovalac MS klase VII	6
515	Rukovalac MTS	62
516	Rukovalac MTS, uj. vozač	42
517	Rukovalac za donirana MS	1
518	Savjetnik za rodnu ravnopravnost	1
519	Sekretar	1
520	Sistem inženjer za simulacijske sisteme	3
521	Snajperista	99
522	Snimatelj - fotograf, uj. vozač	1
523	Specijalista za kontrolu vatre	6
524	Stolar	2
525	Strijelac	504
526	Strijelac - donosilac	156
527	Strijelac - poslužilac	72
528	Strijelac na transporteru	69
529	Stručni savjetnik za analize i procjene odbrambenih aktivnosti	1
530	Stručni savjetnik za kontraobavještajne istrage	1
531	Stručni savjetnik za logističke planove	1
532	Stručni savjetnik za nomenklaturu borbene opreme	1
533	Stručni savjetnik za obavještajne poslove	1
534	Stručni savjetnik za obavještajne programe	1
535	Stručni savjetnik za obuku Oružanih snaga BiH	1
536	Stručni savjetnik za ocjenjivanje i unapređenje	1
537	Stručni savjetnik za odbrambene i sigurnosne planove	1
538	Stručni savjetnik za organizaciju, popunu i administrativnu podršku pukova	1
539	Stručni savjetnik za planiranje transporta i opremanje transportnim sredstvima	1
540	Stručni savjetnik za planove i operacije uklanjanja suvišnog i neperspektivnog NVO	1
541	Stručni savjetnik za politiku i logističke operacije	1
542	Stručni savjetnik za politiku razvoja Oružanih snaga BiH	1
543	Stručni savjetnik za politiku upravljanja zračnim prostorom	1
544	Stručni savjetnik za preventivnu medicinsku zaštitu	1

545	Stručni savjetnik za prikupljanje podataka	1
546	Stručni savjetnik za profesionalni razvoj i zadržavanje u službi	1
547	Stručni savjetnik za profesionalno vojno obrazovanje i obuku	1
548	Stručni savjetnik za PSO i međunarodne vježbe	1
549	Stručni savjetnik za razvoj vojno-obavještajnih snaga	1
550	Stručni savjetnik za sigurnost komunikacija	1
551	Stručni savjetnik za snabdjevanje klasama V, VII i IX	1
552	Stručni savjetnik za upotrebu zrakoplovstva	1
553	Stručni savjetnik za upravljanje vojnim personalom	1
554	Stručni savjetnik za upravljanje vojnom karijerom	1
555	Stručni savjetnik za vojni program i budžet	1
556	Stručni savjetnik za vojno - diplomatske predstavnike BiH	1
557	Stručni savjetnik za planiranje i unificiranje NVO	1
558	Šef Odsjeka	9
559	Štabni imam	1
560	Štabni kapelan	1
561	Štabni sveštenik	1
562	Tehničar-ABH izviđač	9
563	Tehničar izvora napajanja	2
564	Tehničar za akumulatore i izvore napajanja	1
565	Tehničar za automatiku	1
566	Tehničar za automatizirane sisteme	2
567	Tehničar za centrale	17
568	Tehničar za DATA terminale	2
569	Tehničar za elektro opremu	4
570	Tehničar za elektro opremu i instrumente	3
571	Tehničar za instrumente	4
572	Tehničar za izvore napajanja	2
573	Tehničar za kiseoničku opremu	1
574	Tehničar za komunikacije	9
575	Tehničar za komutacione stanice	21
576	Tehničar za konstrukciju i sisteme	14
577	Tehničar za motor	14
578	Tehničar za NUS	49
579	Tehničar za održavanje i servisiranje	2
580	Tehničar za opravku komunikacijskih sigurnosnih sistema	1
581	Tehničar za podršku zračnim snagama	1
582	Tehničar za računare	10
583	Tehničar za radare	14
584	Tehničar za radare, uj. vozač	5
585	Tehničar za radarsko računarska sredstva	1
586	Tehničar za radio - navigacijsku opremu	1
587	Tehničar za radio komunikacije	21
588	Tehničar za radio opremu	4
589	Tehničar za radio relejne komunikacije	42
590	Tehničar za radio relejne, telefonske veze i ALSE	3
591	Tehničar za radio veze i ALSE	1
592	Tehničar za radio-goniometrisanje	1
593	Tehničar za radio-navigacijsku opremu	2
594	Tehničar za sigurnost podataka i komunikacija	21
595	Tehničar za sigurnost podataka i komunikacija, uj. vozač	3
596	Tehničar za UNF	2
597	Tehničar za uništenje municije i MES-a	1
598	Tehničar za veze i radarsku elektroniku	1
599	Tehničar za VOR	2
600	Tehničar za zrakoplovno naoružanje	1
601	Tehničar za ZRNS i izvore napajanja	3
602	Tehničar za žične linije	28
603	Tehnički inspektor za elektro opremu	2
604	Tehnički inspektor za elektro, radio-navigacijsku opremu i instrumente	3
605	Tehnički inspektor za konstrukciju i sisteme	7
606	Tehnički inspektor za motor	4
607	Tehnički inspektor za radio opremu i instrumente	2
608	Tehnički inspektor za težinu i balans	3
609	Tehnički inspektor za zrakoplovno naoružanje	1
610	Tehnički sekretar	3
611	Tesar	2
612	Topograf	3
613	Upravnik radionice	1
614	Upravnik restorana	1

615	Upravnik strelišta	1
616	Uređivač strelišta	1
617	Varilac	1
618	Veterinar	1
619	Veterinarski tehničar	8
620	Vezista - tehničar	14
621	Viši kontrolor - instruktor	7
622	Viši stručni saradnik za analitičke poslove	1
623	Viši stručni saradnik za ispunjavanje međunarodnih obaveza	1
624	Viši stručni saradnik za klasifikovanja vojnih lica, praćenje popune i izvještavanje	1
625	Viši stručni saradnik za komutacijske sisteme i spojne puteve	1
626	Viši stručni saradnik za kontrolu materijalno - finansijske dokumentacije	1
627	Viši stručni saradnik za odbrambene planove i programe	1
628	Viši stručni saradnik za održavanje artiljerijskog, topničkog i raketnog naoružanja	1
629	Viši stručni saradnik za održavanje borbene tehnike točkaša i gusjeničara	1
630	Viši stručni saradnik za pitanja vojne discipline i stimulativnih mjera	1
631	Viši stručni saradnik za planiranje i NATO PP programe	1
632	Viši stručni saradnik za radio i mobilne komunikacije	1
633	Viši stručni saradnik za regulisanje stanja u službi PVL	1
634	Viši stručni saradnik za strane VDP u BiH	1
635	Viši stručni saradnik za unutrašnje informisanje - novinar	1
636	Viši stručni saradnik za vanjsko informisanje - novinar	1
637	Viši stručni saradnik za finansijsko poslovanje - trezor	1
638	Vodič pasa, uj. vozač	9
639	Vodoinstalater	5
640	Vodoinstalater, uj. vozač	1
641	Voda tima	548
642	Vojni policajac	149
643	Vojni policajac, uj. vozač	50
644	Vojnik počasne jedinice	54
645	Vojnik za komunikacije	2
646	Vojnik za osiguranje	31
647	Vojnik za PPZ	8
648	Vojnik za PPZ, uj. vozač	3
649	Vojnik za rad	2
650	Vojnik za rad, uj. vozač	1
651	Vojnik za snabdijevanje	8
652	Vozač	413
653	Vozač ACV	4
654	Vozač gusjeničara	6
655	Vozač inženjerskih mašina	1
656	Vozač komandno-štabnog vozila	1
657	Vozač poslužilac kopača (bagera)	1
658	Vozač poslužilac mosta	16
659	Vozač poslužilac pontonskog mosta	12
660	Vozač poslužilac viljuškara	16
661	Vozač samoistovarivača	23
662	Vozač tenka	9
663	Vozač VVIM	9
664	Vozač-manipulant	4
665	Zamjenik komandanta za operacije	2
666	Zamjenik komandanta za resurse	2
667	Zamjenik komandira	40
668	Zamjenik Komandira kkd uj. inspektor unutrašnje kkd	1
669	Zamjenik Komandira uj. operator	7
670	Zamjenik komandira uj. podoficir za ispitivanje (saslušanje)	3
671	Zamjenik načelnika	1
672	Zamjenik načelnika medijskog informacionog centra	1
673	Zamjenik načelnika Zajedničkog štaba za operacije	1
674	Zamjenik načelnika Zajedničkog štaba za resurse	1
675	Zamjenik upravnika ujedno tehnolog	1
676	Zidar	1
677	Zidar, uj. vozač	1

Temeljem članka 61. stav (2) Zakona o upravi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02, 102/09 i 71/17), članka 15. stav (1) Zakona o obrani Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05) i članka 98. stav (1) Zakona o službi u Oružanim snagama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 88/05, 53/07, 59/09, 74/10, 42/12, 41/16 i 38/18), ministar obrane donosi

PRAVILNIK O IZMJENAMA PRAVILNIKA O SUSTAVU KLASIFICIRANJA VOJNIH OSOBA

Članak 1.

(Predmet)

Predmet ovog pravilnika su izmjene Pravilnika o sustavu klasificiranja vojnih osoba (u daljem tekstu: Pravilnik), broj 10-02-3-2083-37/22 od 28.03.2024. godine ("Službeni glasnik BiH", broj 32/24).

Članak 2.

(Izmjena člana 27.)

(1) Članak 27. stav (2) mijenja se, te glasi:

"Promjena prve dvije oznake u VES-ti regulirane su člancima 28. i 29. Pravilnika, a promjenu treće oznake u VES-ti vrši Ministarstvo obrane - Sektor za upravljanje personalom temeljem prijedloga načelnika Zajedničkog stožera".

Članak 3.

(Izmjene člana 35.)

U članku 35. točka b) "Privitak broj 2. - Nazivi ustrojbenih dužnosti", zamjenjuje se novim privitkom "Privitak broj 2. - Nazivi ustrojbenih dužnosti", koji je sastavni dio ovog Pravilnika."

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

Prilog: "Privitak broj 2. - Nazivi ustrojbenih dužnosti".

Broj 10-34-1-10-35/25

16. svibnja 2025. godine

Sarajevo

Ministar

Zukan Helez, v. r.

Prilog broj 2

NAZIVI FORMACIJSKIH DUŽNOSTI

R.b.	Naziv dužnosti	Broj izvršilaca
1	2	3
1	Administrativni tehničar	104
2	Administrator ADL	1
3	Administrator baze podataka	3
4	Administrator LAN-a	3
5	Analitičar	3
6	Analitičar cyber prijetnji	2
7	Analitičar obavještajnih podataka o cyber prijetnjama	1
8	Analitičar za kontraobavještajne poslove	2
9	Analitičar za procjenu ranjivosti, uj. administrator za cyber sigurnosne sustave	1
10	Arhivar	11
11	Autoelektričar	1
12	Imam bojne	4
13	Kapelan bojne	2
14	Sveštenik bojne	2
15	Blagajnik	12
16	Bolničar	59
17	Bravar	5
18	Bravar-armirač	1
19	Brigadni imam	7
20	Brigadni kapelan	5

21	Brigadni sveštenik	6
22	Dekontaminator ABKO	15
23	Dekontaminator ABKO - vezista	2
24	Deminer	98
25	Deminer - vozač	79
26	Dispečer	8
27	Djelovoda - ekspeditor	18
28	Donosilac	108
29	Ekspeditor	3
30	Električar	32
31	Električar - vozač	1
32	Električar, uj.manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
33	Elektromehaničar	8
34	Elektromehaničar za agregate	1
35	Fotograf - asistent snimatelja - vozač	1
36	Generalni inspektor	1
37	Glavni analitičar	5
38	Glavni analitičar za foto podatke i geografske karte	1
39	Glavni imam	1
40	Glavni kapelan	1
41	Glavni konobar	1
42	Glavni kuhar	21
43	Glavni dočasnik	49
44	Glavni sveštenik	1
45	Inspektor	21
46	Instruktor	88
47	IT operater	2
48	Izvidač	113
49	Izvidač - vozač	115
50	Izvidač ABKO	7
51	Izvidač ABKO - vezista	1
52	Izvidač-ronilac	2
53	Izvršni časnik	79
54	Zapovijednik	50
55	Zapovijednik	1508
56	Zapovijednik - glavni kuhar	5
57	Zapovijednik- vozač	26
58	Konobar	2
59	Kontrolor	22
60	Kontrolor - instruktor	9
61	Kotlovničar	24
62	Kuhar	59
63	Kuhar - vozač	18
64	Kurir - vozač	61
65	Laborant	7
66	Laborant za radiološke analize	1
67	Laboratorijski tehničar	2
68	Letač tehničar	48
69	Osobni pomoćnik	3
70	Ljekar	3
71	Malware analitičar, uj. specijalista za digitalnu forenziku	1
72	Manipulant	6
73	Medicinski tehničar	75
74	Medicinski tehničar - vozač	4
75	Mehaničar	68
76	Mehaničar za ABK sredstva	1
77	Mehaničar za agregate	20
78	Mehaničar za topničko naoružanje	22
79	Mehaničar za delaboraciju i remont topničkog streljiva	4
80	Mehaničar za delaboraciju i uništavanje streljiva i MES spaljivanjem	4
81	Mehaničar za gusjeničare	7
82	Mehaničar za izvore struje	1
83	Mehaničar za kontrolu paljbe	11
84	Mehaničar za kontrolu paljbe,uj.manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
85	Mehaničar za kupolu	5
86	Mehaničar za streljivo i MES, uj. vozač	3
87	Mehaničar za operacije izvlačenja	1
88	Mehaničar za optičke i nišanske sprave	3
89	Mehaničar za pješačko naoružanje	20
90	Mehaničar za pješačko naoružanje (Kontakt tim)	2

91	Mehaničar za pješačko naoružanje-manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
92	Mehaničar za pješačko streljivo	3
93	Mehaničar za raketno naoružanje	1
94	Mehaničar za sredstva veze	22
95	Mesar	1
96	Meteorolog	4
97	Moler	4
98	Moler, uj.manipulant za proizvodnju i filtraciju vode	1
99	Muzičar, drugi pult	28
100	Muzičar, prvi pult	12
101	Načelnik	210
102	Nišandžija	467
103	Nosilac zastave	1
104	Časnik operativnog centra uj. Časnik za operacije	1
105	Časnik za ABKO	4
106	Časnik za ADL	4
107	Časnik za admin. i softver	1
108	Časnik za administrativne poslove i arhivu	1
109	Časnik za analize	3
110	Časnik za antiterorističke operacije	3
111	Časnik za bazu podataka	5
112	Časnik za bazu podataka - programer	1
113	Časnik za civilno - vojnu suradnju	25
114	Časnik za doktrinu	12
115	Časnik za doktrinu borbenih postrojbi	1
116	Časnik za financije, proračun i kontrolu	2
117	Časnik za tjelesnu spremnost	4
118	Časnik za formaciju i klasifikaciju personala	1
119	Časnik za grafički i multimedijalni dizajn	1
120	Časnik za individualnu obuku - Časnika	1
121	Časnik za informiranje	6
122	Časnik za infrastrukturu	5
123	Časnik za infrastrukturu i lokacijske poslove	1
124	Časnik za inspekcije	2
125	Časnik za intendantsku službu	2
126	Časnik za inženjeriju	3
127	Časnik za IT	11
128	Časnik za kolektivnu obuku	1
129	Časnik za komunikacije	21
130	Časnik za kontra-obavještajne poslove	7
131	Časnik za kontrolu	7
132	Časnik za kontrolu kretanja	1
133	Časnik za kontrolu kvaliteta deminiranja	1
134	Časnik za kontrolu proizvodnje	3
135	Časnik za koordinaciju	2
136	Časnik za KOP (CI)	1
137	Časnik za kulturno povijesno naslijeđe	3
138	Časnik za kvalitet deminiranja	2
139	Časnik za logističke operacije	3
140	Časnik za logističke planove i operacije	7
141	Časnik za logistički proračun	1
142	Časnik za logističko planiranje	2
143	Časnik za logističku spremnost	1
144	Časnik za logistiku	29
145	Časnik za lokacije	1
146	Časnik za materijalni menadžment	2
147	Časnik za MFP	43
148	Časnik za MiMES	1
149	Časnik za mirovne operacije	3
150	Časnik za motorna vozila i pomoćnu opremu	1
151	Časnik za MS klase III, V i VII, uj. Časnik za donirana MS	1
152	Časnik za nabavke i usluge	1
153	Časnik za naoružanje borbenih vozila	1
154	Časnik za naučene lekcije	1
155	Časnik za naučene lekcije i evaluaciju obuke	1
156	Časnik za obavještajne poslove	13
157	Časnik za obavještajno - sigurnosne poslove	21
158	Časnik za obavještajno-sigurnosne poslove	8
159	Časnik za obuku	38
160	Časnik za obuku i planove	7
161	Časnik za ocjenjivanje	6

162	Časnik za odnose sa javnošću	4
163	Časnik za odnose sa javnošću za unutarnje informiranje	1
164	Časnik za održavanje	17
165	Časnik za OMJ	1
166	Časnik za operacije	17
167	Časnik za operacije i obuku	2
168	Časnik za operacije i praćenje situacije	2
169	Časnik za operacije PZO	1
170	Časnik za operativne poslove	11
171	Časnik za operativne poslove i obuku	12
172	Časnik za operativne poslove i planiranje	1
173	Časnik za operativno - logističke poslove	8
174	Časnik za operativnu evidenciju	10
175	Časnik za operativnu potporu i provođenje sporazuma	1
176	Časnik za opremu	1
177	Časnik za personalne poslove	45
178	Časnik za pitanja vojne discipline	1
179	Časnik za planiranje	27
180	Časnik za planiranje i obuku	2
181	Časnik za planiranje i obuku operacijama uništavanja NUS-a	1
182	Časnik za planiranje i operacije	6
183	Časnik za planiranje i protokol	1
184	Časnik za planiranje, analizu i kontrolu	17
185	Časnik za planiranje, obuku i gotovost veza	3
186	Časnik za planiranje, programiranje i proračun	1
187	Časnik za planiranje, razvoj doktrine i operacije	2
188	Časnik za planove i koordinaciju	1
189	Časnik za planove i operacije	2
190	Časnik za potporu i koordinaciju obuke	1
191	Časnik za potporu operacijama	4
192	Časnik za potporu zračnim snagama	1
193	Časnik za popunu	1
194	Časnik za PPZ, ZNR i ZO	9
195	Časnik za praćenje kretanja naoružanja i vojne opreme	1
196	Časnik za praćenje popune, brojnog stanja i izvješćivanja	1
197	Časnik za praćenje situacije	2
198	Časnik za pravne poslove	13
199	Časnik za prijem u DS i pričuvni sastav	2
200	Časnik za prijem, zadržavanje u službi, prestanak službe i tranziciju	1
201	Časnik za prikupljanje, obradu i čuvanje podataka	3
202	Časnik za procjene i prilagođavanje OS BiH	1
203	Časnik za procjene obuke mehanizirane satnije - instruktor	1
204	Časnik za procjenu topničke bitnice	1
205	Časnik za procjenu borbene servisne potpore-instruktor	1
206	Časnik za procjenu Centra za UV top. bitnice - instruktor	1
207	Časnik za procjenu i kontrolu obuke	2
208	Časnik za procjenu ob. sigurnosnih poslova - instruktor	1
209	Časnik za procjenu obuke inženjerije - instruktor	1
210	Časnik za procjenu obuke izviđačkog voda - instruktor	1
211	Časnik za procjenu obuke oklopnog voda - instruktor	1
212	Časnik za procjenu obuke voda - instruktor	1
213	Časnik za procjenu obuke voda ABK obrane- instruktor	1
214	Časnik za procjenu obuke voda topništva - instruktor	1
215	Časnik za procjenu personala - instruktor	1
216	Časnik za profesionalni razvoj	1
217	Časnik za profesionalni razvoj, vođenje u službi i klasificiranje	1
218	Časnik za programe	2
219	Časnik za promet	1
220	Časnik za protokol	3
221	Časnik za provođenje sporazuma	3
222	Časnik za rad sa klasificiranom dokumentacijom	1
223	Časnik za rad u operativnom centru	1
224	Časnik za razvoj i kontrolu obuke	3
225	Časnik za razvoj i modernizaciju	1
226	Časnik za razvoj sustava karijere	1
227	Časnik za registracije	1
228	Časnik za resurse	1
229	Časnik za pričuvni sastav	1
230	Časnik za RTS i RRS	1
231	Časnik za sanitet	6

232	Časnik za promet	1
233	Časnik za promet i održavanje	3
234	Časnik za promet i transport	3
235	Časnik za suradnju i vezu	1
236	Časnik za suradnju sa NATO-om	3
237	Časnik za suradnju sa OS SAD i neevropskim zemljama	1
238	Časnik za suradnju sa OS u regionu	1
239	Časnik za suradnju sa OS zemalja EU	1
240	Časnik za suradnju sa poreznim upravama i MIO	1
241	Časnik za sigurnost	5
242	Časnik za sigurnost i kontraobavještajne poslove	4
243	Časnik za sigurnost komunikacija	2
244	Časnik za sigurnost letenja	3
245	Časnik za sigurnost osoba i obavljanje intervjua	1
246	Časnik za sigurnost podataka i komunikacija	2
247	Časnik za sistem planiranja, programiranja i izvršenja proračuna	1
248	Časnik za snabdijevanje	7
249	Časnik za snabdijevanje i nabavku	1
250	Časnik za snabdijevanje i nabavku VTMS	1
251	Časnik za snabdijevanje i nabavku ZTMS	2
252	Časnik za snabdijevanje i transport	3
253	Časnik za snabdijevanje i usluge	8
254	Časnik za snabdijevanje sredstava klase I - X	4
255	Časnik za SPPI - proračun analitičar	1
256	Časnik za specijalističke tečajeve	2
257	Časnik za specijalističke tečajeve borbene potpore	1
258	Časnik za specijalističke tečajeve borbenih rodova	1
259	Časnik za specijalističke tečajeve iz oblasti upravljanja skladištima naoružanja i strelj.	2
260	Časnik za specijalističke tečajeve mirovnih operacija	1
261	Časnik za specijalne i teške transporte	1
262	Časnik za SPPBI - analitičar proračuna	1
263	Časnik za spremnost	3
264	Časnik za spremnost logističke opreme	10
265	Časnik za spremnost snabdijevanja i nabavku	1
266	Časnik za sredstva klase I	2
267	Časnik za sredstva klase II i VI	2
268	Časnik za sredstva klase III	1
269	Časnik za sredstva klase IV	2
270	Časnik za sredstva klase IX	1
271	Časnik za sredstva klase VII	1
272	Časnik za standardizaciju	3
273	Časnik za standardizaciju i sigurnost letenja	7
274	Časnik za standardizaciju procedura NATO	1
275	Časnik za statusna pitanja	8
276	Časnik za statusna pitanja i ocjenjivanje	1
277	Časnik za stimulativne mjere i statusna pitanja aktivnog i pričuvnog sastava	1
278	Časnik za strukturu i organizaciju snaga	2
279	Časnik za školovanje i usavršavanje	3
280	Časnik za školovanje, usavršavanje i obuku	3
281	Časnik za tehničko održavanje, transport, PPZ, ZNR i ZO	1
282	Časnik za tehničku potporu	1
283	Časnik za transport	6
284	Časnik za transport i promet	1
285	Časnik za tranziciju	4
286	Časnik za unapređenje	1
287	Časnik za unapređenje i stimulativne mjere	1
288	Časnik za upravljanje distribucijom obavještajnih podataka	2
289	Časnik za upravljanje frekventnim spektrom	2
290	Časnik za upravljanje karijerom	1
291	Časnik za upravljanje održavanja objekata i lokacija	1
292	Časnik za upravljanje personalom	4
293	Časnik za upravljanje pričuvnim personalom	1
294	Časnik za upravljanje zračnim prostorom	1
295	Časnik za usluge i infrastrukturu	4
296	Časnik za uzbunjivanje	1
297	Časnik za vatrenu potporu	9
298	Časnik za vertikalnu inženjeriju	1
299	Časnik za veterinarsku službu	1
300	Časnik za vezu i komunikacije	7

301	Časnik za vezu sa inozemnim snagama i organizacijama	1
302	Časnik za vježbe	2
303	Časnik za vođenje operativne slike	2
304	Časnik za vojni protokol	1
305	Časnik za vojno - obavještajne sustave potpore	1
306	Časnik za vojnu disciplinu i standarde ponašanja	1
307	Časnik za vojnu policiju	8
308	Časnik za vojnu strategiju	1
309	Časnik za zalihe	1
310	Časnik za zračne operacije	4
311	Časnik za zračne operacije (JTAC)	5
312	Časnik za zrakoplov - helikopter motor	2
313	Časnik za zrakoplovnu logistiku, snabdijevanje i naoružanje	1
314	Časnik za zrakoplovnu opremu - helikopter	1
315	Časnik za zrakoplovnu tehniku i snabdijevanje	2
316	Časnik zrakoplovne medicine	1
317	Operater	60
318	Operater za komunikacije	236
319	Operater za komunikacije, uj. vozač	91
320	Operater, uj. vozač	1
321	Ornitolog - održavanje letilišta	2
322	Oružar, uj. vozač	24
323	Osmatrač	6
324	Perioničar	11
325	Perioničar-peglar	3
326	Pilot	39
327	Pionir	21
328	Pionir, uj. vozač	9
329	Pirotehničar	2
330	PNS za civilno - vojnu saradnju	9
331	PNS za komunikacije i informatičke sisteme	11
332	PNS za logistiku	11
333	PNS za MFP	6
334	PNS za obavještajno - sigurnosne poslove	10
335	PNS za operacije i obuku	11
336	PNS za personal	11
337	Dočasnik ambulante	4
338	Dočasnik bitnice	5
339	Dočasnik satnije	104
340	Dočasnik kontrole proizvodnje	3
341	Dočasnik kontrole vatre	9
342	Dočasnik radionice	1
343	Dočasnik specijalista zračnih operacija	3
344	Dočasnik voda	229
345	Dočasnik za administrativno tehničke poslove	1
346	Dočasnik za topništvo	1
347	Dočasnik za bazu podataka	13
348	Dočasnik za centrale	2
349	Dočasnik za civilno - vojnu suradnju	4
350	Dočasnik za delaboraciju topničkog streljiva	1
351	Dočasnik za delaboraciju i remont	2
352	Dočasnik za delaboraciju i remont topničkog streljiva	1
353	Dočasnik za doktrinu	1
354	Dočasnik za donirana MS	1
355	Dočasnik za tjelesnu spremnost	2
356	Dočasnik za ILS	2
357	Dočasnik za inspekcijski pregled streljiva i MES	1
358	Dočasnik za ispitivanje	1
359	Dočasnik za istražne radnje, uj. vozač	12
360	Dočasnik za IT	7
361	Dočasnik za izvidanje zemaljskim senzorom	3
362	Dočasnik za KDZ	6
363	Dočasnik za klasu I	12
364	Dočasnik za klasu II i IV	1
365	Dočasnik za klasu II i VI	1
366	Dočasnik za klasu II, IV	9
367	Dočasnik za klasu III	12
368	Dočasnik za klasu IV	1
369	Dočasnik za klasu IX	2
370	Dočasnik za klasu V	4
371	Dočasnik za klasu VII	1

372	Dočasnik za kontraobavještajne poslove	6
373	Dočasnik za kontrolu kretanja	7
374	Dočasnik za kontrolu vatre	3
375	Dočasnik za kontrolu zaliha	2
376	Dočasnik za kontrolu zaliha MS klase I	1
377	Dočasnik za kontrolu zaliha MS klase II i VI	1
378	Dočasnik za kontrolu zaliha MS klase III	1
379	Dočasnik za kontrolu zaliha MS klase VII	1
380	Dočasnik za KOP (prikupljanje)	1
381	Dočasnik za kriminalistiku	3
382	Dočasnik za KTP streljiva i MES	1
383	Dočasnik za logističke planove i operacije	8
384	Dočasnik za logistiku	10
385	Dočasnik za MFP	43
386	Dočasnik za motorna vozila i pomoćnu opremu	1
387	Dočasnik za streljivo	3
388	Dočasnik za streljivo i MES	1
389	Dočasnik za muzejske postavke	3
390	Dočasnik za naoružanje borbenih vozila	1
391	Dočasnik za obavještajne - sigurnosne poslove	3
392	Dočasnik za obavještajne poslove	15
393	Dočasnik za obavještajne poslove, uj. vozač	3
394	Dočasnik za obuku	23
395	Dočasnik za ocjenjivanje	2
396	Dočasnik za održavanje	6
397	Dočasnik za održavanje i usluge	2
398	Dočasnik za održavanje MTS	3
399	Dočasnik za OMP	1
400	Dočasnik za operacije	10
401	Dočasnik za operacije i obuku	1
402	Dočasnik za operativnu evidenciju	1
403	Dočasnik za PDZ, uj. vozač	4
404	Dočasnik za personal	29
405	Dočasnik za pješačko streljivo	1
406	Dočasnik za planiranje i operacije	8
407	Dočasnik za planiranje, programiranje i proračun	1
408	Dočasnik za PPZ, ZNR i ZZS	5
409	Dočasnik za praćenje pacijenata	1
410	Dočasnik za praćenje popune i izvješćivanje	1
411	Dočasnik za praćenje situacije	2
412	Dočasnik za prikupljanje podataka i analizu	8
413	Dočasnik za profesionalni razvoj	2
414	Dočasnik za programiranje	1
415	Dočasnik za promet i transport	3
416	Dočasnik za rad sa klasificiranom dokumentacijom	3
417	Dočasnik za rad u operativnom centru	3
418	Dočasnik za radio-goniometriranje	4
419	Dočasnik za radio-izvidanje	4
420	Dočasnik za radne naloge	15
421	Dočasnik za registracije i štete	1
422	Dočasnik za novačenje	1
423	Dočasnik za novačenje, motivaciju i zadržavanje u službi	4
424	Dočasnik za sanitetske evidencije	2
425	Dočasnik za sanitetsko snabdijevanje	4
426	Dočasnik za prometne uvidaje	3
427	Dočasnik za suradnju sa poreznim upravama i PIO/MIO	1
428	Dočasnik za sigurnosne poslove	1
429	Dočasnik za sigurnost	3
430	Dočasnik za sigurnost informatičke opreme	1
431	Dočasnik za sigurnost osoba i obavljanje intervjua	1
432	Dočasnik za sigurnost podataka i komunikacija	8
433	Dočasnik za snabdijevanje	90
434	Dočasnik za snabdijevanje klase I, II i VI, uj. vozač	9
435	Dočasnik za snabdijevanje klase I, II i VI uj. vozač	3
436	Dočasnik za snabdijevanje klase III	3
437	Dočasnik za snabdijevanje klase III - vozač	9
438	Dočasnik za snabdijevanje klase IV	3
439	Dočasnik za snabdijevanje klase IV i VII, uj. vozač	9
440	Dočasnik za snabdijevanje klase IX	3
441	Dočasnik za snabdijevanje klase IX - vozač	9
442	Dočasnik za snabdijevanje klase V	3

443	Dočasnik za snabdijevanje klase V - vozač	9
444	Dočasnik za snabdijevanje klase VII	3
445	Dočasnik za snabdijevanje klase VIII	5
446	Dočasnik za snabdijevanje klase VIII, uj. vozač	9
447	Dočasnik za specijalističke tečajeve	5
448	Dočasnik za spremnost	1
449	Dočasnik za standardizaciju	1
450	Dočasnik za statusna pitanja	4
451	Dočasnik za suzbijanje kriminaliteta	6
452	Dočasnik za štampariju	1
453	Dočasnik za transport i održavanje	2
454	Dočasnik za unapređenje	1
455	Dočasnik za upravljanje karijerom	1
456	Dočasnik za upravljanje personalom	2
457	Dočasnik za upravljanje vatrom	21
458	Dočasnik za usavršavanje i obuku	2
459	Dočasnik za usluge	1
460	Dočasnik za uzbunjivanje	2
461	Dočasnik za vatrenu potporu	3
462	Dočasnik za veze zemlja - zrak	2
463	Dočasnik za vojnu policiju	1
464	Dočasnik za zračne operacije (JTAC)	1
465	Dočasnik za sigurnost	1
466	Pomoćni kuhar	2
467	Pomoćni laborant	1
468	Pomoćnik nišandžije	132
469	Pomoćnik operatora - deminer	6
470	Pomoćnik poslužioca remorkera	2
471	Poslužilac	95
472	Poslužilac - ABK izviđač	24
473	Poslužilac - Rukovatelj streljivom	27
474	Poslužilac - vozač	20
475	Poslužilac cisterne ACV	2
476	Poslužilac dozera	6
477	Poslužilac EAG	1
478	Poslužilac elektro agregata za napajanje	6
479	Poslužilac grejdera	3
480	Poslužilac kompresora	6
481	Poslužilac kopača	9
482	Poslužilac mosta	16
483	Poslužilac motorne testere	6
484	Poslužilac motornog bušača	3
485	Poslužilac na radio uređaju	4
486	Poslužilac pontonskog mosta	12
487	Poslužilac remorkera	2
488	Poslužilac teške auto dizalice	1
489	Poslužilac uj. bolničar	15
490	Poslužilac utovarivača	6
491	Poslužilac valjka	3
492	Poslužilac vanbrodskih motora	3
493	Poslužilac, uj. bolničar	3
494	Poslužilac, uj. vozač	70
495	Pratilac zastave	2
496	Predvodnik	1
497	Prevodilac	1
498	Probni pilot	4
499	Prvi pilot	11
500	Punilac	78
501	Radnik za kotlove	3
502	Rukovatelj eksploziva	1
503	Rukovatelj goriva i maziva	1
504	Rukovatelj MS klase I	4
505	Rukovatelj MS klase I, II i VI	9
506	Rukovatelj MS klase II i IV	3
507	Rukovatelj MS klase II i VI	3
508	Rukovatelj MS klase III	21
509	Rukovatelj MS klase III, V i VII	5
510	Rukovatelj MS klase IV	1
511	Rukovatelj MS klase IV i VII	3
512	Rukovatelj MS klase IX	2
513	Rukovatelj MS klase V	35

514	Rukovatelj MS klase VII	6
515	Rukovatelj MTS	62
516	Rukovatelj MTS, uj. vozač	42
517	Rukovatelj za donirana MS	1
518	Savjetnik za rodnu ravnopravnost	1
519	Tajnik	1
520	Sistem inženjer za simulacijske sustave	3
521	Snajperista	99
522	Snimatelj - fotograf, uj. vozač	1
523	Specijalista za kontrolu vatre	6
524	Stolar	2
525	Strijelac	504
526	Strijelac - donosilac	156
527	Strijelac - poslužilac	72
528	Strijelac na transporteru	69
529	Stručni savjetnik za analize i procjene obrambenih aktivnosti	1
530	Stručni savjetnik za kontraobavještajne istrage	1
531	Stručni savjetnik za logističke planove	1
532	Stručni savjetnik za nomenklaturu borbene opreme	1
533	Stručni savjetnik za obavještajne poslove	1
534	Stručni savjetnik za obavještajne programe	1
535	Stručni savjetnik za obuku Oružanih snaga BiH	1
536	Stručni savjetnik za ocjenjivanje i unapređenje	1
537	Stručni savjetnik za obrambene i sigurnosne planove	1
538	Stručni savjetnik za organizaciju, popunu i administrativnu potporu pukovnija	1
539	Stručni savjetnik za planiranje transporta i opremanje transportnim sredstvima	1
540	Stručni savjetnik za planove i operacije uklanjanja suvišnog i neperspektivnog NVO	1
541	Stručni savjetnik za politiku i logističke operacije	1
542	Stručni savjetnik za politiku razvoja Oružanih snaga BiH	1
543	Stručni savjetnik za politiku upravljanja zračnim prostorom	1
544	Stručni savjetnik za preventivnu medicinsku zaštitu	1
545	Stručni savjetnik za prikupljanje podataka	1
546	Stručni savjetnik za profesionalni razvoj i zadržavanje u službi	1
547	Stručni savjetnik za profesionalno vojno obrazovanje i obuku	1
548	Stručni savjetnik za PSO i međunarodne vježbe	1
549	Stručni savjetnik za razvoj vojno-obavještajnih snaga	1
550	Stručni savjetnik za sigurnost komunikacija	1
551	Stručni savjetnik za snabdijevanje klasama V, VII i IX	1
552	Stručni savjetnik za upotrebu zrakoplovstva	1
553	Stručni savjetnik za upravljanje vojnim personalom	1
554	Stručni savjetnik za upravljanje vojnom karijerom	1
555	Stručni savjetnik za vojni program i proračun	1
556	Stručni savjetnik za vojno - diplomatske predstavnike BiH	1
557	Stručni savjetnik za planiranje i unificiranje NVO	1
558	Šef Odsjeka	9
559	Stožerni imam	1
560	Stožerni kapelan	1
561	Stožerni sveštenik	1
562	Tehničar - ABK izviđač	9
563	Tehničar izvora napajanja	2
564	Tehničar za akumulatore i izvore napajanja	1
565	Tehničar za automatiku	1
566	Tehničar za automatizirane sustave	2
567	Tehničar za centrale	17
568	Tehničar za DATA terminale	2
569	Tehničar za elektro opremu	4
570	Tehničar za elektro opremu i instrumente	3
571	Tehničar za instrumente	4
572	Tehničar za izvore napajanja	2
573	Tehničar za kiseoničku opremu	1
574	Tehničar za komunikacije	9
575	Tehničar za komutacione stanice	21
576	Tehničar za konstrukciju i sisteme	14
577	Tehničar za motor	14
578	Tehničar za NUS	49
579	Tehničar za održavanje i servisiranje	2
580	Tehničar za opravku komunikacijskih sigurnosnih sustava	1
581	Tehničar za podršku zračnim snagama	1

582	Tehničar za računare	10
583	Tehničar za radare	14
584	Tehničar za radare, uj. vozač	5
585	Tehničar za radarsko računarska sredstva	1
586	Tehničar za radio - navigacijsku opremu	1
587	Tehničar za radio komunikacije	21
588	Tehničar za radio opremu	4
589	Tehničar za radio relejne komunikacije	42
590	Tehničar za radio relejne, telefonske veze i ALSE	3
591	Tehničar za radio veze i ALSE	1
592	Tehničar za radio-goniometriranje	1
593	Tehničar za radio-navigacijsku opremu	2
594	Tehničar za sigurnost podataka i komunikacija	21
595	Tehničar za sigurnost podataka i komunikacija, uj. vozač	3
596	Tehničar za UNF	2
597	Tehničar za uništenje streljiva i MES-a	1
598	Tehničar za veze i radarsku elektroniku	1
599	Tehničar za VOR	2
600	Tehničar za zrakoplovno naoružanje	1
601	Tehničar za ZRNS i izvore napajanja	3
602	Tehničar za žične linije	28
603	Tehnički inspektor za elektro opremu	2
604	Tehnički inspektor za elektro, radio-navigacijsku opremu i instrumente	3
605	Tehnički inspektor za konstrukciju i sisteme	7
606	Tehnički inspektor za motor	4
607	Tehnički inspektor za radio opremu i instrumente	2
608	Tehnički inspektor za težinu i balans	3
609	Tehnički inspektor za zrakoplovno naoružanje	1
610	Tehnički tajnik	3
611	Tesar	2
612	Topograf	3
613	Upravnik radionice	1
614	Upravnik restorana	1
615	Upravnik streljista	1
616	Uređivač streljista	1
617	Varilac	1
618	Veterinar	1
619	Veterinarski tehničar	8
620	Vezista - tehničar	14
621	Viši kontrolor - instruktor	7
622	Viši stručni suradnik za analitičke poslove	1
623	Viši stručni suradnik za ispunjavanje međunarodnih obveza	1
624	Viši stručni suradnik za klasificiranje vojnih osoba, praćenje popune i izvješćivanje	1
625	Viši stručni suradnik za komutacijske sisteme i spojne puteve	1
626	Viši stručni suradnik za kontrolu materijalno -financijske dokumentacije	1
627	Viši stručni suradnik za odbrambene planove i programe	1
628	Viši stručni suradnik za održavanje topničkog i raketnog naoružanja	1
629	Viši stručni suradnik za održavanje borbene tehnike točkaša i gusjeničara	1
630	Viši stručni suradnik za pitanja vojne discipline i stimulativnih mjera	1
631	Viši stručni suradnik za planiranje i NATO PFP programe	1
632	Viši stručni suradnik za radio i mobilne komunikacije	1
633	Viši stručni suradnik za reguliranje stanja u službi PDO	1
634	Viši stručni suradnik za strane VDP u BiH	1
635	Viši stručni suradnik za unutarnje informiranje - novinar	1
636	Viši stručni suradnik za vanjsko informiranje - novinar	1
637	Viši stručni suradnik za financijsko poslovanje - trezor	1
638	Vodič pasa, uj. vozač	9
639	Vodoinstalater	5
640	Vodoinstalater, uj. vozač	1
641	Voda tima	548
642	Vojni policajac	149
643	Vojni policajac, uj. vozač	50
644	Vojnik počasne postrojbe	54
645	Vojnik za komunikacije	2
646	Vojnik za osiguranje	31
647	Vojnik za PPZ	8

648	Vojnik za PPZ, uj. vozač	3
649	Vojnik za rad	2
650	Vojnik za rad, uj. vozač	1
651	Vojnik za snabdijevanje	8
652	Vozač	413
653	Vozač ACV	4
654	Vozač gusjeničara	6
655	Vozač inženjerskih mašina	1
656	Vozač zapovjedno-stožernog vozila	1
657	Vozač poslužilac kopača (bagera)	1
658	Vozač poslužilac mosta	16
659	Vozač poslužilac pontonskog mosta	12
660	Vozač poslužilac viljuškara	16
661	Vozač samoistovarivača	23
662	Vozač tenka	9
663	Vozač VVi IVI	9
664	Vozač-manipulant	4
665	Zamjenik zapovjednika za operacije	2
666	Zamjenik zapovjednika za resurse	2
667	Zamjenik zapovjednika	40
668	Zamjenik Komandira kkd uj. inspektor unutrašnje kkd	1
669	Zamjenik Komandira uj. operator	7
670	Zamjenik komandira uj. podoficir za ispitivanje (saslušanje)	3
671	Zamjenik načelnika	1
672	Zamjenik načelnika medijskog informacionog centra	1
673	Zamjenik načelnika Zajedničkog štaba za operacije	1
674	Zamjenik načelnika Zajedničkog štaba za resurse	1
675	Zamjenik upravnika ujedno tehnolog	1
676	Zidar	1
677	Zidar, uj. vozač	1

КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

413

Конкурвенцијски савјет Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е) и члана 42. ставак (1) тачка а) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), а по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Унифарм д.о.о. Лукавац ул. Ново насеље бб, 75 300 Лукавац, заступаног од стране адвоката Златана Балта, ул.фра Анђела Звиздовића 1, 71 000 Сарајево, против Владе Унско-санског кантона ул.Алије Ђерзелеза број 2, 77 000 Бихаћ, заступана по пуномоћнику адвокату Џемилу Сабрихафизовићу ул. Косте Хермана 11, 71 000 Сарајево, ради постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, а поступајући по Пресуди Суда Босне и Херцеговине број С1 3 У 045690 23 У од 27. марта 2024. године, на 16. (шеснаестој) сједници одржаној дана 7. новембра 2024. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

- Одбија се Захтјев привредног субјекта Унифарм д.о.о. Лукавац ул. Ново насеље бб, 75 300 Лукавац, поднесен против Владе Унско-санског кантона ул. Алије Ђерзелеза број 2, 77 000 Бихаћ, ради доношења Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 8/22), у смислу одредби члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, као неоснован.
- Одбија се захтјев привредног субјекта Унифарм д.о.о. Лукавац ул. Ново насеље бб, 75 300 Лукавац, за накнадом трошкова поступка, као неоснован.

3. Ово рјешење биће објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим рјешењем се извршава Пресуда Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд) број С1 3 У 045690 23 У од 27. ожујка 2024. године (у даљем тексту: Пресуда), којом се Тужба тужитеља Унифарм д.о.о Лукавац, Бистрац ул. Ново насеље б.б., 75 300 Лукавац уважава, Рјешење Конкурентског савјета Босне и Херцеговине број УП-06-26-3-018-29/22 од 6. априла 2023. године поништава и предмет враћа на поновно рјешавање.

Конкурентски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурентски савјет) је наведену пресуду запримио дана 28. марта 2024. године под бројем УП-06-26-3-018-39/22. Према чланку 62. Закона о управним споровима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 12/04, 88/07, 83/08 и 74/10), када суд поништи акт против којег је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање у којем се налазио прије него што је поништен акт донесен.

Конкурентски савјет Босне и Херцеговине је дана 09.08.2022. године, запримио Захтјев за покретање поступка (у даљем тексту: Захтјев) од стране привредног субјекта Унифарм д.о.о. Лукавац ул. Ново насеље бб, 75 300 Лукавац, Босна и Херцеговина (у даљем тексту: Унифарм или Подносилац захтјева), кога заступа адвокат Златан Балта из Одвјетничког друштва "Легал Партнерс" д.о.о. Сарајево ул. Змаја од Босне број 12ц, 71 000 Сарајево, против Владе Унско-санског кантона ул.Алије Ђерзелеза број 2, 77 000 Бихаћ, ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљем тексту: Закон о конкуренцији).

Комплетирањем предметног Захтјева, Конкурентски савјет је на основу члана 28. став (3) Закона дана 12.10.2022. године издао Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева број УП-06-26-3-018-2/22.

Усмена расправа одржана је дана 28.12.2022. године у просторијама Конкурентског савјета уз присуство пуномоћника Подносиоца захтјева, адвоката Златана Балте из Сарајева и директора Унифарма, Сабита Омића, те пуномоћника Противне стране, адвоката Џемила Сабрихафизовића из Сарајева.

1. Странке у поступку

Странке у поступку су привредни субјект Унифарм д.о.о. Лукавац ул. Ново насеље бб, 75 300 Лукавац и Влада Унско-санског кантона ул. Алије Ђерзелеза број 2. 77 000 Бихаћ.

1.1. Привредни субјект Унифарм

Привредни субјект Унифарм д.о.о. Лукавац ул. Ново насеље бб, 75 300 Лукавац је регистран у Општинском суду у Тузли под матичним бројем уписа: 1-12681 у власништву је физичког лица, Омић Сабита.

Основне регистроване дјелатности Унифарма су дистрибуција и промет лијекова на велико. Привредни субјект Унифарм је заступник лијекова страних произвођача и то: Реплек Фарм ДООЕЛ Скопље, Сјеверна Македонија, Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С., Република Турска и Дева Холдинг А.С., Република Турска.

1.2. Влада Унско-санског кантона

Влада Унско-санског кантона ул. Алије Ђерзелеза број 2, 77 000 Бихаћ, као доносилац Одлуке о листи

лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 8/22), чије утврђивање ништавости се тражи у предметном поступку.

2. Правни оквир предметног поступка

Конкурентски савјет је током поступка примјенио одредбе Закона, Одлуке о утврђивању релевантног тржишта ("Службени гласник БиХ", број 18/06 и 34/10), и одредбе Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", број 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16) (у даљем тексту: Закон о управном поступку) у смислу члана 26. Закона о конкуренцији.

Поред наведеног, у току поступка Конкурентски савјет је извршио увид и у одредбе Закона о лијековима и медицинским средствима БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 58/08), Закона о лијековима ФБиХ ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 109/12), Правилника о ближим критеријима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарства здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и кориштење лијекова ("Службене новине Федерације БиХ", бр. 45/13 и 7/19), Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 8/22) (у даљем тексту: Одлука о листи лијекова из 2022. године), Устав Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", бр. 1/2004, Прочишћени текст, и 11/2004 амандмани И-ВИИИ), Закона о Влади Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 5/08) Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број 35/05).

Споразум о стабилизацији и придруживању између европских заједница и његових држава чланица, с једне стране и Босне и Херцеговине с друге стране ("Службени гласник БиХ - Међународни уговори", бр. 10/08 - у даљем тексту: Споразум о стабилизацији и придруживању) одредба члана 71. о примјени критерија и правне стечевине Европске уније, те члана 43. став (1) Закона, омогућују Конкурентском савјету у сврху ојцене датог случаја, да се може користити судском праксом Еуропског суда правде и одлукама Еуропске комисије.

3. Поступак по Захтјеву за покретање поступка

У свом Захтјеву, Подносилац захтјева, описују чињенично стање и околности које су разлог за подношење Захтјева те укратко наводе следеће:

- Привредни субјект Унифарм се бави дистрибуцијом и стављањем на тржиште лијекова различитих произвођача лијекова. Унифарм је заступник лијекова страних произвођача и то: Реплек Фарм ДООЕЛ Скопље, Сјеверна Македонија (у даљем тексту: Реплек), Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С., Република Турска (у даљем тексту: Биофарма) и Дева Холдинг А.С., Република Турска (у даљем тексту: Дева).
- Привредни субјект Унифарм наводи да је Влада Унско-санског кантона, Алије Ђерзелеза број 2, 77 000 Бихаћ (у даљем тексту: Влада или Противна страна) приликом сачинавања Одлуке о листи лијекова из 2022. године неутемељено изоставила 29 лијекова привредног субјекта Унифарм који се издају на терет Завода

- здравственог осигурања Унско-санског кантона (у даљем тексту: Завод), чиме је поступила противно члану 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији. Даље наводи,
- да изостављењем лијекова Подносиоца захтјева са Нове Позитивне листе А Листе лијекова УСК која је саставни дио Одлуке о листи лијекова из 2022. године, Влада дискриминирала и ставила Подносиоца захтјева у неповољан положај у односу на домаће произвођаче, те онемогућила приступ релевантном тржишту уврштавања лијекова на позитивну листу лијекова који се прописују и издају осигураним особама на терет Завода у Унско-санском кантону, односно изравно га искључила са наведеног тржишта, чиме је смањена могућност избора лијекова за пацијенте;
 - да у складу са чланом 8. Закона о лијековима, на кантоналне листе лијекова обавезно морају бити уврштене све групе лијекова које прописује федерална листа, а додатне групе лијекова могу бити уврштене на позитивну листу кантона само ако кантон има довољно средстава да сноси такав трошак. На кантоналне позитивне листе лијекова се уврштавају конкретни лијекови произвођача лијекова, са њиховим заштићеним називима (именима);
 - да је за произвођаче лијекова уврштавање на позитивну листу лијекова изузетно значајно, јер постоје одређене врсте лијекове који због својих значајки, начина примјене или цијене се пласирају искључиво или у највећој мјери на терет завода здравственог осигурања. Ако се такав лијек изостави са позитивне листе лијекова, то де факто значи да ће престати његова продаја на тржишту, односно да се он избацује са тржишта, чиме ће нестати конкуренција лијекова на тржишту, те наглашава да сви лијекови исте категорије/врсте лијека, без обзира од којег су произвођача, на позитивној листи лијекова имају идентичну цијену;
 - да цијене свих лијекова исте врсте (истог генеричког назива) свих произвођача који су уврштени на позитивну листу лијекова су идентичне, с обзиром да су то цијене које су одређене од стране надлежног завода за здравствено осигурање (напомена: у самој листи позитивних лијекова може бити приказана различита цијена, међутим то је само због разлика у пакирањима, нпр. због разлике у броју таблета у пакирању, броју доза или у јачини активне супстанце, али када се изједначе те разлике у пакирањима, цијена по количини лијека, нпр. по једној таблети или по истој јачини лијека је идентична, што значи да суштински ти лијекови имају исте цијене), а што је и дефинисано Одлуком Листи лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 33/19, 56/19, 98/19 и 69/20) (у даљем тексту: Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ);
 - да даље ово значи да за надлежни завод здравственог осигурања нема никакве разлике, те нема повећања трошкова без обзира на број лијекова који је уврштен на позитивну листу лијекова, јер сви лијекови имају идентичне цијене. Трошак завода здравственог осигурања овиси од броја пацијената и броја терапија које им требају, те је у том смислу за завод свеједно да ли се на листи налази 5 или 10 лијекова исте врсте, јер један пацијент ће користити само један лијек истовремено. Такођер, ово значи да завод здравственог осигурања немају повећања трошкова ако је већи број лијекова на позитивној (есенцијалној) листи - без обзира да ли се на листи за одређену категорију налази 3 или 30 лијекова, трошкови су за завод исти, јер су цијене свих тих лијекова идентичне, а пацијенту се свакако прописује само један лијек.
 - Подносилац захтјева истиче, да када се уврсте лијекови на позитивну листу, дистрибутер лијекова има обавезу одржавања залиха које покривају временско раздобље које је одређено од завода здравственог осигурања (нпр. 3 мјесеца), ради осигурања стабилности понуде лијекова, што додатно иде у корист пацијентима. Стога, не постоји никаква предност за Завод у смањењу броја лијекова у одређеним категоријама (АТЦ групама) Нове Позитивне Листе лијекова УСК, с обзиром да су исти трошкови без обзира на број лијекова на листи. Са друге стране, избацивање одређених лијекова са листе представља ограничење броја доступних лијекова пацијентима и представља спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, јер се одређени лијекови изравно избацују са релевантног тржишта чиме се смањује број доступних конкурентских лијекова, а што је супротно члану 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији;
 - да је дана 07.10.2021. године на веб страници Владе објављен Јавни позив произвођачима лијекова/носиоцима дозволе за стављање лијека у промет да поднесу захтјев за уврштавање појединачних лијекова на Позитивну Листу лијекова Унско-санског кантона. Јавним позивом такођер је прописано да заинтересовани произвођачи лијекова, односно носиоци дозволе за стављање лијека у промет, који су поднијели захтјеве и доставили комплетiranу документацију по јавном позиву од 11.05.2020. године нису у обавези подносити нове захтјеве ако подаци и документација о лијеку нису мијењани у међувремену;
 - да је Влада дана 25.03.2022. године донијела Одлуку о листи лијекова из 2022. године, којом је прописана нова Позитивна А Листа лијекова за Унско-сански кантон која се примјењује од дана 31.03.2022. године, те се њоме ставља ван снаге претходна Одлука о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 22/18 и 21/19) (у даљем тексту: Претходна Одлука о листи лијекова), којом је прописана претходна Позитивна А Листа лијекова Унско-санског кантона (у даљем тексту: Претходна Позитивна Листа лијекова УСК), која се примјењивала до дана 30.03.2022. године;

- да лијекови произвођача Реплек, Биофарма и Дева, које заступа Подносилац захтјева, су били уврштени на Претходну Позитивну Листу лијекова УСК и пријављени су за уврштавање на нову Позитивна А Листа лијекова за Унско-сански кантон. Одлуком о листи лијекова из 2022. године, Влада је са нове Позитивне А Листа лијекова за Унско-сански кантон избацила 29 лијекова које заступа Унифарм, а који су претходно били уврштени у Претходну Позитивну Листу лијекова УСК, иако наведено уклањање лијекова Унифарма нема никакво законско упориште, јер су лијекови које заступа Унифарм били уврштени на Претходну Позитивну Листу лијекова УСК и испуњавали све услове за уврштавање на Нову Позитивну Листу лијекова УСК;
- да су лијекови Подносиоца захтјева који су како се наводи у захтјеву незаконито изостављени (уклоњени) са Нове Позитивне Листе Лијекова УСК слједећи, како је приказано у табели 1:

Табела 1.

Бр.	Назив лијека	Произвођач
1.	Ципрофлохацин Биофарма 14x500мг	Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С.
2.	Рицустбл 20хлмг	Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С.
3.	Рицус тбл 20х2мг	Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С.
4.	Рицус тбл 20х3мг	Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С.
5.	Рицус тбл 20х4мг	Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С.
6.	Амлодипин Реплекфарм тбл. 30хл0мг	Реплек Фарм дооел Скопље
7.	Амлодипин Реплекфарм тбл. 30х5мг	Реплек Фарм дооел Скопље
8.	Фолна киселина Реплекфарм тбл. 20х5мг	Реплек Фарм дооел Скопље
9.	Лоратадин Реплекфарм сируп 5мг/5мл 120мл	Реплек Фарм дооел Скопље
10.	Ренаприл тбл. 20хл0мг Реплек	Реплек Фарм дооел Скопље
11.	Ренаприл тбл. 20х20мг Реплек	Реплек Фарм дооел Скопље
12.	Ренаприл тбл. 20х5мг Реплек	Реплек Фарм дооел Скопље
13.	Месалазин Реплекфарм филм тбл. 50х500мг	Реплек Фарм дооел Скопље
14.	Метформин Реплекфарм тбл. 30х850мг	Реплек Фарм дооел Скопље
15.	Бипериден Реплекфарм тбл. 50х2мг	Реплек Фарм дооел Скопље
16.	Лизиноприл Реплекфарм тбл. 20х5мг	Реплек Фарм дооел Скопље
17.	Лизиноприл Реплекфарм тбл. 20хл0мг	Реплек Фарм дооел Скопље
18.	Лизиноприл Реплекфарм тбл. 20х20мг	Реплек Фарм дооел Скопље
19.	Пароксетин Реплекфарм филм тбл. 30х20мг	Реплек Фарм дооел Скопље
20.	Кларитромицин Реплекфарм филм тбл. 14х500мг	Реплек Фарм дооел Скопље
21.	Пандев гастрорез. тбл. 14х40мг	Дева Холдинг А.С.
22.	Пандев гастрорез. тбл. 28х20мг	Дева Холдинг А.С.
23.	Амоклавин бид филм тбл. 10х(875+125)мг	Дева Холдинг А.С.
24.	Дегастрол гастрорез. цпс. 14х30мг	Дева Холдинг А.С.
25.	Амоклавин бид 400/57мг ФОР прашак за суспензију 70мл	Дева Холдинг А.С.
26.	Девохицам тбл. 10х7,5мг	Дева Холдинг А.С.
27.	Девохицам тбл. 10хл5мг	Дева Холдинг А.С.

28.	Демепразол гастрорез. цпс. 14х20мг	Дева Холдинг А.С.
29.	Азитро филм тбл. 3х500мг	Дева Холдинг А.С.

- Подносилац захтјева наводи, да је умјесто лијекова приказаних у Табели 1. које је како се истиче у захтјеву, Влада незаконито уклонила са листе, те на Нову Позитивну Листу лијекова УСК уврстила ограничени број лијекова и то углавном преферирајући домаће произвођаче на уштрб страних произвођача лијекова, што је противно примјењивим прописима тј. није у складу са Законом о лијековима ФБиХ, нити Правилником о ближим критеријима;
- да је чланом 9. Закона о лијековима ФБиХ прописано да се може ограничити број заштићених назива лијекова али уз испуњење одређених критерија и да се могуће ограничење броја заштићених назива лијекова ближе утврђује правилником федералног министарства. Ниједан од наведених критерија не даје предност домаћим произвођачима, него су сви критерији једнаки за све учеснике;
- да члан 9. став (3) Закона о лијековима ФБиХ не прописује да се даје приоритет домаћим произвођачима над страним произвођачима лијекова, него само прописује да се на листу требају уврстити домаћи произвођачи лијекова, али то не треба бити на штету страних произвођача лијекова;
- да из члана 9. и 10. Правилника о ближим критеријима слиједи да се критерији који се примјењују за стављање на позитивну листу, односно скидање са позитивне листе лијекова односе једнако на све произвођаче, односно да домаћи произвођачи лијекова не би требали имати предност у односу на стране произвођаче;
- да је у тачки IX Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ прописано да су приликом израде позитивних листи лијекова кантона, кантони дужни примјењивати критерије утврђене чланом 9. и 11. Правилника о ближим критеријима, као и поступак и начин израде позитивне листе лијекова кантона који је утврђен одредбама поменутог Правилника;
- да је тачком ВИИИ став (1) Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ наведено да је федерална листа обвезујућа за све кантоне, и то А федерална листа лијекова која обавезно мора бити садржана у листи лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона, а што је и наведено у изнад наведеном Правилнику;
- да је из свега изнад наведеног, јасно прописано како се доносе листе, те да је наведеним законским прописима наведен тачан поступак скидања и стављања лијекова са листи, те да се Влада приликом сачињавања Нове Позитивне Листе лијекова УСК није придржавала наведене процедуре тј. без икаквог основа је са листе изоставила лијекова Подносиоца захтјева.
- Подносилац захтјева наводи примјера ради, за врсту лијека (генерички назив лијека) Омепразол (АТЦ група А02БЦ01) Претходној Позитивној Листи лијекова УСК је било уврштено укупно 8

- лијекова од 8 произвођача (укључујући два лијека која заступа Подносилац захтјева) (АТЦ група под редним бројем 2. у Претходној Позитивној Листи лијекова УСК). У Новој Позитивној Листи лијекова за исту врсту лијека (исти генерички назив лијека - генерички назив лијека уствари означава "породицу" или "групу" лијекова који се користе за одређено стање/болест), Омепразол (АТЦ група А02БЦ01) је уврштено само 3 (три) различита лијека од само 3 (три) различита произвођача, и то искључиво домаћих произвођача - лијек Улцосан произвођача Босналијек д.д. Сарајево (у даљем тексту: Босналијек), лијек Таргет Плус произвођача Фармавита д.о.о. Сарајево (у даљем тексту: Фармавита) и лијек Хелицол произвођача Зада Пхармацеутицалс д.о.о. Лукавац (у даљем тексту: Зада), редни бројеви 1. до 3. у Новој Позитивној Листи лијекова УСК. За врсту лијека (један генерички назив лијека) - Омепразол, у Новој Позитивној Листи лијекова УСК избор смањен са 8 лијекова и 8 произвођача, на само 3 лијека и 3 произвођача, и то искључиво домаћа босанскохерцеговачка произвођача лијекова (Босналијек, Фармавита и Зада);
- да је слична је ситуација и са врстом лијека (генеричким називом лијека) Карведилол (АТЦ група Ц07АГ02). У Претходној Позитивној Листи лијекова УСК је за врсту лијека Карведилол било уврштено 6 (шест) лијекова од 6 (шест) различитих произвођача, док је у Новој Позитивној Листи лијекова УСК за исту врсту лијека (исти генерички назив лијека) Карведилол уврштено само 4 (четири) различита лијека (различитих паковања) од 4 (четири) различита произвођача, од којих су сви домаћи произвођачи - Босналијек, Фармавита, Хемофарм и Зада, при чему су уствари за ову категорију лијекова у односу на Претходну Позитивну Листу лијекова УСК избачено три страна произвођача лијекова (Крка, Плива и Билим), задржана три домаћа произвођача лијекова (Босналијек, Зада, Фармавита) и додан још један домаћи произвођач лијекова Хемофарм, што значи да је за врсту лијека (један генерички назив лијека) - Карведилол, је избор на Новој Позитивној Листи лијекова УСК смањен са 6 лијекова и 6 произвођача, на само 4 лијека и 4 произвођача, и то искључиво домаћа босанскохерцеговачка произвођача лијекова (Босналијек, Фармавита, Хемофарм и Зада);
 - да се дописом број 1691/22-1 од дана 14.04.2022. године обратио премијеру и свим члановима Владе као и предсједнику Скупштине Унско-санског кантона, те их упозорио на незаконитост Нове Позитивне Листе лијекова УСК и на чињеницу да на овај начин Влада крши одредбе Закона о конкуренцији, других законских одредби и међународних обавеза Босне и Херцеговине, те је затражио од Владе да измијени Одлуку о листи лијекова из 2022. године и исту усклади са примјењивим прописима, на шта Влада није реагирала.
 - Подносилац захтјева истиче, да су сви лијекови које је навео у Захтјеву, који су изостављени са Нове Позитивне Листе лијекова УСК, су уредно регистровани и имају дозволу Агенције за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Агенција за лијекове БиХ) за стављање на тржиште и испуњавају све услове утврђене Правилником о ближим критеријима за уврштавање на Нову Позитивну Листу лијекова УСК;
 - да Правилник о ближим критеријима нити једном ријечју не омогућава изостављање или скидање лијекова страних произвођача лијекова са позитивне листе кантона ради фаворизовања домаћих произвођача;
 - да је у складу са чланом 2. став (1) Закона о конкуренцији, евидентно да се исти примјењује на органе државне управе и локалне самоуправе, када посредно или непосредно судјелују или утјечу на тржиште, што значи да се примјењује и на Владу.
 - Надаље се наводи, да се члан 4. Закона о конкуренцији односи и на једностране правне акте, те није нужно да постоји уговор или друга врста споразума између двије различите стране да би постојао забрањени споразум од стране органа државне управе и локалне самоуправе, што имплицира да се Одлука о листи лијекова из 2022. године може третирати као забрањени споразум;
 - да су наведене тврдње потврђене и од стране Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд БиХ) који је више пута, изричито и недвосмислено, потврдио да се Закон о конкуренцији примјењује и на јавне органе ако својим дјеловањем утјечу на тржиште, без обзира што не дјелују на тржишту на комерцијалној основи као привредни субјекти, што је видљиво из Пресуде број C1 3 У 021563 16 У од дана 09.06.2017. године и Пресуде број C1 3 У 031711 19 од дана 10.12.2020. године;
 - да је вјероватно да ће се Влада позивати на примјену права конкуренције Европске уније на јавне органе када врше јавне овласти, односно судску праксу из Европске уније према којој се право конкуренције не примјењује на јавне органе када врше јавне овласти. Иако није спорна пракса Европске комисије да се право конкуренције не примјењује на јавна тијела приликом вршења јавних функција, таква пракса није примјењива у Босни и Херцеговини, јер Закон о конкуренцији изричито прописује такву примјену и изричито даје овлашћење Конкуренијском савјету да примјењује Закон о конкуренцији на сва јавна тијела приликом вршења јавних функција којима могу утјецати на тржиште, док Европска комисија нема такве овласти на основу чланова 101. и 102. Уговора о функционисању Европске Уније;
 - да у складу са чланом 2. став (л) тачка б) Закона о конкуренцији није уопће неопходно да органи државне управе морају судјеловати на тржишту на комерцијалној (привредној) основи да би се на њих примјењивао Закон о конкуренцији, према Закону о конкуренцији је довољно да органи државне управе својим поступањем могу утјецати на тржиште;
 - да је неспорно да органи јавне управе својим дјеловањем и вршењем јавних функција могу

- утјецати на тржиште и да могу спријечити, ограничити или нарушити тржишну конкуренцију, што је управо и оно што чини Влада у предметном случају - доношењем Нове Позитивне Листе лијекова УСК, Влада директно утјече на тржиште, јер они лијекови који су изостављени са листе немају уопште приступа релевантном тржишту, односно исти су у цијелости искључени са релевантног тржишта, чиме Влада директно ограничава број лијекова и конкурената на тржишту, односно спрјечава и/или ограничава конкуренцију, што у складу са Законом о конкуренцији представља забрањени споразум у смислу члана 4. став (л) тачка б) Закона о конкуренцији, што је у складу са одлукама Суда БиХ.
- Даље Подносилац захтјева истиче, да је за релевантно тржиште производа потребно раздвојити лијекове који се продају комерцијално (изван позитивних листи), и који се прописују и издају путем позитивних листи лијекова, јер услови продаје за ове двије категорије нису исти;
 - да лијекови који се налазе на позитивним листама лијекова се пацијенту (потрошачу) прописују и издају бесплатно, јер трошкове истих сноси надлежни кантонални завод здравственог осигурања, док лијекове који се не налазе на листама, пацијенти (потрошачи) морају сами да плате. Што значи да са аспекта корисника лијекова (пацијента-потрошача) лијекови на позитивној листи и изван позитивне листе немају исте услове продаје нити исту цијену (једне корисници-пацијенти добијају бесплатно, а друге морају платити), ради чега продаја лијекова изван позитивне листе и прописивање и издавање лијекова преко позитивне листе морају бити раздвојени у различита релевантна тржишта;
 - да што се тиче релевантног географског тржишта, оно је у Федерацији Босне и Херцеговине на кантоналном нивоу, јер позитивне листе лијекова доносе кантони и надокнаду трошкова са позитивне листе врше кантонални заводи здравственог осигурања. У складу с тим, Подносилац захтјева релевантно тржиште за овај поступак дефинише као тржиште уврштавања лијекова на позитивну листу лијекова који се прописују и издају осигураним лицима на терет Завода у Унско-санском кантону. Иако тржиште уврштавања лијекова на позитивну листу лијекова који се прописују и издају осигураним лицима на терет Завода у Унско-санском кантону представља једно релевантно тржиште, на њему се ипак налази више различитих врста/категирија (АТЦ група) лијекова, који нису међусобно замјењиви. Нпр. лијекови за висок притисак нису замјењиви са лијековима са желучане проблеме. Међутим, сматра да се релевантно тржиште не треба даље дијелити на поједине врсте лијекова, него да све те врсте/категирије (АТЦ групе) лијекова представљају различите сегменте релевантног тржишта. У том смислу истиче да је Нова Позитивна Листа лијекова УСК имала значајан утјецај на релевантно тржиште, јер је истом
- спријечена, ограничена и/или нарушена конкуренција на релевантном тржишту. Нова Позитивна Листа лијекова УСК је избацила конкуренте домаћим произвођачима лијекова (тј. производе страних произвођача лијекова) из 59 (врста/категирија АТЦ група) лијекова, што несумњиво има значајан негативан утјецај на релевантно тржиште;
- да се на овај начин ограничава приступ релевантном тржишту страним произвођачима лијекова и произвођачима генеричких лијекова, с обзиром да исти нису стављени на Нову Позитивну Листу лијекова УСК, што значи да љекари у Унско-санском кантону не могу прописати наведене лијекове пацијентима (корисницима лијекова) на терет Завода. Фаворизирање домаћих произвођача лијекова и оригинатора који се уврштавају на Нову Позитивну Листу лијекова УСК, како се наводи у захтјеву, долази до смањења конкуренције између лијекова на тржишту и до мањег избора за пацијенте (кориснике лијекова), али и за љекаре који прописују лијекове, што може довести до угрожавања добробити пацијената. Ограничење броја понуђача/произвођача који могу нудити свој производ на одређеном релевантном тржишту јесте директно и неспорно ограничење тржишне конкуренције, које може бити оправдано само у изузетним околностима, а које овдје не постоје, посебно с обзиром на штету која се проузрокује Подносиоцу захтјева и страним произвођачима лијекова и произвођачима генеричких лијекова;
 - да у том смислу, чак ни одредба члана 9. Закона о лијековима ФБиХ која наводи да се може ограничити број заштићених назива лијекова (тј. број конкретних производа) који се стављају на листе није у складу са Законом о конкуренцији. Федерална и кантонална тијела могу ограничити позитивне листе лијекова само у смислу која врста лијекова (који генерички називи лијекова) ће бити уврштена на листу - односно, у суштини, за које болести/стања ће бити уврштени лијекови на позитивну листу, а за која неће. Примјера ради, потпуно је оправдано да надлежни завод за здравствено осигурање одлучи да ће на позитивну листу ставити лијекове који нпр. служе за лијечење болести срца, међутим да неће ставити на листу лијекове који служе за третирање алергија. Међутим, за ону врсту лијекова (генерички назив лијека) коју одлучи да стави на позитивну листу, на листи морају бити прихваћени сви лијекови те врсте (тог генеричког назива) који су регистровани на територији Босне и Херцеговине код Агенције за лијекове БиХ;
 - да сви посебни лијекови (тј. сви заштићени називи лијекова) који су одобрени за стављање на тржиште у Босни и Херцеговини и регистровани код Агенције за лијекове БиХ под истим генеричким називом и истом АТЦ шифром, су сигурни за кориштење и могу се користити за лијечење истих болести или стања код пацијената;
 - да самим тим, не постоји никакав оправдан разлог или законско упориште зашто би неки од тих

- посебних лијекова био изостављен са позитивне листе лијекова, посебно када се узме у обзир да на позитивној листи лијекова сви лијекови једне групе (истог генеричког назива) имају исту цијену;
- да је неспорно да је циљ доношења Нове Позитивне Листе лијекова УСК спречавање, ограничавање и/или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту, с обзиром да се наведеном Листом смањује број доступних лијекова на позитивној лист Унско-санског кантона, јер се у категоријама (групама или врстама) лијекова гдје своје производе (лијекове) нуде домаћи произвођачи лијекова ограничава број лијекова који се налазе на листи;
 - да се на овај начин смањује или у потпуности уклања конкуренција домаћим произвођачима лијекова, јер се примјера ради, за одређену групу лијекова на листи умјесто 8 лијекова разних произвођача лијекова (домаћих и страних), сада налазе само лијекови домаћих произвођача лијекова, тиме се побољшава положај домаћих произвођача лијекова, на терет страних произвођача лијекова, што је несумњиво супротно принципима правичне конкуренције на тржишту, што има за последицу спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.
 - Подносилац захтјева упућује да из члана 4. Закона о конкуренцији произилази да КонкурENCIЈСКИ савјет мора утврдити које су последице за тржишну конкуренцију на целокупном релевантном тржишту, што значи да мора узети у обзир и последице за друге учеснике на релевантном тржишту тј. на друге стране произвођаче лијекова који су избачени са Нове Позитивне Листе лијекова УСК. Да је ово у складу са праксом права конкуренције Европске уније, па тако у предмету МастерЦард против Европске комисије (Пресуда Суда Европске уније од дана 11.09.2014. године у предмету Ц-382/12 П), Суд Европске уније навео да се код оцјене последица споразума мора узети у обзир цијелокупан контекст у поређењу са ситуацијом када такав споразум не би постојао: "161. Што се тиче примједбе РБС-а - резимиране у тачки 128. ове пресуде - према којој је Комисија приликом испитивања питања дјелује ли нека одлука ограничавајуће на тржишно натјечање требала испитати који би се "хипотетски случај" уистину остварио када би ЦМИ-ји нестали, треба подсјетити да је Суд опетовано пресуђивао да - у сврху оцјене треба ли неки споразум сматрати забрањеним због промјена у тржишно натјечању које узрокује - тржишно натјечање треба испитати у стварном оквиру у којем бисе одвијало да спорни споразум не постоји";
 - да приликом оцјене последица на конкуренцију на тржишту, КонкурENCIЈСКИ савјет мора узети у обзир последице на целокупно тржиште, што укључује и друге стране произвођаче лијекова, а не само оне које заступа Подносилац захтјева. Последице на целокупно релевантно тржиште и на све стране произвођаче лијекова су огромне, јер је Влада Новом Позитивном Листом лијекова УСК са релевантног тржишта избацила велики број лијекова страних произвођача лијекова (не само лијекове које заступа Подносилац захтјева), од

којих су неки били са водећим тржишним удјелом у својој категорији лијекова;

- да примјера ради, за категорију/врсту (АТЦ групу) лијекова ибандронска киселина (АТЦ група М05БА06) су са Нове Позитивне Листе лијекова УСК избачени лијекови: Алводрониц, произвођача Алвоген д.о.о. Барице, који је у 2021. години имао (**) ¹ % тржишног удјела за ову категорију лијекова, лијек Бонвива произвођача Ф. Хоффман - Ла Роцхе Лтд., који је у 2021. години имао (**) % тржишног удјела за ову категорију лијекова (дакле ова два лијека су заједно имала (**) % тржишног удјела. Међутим, ови лијекови су избачени са Нове Позитивне Листе лијекова УСК, те је умјесто њих на листу додан лијек ИДИКА домаћег произвођача Хемофарм, те су умјесто 4 лијека од 4 произвођача сада у овој категорији лијекова доступна само два лијека од два произвођача, при чему су са тржишта избачени главни лијекови из ове врсте (категорије) лијекова;
- да за категорију за категорију/врсту (АТЦ групу) лијекова биспролол (АТЦ група Ц07АБ07) је са Нове Позитивне Листе лијекова УСК избачен лијек Буол, произвођача Лек д.д. који је у 2021. години имао (**) % тржишног удјела за ову категорију лијекова и био је водећи лијек из ове категорије лијекова. Укупно је из ове категорије лијекова избачено 5 лијекова 5 страних произвођача;
- да за категорију/врсту (АТЦ групу) лијекова диклофенак (АТЦ група М01АБ05) је са Нове Позитивне Листе лијекова УСК избачен лијек Волтарен произвођача Плива д.о.о., који је у 2021. години имао (**) % тржишног удјела за ову категорију лијекова и био је водећи лијек из ове категорије лијекова. Укупно је из ове категорије лијекова избачено 3 лијека 2 страна произвођача;
- да за категорију/врсту (АТЦ групу) лијекова месалазин (АТЦ група А07ЕЦ02) је са Нове Позитивне Листе лијекова УСК избачен лијек Салофалк произвођача Др. Фалк Пхарм ГмбХ, Њемачка, који је у 2021. години имао (**) % тржишног удјела за ову категорију лијекова и био је водећи лијек из ове категорије лијекова;
- да је наведено само примјер циља и последица поступања Владе, која Новом Позитивном Листом лијекова УСК покушава да уклони са релевантног тржишта конкуренте домаћим произвођачима лијекова, што несумњиво представља спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту.
- Подносиатељ Захтјева је доставио таблицу са проценом тржишних удјела појединих произвођача лијекова за категорије/групе лијекова које су погођене Новом Позитивном Листом лијекова УСК (према њиховим генеричким АТЦ ознакама групе лијека) прије и након примјене спорне Нове Позитивне Листе лијекова УСК. Истиче да ова табела само представља процену, с обзиром да Подносилац захтјева још увијек нема податке за 2022. годину;

¹ Подаци представљају пословну тајну, у смислу члана 38. Закона о конкуренцији.

Табела 2.

Zbir procjene vrijednosti proizvoda koje Unifarm zastupa u odnosu na druge proizvođače na relevantnom tržištu Unsko-sanskog kantona u 2021. godini (prije stupanja na snagu Nove Pozitivne liste lijekova USK) i u 2022. godini (nakon stupanja na snagu Nove Pozitivne liste lijekova USK)

[illegible]

Легенда: Домаћи произвођачи и произвођачи које заступа Унифарм

- Подносилац захтјева је уз Захтјев приложио двије табеле, за које наводи да детаљније приказују дискриминаторски третман лијекова страних произвођача, по појединачним категоријама/врстама (АТЦ групама) лијекова;
- да из свега изнад наведеног, према Подносиоцу захтјева несумњиво произилази да Нова Позитивна Листа лијекова УСК има изузетно значајне посљедице на конкуренцију на релевантном тржишту, из разлога што је изузетно велики број лијекова, од којих су неки водећи лијекови у оквиру своје категорије лијекова, са изузетно великим тржишним учешћем (нпр. лијекови који су имали тржишно учешће од преко 50%, 75% или чак и 90% у оквиру своје категорије лијека) у потпуности искључен са релевантног тржишта;
- да је Влада у изнад наведених 59 категорија лијекова са релевантног тржишта избацила генеричке лијекова страних произвођача лијекова.

те је у изнад наведених 59 категорија лијекова оставила скоро искључиво домаће произвођаче лијекова и стране произвођаче оригинаторе, при чему у неким категоријама/врстама (АТЦ групама) лијекова уопште нема оригинатора, него су на листи остали само домаћи произвођачи са генеричким лијековима, а страни произвођачи генеричких лијекова су избачени са листе;

- да на овај начин смањен избор лијекова за љекаре и пацијенте за ове категорије лијекова, па тако пацијенти више не могу преко позитивне листе бесплатно добити лијекове које су претходно користили и које су претходно могли добити преко позитивне листе лијекова;
- да на примјер лијек Алводрониц произвођача Алвоген д.о.о. Барице, који се користи за лијечење тешких облика остеопорозе, пацијенти који су претходно добили тај лијек бесплатно преко позитивне листе или нови пацијенти, сада воће

- више не могу добити тај лијек бесплатно путем рецепта свог љекара, него морају мијењати лијек који добивају бесплатно или морају платити овај лијек (што велики број грађана у Босни и Херцеговини не може приуштити). Исти је случај и за лијек Бонвива произвођача Ф. Хоффман - Ла Роцхе Лтд. С обзиром да су ова два лијека заједно имала (**)% тржишног удјела за ову категорију лијекова, то значи да де факто сви пацијенти који користе ову врсту лијека, која служи за лијечење тешких облика остеопорозе, морају мијењати лијек, јер су лијекови које су претходно користили избачени са Нове Позитивне Листе лијекова УСК;
- да негативне посљедице по конкуренцију се не исказују само у финансијским оквирима, него се негативне посљедице очитују и у оквирима смањења броја производа и броја конкурената на тржишту, што доводи до смањења избора за пацијенте (потрошаче), а неспорно да је дошло до смањења избора лијекова за љекаре и пацијенте на Новој Позитивној Листи лијекова УСК;
 - да Европска комисија у Смјерницама о примјењивости члана 101. Уговора о функционисању Европске уније на хоризонталне уговоре о сарадњи (енг. Гуиделинес он тхе апплицабилиту оф Артицле 101 оф тхе Треату он тхе Функционинг оф тхе Еуропеан Унион то хоризонтал цо-оператион агреемента), у параграфу 27 навела: "Да би уговор имао рестриктивне посљедице на конкуренцију у смислу члана 101(1), мора имати, или да је вјероватно да ће имати, значајан негативан утјецај на најмање један од параметара конкуренције на тржишту, као што је цијена, производња, квалитет производа, разноликост производа или иновације".
 - Подносилац захтјева истиче, да за доказивање негативних посљедица по конкуренцију није неопходно да сви страни произвођачи буду избачени са Нове Позитивне Листе лијекова УСК нити да буду избачени из свих категорија лијекова, те није неопходно да буду избачени сви произвођачи генеричких лијекова. Постоје негативне посљедице за конкуренцију на релевантном тржишту (спречавање, ограничавање и/или нарушавање конкуренције) јер се у 59 врста/категирија (АТЦ) група лијекова Новом Позитивном Листом лијекова УСК значајно смањује избор и разноликост доступних производа за пацијенте (потрошаче);
 - да није нужно да сви лијекови одређеног произвођача буду избачени са Нове Позитивне Листе лијекова УСК да би постојала негативна посљедица по конкуренцију на тржишту. Избацивање одређеног броја страних произвођача лијекова из великог броја категорија лијекова (према подацима Подносиоца захтјева, око 59 категорија лијекова) несумњиво има значајну негативну посљедицу на конкуренцију на тржишту, односно несумњиво има и за свој циљ и посљедицу спречавање, ограничавање или нарушавање тржишне конкуренције на релевантном тржишту;
 - да је од избацивања лијекова које заступа Подносилац захтјева са Нове Позитивне Листе лијекова УСК, на територију Унско-санског кантона значајно опала продаја 29 лијекова које заступа Подносилац захтјева (наведени у овом Захтјеву), а који су избачени са Нове Позитивне Листе лијекова УСК;
 - да је неспорно да ће Подносилац захтјева претрпити материјалну штету, с обзиром да ће доћи до смањене продаје лијекова које заступа Подносилац захтјева путем Нове Позитивне Листе лијекова УСК, с обзиром да је 29 лијекова које заступа Подносилац захтјева избачено са листе. Штета и негативна посљедица за Подносиоца захтјева много већа и да се не односи само на финансијске посљедице, јер се велики број лијекова које заступа Подносилац захтјева у потпуности избацује са релевантног тржишта.
 - Даље Подносилац захтјева истиче да је онемогућен да конкурира другим лијевковима на релевантном тржишту, да је онемогућен да постиче и развија продају тих лијекова који су избачени, те да у будућности потенцијално повећа и унаприједи њихову продају и тржишни удјел;
 - да је Суд Европске уније такођер потврдио да негативна посљедица по конкуренцију не мора чак ни да наступи (иако је несумњиво да у предметном случају стварна негативна посљедица и на укупно тржиште и на Унифарм већ наступила), него да се морају узети у обзир и потенцијални учинци на конкуренцију. Тако је у предмету Махима Латвија (пресуда Суда Европске уније од дана 26.11.2015. у предмету Ц-345/14) поновио устаљену праксу Суда која прописује да Вијеће мора узети у обзир не само стварне посљедице на конкуренцију, него и потенцијалне посљедице на конкуренцију;
 - да својим поступањем, Влада директно онемогућава одређеним производима страних произвођача лијекова да судјелују на релевантном тржишту и да се натјечу са производима исте категорије домаћих произвођача лијекова;
 - да ће се у свом одговору, Влада вјероватно бранити позивањем на законске одредбе Закона о лијевковима ФБиХ, Правилника о ближим критеријима, те Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања ФБиХ, наводећи да ове одредбе дају право Влади да ограничи број лијекова за одређене категорије (АТЦ групе) лијекова на Новој Позитивној Листи лијекова УСК. Међутим, такви наводи Владе су у цијелости неутемељени, што је видљиво из члана 9. Закона о лијевковима ФБиХ. Закон о лијевковима ФБиХ ни на који начин не прописује да кантоналне позитивне листе лијекова морају ограничити број лијекова на листи, него само прописује да је то могуће, суkladно са прописаним критеријима. Законом о лијевковима ФБиХ и Правилником о ближим критеријима је прописан тачан поступак скидања и стављања лијекова са листи и нити једном одредбом Закона и Правилника није наведено да се на листу стављају домаћи произвођачи или оргинатори, него је наведено да постоји могућност и индиције да Федерално министарство здравства може донијети такву одлуку, а што није учињено, а и да јесте донесена таква одлука иста би била супротна Закону о конкуренцији;
 - да је чланом 9. Закона о лијевковима ФБиХ прописано да се може ограничити број заштићених назива лијекова али уз испуњење одређених критерија и да се могуће ограничење броја

- заштићених назива лијекова ближе утврђује правилником федералног министарства. Ни један од наведених критерија не даје предност домаћим произвођачима, него су сви критерији једнаки за све учеснике.
- да услови који су прописани у Закону у лијековима ФБиХ су једнаки за све, те члан 9. став (3) Закона о лијековима ФБиХ не прописује да се даје приоритет домаћим произвођачима над страним произвођачима лијекова, него само прописује да се на листу требају уврстити домаћи произвођачи лијекова, али то не треба бити на штету страних произвођача лијекова јер се лијекови домаћих произвођача лијекова обавезно уврштавају на листу поред лијекова страних произвођача лијекова и оригинатора;
 - да из чланака 9. и 10. Правилника о ближим критеријима слиједи да се критерији који се примјењују за стављање на односно скидање са позитивне листе лијекова односе једнако на све произвођаче, односно да домаћи произвођачи лијекова не би требали имати предност у односу на стране произвођаче;
 - да из наведеног произилази да не постоји обавеза кантоналних влада да ограниче број лијекова на кантоналним листама, него Влада својом вољом ограничава број лијекова на начин који крши Закон о конкуренцији. У конкретном случају, Влада је ограничила број лијекова на Новој Позитивној Листи лијекова УСК, тако што је са релевантног тржишта избацила скоро све конкуренте домаћим произвођачима лијекова, у оним врстама/категијама лијекова гдје домаћи произвођачи нуде своје лијекове. Закон о лијековима ФБиХ није обавезивао Владу да ограничи број лијекова на Новој Позитивној Листи лијекова УСК, него је Влада то урадила властитом вољом и властитом одлуком, што значи да се не ради о законски ограниченом релевантном тржишту;
 - да се не ради о законски ограниченом тржишту произилази из чињенице да, на основу истих законских и подзаконских прописа (Закона о лијековима ФБиХ и Правилника о ближим критеријима), Претходна Позитивна Листа лијекова УСК није ограничавала број лијекова на листи, него је на листу уврстила све лијекове који су регистровани у Босни и Херцеговини и који су се пријавили за стављање на листу;
 - да иако су вриједили идентични законски и подзаконски прописи, на Претходној Позитивној Листи лијекова УСК није било оваког ограничавања броја лијекова и избацивања са листе страних произвођача генеричких лијекова;
 - да, шест других кантона у Федерацији Босне и Херцеговине (Посавски кантон, Тузлански кантон, Зеничко-добојски кантон, Босанско-подрињски кантон, Средњобосански кантон, Западнохерцеговачки кантон/жупанија) такођер не садрже ограничења у броју лијекова на позитивним/листама, него су на листе уврстили све лијекове који су пријављени за одређену категорију/врсту (АТЦ групу) лијекова, без ограничења броја, на основу истих законских и подзаконских прописа;
 - да су незаконито ограничење броја лијекова 2021. године увели Влада Херцеговачко-неретванског кантона, Влада Кантона Сарајево, Влада Кантона 10, те Влада Унско-санског кантона 2022. године, својим аутономним избором, а не зато што су на то били приморани релевантним прописима, а што је видљиво из чињенице да у претходним позитивним листама у овим кантонима није било ограничења броја лијекова, иако су на снази били исти законски и подзаконски прописи. Овакво ограничење такођер не постоји ни у Републици Српској, гдје су на позитивну листу лијекова уврштени сви лијекови који испуњавају услове за уврштавање на листу, без обзира на њихов број и на поријекло произвођача. У предметном случају не ради о законски ограниченом тржишту, с обзиром да Закон о лијековима ФБиХ не прописује обавезу владама кантона да ограниче број лијекова, него оставља ту могућност кантонима на избор и прописује одређене критерије;
 - да се не ради ни о природно ограниченом тржишту, јер да је ријеч о тржишту које мора бити ограничено због природе производа и тржишта, исто би било ограничено у свим кантонима и на територију Републике Српске, а што није случај. Евидентно је да је до повреде конкуренције дошло слободном вољом Владе, што значи да постоји забрањени споразум у смислу члана 4. Закона о конкуренцији који је почињен од стране Владе;
 - да поред тога што Влада крши одредбе Закона о конкуренцији, Подносилац захтјева истиче да исто крши и велики број закона Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине. Истиче, да је ово потврђено и од стране Министарства вањске трговине и економских односа Босне и Херцеговине, дописом број 06-19-1127-1/22 од дана 10.05.2022. године.
 - Подносилац наводи, да је поступање Владе и дискриминација страних произвођача лијекова у Новој Позитивној Листи лијекова УСК противна члану 8. Закону о политици директних страних улагања у Босни и Херцеговини ("Службени гласник БиХ", бр. 4/1998, 17/1998, 13/2003, 48/2010 и 22/2015) (у даљем тексту: Закон о политици директних страних улагања у БиХ) којим се забрањује дискриминација страних улагача у Босни и Херцеговини;
 - да је велики број лијекова страних произвођача лијекова (дакле, и других страних произвођача лијекова, а не само лијекова које заступа Подносилац захтјева), гдје су носиоци дозволе за такве њихова повезана друштва основана у Босни и Херцеговини, која се сматрају улагањем у Босну и Херцеговину, избачен са Нове Позитивне Листе лијекова УСК, чиме се директно дискриминирају и крше права таквих страних произвођача лијекова - страних улагача у Босну и Херцеговину;
 - да Противна страна крши чланове 1. и 6. Закона о вањскотрговинској политици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 7/1998 и 35/2004) (у даљем тексту: Закон о вањскотрговинској политици БиХ) који изричито забрањује дискриминацију роба из иностранства и прописује обавезу једнаког третмана роба из иностранства и роба произведених у Босни и Херцеговини;

- да Влада својим дјеловањем крши чланове 19., 21. и 124. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових чланица, с једне стране, и Босне и Херцеговине, с друге стране (СЛ Л 164, 30.06.2015.) (у даљњем тексту: ССП) којим је регулисано третирање индустријских производа из Европске уније. Према члану 21. ССП недозвољене су све мјере којима се дискриминишу производи из држава чланица Европске уније, односно којима се фаворизирају производи из Босне и Херцеговине, како то чини Влада.
- Поносилац захтјева наводи да Влада својим дјеловањем крши одредбе Централноевропског споразума о слободној трговини (у даљњем тексту: ЦЕФТА), као и Споразум о слободној трговини са Републиком Турском. Поступање Владе представља мјеру са једнаким учинком као количинско ограничење увоза, што је супротно члану 3. ЦЕФТА. У складу са ставом 9. преамбуле, чл. 12,15,16,17,19, 32. и 35. ЦЕФТА споразума, јасно је да је принцип недискриминације један од темељних принципа ЦЕФТА споразума;
- да Влада својим дјеловањем поступа супротно члану 2.5. Споразум о слободној трговини са Републиком Турском, дискриминирајући произвођаче лијекова из Републике Турске, примјера ради произвођаче лијекова Биофарма ллац Сан. ве Тиц. А.С., Турска и Дева Холдинг А.С., Турска, које у Босни и Херцеговини заступа Подносилац захтјева.

Имајући у виду све напријед наведено у свом Захтјеву, Подносилац сматра неспорним да Одлука о листи лијекова из 2022. године и изостављање 29 (двадесет девет) лијекова које заступа Подносилац захтјева са Нове Позитивне Листе лијекова УСК, представља забрањени споразум који је супротан члану 4. став (л) тачка б) Закона о конкуренцији, те да из наведених разлога наведена Одлука мора бити оглашена ништавом и стављена изван снаге, с обзиром да се истом спрјечава, ограничава и нарушава конкуренција на тржишту.

4. Закључак о покретању поступка

На основу документације достављене уз Захтјев, КонкурENCIЈСКИ савјет је оцијенио да није могуће безведеног поступка утврдити постојање повреде Закона о конкуренцији на које Подносиоци захтјева указују, те је донијело Закључак о покретању поступка бројем УП-06-26-3-018-4/22 од 12.10.2022. године. У складу са Законом о конкуренцији, КонкурENCIЈСКИ савјет је доставило Закључак о покретању поступка пуномоћнику Подносиоца захтјева. У складу са чланом 33. став (1) Закона о конкуренцији, Закључак о покретању поступка и Захтјев достављени су и Противној страни актом број УП-06-26-3-018-9/22.

У остављеном року пуномоћник Владе УСК је поднеском број УП-06-26-3-018-12/22 дана 05.12.2022 године, доставио одговор на Захтјев и Закључак о покретању поступка (у даљњем тексту: Одговор за захтјев), у смислу члана 33. став (3) Закона о конкуренцији, у којем наводи следеће:

- да Влада у цијелости пориче чињеничне наводе Подносиоца захтјева и оспорава правну основаност Захтјева за утврђивање постојања забрањеног споразума, те предлаже да наконведеног поступка, КонкурENCIЈСКИ савјет донесе одлуку којом ће Захтјев привредног

субјекта Унифарм у цијелости одбити као неутемељен;

- да је одредбама члана 5. став (5) Закона о лијековима ФБиХ прописано, да се ближи поступак за избор лијекова, поступак и начин израде листе лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начин стављања и скидања лијекова са листе, обавезе министарства здравства и завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листу прописују правилником;
- да је чланом 8. Закона о лијековима ФБиХ, дата овласт владама кантона да доносе листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона. На листу коју утврђују владе кантона (позитивне листе) обавезно улазе лијекови који су уврштени на федералну листу лијекова;
- да је чланом 9. Закона о лијековима ФБиХ, утврђено да на позитивној листи лијекова кантона, као и листи лијекова у болничкој и здравственој заштити на подручју кантона може бити ограничен број заштићених назива лијекова;
- да је ради provedбе Закона о лијековима, ФБиХ, Влада на начин и по поступку који је прописан Законом, провела процедуру и утврдила нову листу лијекова у склопу Одлуке о листи лијекова из 2022. године;
- да су за законито одлучивање у овом поступку првенствено релевантне одредбе члана 2. Закона о конкуренцији које гласе: "Овај закон се примјењује на све правна и физичка лица које се посредно или непосредно баве производњом роба и пружањем услуга, судјелују у промету роба и услуга, и која могу својим дјеловањем спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију на цијелом територију Босне и Херцеговине, или значајнијем дијелу тржишта (у даљњем тексту: привредни субјекти) и то на б) органе државне управе и локалне самоуправе када посредно или непосредно судјелују или утјечу на тржиште";
- да је битан услов за примјену Закона о конкуренцији, да се субјект бави посредно или непосредно производњом продајом и пружањем услуга, или удјелом у промету роба и услуга. Тачка б) члана 2. Закона о конкуренцији не значи изузеће од цитиране уводне одредбе, него прецизирање да се и органи државне управе и локалне самоуправе могу сматрати привредним субјектима на које се примјењује Закон о конкуренцији, ако се посредно или непосредно баве производњом, продајом роба, пружањем услуга и судјелују у промету роба и услуга, те с тим у вези посредно или непосредно судјелују или утјечу на тржиште;
- да су за спорна питања у поступку битне одлука Европске комисије и Европског суда правде у поступцима, који су се водили против државних органа у појединим земљама чланицама Европске уније, у свези са примјеном конкурENCIЈСКОГ права, као и доношење одлука Суда Босне и Херцеговине донесених у чињенично и правно сличним случајевима. У том смислу, указује се нарочито на случајеве и одлуке: Woутерс (Ц-309/99), Поуцет & Пистре (Ц-159/91 и 160/91), ФЕНИН (Ц-205/3), Фирма Амбуланз Глоцкнер в. Ландкреис Судвествфалз (Ц-475/99), Албану

- Интернационал БВ в. Стицтинг Бедријфспенсионфондс Техтиелиндустрије (Ц-67/96) и АОК Бундесвербанд, Бундесвербанд дер Бетрибскранкенкассен, Бундесвербанд дер Иннунгскранкенкассен, Бундесвербанд дер ландвирсцхафтлицхен Кранкенкассен, Вербанд дер Ангестеллтенкранкенкассен е.В., Вербанд дер Арбеитер-Ерсатзкассен, Бундескнаппсцхафт, Сее-Кранкенкассе в Ицхтхуол-Геселлсцхафт Цордес (Ц-264/01) Мундипхарма ГмбХ (Ц-306/01) Гоецке Актиенгеселлсцхафт (Ц-354/01) Интерсан (Ц-355/01), Пресуда Суда БиХ број С1 3 У 024742 У 2 од 05.04.2018. године, Пресуда Суда БиХ број С1 3 У 024742 Увп 2 од 10.10.2018. године, Пресуда Суда БиХ број С1 3 У 022396 16 У од 30.08.2018. године, Пресуда Суда БиХ број С1 3 У 021277 16 У од 10.11.2017. године, Пресуда Суда БиХ број С1 3 У 022692 16 У од 10.11.2017. године;
- да у поступцима који се воде пред КонкурENCIЈСКИМ вијећем терет доказивања је на Подносиоцу захтјева, по чијем приједлогу се води поступак, што у конкретном случају значи да Унифарм, треба да докаже да су, имајући у виду напријед наведена питања, испуњени услови да се Влада, у конкретном поступку сматра привредним субјектом на кога се примјењују правила конкуренције;
 - да је евидентно да су КонкурENCIЈСКИ савјет и Суд БиХ, у дужем раздобљу након доношења Закона о конкуренцији и у погледу примјене Закона о конкуренцији на органе власти, екстензивно и неселективно примјењивали чланови 2. и 4. Закона о конкуренцији. Босна и Херцеговина је за разлику од других европских земаља примјењивала правила конкуренције на органе власти, без обзира на околност да ли они поступају вршећи јавне власти или се појављују у својству привредног субјекта;
 - да је Пресудом Суда БиХ број С1 3 У 024742 18 У 2 од 05.04.2018. године, јасно изражено сљедеће становиште: "Када се јавна установа или органи власти појаве на тржишту, да би се могло цијенити да ли њихово поступање може доћи под опсег члана 4. Закона о конкуренцији, неопходно је првенствено, испитати да ли се ради о извршавању јавне власти, или о поступању које може имати само привредни субјект";
 - имајући у виду напријед цитирано становиште Суда БиХ, Влада истиче да доносећи предметну листу лијекова, није поступала као привредни субјект и учесник на тржишту, него је поступала у статусу државног органа, у оквиру својих уставом и законом утврђених надлежности, укључујући и изричито овлашћење и обвезу утврђену у члану 33. Закона о здравственом осигурању Федерације Босне и Херцеговине ("Службене новине Федерације БиХ", број 30/97, 7/02, 70/08, 48/11, 36/18 и 61/22) (у даљем тексту: Закон о здравственом осигурању ФБиХ) и члану 8. Закона о лијековима ФБиХ.
 - Влада истиче да се позитивном листом лијекова утврђује опсег права осигураних лица за кориштење лијекова, који се обезбјеђују на терет средстава Завода. При том је битно да се средства социјалног осигурања формирају на принципу пуне солидарности у здравственој заштити и да се позитивна листа лијекова утврђује на основу медицинске струке и науке. Чланом 9. Закона о лијековима ФБиХ утврђен је изричит основ да владе кантона могу ограничити број заштићених назива лијекова на позитивној листи кантона. Према томе, ноторно је да нити један привредни субјект не може донијети позитивну листу лијекова, него је то у искључивој надлежности Владе, као државног органа;
 - да не постоји нити један аргумент да је, у поступку утврђивања листе лијекова, Влада дјеловала као тржишни субјект, нити да је сврха листе лијекова ограничавање конкуренције на тржишту лијекова, односно да се одлука Владе може сматрати забрањеним споразумом у смислу члана 4. став (1) Закона о конкуренцији. С тим у свези, Влада истиче да је у пракси Европског суда правде заузет јасан став да се: "правила о конкуренцији не примјењују на активности које су повезане са вршењем јавне функције" (случај Woутерс, Ц-309/99 параграф 57.);
 - да Одлука о листи лијекова из 2022. године, на основу овласти утврђеног у Закону о лијековима ФБиХ доноси Влада, као сегмент извршне власти. Имајући у виду начин успостављања владе, њену природу, циљеве и основ настанка, недвојбено је да се ради о органу државне власти који доношењем предметне одлуке - односно листе лијекова, врши власт која му је повјерена. У том својству, Влада је облик организовања и дјеловања јавне власти и није привредни субјект, па је предметна одлука о листи лијекова, општи акт, односно пропис који је донио орган власти, у оквиру својих овласти и на основу закона. Таква одлука, представља општи акт јавне власти, она је дио националног законодавства и није продукт договора између два или више субјеката, управо из разлога, јер је донесена ауторитетом јавне власти. Према томе, доношење одлуке о позитивној листи лијекова очигледно не представља привредну активност, нити се може сматрати забрањеним споразумом. Овакво становиште изричито је потврђено Пресудама Суда БиХ број С1 3 У 021277 16 У од 10.11.2017. године и број С1 3 У 022692 16 У од 10.11.2017. године, а наведена пресуда се, такођер позива на правна становишта Европског суда изражена у Пресуди Т-513/93 од 30.03.2000. године.
 - Влада истиче да Позитивна листа лијекова, по својој природи, не представља ни робу ни услугу. Она није предмет правног промета, односно, таква одлука се на тржишту не купује и не продаје. То је општи акт јавне власти, који и по напријед наведеном становишту Суда БиХ представља дио националног законодавства, што апсолутно искључује могућност да се Одлука о листи лијекова из 2022. године сматра робом или услугом;
 - да имајући у виду важеће прописе, нема никакве сумње да не постоје други субјекти који би, дјелујући на тржишту, могли умјесто Владе обављати исту активност, односно усвојити позитивну листу лијекова;
 - да је чланом 33. Закона о здравственом осигурању ФБиХ и члана 8. Закона о лијековима, утврђена надлежност владе кантона/жупанија у погледу

- доношења листе лијекова, који се издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања. Ниједан други субјект нема овласти за доношење такве листе, и не може се законито бавити истом активношћу, што значи да не може бити ни потенцијални конкурент у поступку доношења позитивне листе лијекова;
- да наведене чињенице, указују на утемељеност примјене становишта релевантних европских институција које гласи: "Уколико не постоји могућност да приватна фирма врши исту активност, тада нема сврхе примјењивати правила конкуренције". [Случајеви АОК Бундесвербанд, Бундесвербанд дер Бетрибскранкенкассен, Бундесвербанд дер Иннунгскранкенкассен, Бундесвербанд дер ландвирсцафтлицхен Кранкенкассен, Вербанд дер АнгестеУтенкранкенкассен е. В., Вербанд дер Арбеитер-Ерсатзкассен, Бундескнаппсцафи, Сее-Кранкенкассе в Лихтхуол-Геселлсцафи Цордес (Ц-264/01) Мундиплиарму ГмбХ (Ц-306/01) Годецке Актиенгеселлсцафи (Ц-354/01) Интерсан (Ц-355/01)].
 - да ниједна релевантна чињеница или околност не даје основа за закључак да Влада доношењем позитивне листе лијекова остварује приходе или расходе, односно профит или губитак и да у том смислу сноси ризик пословања на тржишту;
 - да доносећи Нову Позитивну Листу лијекова УСК, сукладно овластима која, као државни орган има на основу одговарајућих закона, Влада не остварује било какве приходе по том основу. Влада такођер, по истом основу нема ни расхода. Дакле, доношењем позитивне листе лијекова, Влада не остварује, нити може остварити било профит било губитак и с тим у вези не сноси ризик пословања на тржишту. Такав положај Владе искључује примјену Закона о конкуренцији, код доношења позитивне листе лијекова;
 - да општеприхваћена правна становишта европских институција полазе од тога да би се неко лице, у смислу конкуренцијског права, могло сматрати тржишним субјектом, оно мора нудити добра или услуге на тржишту, сносити привредни или финансијски ризик пословања и имати могућност профита. Ако такве претпоставке нису присутне, у том случају нема темеља за примјену конкуренцијског права, [Одлука Фирма Амбуланз Глоцкнер в. Ландкреис Сиидвестпфалз (Ц-475/99); Одлука Албану Интернационал БВ в. Стицхтинг Бедријфспенсиоенфондс Техтисиндустрије (Ц-67/96)];
 - да је од значаја и чињеница да се позитивна листа лијекова утврђује искључиво у сврху остваривања права осигураних особа из основа здравственог осигурања. Дакле, сврха позитивне листе је остваривање права осигураних лица на кориштење лијекова на терет средстава здравственог осигурања. Та средства су намијењена осигураницима и њихова сврха је остваривање права на здравствену заштиту осигураника. Не ради се о средствима која су намијењена индустрији лијекова и њихова сврха није профит произвођача лијекова. С тим у вези, управо је релевантна одлука Европског суда правде у случају Поуцет & Пистре (Ц-159/91 и 160/91) у којој је изражено сљедеће становиште:
- "Здравствени фондови и организације укључене у управљање јавним системом социјалне заштите врше искључиво друштвену функцију. То се дјеловање темељи на начелу националне солидарности и потпуно је непрофитно";
- да је једнако релевантно и становиште Европског суда правде у случају ФЕНИН (Ц-205/3) којим је изричито утврђено да "СНС управљачка тијела (26 јавних тијела, укључујући и три министарства која воде национални здравствени систем) не дјелују као подuzeћа (привредни субјекти у смислу права конкуренције) када судјелују у менаџменту националних здравствених услуга, те да њихов капацитет као купаца не може бити раздвојен од употребе медицинских средстава и опреме након њихове куповине. Сходно томе та тијела не дјелују као подuzeћа у смислу права конкуренције Европске уније када купују медицинска добра и опрему и чланови 81. и 82. ЕЦ нису примјењиви на њих";
 - да се поред тога, указује и на значајно становиште Европског суда правде у случају "Комисија/Довера здравотна поист'овна" (спојени случајеви Ц-262/18 П и Ц-271/18 П, Пресуда суда - велико вијеће од 11.06.2020. године), према коме Суд у параграфу 30 констатује: "Када је посебице ријеч о подручју социјалне сигурности, Суд је пресудио да право Уније начелно не утјече на надлежност држава чланица за уређење својих система социјалне сигурности лишене привредног карактера, он проводи опћу оцјену предметног сустава и у ту сврху узима у обзир сљедеће елементе, то јесте остварује ли се суставом социјални циљ, проводи ли се њиме начело солидарности, изостаје ли било какав профитни циљ обављане дјелатности и контролира ли ту надлежност држава." Даље, у параграфу 31. Суд истиче: "У оквиру те опште процјене посебно треба испитати може ли се и у којој мјери за предметни систем сматрати да проводи начело солидарности и је ли дјелатност здравствених осигураватеља који управљају таквим системом подвргнута државној контроли". У сљедећем параграфу број 32. Суд утврђује критерије за процјену да ли се конкретним сисеом социјалне сигурности проводи начело солидарности: "Суставе социјалне сигурности којима се проводи начело солидарности посебице обиљежавају обавезност чланства, како за осигуранике тако и за осигураватеље, чињеница да су доприноси одређени законом овисно о примањима осигураника, а не о ризику који они појединачно представљају, било због своје доби, било због здравственог осигурања, правило према којем су обавезна давања утврђена законом једнака за све осигуранике, независно о износу доприноса који плаћа сваки од њих, као и механизам за пријебој трошкова и ризика, посредством којег системи који остварују добит судјелују у финансирању систему који имају структуралне финансијске потешкоће";
 - да предњи примјери потврђују да је Европски суд правде утврдио становиште да здравствени фондови и друге организације које су укључене у јавни систем социјалне заштите, када је њихова активност заснована на принципу друштвене солидарности, обављају искључиво друштвену

- функцију, јер је у том случају њихова активност непрофитна. Средства која се у Унско-санском кантону исплаћују из фонда здравствене заштите, ради остваривања права осигураника, не зависе од висине доприноса које осигураник уплаћује у фонд, него се у потпуности примјењује принцип солидарности. Према томе, таква активност није економска и она не подлијеже правилима конкуренције;
- да у конкретном случају, грађани, као осигураници, из својих личних средстава (брuto плаће) уплаћују доприносе на основу којих се формира фонд здравствене заштите. Законима, донесеним у парламентамој процедури, грађани као осигураници, су повјерили владама кантона овласти да одлучују о начину и опсегу остваривања права осигураника на кориштење лијекова на терет средстава фонда здравствене заштите;
 - да једино осигураници имају интереса да евентуално отварају питање цијелисходности позитивних листа које утврђују владе кантона/жупанија, с обзиром да је ријеч о кориштењу средстава која су на бази солидарности, ради сопствене здравствене заштите, формирали сами осигураници. Није разумно да било који производач лијекова може захтијевати од Конкуренијског савјета да му јамчи да ће његови производи бити плаћани из средстава здравственог осигурања која се формирају на принципу солидарности и то уплатом доприноса из личних средстава сваког осигураника;
 - да, један од кључних интереса осигураника је сигурност опскрбе лијековима, под повољним условима. То је сасвим легитиман интерес и циљ и он се не може ограничавати наводном заштитом конкуренијских права. У том погледу, актуелан и драстичан примјер је стање Босне и Херцеговине, па и других мањих земаља, када је ријеч о опскрби вакцином против вируса Цовид-19;
 - да је ноторно да су земље произвођачи, у једном раздобљу, одлучиле да затворе тржиште тако што ће првенствено задовољити своје потребе, а тек након тога ће понудити вакцину и оним земљама које нису у стању да је саме произведу и то под условима које буду диктирали произвођачи. Таква ситуација се може поновити и понавља се и са другим лијековима, у околностима када то одговара страним произвођачима односно њиховим матичним државама;
 - да управо из таквих разлога, акти државних органа који су надлежни, али и одговорни, за заштиту здравља становништва, односно за функционисање система јавног здравства, у вршењу те функције не могу и не смију бити подложни ограничењима конкуренијског права, тако што ће стављати профит произвођача лијекова испред интереса осигураника због којих се позитивна листа и утврђује;
 - да су потпуно неточни и неосновани наводи Подносиоца захтјева, да Влада доношењем и усвајањем Нове Позитивне Листе лијекова УСК спрјечава, ограничава и нарушава конкуренцију на релевантном тржишту лијекова;
 - да се лијекови који се уврштавају на позитивну листу већ налазе на тржишту лијекова и само такви лијекови и могу бити уврштени на позитивну листу. Уколико се поједини лијек не налази на већ постојећем тржишту лијекова, он не може ни бити уврштен на позитивну листу;
 - да уврштавање лијека на позитивну листу не значи да се тим актом дозвољава стављање лијека на тржиште. То питање се рјешава у потпуно различитом поступку који је регулиран Законом о лијековима БиХ. Уврштавањем лијека који се већ налази на тржишту на листу лијекова утврђују се права осигураника да ће, уколико му ординирајући лекар одреди употребу одређеног лијека, тај лијек осигуранику бити набављен на терет средстава обавезног здравственог осигурања. Лијек који не буде уврштен на позитивну листу и даље остаје на тржишту и та околност не искључује такав лијек са тржишта, јер позитивна листа не одређује који ће лијек бити на тржишту, него дефинише право осигураника да одређени лијек може добити на терет средстава обавезног здравственог осигурања;
 - да су нетачни наводи Подносиоца захтјева да је Влада доносећи оспорену одлуку о позитивној листи лијекова спријечила или ограничила Подносиоца захтјева да под једнаким условима учествује на тржишту лијекова. С обзиром да је Одлука о листи лијекова из 2022. године Влада одлучивала само о опсегу и начину остваривања права корисника средстава обавезног здравственог осигурања, нити један лијек, односно нити један производач, који је уредно регистрован, није искључен или онемогућен да своје производе пласира на тржиште, јер то уопште није предмет Одлуке;
 - да су произвођачи односно продавачи свих уредно регистрованих лијекова имају приступ тржишту, без обзира на то да ли се налазе на позитивној лијекова листи или не;
 - да неутемељеност навода да су страни произвођачи лијекова дискриминисани у Босни и Херцеговини или у Унско-санском кантону, произлази из података Агенција за лијекове БиХ, према којима је промет лијекова који имају дозволу у Босни и Херцеговини у 2020. години износио укупно 742.007.606,51 КМ, од чега се на промет домаћих произвођача односи 127.409.708,41 КМ или 17,17 %, а на реализирани увоз лијекова иностраних произвођача 614.597.898,10 КМ или 82,83%;
 - да је у Унско-санском кантону, у 2020. години омјер удјела страних произвођача у продаји лијекова у односу на домаће произвођаче био приближно једнак омјеру који постоји на разини Босне и Херцеговине. Ради поређења, илустративни су подаци о тржишту генеричких лијекова у Републици Хрватској. Укупан пласман генеричких лијекова у 2018. години у Републици Хрватској износио је, прерачунато у бх. валуту 721,1 милијун КМ од чега се готово 50% односило на четири домаћа произвођача лијекова (ПЛИВА, БЕЛУПО, ЈГЛ, ПХАРМА С);
 - да подаци о удјелу страних произвођача на тржишту лијекова у Босни и Херцеговини и у Унско-санском кантону, потврђују не само да страни произвођачи нису доведени у

- неравноправан положај, него да страни произвођачи имају доминантан удио на тржишту лијекова Босни и Херцеговини и у Унско-санском кантону.
- Влада указује да покретање оваквих поступака у вези са позитивним листама има за циљ да покуша смањити и онако минорно учешће домаћих произвођача на тржишту лијекова, и да се страним произвођачима обезбиједи додатни привилегован положај, какав они немају ни у својим домицилним земљама, односно у земљама Европске уније уопште;
 - да је чињеница да страни произвођачи лијекова и не покрећу овакве поступке у другим земљама, укључујући и земље у окружењу. С тим у вези, указује се на изричит став Агенције за заштиту тржишног натјечања Републике Хрватске, по коме искључиво Хрватски завод за здравствено осигурање (ХЗЗО) одлучује о приједлозима фармацијских кућа за субвенционирање лијекова са листе. Изричито је утврђено да су активности ХЗЗО-а искључене од примјене прописа о заштити тржишног натјечања све док обавља провјерене надлежности у сврху испуњења јавних овласти из посебних прописа. Дакле, према потпуно јасном становишту Агенције за заштиту тржишног натјечања Републике Хрватске "Све док дјелује на основу опће доступности и солидарности, те чини све што је неопходно потребно за испуњење својих овласти у дефинисању и провођењу политике јавног здравства ХЗЗО не подлијеже прописима о заштити тржишног натјечања";
 - да страни произвођачи, настоје искористити неконзистентност правног и институционалног система у Босни и Херцеговини, па под плаштом заштите права конкуренције, покрећу захтјеве који би у земљама Европске уније дефинитивно били одбачени или одбијени, на што недвојбено указују и напријед наведене одлуке Европске комисије и Европског суда. Због тога, ако би био прихваћен захтјев на којем инсистира Подносилац захтјева, таква одлука би довела у неравноправан положај и грађане у Унско-санском, а по принципу преседана и грађане у Федерацији Босне и Херцеговине и у Босни и Херцеговини, а такођер, у неравноправан положај били би доведени и домаћи произвођачи лијекова.
 - Наиме, уколико би био усвојен захтјев Подносиоца, Влада истиче да би то значило редукцију надлежности институција у Босне и Херцеговине, које се старају о остваривању права осигураника на кориштење лијекова на терет средстава здравственог осигурања, у односу на надлежности институција и права осигураника у Европској унији. Уједно, с обзиром на правила и становишта европских институција у области конкуренцијског права, произвођачи лијекова из Босне и Херцеговине не би имали никаквих изгледа да оспоравају сличне одлуке државних органа у земљама Европске уније, док произвођачи из земаља Европске уније то чине у Босни и Херцеговини.

Пуномоћник Поносиоца захтјева се у поднеску запримљеном под бројем УП-06-26-3-018-17/22 од 27.12.2022. године изјаснио на Одговора за захтјев оспоравајући наводе Противне стране. Подносилац захтјева

не спори да је Влада обавезна примјењивати правне прописе којим је регулисана ова област, међутим Влада је скидањем лијекова страних произвођача са позитивне листе лијекова прекршила одредбе Закона о конкуренцији, одредбе ССП-а, као и међународне уговоре (Споразум о слободној трговини с Републиком Турском и Централноевропски споразум о слободној трговини). Подносилац захтјева оспорава тумачење Противне стране да се против Владе не може водити поступак, јер у складу са праксом Европске комисије и Европског суда правде на Владу се не примјењује право конкуренције. Подносилац захтјева сматра да у складу са чланом 2. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, Влада представља субјект права конкуренције и да се право конкуренције у Босни и Херцеговини разликује од права конкуренције Европске уније. Подносилац захтјева наводи, да не оспорава и не доводи у питање систем здравственог осигурања у Унско-санском кантону, нити принцип солидарности на којем се он темељи, што је неспорно, те није предмет овог поступка. Предмет овог поступка се искључиво тиче забрањеног споразума Владе, којим се нарушава конкуренција између произвођача лијекова на релевантном тржишту дискриминацијом страних произвођача лијекова, а фаворизовањем домаћих произвођача лијекова које има за циљ остваривање профита и које не дјелује на принципу солидарности. Случајеви, односно пракса из Европске уније коју је описала Противна страна, је у потпуности непримјењива у Босни и Херцеговини, јер има друго правно и чињенично стање. Подносилац захтјева је изнио став да Влада не разумије, односно не схваћа природу релевантног тржишта у овом поступку. Тржиште продаје лијекова путем позитивне листе лијекова у Унско-санском кантону представља засебно релевантно тржиште, гдје су цијене лијекова идентичне и трошкове лијекова сноси заводи, за разлику од комерцијалне продаје лијекова гдје пацијент сноси трошкове лијекова и гдје су цијене лијекова различите код привредних субјеката који продају лијекове.

5. Прикупљање података од трећих особа

Током поступка, КонкурENCIЈСКИ савјет је због утврђивања свих релевантних чињеница у смислу одредби члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона о конкуренцији прикупио податке и документацију од трећих лица која нису странке у поступку.

КонкурENCIЈСКИ савјет се у смислу члана 35. став (1) тачке а) и ц) Закона о конкуренцији обратио Заводу актом број УП-06-26-3-018-27/22 од 23.02.2023. године и затражило податак о процентуалном омјеру заступљености генерички лијекови домаћих и страних (увозних) произвођача на Новој Позитивној А Листи лијекова УСК сукладно финансијском удјелу домаћих и страних произвођача. Дана 07.03.2023. године КонкурENCIЈСКИ савјет је запримио одговор Завода којим су достављени тражени подаци.

6. И Усмена расправа

Обзиром да се у предметном поступку ради о странкама са супротним интересима, КонкурENCIЈСКИ савјет је у складу са чланом 39. став (1) Закона одржало усмену расправу дана 28.12.2022. године.

Усменој расправи су присуствовали пуномоћник Подносиоца захтјева, адвокат Златан Балта из Сарајева и директор Унифарма Сабит Омић, те пуномоћник Противне стране, адвокат Џемил Сабрихафизовић из Сарајева.

Ток усмене расправе је забиљежен на Записник број УП-06-26-3-018-16/22, а с обзиром да се напријед наведени пуномоћници странака нису могли очитовати на сва питања и наводе супротних страна у самом току усмене расправе, одобрено је изјашњење странака, као и одговори на питања

упућена од стране водитеља поступка, да исте доставе накондано писменим путем.

Пуномоћник Противне стране, адвокат Цемил Сабрихафизовић је у поднеску који је КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ заприимио дана 16.01.2023. године под бројем УП-06-26-3-018-20/22, доставио одговоре на питања водитеља поступка са усмене расправе. У поднеску су достављени подаци о процентуалном удјелу домаћих и страних произвођача из 2021. и 2022. године на позитивној листи лијекова у Унско-санском кантону.

Пуномоћник Подносиоца захтјева, адвокат Златан Балта се у поднеску који је КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ заприимио под бројем УП-06-26-3-018-22/22, доставио очитовање на питања водитеља поступка са усмене расправе, те је приложио документацију релевантну за утврђивање удјела лијекова на позитивним листама из 2021. и 2022. године у Унско-санском кантону.

Пуномоћник Подносиоца захтјева се у поднеску запримљеном дана 06.02.2023. године под бројем УП-06-26-3-018-25/22 очитовао на наводе Противне стране изнесене у поднеску запримљеном под бројем УП-06-26-3-018-20/22 дана 16.01.2023. године, те поновио претходно изнесену аргументацију на којој базира своје тврдње о повреди члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији.

7. Настав поступка након пресуде Суда Босне и Херцеговине

Пресудом Суда број С1 3 У 045690 23 У од 27. марта 2024. године (у даљем тексту: Пресуда) уважава се Тужба тужиоца Унифарм д.о.о Лукавац, Рјешење КонкурENCIЈСКОГ САВЈЕТА број УП-06-26-3-018-29/22 од 06. априла 2023. године поништава и предмет враћен на поновно рјешавање.

У циљем извршења Пресуде КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је актом број УП-06-26-3-018-40/22 од 15.4.2024. године од Подносиоца захтјева затражио очитовање, остаје ли код Захтјева за покретање поступка, односно да је ли заинтересован за даље вођење поступка, као и очитовање на наводе Пресуде. У остављеном року, Подносилац захтјева је дана 19.4.2024. године доставио поднесак "Одговор на Ваш допис" запримљен под бројем УП-06-26-3-018-42/22, у којем наводи да остаје код Поднесеног захтјева и свих навода из писмених поднесака, навода са усмене расправе у тјеку досадашњег поступка без обзира на протекло временско раздобље, те да има оправдан правни интерес да КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ настави поступак и одлучи по поднесеном Захтјеву.

Актом број УП-06-26-3-018-41/22 од 15.4.2024. године КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је путем пуномоћника адвоката Цемила Сабрихафизовића, информирало Владу УСК о предметној Пресуди, са позивом на евентуално очитовање на исту.

Влада УСК је поднеском "Изјашњење Владе Унско-санског кантона у поступку који се по Приједлогу УНИФАРМ води против Унско-санског кантона пред КонкурENCIЈСКИМ ВИЈЕЊЕМ под бројем УП-06-26-3-018-41/22" запримљеним дана 25.04.2024. године број УП-06-26-3-018-43/22 обавјештава, да остаје код свих навода и приједлога изложених у претходном поступку пред КонкурENCIЈСКИМ ВИЈЕЊЕМ, као и у управном спору пред Судом БиХ, те имајући у виду Пресуду Суда БиХ од 27.03.2024. године даје очитовање са приједлогом да изложене наводе КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ узме у обзир приликом доношења одлуке о поновном поступку.

7.1. ИИИ Усмена расправа

Пресудом Суда БиХ С1 3 У 045690 23 У од 27. марта 2024. године КонкурENCIЈСКОМ ВИЈЕЊУ је поред осталог

наложено одржавање усмене расправе у предметном поступку, те је иста одржана дана 25.7.2024. године и тим поводом је сачињен Записник број УП-06-26-3-018-56/22. На другој усменој расправи Подносиоци захтјева и Противна страна су се изјаснила да остају при досадашњим исказима, одговорили на постављена питања, те расправљали о предмету поступка, а на основу доказа који су достављени у поступку. Током усмене расправе странке у поступку су се на Записник обавезале доставити додатна изјашњења.

Поступајући по налогу Водитеља поступка, Подносилац захтјева је дана 5.8.2024. године поднеском запримљеним под бројем УП-06-26-3-018-57/22 доставио тражено са усмене расправе.

8. Релевантно тржиште

Релевантно тржиште у смислу члана 3. Закона, те чл. 4. и 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта чини тржиште одређених производа/услуга који су предмет обављања дјелатности на одређеном географском тржишту.

Према одредби члана 4. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште производа обухвата све производе и/или услуге које потрошачи сматрају међусобно замјенивим с обзиром на њихове битне карактеристике, квалитету, намјену, цијену или начин употребе.

Према одредби члана 5. Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, релевантно тржиште обухвата цијелокупан или значајан дио територија Босне и Херцеговине на којој привредни субјекти дјелују у продаји или куповини релевантних услуга под једнаким или довољно уједначеним условима и који то тржиште битно разликују од услова конкуренције на сусједним географским тржиштима.

Релевантно тржиште производа предметног поступка је тржиште лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава Завода.

Релевантно географско тржиште је територију Унско-санског кантона, будући да се Одлука о листи лијекова из 2022. године примјењују у Унско-санском кантону.

У смислу цитираних одредби Одлуке о утврђивању релевантног тржишта, те на основу поднесеног Захтјева, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је за релевантно тржиште предметног поступка утврдило тржиште лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава Завода на подручју Унско-санског кантона.

9. Утврђено чињенично стање и оцјена доказа

9.1. Релевантни прописи

Након сагледавања релевантних чињеница и доказа утврђених током поступка, чињеница изнесених на усменој расправи, података и документације из списка, појединачно и заједно, те на основу изведених доказа, КонкурENCIЈСКИ САВЈЕТ је утврдио сљедеће:

- Листу лијекова који се могу прописивати и издавати на терет средстава обавезног здравственог осигурања кантона (позитивна листа лијекова кантона), као и листу лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона доноси Влада кантона на приједлог кантоналног министра здравства, у складу са чланом 8. Закона о лијековима ФБиХ;
- Лијекови са Листе лијекова обавезног здравственог осигурања Федерације БиХ и Листе лијекова у болничкој здравственој заштити Федерације БиХ, обавезно улазе у састав листи из члана 8. став 1. овог члана. Није дозвољено проширење листе лијекова уколико кантон није у могућности покрити трошкове позитивне листе лијекова

кантона која се финансира на терет средстава обавезног здравственог осигурања.

- Чланом 9. ст. (1) и (2) Закон о лијековима Федерације БиХ прописују, да се на Позитивну кантоналну листу лијекова уврштавају само они заштићени називи лијекова, који испуњавају услове прописане државним законом о лијековима и прописима донесеним на основу тог закона, те да се на позитивној листи лијекова кантона може ограничити број заштићених назива таквих лијекова сукладно утврђеним доктринарним приступима у кориштењу лијекова за обољења за која се користе лијекови са листи лијекова у Федерацији, искуству у терапијској примјени код пацијената за дати заштићени назив лијека, сигурности снабдијевања лијековима, узимајући у обзир повијесне податке у смислу (не)редовног снабдијевања лијековима у Федерацији, постојање евидентираних нуспојава за специфичан заштићени назив лијека, квалитету;
- Чланом 9. став (3) Закона о лијековима Федерације БиХ, дефинирано је да се у циљу подржавања развоја домаће фармaceutске индустрије на позитивну листу лијекова кантона, као и листу лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона обавезно уврштавају и лијекови домаће фармaceutске индустрије који испуњавају законом прописане услове, и то поред лијекова оригинатора као и лијекова иностране фармaceutске индустрије, гдје се критерији и увјети за могуће ограничење броја заштићених назива лијекова ближе утврђују правилником федералног министра;
- Чланом 9. став (4) прописано је да: "Критерији и увјети за могуће ограничење броја заштићених назива лијекова из ст. 1. и 2. овог члана ближе се утврђују правилником федералног министра из члана 5. став (5) овог закона."

Федерални министар здравства је донио Правилник о ближим критеријима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарства здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених у листе лијекова, као и кориштење лијекова примјена истог је обавезна приликом израде листи лијекова и на федералној и кантоналној разини;

- Члан 6. Правилника прописује, да лијекови са Федералне листе лијекова обавезно улазе у састав позитивне листе лијекова кантона, као и листе лијекова у болничкој здравственој заштити на подручју кантона (кантоналне листе лијекова) које доноси влада кантона на приједлог кантоналног министра здравства. Није дозвољено проширење листи лијекова кантона, уколико кантон није у могућности покрити трошкове позитивне листе лијекова кантона која се финансира на терет средстава обавезног здравственог осигурања;
- Члан 9. Правилника прописује, седам јасно дефинираних критерија за стављање заштићених назива лијекова на кантоналне листе;
- Члан 10. прописује и дефинише осам критерија за скидање лијекова са федералних, односно кантоналних листи лијекова, с обзиром на чињеницу да на кантоналне листе морају бити уврштени сви лијекови са федералне листе, те да

није дозвољено проширење кантоналних листи уколико сам кантон није у могућности покрити трошкове позитивне листе лијекова кантона.

Релевантне одредбе Правилника прописују саставни и обавезни дио документације која се подноси уз прописани Образац КЗ-2 који обухваћа: назив и сједиште подносиоца, важећа дозвола за стављање лијека у промет, позитивни налаз о урађеној контроли квалитета лијека од стране Контролног лабораторија Агенције, сажетак карактеристике лијека, статус лијека у здравственом саставу Федерације БиХ, земљама окружења и ЕУ, Изјава произвођача о прихватању цијене лијека, искуство у терапијској примјени лијека у Федерацији БиХ, Изјава везана за евентуално повлачење лијека из промета, Изјава подносиоца захтјева о континуираном снабдијевању лијеком на тржишту најмање следећих 12 мјесеци, Изјава о етичком оглашавању лијекова, те остала документација коју сам подносилац захтјева сматра корисном у поступку процјене.

- Одлуком о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 8/22), утврђује се Листа лијекова обавезног здравственог осигурања Унско - санског кантона, обим права осигураних лица на лијекове који се финансирају на терет средстава Завода здравственог осигурања Унско - санског кантона, начин утврђивања Позитивне листе лијекова, начин и поступак прописивања и издавања, праћење потрошње и контрола прописивања и издавања лијекова са Позитивне листе лијекова;
- Члан 6. став (1) и (2) Одлуке прописује, да Позитивну листу лијекова сачињава и предлаже министру здравства, рада и социјалне политике Комисија за стављање и скидање лијекова, на листама лијекова Унско-санског кантона, чији су састав и овлаштења прописани Правилником о ближим критеријима за избор лијекова. Кантонални министар здравства утврђује коначан приједлог Позитивне листе лијекова који упућује Влади Унско-санског кантона на доношење;
- Члан 6. став (3) Одлуке прописује, да процедура сазивања, рада, као и начин одлучивања утврђује се Пословником о раду Комисије на који сагласност претходно даје министар здравства, рада и социјалне политике;
- Влада УСК је дана 7.10.2021. године на својој веб страници објавило Јавни позив произвођачима лијекова/носиоцима дозволе за стављање лијека у промет да поднесу захтјев за уврштавање појединачних лијекова на Позитивну листу лијекова УСК;
- Влада УСК је дана 25.3.2022. године донијела Одлуку о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона, број 03-017-4215/2022, ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 8/22);
- Предметном Одлуком Влада УСК на А листу лијекова није уврстила 29 лијекова које подносилац захтјева УНИФАРМ дистрибуира и заступа на тржишту Босне Херцеговине, и Унско-санског кантона, а који су били уврштени на претходно важећој листи лијекова;

На основу достављених доказа и утврђеног чињеничног стања, као и аргументације изнесене током поступка, Конкурентски савјет утврђује да се поднесени Захтјев односи на извршавање јавних законом регулисаних

овлаштења изван домета Закон о конкуренцији, а не на радње које обављају субјекти "учествујући на тржишту", те да Влада у конкретном случају није "привредни субјект" у смислу одредби Закона о конкуренцији.

Наиме, према Уставу Федерације БиХ, Влада Федерације, владе кантона, општински начелник и градоначелник су основни извршни орган власти и они осигуравају вршење свих функција које спадају у извршну власт.

Устав Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", бр. 1/2004, Прочишћени текст, и 11/2004 амандмани И-ВИИИ), прописује "да извршну власт чини Влада Кантона".

Законом о Влади Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", бр. 5/2008) у члану 1. прописано је "Влада Унско-санског кантона је извршни орган власти Унско-санског кантона који врши своја права и дужности у складу са Уставом Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Унско-санског кантона, законима и другим прописима."

Чланом 2. Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ ("Службене новине Федерације БиХ", број 35/05) прописано је да се "Органи државне управе Федерације, кантона, града и општина оснивају се за обављање управних, стручних и других послова који се законом и другим прописима стављају у њихову надлежност. Одређене управне послове могу обављати и правна лица када им је законом, односно одлуком општинског и градског вијећа повјерено вршење јавних овлаштења на начин предвиђен овим Законом."

Према члану 7. Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ "Влада Федерације Босне и Херцеговине врши координацију, усклађивање и усмјеравање рада федералних органа управе и управних организација, као и надзор над њиховим радом у складу са Уставом Федерације и федералним законом. Овлаштења из става 1. овог члана за кантоналне органе управе и управне организације врши влада кантона, док та овлаштења за општинске, односно градске органе управе и управне организације врши општински начелник, односно градоначелник."

Тако према члану 47. Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ "Кантонални органи управе су кантонална министарства и кантоналне управе" којим у складу са чланом 56. "руководи федерални, односно кантонални министар". Кантонални органи управе оснивају се и укидају кантоналним законом о организацији и дјелокругу кантоналних органа управе и управних организација. Од чл. 31 до 55. Закона о организацији органа управе у Федерацији БиХ, регулисана су сва питања која се односе на врсте органа управе, услове за њихово оснивање и начин утврђивања њихове организације.

Када се тиче одлучивања о статусу субјекта, то питање се рјешава у закону, односно другом пропису којима се врши оснивање тог субјекта, тако се законом изричито наводи врста субјекта који се оснива.

Стога нити један сегмент власти (законодавне, извршне и/или судске) не може преузети овлаштења која су Уставом, као највишим правним актом једне државе прописана. Управо имајући на уму наведено, уставно није допуштено, иако је могуће да је руковођено и добрим намјерама, ограничавање и/или преузимање ингеренција, односно уставних овлаштења једне власти од стране друге. Ти принципи подразумијевају вођење одговорне политике и обављања надлежности све три власти на уставан, законит, ефикасан начин.

Сходно свему наведеном, органе управе оснива Парламент, односно скупштине кантона на приједлог владе и то доношењем закона, у складу са надлежностима утврђеним Уставом Федерације Босне и Херцеговине, односно уставима кантона.

У поднесеном захтјеву, међутим, никада није јасно дефинисан сам појам "привредног субјекта" односно "органа управе и владе". Све вријеме се проблематизира да ли је орган управе привредни субјект, што се у конкретном случају не доводи у питање, без да се поставило питање да ли је влада орган управе. Овако постављен захтјев јасно указује на то да Подносилац захтјева не прави разлику између органа управе као што су министарства и владе, што је према уставу орган извршне власти.

Његова аргументација у прилог поднесеног захтјева иде у другом правцу: јер је влада у складу са јавним овластима као дио извршне власти разматрала материјал који је на сједницу дневног реда доставио руководиоца органа управе министар из своје надлежности из чега даље изводи закључак и разлог за подношење предметног захтјева. Из тих неспорних чињеница Подносилац захтјева изводи закључак да је Влада, донијела одлуку и том приликом починила забрањени споразум доносећи Одлуку о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона, број 03-017-4215/2022 од 25.3.2022. године.

Сматрамо да овакво становиште Подносиоца захтјева није одрживо, јер подразумијева да владу изједначава са статусом органа управе, односно министарствима.

Док је формирање Владе уставна материја, јер успоставља тог најважнијег органа извршне власти захтјева регулацију правним актом највише правне снаге, докле њен рад и начин доношења одлука подлијежу прописима ниже правне снаге, у случају Владе Кантона то су Закон о Влади УСК и Пословник о раду Владе, као "органски закон". Након што је именована и потврђена у складу са Уставом и тиме стекла статички уставни легитимитет, Влада, као колегијални орган, функционише према уставом заснованим одредбама о начину рада, децидно прописаним Законом о Влади и Пословником о раду Владе.

У смислу члана 2. став (1) Закона о конкуренцији институт/појам привредног субјекта се односи на сва правна и физичка лица која се посредно или непосредно баве производњом, продајом роба и пружањем услуга учествују у промету роба и услуга и која могу својим дјеловањем спречавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију на цијелој територији Босне и Херцеговине или значајнијем дијелу тржишта, односно на:

- а) привредна друштва, предузећа и предузетнике и њихова удружења без обзира на облик власништва, сједиште или пребивалиште;
- б) органе државне управе и локалне самоуправе, када директно или директно учествују или утјечу на тржиште;
- ц) остала физичка и правна лица која директно или индиректно, стално, повремено или једнократно учествују на тржишту, без обзира на правни статус, на облик власништва, сједиште или пребивалиште, као што су удружења, спортске организације, установе, задруге, носиоци права интелектуалне својине.

Овако широко дефиниран појам привредног субјекта, међутим, ограничен је на начин да се тражи испуњење и још једног додатног услова, а то је да се исти "директно или индиректно баве производњом, продајом роба и пружањем услуга, да учествују у промету роба и услуга и која могу својим дјеловањем спречавати, ограничавати или

нарушавати тржишну конкуренцију", те да исти "учествују или утјечу на тржиште" (члан 2. Закона о конкуренцији).

У пракси Европске уније, управо ово ограничење значи да тијела за заштиту конкуренције не улазе у начин извршавања надлежности додијељених законима другим јавним (државним) тијелима, међутим иста нису искључена из правила конкуренције када обављају дјелатности за које нису надлежни, те се могу проматрати као тржишни субјекти. За оцјену примјене правила конкуренције примјењује се функционални приступ, па тако су за оцјену примјене издвојени и одређени критерији, а то су:

- привредни субјект мора нудити добра и услуге на тржишту,
- сносити економски или финансијски ризик пословања, те
- имати могућност остваривања профита.

Утврђена правила настоје промовирати дјелотворну конкуренцију али ипак, у слободној тржишној економији, потребно је задржати и одређене секторе који би били предмет државне интервенције или државне контроле, тако нпр. здравствене услуге, или пружање основних комуналних услуга су још увијек предмет државне контроле. Такођер, у Европској унији пољопривредна политика је контролисана и предмет је дојеле државних потицаја што представља и један вид антиконкурентских дјеловања (изван контроле правила о тржишној конкуренцији).

Конкурентски савјет наглашава, како је потребно разликовати тржишну активност од активности које се обављају provedбом законских надлежности, те да се Закон о конкуренцији односи на субјекте који дјелују на тржишту (супротно од јавног), на којем се врши размјена роба и услуга, који носе одређене ризике економске или финансијске, или пак имају могућност остваривања профита. Овакви привредни субјекти који дјелују на тржишту у слободно конкурентним тржиштима између себе се натјечу желећи постићи што боље резултате, и остварити своје циљеве. Међутим, на таквим тржиштима гдје су субјекти слободни може доћи до злоупотреба, договора о цијенама, подјеле на географска подручја, што је у сваком случају забрањено и у том смислу између осталог је Конкурентски савјет дужан дјеловати, те изрећи казне за таква поступања.

А дјелатности за које је држава/законодавац одредила да су од посебног интереса, подвела их под јавне услуге, те у том смислу и искључила конкуренцију, или дала овлаштења да одређено државно тијело, одређује и управља таквим дјелатностима (посебно имајући у виду здравствени систем).

Као илустрацију за разликовање "јавних услуга" и тржишног понашања, може послужити и чињеница да на одређеним тржиштима, гдје су законом основани регулатори тржишта, који у својим надлежностима често имају нпр. утврђивање цијена одређених услуга, или могућност да одређеним субјектима дају повлаштени положај на тржишту у односу на постојеће, или одређене повластице, а с циљем увођења нових субјеката на тржиште, ради остваривања тзв. регулаторних циљева.

Такво понашање, као што је утврђивање цијена, подјела тржишта, би дакле представљало тешка ограничавања у складу са Законом о конкуренцији, међутим на овакве јавне субјекте - регулаторе исти Закон се не примјењује (обзиром да се примјењује Закон којим је основан регулатор), а тако и на Владу која дјелује у складу са својим законским овлашћима. Надаље, странке у овом поступку су се позивале на случајеве Европског суда правде, па тако: Дријвенде Боккен (Ц-219/97), Албану (Ц-67/96), ФФСА (Ц-244/94), Амбуланз Глобкнер (Ц-475/99) и др. у којима су наводили случајеви када је Европски суд правде, искључио

конкурентцију ради тога што странка у поступку није сматрана привредним субјектом или пак утврдио нарушавање конкуренције, гдје је оцијенио као привредни субјект неко тијело јавне власти.

Међутим, Конкурентски савјет је утврдио да нити један овај случај на који су се странке позивале није релевантан за овај поступак, у којем је предмет поступка оспоравање Одлуке о листи лијекова, донесене од стране Владе, на основу законских овлашћ, већ се сви наведени случајеви односе на ситуацију, када је управо било потребно примјенити тзв. функционални приступ, те у сваком појединачном случају оцијенити је ли активност субјекта привредног карактера којим се бави тијело јавне власти.

Стога, Конкурентски савјет сматра да уколико би исти, као тијело надлежно за заштиту тржишне конкуренције у Босни и Херцеговини, било задужено да проширивање, сужавање, мијењање или пак укидање листе лијекова донесене од стране кантоналних влада, такво поступање би довело до правне несигурности.

Конкурентски савјет је у поступку утврдио како Влада доношењем предметне Одлуке не обавља привредну дјелатност, не учествује у производњи и/или промету роба, односно пружању услуга, тиме ни индиректно ни директно не учествује на тржишту, због чега се исти не може сматрати "привредним субјектом" у смислу Закона о конкуренцији.

У овом конкретном случају, неспорно је утврђено како Влада УСК има, у складу са законом додијељеним надлежностима, надлежност за доношење Одлуке о листи лијекова, којом се одређују који лијекови се могу прописивати на терет средстава Завода здравственог осигурања кантона, па тако на све оне активности које одређени субјект, односно "тијело јавне власти" обавља у складу са својим законским надлежностима, односно активности које обавља по посебном пропису (Закон о лијековима ФБиХ и Правилника о ближим критеријима), не могу се примјењивати прописи о заштити тржишне конкуренције, будући да се у конкретном случају Влада, као извршно тијело власти, не може сматрати привредним субјектом у смислу члана 2. Закона о конкуренцији.

Слиједом напријед наведеног утврђено је како Влада УСК није починила забрањени споразум из члана 4. став (1) тачка а) и б) Закона, којим је прописано да су забрањени споразуми, уговори, поједине одредбе споразума или уговора, заједничка дјеловања и прећутни договори привредних субјеката, као и одлуке и други акти привредних субјеката, који се искључиво односе на индиректно или директно утврђивање куповних или продајних цијена или било који други трговачки услови, ограничавање и контролу производње, тржишта, техничког развоја или улагања, доношењем Одлуке о листи лијекова.

На основу свега наведеног Конкурентски савјет је одлучио као у тачки 1. диспозитива овог Рјешења.

Конкурентски савјет указује да је у последњем Извјештају о Босни и Херцеговини за 2023. годину, као документу у којем Еуропска комисија објављује информације о напретку Босне и Херцеговине у процесу европских интеграција, између осталог, наведено да Босна и Херцеговина треба да подузме мјере како би престала пракса појединих кантона да одређене увезене лијекове искључују са листа лијекова који се могу издавати на рецепт на терет обавезног здравственог осигурања.

Из наведеног је јасно да је доношење листи лијекова који се могу издавати на рецепт на терет обавезног здравственог осигурања, од стране извршних органа власти појединих кантона, препознато искључиво као једнострана трговинска мјера Босне и Херцеговине, у оквиру закљученог

ССП-а, те Европска комисија надаље даје препоруку искључиво владама кантона да се прекине са оваквом праксом уређења трговине.

Слиједом чега, Конкурентски савјет даје препоруку Влади УСК да путем надлежног министарства, осигура заступљеност свих лијекова на листи лијекова који се издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, а који имају дозволу за стављање у промет, издану од стране Агенције за лијекове и медицинска средства БиХ, односно листа би требала да садржи све интернационалне називе незаштићених лијекова - ИНН (генеричке називе) и заштићене називе лијекова како је то разрађено чланом 5. став (2) Правилника о ближим критеријима за избор лијекова, поступку и начину израде листи лијекова у Федерацији Босне и Херцеговине, начину стављања и скидања лијекова са листи лијекова, обавезама министарства здравства, завода здравственог осигурања, те произвођача и прометника лијекова уврштених на листе лијекова, као и кориштење лијекова, који испуњавају услове из члана 9. истог Правилника чији генерички називе се налазе на федералној листи. Такођер, подсјећамо да ни Директива Вијећа 89/105/ЕЕЗ од 21.12.1988. о транспарентним мјерилима којима се утврђује одређивање цијена лијекова за људску употребу и њихово уврштење у националне суслове здравственог осигурања (СЛ Л 40, 11. 2. 1989.) у којој се утврђују мјерила за стављање лијекова на листу лијекова Завода здравственог осигурања, не предвиђа било какво ограничавање броја произвођача на листи лијекова, а посебно не на основу географског поријекла произвођача.

10. Трошкови поступка

Конкурентски савјет је приликом одређивања трошкова поступка узео у обзир одредбе Закона о управном поступку и то члан 105. став (2) Закона о управном поступку, када у поступку учествује двије или више странака са супротним интересима, странка која је изазвала поступак, а на чију је штету поступак окончан, дужна је противној странци надокнадити оправдане трошкове који су тој странци настали учествовањем у поступку.

Према члану 105. став (3) Закона о управном поступку трошкови за правно заступање надокнађују се само у случајевима кад је такво заступање било нужно и оправдано.

Пуномоћник Подносиоца захтјева је дана 5.8.2024. године поднео број УП-06-26-3-018-57/22 доставио трошковник у укупном износу од 4.660,00 КМ са укљученим износом ПДВ-а.

Конкурентски савјет је одбио захтјев пуномоћника Подносиоца захтјева за надокнаду трошкова поступка, будући да су наведени поступак изазвали Подносиоци захтјева својим поступањем и дјеловањем, те с обзиром да нису успјели у поступку, немају право на надокнаду трошкова поступка, у смислу Закона о управном поступку.

На основу горе наведеног, Конкурентски савјет је одлучио као у тачки 2. диспозитива овог Рјешења.

11. Поука о правном лијеку

Против овога Рјешења није дозвољена жалба.

Незадовољна странка може покренути Управни спор пред Судом Босне и Херцеговине у року од 30 дана од дана пријема, односно објављивања овога Рјешења.

Број УП-06-26-3-018-58/22

07. новембра 2024. године

Сарајево

Предсједник

Иво Јеркић

Конкурентско вјеће Босне и Херцеговине, на основу члана 25. став (1) тачка е) и члана 42. став (1) тачка а) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), члана 105. Закона о управном поступку ("Службени гласник БиХ", бр. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 и 53/16), а по Захтјеву за покретање поступка привредног субјекта Unifarm d.o.o. Lukavac ул. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, заступаног од стране адвоката Zlatana Balta, ул. fra Andela Zvizdovića 1, 71 000 Sarajevo, против Владе Унско-санског кантона ул. Алије Ђерзеље број 2, 77 000 Бићац, заступана по пуномоћнику адвокату Джемилу Сабрићузићу ул. Косте Германа 11, 71 000 Сарајево, ради постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, а поступајући по Пресуди Суда Босне и Херцеговине број S1 3 U 045690 23 U од 27. марта 2024. године, на 16. (шеснаестој) сједници одржаној дана 7. новембра 2024. године, донјело је

РЈЕШЕЊЕ

1. Одија се Захтјев привредног субјекта Unifarm d.o.o. Lukavac ул. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, поднесен против Владе Унско-санског кантона ул. Алије Ђерзеље број 2, 77 000 Бићац, ради доношења Одлуке о листи лијекова обавезног здравственог осигурања Унско-санског кантона ("Службени гласник Унско-санског кантона", број 8/22), у смислу одредби члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији, као неоснован.
2. Одија се захтјев привредног субјекта Unifarm d.o.o. Lukavac ул. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, за накнадом трошкова поступка, као неоснован.
3. Ово рјешење ће бити објављено у "Службеном гласнику БиХ", службеним гласилима ентитета и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине.

Образложење

Овим рјешењем се извршава Пресуда Суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Суд) број S1 3 U 045690 23 U од 27. оžјука 2024. године (у даљем тексту: Пресуда), којом се Туžба туžителја Unifarm d.o.o. Lukavac, Bistrac ул. Novo naselje b.b., 75 300 Lukavac уvažава, Рјешење Конкурентског вјећа Босне и Херцеговине број UP-06-26-3-018-29/22 од 6. априла 2023. године поништава и предмет враћа на поновно рјешавање.

Конкурентско вјеће Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкурентско вјеће) је наведеном пресуду запримило дана 28. марта 2024. године под бројем UP-06-26-3-018-39/22. Према чланку 62. Закона о управним споровима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 12/04, 88/07, 83/08 и 74/10), када суд поништи акт против којег је био покренут управни спор, предмет се враћа у стање у којем се налазио прије него што је поништен акт донесен.

Конкурентско вјеће Босне и Херцеговине је дана 09.08.2022. године, запримило Захтјев за покретање поступка (у даљњем тексту: Захтјев) од стране привредног субјекта Unifarm d.o.o. Lukavac ул. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, Босна и Херцеговина (у даљњем тексту: Unifarm или Подносијел захтјева), кога заступа адвокат Zlatan Balta из Одвјетничког друштва "Legal Partners" d.o.o. Sarajevo ул. Zmaja od Bosne број 12c, 71 000 Sarajevo, против Владе Унско-санског кантона ул. Алије Ђерзеље број 2, 77 000 Бићац, ради утврђивања постојања забрањеног споразума у смислу члана 4. став (1) тачка б) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", број 48/05, 76/07 и 80/09) (у даљњем тексту: Закон о конкуренцији).

Комплетирањем предметног Захтјева, Конкурентско вјеће је на основу члана 28. став (3) Закона дана 12.10.2022. године издало Потврду о пријему комплетног и уредног Захтјева број UP-06-26-3-018-2/22.

Usmena rasprava održana je dana 28.12.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnositelja zahtjeva, advokata Zlatana Balte iz Sarajeva i direktora Unifarma, Sabita Omića, te punomoćnika Protivne strane, advokata Džemila Sabrihafizovića iz Sarajeva.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su privredni subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac i Vlada Unsko-sanskog kantona ul. Alije Đerzeleza broj 2. 77 000 Bihać.

1.1. Privredni subjekt Unifarm

Privredni subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac je registriran u Općinskom sudu u Tuzli pod matičnim brojem upisa: 1-12681 u vlasništvu je fizičkog lica, Omić Sabita.

Osnovne registrirane djelatnosti Unifarma su distribucija i promet lijekova na veliko. Privredni subjekt Unifarm je zastupnik lijekova stranih proizvođača i to: Replek Farm DOOEL Skoplje, Sjeverna Makedonija, Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Republika Turska i Deva Holding A.S., Republika Turska.

1.2. Vlada Unsko-sanskog kantona

Vlada Unsko-sanskog kantona ul. Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, kao donosilac Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22), čije utvrđivanje ništavosti se traži u predmetnom postupku.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tokom postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu člana 26. Zakona o konkurenciji.

Pored navedenog, u toku postupka Konkurencijsko vijeće je izvršilo uvid i u odredbe Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Zakona o lijekovima FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 109/12), Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometenika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13 i 7/19), Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova iz 2022. godine), Ustav Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 1/2004, Pročišćeni tekst, i 11/2004 amandmani I-VIII), Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 5/08) Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05).

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", br. 10/08 - u daljem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba člana 71. o primjeni kriterija i pravne stečevine Evropske unije, te člana 43. stav (1) Zakona, omogućuju Konkurencijskom vijeću u svrhu ocjene datog slučaja, da se može koristiti sudskom praksom Evropskog suda pravde i odlukama Evropske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelji zahtjeva, opisuju činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode sljedeće:

- Privredni subjekt Unifarm se bavi distribucijom i stavljanjem na tržište lijekova različitih proizvođača lijekova. Unifarm je zastupnik lijekova stranih proizvođača i to: Replek Farm DOOEL Skoplje, Sjeverna Makedonija (u daljnjem tekstu: Replek), Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Republika Turska (u daljnjem tekstu: Biofarma) i Deva Holding A.S., Republika Turska (u daljnjem tekstu: Deva).
- Privredni subjekt Unifarm navodi da je Vlada Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać (u daljnjem tekstu: Vlada ili Protivna strana) prilikom sačinavanja Odluke o listi lijekova iz 2022. godine neutemeljeno izostavila 29 lijekova privrednog subjekta Unifarm koji se izdaju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona (u daljem tekstu: Zavod), čime je postupila protivno članu 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji. Dalje navodi,
- da izostavljanjem lijekova Podnositelja zahtjeva sa Nove Pozitivne liste A Liste lijekova USK koja je sastavni dio Odluke o listi lijekova iz 2022. godine, Vlada diskriminirala i stavila Podnosioca zahtjeva u nepovoljan položaj u odnosu na domaće proizvođače, te onemogućila pristup relevantnom tržištu uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu, odnosno izravno ga isključila sa navedenog tržišta, čime je smanjena mogućnost izbora lijekova za pacijente;
- da u skladu sa članom 8. Zakona o lijekovima, na kantonalne liste lijekova obavezno moraju biti uvrštene sve grupe lijekova koje propisuje federalna lista, a dodatne grupe lijekova mogu biti uvrštene na pozitivnu listu kantona samo ako kanton ima dovoljno sredstava da snosi takav trošak. Na kantonalne pozitivne liste lijekova se uvrštavaju konkretni lijekovi proizvođača lijekova, sa njihovim zaštićenim nazivima (imenima);
- da je za proizvođače lijekova uvrštavanje na pozitivnu listu lijekova izuzetno značajno, jer postoje određene vrste lijekove koji zbog svojih značajki, načina primjene ili cijene se plasiraju isključivo ili u najvećoj mjeri na teret zavoda zdravstvenog osiguranja. Ako se takav lijek izostavi sa pozitivne liste lijekova, to de facto znači da će prestati njegova prodaja na tržištu, odnosno da se on izbacuje sa tržišta, čime će nestati konkurencija lijekova na tržištu, te naglašava da svi lijekovi iste kategorije/vrste lijeka, bez obzira od kojeg su proizvođača, na pozitivnoj listi lijekova imaju identičnu cijenu;
- da cijene svih lijekova iste vrste (istog generičkog naziva) svih proizvođača koji su uvršteni na pozitivnu listu lijekova su identične, s obzirom da su to cijene koje su određene od strane nadležnog zavoda za zdravstveno osiguranje (napomena: u samoj listi pozitivnih lijekova može biti prikazana različita cijena, međutim to je samo zbog razlika u pakiranjima, npr. zbog razlike u broju tableta u pakiranju, broju doza ili u jačini aktivne supstance, ali kada se izjednače te razlike u pakiranjima, cijena po količini lijeka, npr. po jednoj tableti ili po istoj jačini lijeka je identična, što znači da suštinski ti lijekovi imaju iste cijene), a što je i definisano Odlukom Listi lijekova obaveznog

zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/19, 56/19, 98/19 i 69/20) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH);

- da dalje ovo znači da za nadležni zavod zdravstvenog osiguranja nema nikakve razlike, te nema povećanja troškova bez obzira na broj lijekova koji je uvršten na pozitivnu listu lijekova, jer svi lijekovi imaju identične cijene. Trošak zavoda zdravstvenog osiguranja ovisi od broja pacijenata i broja terapija koje im trebaju, te je u tom smislu za zavod svedeno da li se na listi nalazi 5 ili 10 lijekova iste vrste, jer jedan pacijent će koristiti samo jedan lijek istovremeno. Također, ovo znači da zavodi zdravstvenog osiguranja nemaju povećanja troškova ako je veći broj lijekova na pozitivnoj (esencijalnoj) listi - bez obzira da li se na listi za određenu kategoriju nalazi 3 ili 30 lijekova, troškovi su za zavod isti, jer su cijene svih tih lijekova identične, a pacijentu se svakako propisuje samo jedan lijek.
- Podnositelj zahtjeva ističe, da kada se uvrste lijekovi na pozitivnu listu, distributer lijekova ima obavezu održavanja zaliha koje pokrivaju vremensko razdoblje koje je određeno od zavoda zdravstvenog osiguranja (npr. 3 mjeseca), radi osiguranja stabilnosti ponude lijekova, što dodatno ide u korist pacijentima. Stoga, ne postoji nikakva prednost za Zavod u smanjenju broja lijekova u određenim kategorijama (ATC grupama) Nove Pozitivne Liste lijekova USK, s obzirom da su isti troškovi bez obzira na broj lijekova na listi. Sa druge strane, izbacivanje određenih lijekova sa liste predstavlja ograničenje broja dostupnih lijekova pacijentima i predstavlja sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, jer se određeni lijekovi izravno izbacuju sa relevantnog tržišta čime se smanjuje broj dostupnih konkurentskih lijekova, a što je suprotno članu 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji;
- da je dana 07.10.2021. godine na web stranici Vlade objavljen Javni poziv proizvođačima lijekova/nositeljima dozvole za stavljanje lijeka u promet da podnesu zahtjev za uvrštavanje pojedinačnih lijekova na Pozitivnu Listu lijekova Unsko-sanskog kantona. Javnim pozivom također je propisano da zainteresovani proizvođači lijekova, odnosno nosioci dozvole za stavljanje lijeka u promet, koji su podnijeli zahtjeve i dostavili kompletnu dokumentaciju po javnom pozivu od 11.05.2020. godine nisu u obavezi podnositi nove zahtjeve ako podaci i dokumentacija o lijeku nisu mijenjani u međuvremenu;
- da je Vlada dana 25.03.2022. godine donijela Odluku o listi lijekova iz 2022. godine, kojom je propisana nova Pozitivna A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton koja se primjenjuje od dana 31.03.2022. godine, te se njome stavlja van snage prethodna Odluka o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 22/18 i 21/19) (u daljem tekstu: Prethodna Odluka o listi lijekova), kojom je propisana prethodna Pozitivna A Lista lijekova Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Prethodna Pozitivna Lista lijekova USK), koja se primjenjivala do dana 30.03.2022. godine;
- da lijekovi proizvođača Replek, Biofarma i Deva, koje zastupa Podnosilac zahtjeva, su bili uvršteni na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK i prijavljeni

su za uvrštavanje na novu Pozitivna A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton. Odlukom o listi lijekova iz 2022. godine, Vlada je sa nove Pozitivne A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton izbacila 29 lijekova koje zastupa Unifarm, a koji su prethodno bili uvršteni u Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK, iako navedeno uklanjanje lijekova Unifarma nema nikakvo zakonsko uporište, jer su lijekovi koje zastupa Unifarm bili uvršteni na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK i ispunjavali sve uslove za uvrštavanje na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK;

- da su lijekovi Podnosioca zahtjeva koji su kako se navodi u zahtjevu nezakonito izostavljeni (uklonjeni) sa Nove Pozitivne Liste Lijekova USK sljedeći, kako je prikazano u tabeli 1:

Tabela 1.

Br.	Naziv lijeka	Proizvođač
1.	Ciprofloxacin Biofarma 14x500mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
2.	Ricustbl 20x1mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
3.	Ricus tbl 20x2mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
4.	Ricus tbl 20x3mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
5.	Ricus tbl 20x4mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
6.	Amlodipin Replekfarm tbl. 30x10mg	Replek Farm dooel Skoplje
7.	Amlodipin Replekfarm tbl. 30x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
8.	Folna kiselina Replekfarm tbl. 20x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
9.	Loratadin Replekfarm sirup 5mg/5ml 120ml	Replek Farm dooel Skoplje
10.	Renapril tbl. 20x10mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
11.	Renapril tbl. 20x20mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
12.	Renapril tbl. 20x5mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
13.	Mesalazin Replekfarm film tbl. 50x500mg	Replek Farm dooel Skoplje
14.	Metformin Replekfarm tbl. 30x850mg	Replek Farm dooel Skoplje
15.	Biperiden Replekfarm tbl. 50x2mg	Replek Farm dooel Skoplje
16.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
17.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x10mg	Replek Farm dooel Skoplje
18.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x20mg	Replek Farm dooel Skoplje
19.	Paroksetin Replekfarm film tbl. 30x20mg	Replek Farm dooel Skoplje
20.	Klaritromicin Replekfarm film tbl. 14x500mg	Replek Farm dooel Skoplje
21.	Pandev gastorez. tbl. 14x40mg	Deva Holding A.S.
22.	Pandev gastorez. tbl. 28x20mg	Deva Holding A.S.
23.	Amoklavin bid film tbl. 10x(875+125)mg	Deva Holding A.S.
24.	Degastrol gastorez. cps. 14x30mg	Deva Holding A.S.
25.	Amoklavin bid 400/57mg FOR prašak za suspenziju 70ml	Deva Holding A.S.
26.	Devoxicam tbl. 10x7,5mg	Deva Holding A.S.
27.	Devoxicam tbl. 10x15mg	Deva Holding A.S.
28.	Demeprazol gastorez. cps. 14x20mg	Deva Holding A.S.
29.	Azitro film tbl. 3x500mg	Deva Holding A.S.

- Podnosilac zahtjeva navodi, da je umjesto lijekova prikazanih u Tabeli 1. koje je kako se ističe u zahtjevu, Vlada nezakonito uklonila sa liste, te na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK uvrstila ograničeni broj lijekova i to uglavnom preferirajući domaće proizvođače nauštrb stranih proizvođača lijekova, što je protivno primjenjivim propisima tj. nije u skladu sa Zakonom o lijekovima FBiH, niti Pravilnikom o bližim kriterijima;
- da je članom 9. Zakona o lijekovima FBiH propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova ali uz ispunjenje određenih kriterija i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Nijedan od navedenih kriterija ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriteriji jednaki za sve učesnike;

- da član 9. stav (3) Zakona o lijekovima FBiH ne propisuje da se daje prioritet domaćim proizvođačima nad stranim proizvođačima lijekova, nego samo propisuje da se na listu trebaju uvrstiti domaći proizvođači lijekova, ali to ne treba biti na štetu stranih proizvođača lijekova;
- da iz člana 9. i 10. Pravilnika o bližim kriterijima slijedi da se kriteriji koji se primjenjuju za stavljanje na pozitivnu listu, odnosno skidanje sa pozitivne liste lijekova odnose jednako na sve proizvođače, odnosno da domaći proizvođači lijekova ne bi trebali imati prednost u odnosu na strane proizvođače;
- da je u tački IX Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH propisano da su prilikom izrade pozitivnih listi lijekova kantona, kantoni dužni primjenjivati kriterije utvrđene članom 9. i 11. Pravilnika o bližim kriterijima, kao i postupak i način izrade pozitivne liste lijekova kantona koji je utvrđen odredbama pomenutog Pravilnika;
- da je tačkom VIII stav (1) Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH navedeno da je federalna lista obavezujuća za sve kantone/županije, i to A federalna lista lijekova koja obavezno mora biti sadržana u listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona, a što je i navedeno u iznad navedenom Pravilniku;
- da je iz svega iznad navedenog, jasno propisano kako se donose liste, te da je navedenim zakonskim propisima naveden tačan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi, te da se Vlada prilikom sačinjavanja Nove Pozitivne Liste lijekova USK nije pridržavala navedene procedure tj. bez ikakvog osnova je sa liste izostavila lijekova Podnosioca zahtjeva.
- Podnosilac zahtjeva navodi primjera radi, za vrstu lijeka (generički naziv lijeka) Omeprazol (ATC grupa A02BC01) Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK je bilo uvršteno ukupno 8 lijekova od 8 proizvođača (uključujući dva lijeka koja zastupa Podnosilac zahtjeva) (ATC grupa pod rednim brojem 2. u Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK). U Novoj Pozitivnoj Listi lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka - generički naziv lijeka ustvari označava "porodicu" ili "grupu" lijekova koji se koriste za određeno stanje/bolest), Omeprazol (ATC grupa A02BC01) je uvršteno samo 3 (tri) različita lijeka od samo 3 (tri) različita proizvođača, i to isključivo domaćih proizvođača - lijek Ulcosan proizvođača Bosnalijek d.d. Sarajevo (u daljem tekstu: Bosnalijek), lijek Target Plus proizvođača Farmavita d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu: Farmavita) i lijek Helicol proizvođača Zada Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac (u daljem tekstu: Zada), redni brojevi 1. do 3. u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK. Za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Omeprazol, u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK izbor smanjen sa 8 lijekova i 8 proizvođača, na samo 3 lijeka i 3 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita i Zada);
- da je slična je situacija i sa vrstom lijeka (generičkim nazivom lijeka) Karvedilol (ATC grupa C07AG02). U Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK je za vrstu lijeka Karvedilol bilo uvršteno 6 (šest) lijekova od 6 (šest) različitih proizvođača, dok je u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka) Karvedilol uvršteno samo 4 (četiri) različita lijeka (različitih pakovanja) od 4 (četiri) različita proizvođača, od kojih su svi domaći proizvođači - Bosnalijek, Farmavita, Hemofarm i Zada, pri čemu su ustvari za ovu kategoriju lijekova u odnosu na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK izbačeno tri strana proizvođača lijekova (Krka, Pliva i Bilim), zadržana tri domaća proizvođača lijekova (Bosnalijek, Zada, Farmavita) i dodan još jedan domaći proizvođač lijekova Hemofarm, što znači da je za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Karvedilol, je izbor na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK smanjen sa 6 lijekova i 6 proizvođača, na samo 4 lijeka i 4 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita, Hemofarm i Zada);
- da se dopisom broj 1691/22-1 od dana 14.04.2022. godine obratio premijeru i svim članovima Vlade kao i predsjedniku Skupštine Unsko-sanskog kantona, te ih upozorio na nezakonitost Nove Pozitivne Liste lijekova USK i na činjenicu da na ovaj način Vlada krši odredbe Zakona o konkurenciji, drugih zakonskih odredbi i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine, te je zatražio od Vlade da izmijeni Odluku o listi lijekova iz 2022. godine i istu uskladi sa primjenjivim propisima, na šta Vlada nije reagirala.
- Podnosilac zahtjeva ističe, da su svi lijekovi koje je naveo u Zahtjevu, koji su izostavljeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, su uredno registrovani i imaju dozvolu Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija za lijekove BiH) za stavljanje na tržište i ispunjavaju sve uslove utvrđene Pravilnikom o bližim kriterijima za uvrštavanje na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK;
- da Pravilnik o bližim kriterijima niti jednom riječju ne omogućava izostavljanje ili skidanje lijekova stranih proizvođača lijekova sa pozitivne liste kantona radi favorizovanja domaćih proizvođača;
- da je u skladu sa članom 2. stav (1) Zakona o konkurenciji, evidentno da se isti primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, što znači da se primjenjuje i na Vladu.
- Nadalje se navodi, da se član 4. Zakona o konkurenciji odnosi i na jednostrane pravne akte, te nije nužno da postoji ugovor ili druga vrsta sporazuma između dvije različite strane da bi postojao zabranjeni sporazum od strane organa državne uprave i lokalne samouprave, što implicira da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine može tretirati kao zabranjeni sporazum;
- da su navedene tvrdnje potvrđene i od strane Suda Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud BiH) koji je više puta, izričito i nedvosmisleno, potvrdio da se Zakon o konkurenciji primjenjuje i na javne organe ako svojim djelovanjem utječu na tržište, bez obzira što ne djeluju na tržištu na komercijalnoj osnovi kao privredni subjekti, što je vidljivo iz Presude broj S1 3 U 021563 16 U od dana 09.06.2017. godine i Presude broj S1 3 U 031711 19 od dana 10.12.2020. godine;
- da je vjerovatno da će se Vlada pozivati na primjenu prava konkurencije Evropske unije na javne organe kada vrše javne ovlasti, odnosno sudsku praksu iz Evropske unije prema kojoj se pravo konkurencije ne primjenjuje na javne organe kada vrše javne ovlasti. Iako nije sporna praksa Evropske komisije da se pravo

- konkurencije ne primjenjuje na javna tijela prilikom vršenja javnih funkcija, takva praksa nije primjenjiva u Bosni i Hercegovini, jer Zakon o konkurenciji izričito propisuje takvu primjenu i izričito daje ovlaštenje Konkurencijskom vijeću da primjenjuje Zakon o konkurenciji na sva javna tijela prilikom vršenja javnih funkcija kojima mogu utjecati na tržište, dok Evropska komisija nema takve ovlasti na osnovu članova 101. i 102. Ugovora o funkcionisanju Evropske Unije;
- da u skladu sa članom 2. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji nije uopće neophodno da organi državne uprave moraju sudjelovati na tržištu na komercijalnoj (privrednoj) osnovi da bi se na njih primjenjivao Zakon o konkurenciji, prema Zakonu o konkurenciji je dovoljno da organi državne uprave svojim postupanjem mogu utjecati na tržište;
 - da je nesporno da organi javne uprave svojim djelovanjem i vršenjem javnih funkcija mogu utjecati na tržište i da mogu spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišnu konkurenciju, što je upravo i ono što čini Vlada u predmetnom slučaju - donošenjem Nove Pozitivne Liste lijekova USK, Vlada direktno utječe na tržište, jer oni lijekovi koji su izostavljeni sa liste nemaju uopšte pristupa relevantnom tržištu, odnosno isti su u cijelosti isključeni sa relevantnog tržišta, čime Vlada direktno ograničava broj lijekova i konkurenata na tržištu, odnosno sprječava i/ili ograničava konkurenciju, što u skladu sa Zakonom o konkurenciji predstavlja zabranjeni sporazum u smislu člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, što je u skladu sa odlukama Suda BiH.
 - Dalje Podnosilac zahtjeva ističe, da je za relevantno tržište proizvoda potrebno razdvojiti lijekove koji se prodaju komercijalno (izvan pozitivnih listi), i koji se propisuju i izdaju putem pozitivnih listi lijekova, jer uslovi prodaje za ove dvije kategorije nisu isti;
 - da lijekovi koji se nalaze na pozitivnim listama lijekova se pacijentu (potrošaču) propisuju i izdaju besplatno, jer troškove istih snosi nadležni kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja, dok lijekove koji se ne nalaze na listama, pacijenti (potrošači) moraju sami da plate. Što znači da sa aspekta korisnika lijekova (pacijenta-potrošača) lijekovi na pozitivnoj listi i izvan pozitivne liste nemaju iste uslove prodaje niti istu cijenu (jedne korisnici-pacijenti dobijaju besplatno, a druge moraju platiti), radi čega prodaja lijekova izvan pozitivne liste i propisivanje i izdavanje lijekova preko pozitivne liste moraju biti razdvojeni u različita relevantna tržišta;
 - da što se tiče relevantnog geografskog tržišta, ono je u Federaciji Bosne i Hercegovine na kantonalnom nivou, jer pozitivne liste lijekova donose kantoni i nadoknadu troškova sa pozitivne liste vrše kantonalni zavodi zdravstvenog osiguranja. U skladu s tim, Podnosilac zahtjeva relevantno tržište za ovaj postupak definiše kao tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim licima na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu. Iako tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim licima na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu predstavlja jedno relevantno tržište, na njemu se ipak nalazi više različitih vrsta/kategorija (ATC grupa) lijekova, koji nisu međusobno zamjenjivi. Npr. lijekovi za visok pritisak nisu zamjenjivi sa lijekovima sa želučane probleme. Međutim, smatra da se relevantno tržište ne treba dalje dijeliti na pojedine vrste lijekova, nego da sve te vrste/kategorije (ATC grupe) lijekova predstavljaju različite segmente relevantnog tržišta. U tom smislu ističe da je Nova Pozitivna Lista lijekova USK imala značajan utjecaj na relevantno tržište, jer je istom spriječena, ograničena i/ili narušena konkurencija na relevantnom tržištu. Nova Pozitivna Lista lijekova USK je izbacila konkurente domaćim proizvođačima lijekova (tj. proizvode stranih proizvođača lijekova) iz 59 (vrsta/kategorija ATC grupa) lijekova, što nesumnjivo ima značajan negativan utjecaj na relevantno tržište;
 - da se na ovaj način ograničava pristup relevantnom tržištu stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova, s obzirom da isti nisu stavljeni na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, što znači da ljekari u Unsko-sanskom kantonu ne mogu propisati navedene lijekove pacijentima (korisnicima lijekova) na teret Zavoda. Favoriziranje domaćih proizvođača lijekova i originatora koji se uvrštavaju na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, kako se navodi u zahtjevu, dolazi do smanjenja konkurencije između lijekova na tržištu i do manjeg izbora za pacijente (korisnike lijekova), ali i za ljekare koji propisuju lijekove, što može dovesti do ugrožavanja dobrobiti pacijenata. Ograničenje broja ponuđača/proizvođača koji mogu nuditi svoj proizvod na određenom relevantnom tržištu jeste direktno i nesporno ograničenje tržišne konkurencije, koje može biti opravdano samo u izuzetnim okolnostima, a koje ovdje ne postoje, posebno s obzirom na štetu koja se prouzrokuje Podnosiocu zahtjeva i stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova;
 - da u tom smislu, čak ni odredba člana 9. Zakona o lijekovima FBiH koja navodi da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova (tj. broj konkretnih proizvoda) koji se stavljaju na liste nije u skladu sa Zakonom o konkurenciji. Federalna i kantonalna tijela mogu ograničiti pozitivne liste lijekova samo u smislu koja vrsta lijekova (koji generički nazivi lijekova) će biti uvrštena na listu - odnosno, u suštini, za koje bolesti/stanja će biti uvršteni lijekovi na pozitivnu listu, a za koja neće. Primjera radi, potpuno je opravdano da nadležni zavod za zdravstveno osiguranje odluči da će na pozitivnu listu staviti lijekove koji npr. služe za liječenje bolesti srca, međutim da neće staviti na listu lijekove koji služe za tretiranje alergija. Međutim, za onu vrstu lijekova (generički naziv lijeka) koju odluči da stavi na pozitivnu listu, na listi moraju biti prihvaćeni svi lijekovi te vrste (tog generičkog naziva) koji su registrovani na teritoriji Bosne i Hercegovine kod Agencije za lijekove BiH;
 - da svi posebni lijekovi (tj. svi zaštićeni nazivi lijekova) koji su odobreni za stavljanje na tržište u Bosni i Hercegovini i registrovani kod Agencije za lijekove BiH pod istim generičkim nazivom i istom ATC šifrom, su sigurni za korištenje i mogu se koristiti za liječenje istih bolesti ili stanja kod pacijenata;
 - da samim tim, ne postoji nikakav opravdan razlog ili zakonsko uporište zašto bi neki od tih posebnih lijekova bio izostavljen sa pozitivne liste lijekova, posebno kada se uzme u obzir da na pozitivnoj listi lijekova svi lijekovi jedne grupe (istog generičkog naziva) imaju istu cijenu;

- da je nesporno da je cilj donošenja Nove Pozitivne Liste lijekova USK sprečavanje, ograničavanje i/ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu, s obzirom da se navedenom Listom smanjuje broj dostupnih lijekova na pozitivnoj list Unsko-sanskog kantona, jer se u kategorijama (grupama ili vrstama) lijekova gdje svoje proizvode (lijekove) nude domaći proizvođači lijekova ograničava broj lijekova koji se nalaze na listi;
- da se na ovaj način smanjuje ili u potpunosti uklanja konkurencija domaćim proizvođačima lijekova, jer se primjera radi, za određenu grupu lijekova na listi umjesto 8 lijekova raznih proizvođača lijekova (domaćih i stranih), sada nalaze samo lijekovi domaćih proizvođača lijekova, time se poboljšava položaj domaćih proizvođača lijekova, na teret stranih proizvođača lijekova, što je nesumnjivo suprotno principima pravične konkurencije na tržištu, što ima za posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.
- Podnosilac zahtjeva upućuje da iz člana 4. Zakona o konkurenciji proizilazi da Konkurencijsko vijeće mora utvrditi koje su posljedice za tržišnu konkurenciju na cjelokupnom relevantnom tržištu, što znači da mora uzeti u obzir i posljedice za druge učesnike na relevantnom tržištu tj. na druge strane proizvođače lijekova koji su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK. Da je ovo u skladu sa praksom prava konkurencije Evropske unije, pa tako u predmetu MasterCard protiv Evropske komisije (Presuda Suda Evropske unije od dana 11.09.2014. godine u predmetu C-382/12 P), Sud Evropske unije naveo da se kod ocjene posljedica sporazuma mora uzeti u obzir cjelokupan kontekst u poređenju sa situacijom kada takav sporazum ne bi postojao: "161. Što se tiče primjedbe RBS-a - rezimirane u tački 128. ove presude - prema kojoj je Komisija prilikom ispitivanja pitanja djeluje li neka odluka ograničavajuće na tržišno natjecanje trebala ispitati koji bi se "hipotetski slučaj" uistinu ostvario kada bi CMI-ji nestali, treba podsjetiti da je Sud opetovano presuđivao da - u svrhu ocjene treba li neki sporazum smatrati zabranjenim zbog promjena u tržišnom natjecanju koje uzrokuje - tržišno natjecanje treba ispitati u stvarnom okviru u kojem bise odvijalo da sporni sporazum ne postoji";
- da prilikom ocjene posljedica na konkurenciju na tržištu, Konkurencijsko vijeće mora uzeti u obzir posljedice na cjelokupno tržište, što uključuje i druge strane proizvođače lijekova, a ne samo one koje zastupa Podnosilac zahtjeva. Posljedice na cjelokupno relevantno tržište i na sve strane proizvođače lijekova su ogromne, jer je Vlada Novom Pozitivnom Listom lijekova USK sa relevantnog tržišta izbacila veliki broj lijekova stranih proizvođača lijekova (ne samo lijekove koje zastupa Podnosilac zahtjeva), od kojih su neki bili sa vodećim tržišnim udjelom u svojoj kategoriji lijekova;
- da primjera radi, za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova ibandronska kiselina (ATC grupa M05BA06) su sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačeni lijekovi: Alvodronic, proizvođača Alvogen d.o.o. Barice, koji je u 2021. godini imao (**) ¹ % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova, lijek Bonviva proizvođača F. Hoffman - La Roche Ltd., koji je u 2021. godini imao (**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova (dakle ova dva lijeka su zajedno imala (**) % tržišnog udjela. Međutim, ovi lijekovi su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, te je umjesto njih na listu dodan lijek IDIKA domaćeg proizvođača Hemofarm, te su umjesto 4 lijeka od 4 proizvođača sada u ovoj kategoriji lijekova dostupna samo dva lijeka od dva proizvođača, pri čemu su sa tržišta izbačeni glavni lijekovi iz ove vrste (kategorije) lijekova;
- da za kategoriju za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova bisoprolol (ATC grupa C07AB07) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Byol, proizvođača Lek d.d. koji je u 2021. godini imao (**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova. Ukupno je iz ove kategorije lijekova izbačeno 5 lijekova 5 stranih proizvođača;
- da za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova diklofenak (ATC grupa M01AB05) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Voltaren proizvođača Pliva d.o.o., koji je u 2021. godini imao (**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova. Ukupno je iz ove kategorije lijekova izbačeno 3 lijeka 2 strana proizvođača;
- da za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova mesalazin (ATC grupa A07EC02) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Salofalk proizvođača Dr. Falk Pharm GmbH, Njemačka, koji je u 2021. godini imao (**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova;
- da je navedeno samo primjer cilja i posljedica postupanja Vlade, koja Novom Pozitivnom Listom lijekova USK pokušava da ukloni sa relevantnog tržišta konkurente domaćim proizvođačima lijekova, što nesumnjivo predstavlja sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu.
- Podnositelj Zahtjeva je dostavio tablicu sa procjenom tržišnih udjela pojedinih proizvođača lijekova za kategorije/grupe lijekova koje su pogođene Novom Pozitivnom Listom lijekova USK (prema njihovim generičkim ATC oznakama grupe lijeka) prije i nakon primjene sporne Nove Pozitivne Liste lijekova USK. Ističe da ova tabela samo predstavlja procjenu, s obzirom da Podnosilac zahtjeva još uvijek nema podatke za 2022. godinu;

¹ Podaci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu člana 38. Zakona o konkurenciji.

- veliki broj građana u Bosni i Hercegovini ne može priuštiti). Isti je slučaj i za lijek Bonviva proizvođača F. Hoffman - La Roche Ltd. S obzirom da su ova dva lijeka zajedno imala (**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova, to znači da de facto svi pacijenti koji koriste ovu vrstu lijeka, koja služi za liječenje teških oblika osteoporoze, moraju mijenjati lijek, jer su lijekovi koje su prethodno koristili izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK;
- da negativne posljedice po konkurenciju se ne iskazuju samo u finansijskim okvirima, nego se negativne posljedice očituju i u okvirima smanjenja broja proizvoda i broja konkurenata na tržištu, što dovodi do smanjenja izbora za pacijente (potrošače), a nesporno da je došlo do smanjenja izbora lijekova za ljekare i pacijente na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK;
 - da Evropska komisija u Smjernicama o primjenjivosti člana 101. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije na horizontalne ugovore o saradnji (eng. Guidelines on the applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to horizontal co-operation agreements), u paragrafu 27 navela: "Da bi ugovor imao restriktivne posljedice na konkurenciju u smislu člana 101(1), mora imati, ili da je vjerovatno da će imati, značajan negativan utjecaj na najmanje jedan od parametara konkurencije na tržištu, kao što je cijena, proizvodnja, kvalitet proizvoda, raznolikost proizvoda ili inovacije".
 - Podnosilac zahtjeva ističe, da za dokazivanje negativnih posljedica po konkurenciju nije neophodno da svi strani proizvođači budu izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK niti da budu izbačeni iz svih kategorija lijekova, te nije neophodno da budu izbačeni svi proizvođači generičkih lijekova. Postoje negativne posljedice za konkurenciju na relevantnom tržištu (sprječavanje, ograničavanje i/ili narušavanje konkurencije) jer se u 59 vrsta/kategorija (ATC) grupa lijekova Novom Pozitivnom Listom lijekova USK značajno smanjuje izbor i raznolikost dostupnih proizvoda za pacijente (potrošače);
 - da nije nužno da svi lijekovi određenog proizvođača budu izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK da bi postojala negativna posljedica po konkurenciju na tržištu. Izbacivanje određenog broja stranih proizvođača lijekova iz velikog broja kategorija lijekova (prema podacima Podnosioca zahtjeva, oko 59 kategorija lijekova) nesumnjivo ima značajnu negativnu posledicu na konkurenciju na tržištu, odnosno nesumnjivo ima i za svoj cilj i posledicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na relevantnom tržištu;
 - da je od izbacivanja lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, na teritoriju Unsko-sanskog kantona značajno opala prodaja 29 lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva (navedeni u ovom Zahtjevu), a koji su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK;
 - da je nesporno da će Podnosilac zahtjeva pretrpiti materijalnu štetu, s obzirom da će doći do smanjene prodaje lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva putem Nove Pozitivne Liste lijekova USK, s obzirom da je 29 lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva izbačeno sa liste. Šteta i negativna posljedica za Podnosioca zahtjeva mnogo veća i da se ne odnosi samo na finansijske posljedice, jer se veliki broj lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva u potpunosti izbacuje sa relevantnog tržišta.
 - Dalje Podnosilac zahtjeva ističe da je onemogućen da konkuriра drugim lijekovima na relevantnom tržištu, da je onemogućen da postiže i razvija prodaju tih lijekova koji su izbačeni, te da u budućnosti potencijalno poveća i unaprijedi njihovu prodaju i tržišni udjel;
 - da je Sud Evropske unije također potvrdio da negativna posljedica po konkurenciju ne mora čak ni da nastupi (iako je nesumnjivo da u predmetnom slučaju stvarna negativna posljedica i na ukupno tržište i na Unifarm već nastupila), nego da se moraju uzeti u obzir i potencijalni učinci na konkurenciju. Tako je u predmetu Maxima Latvija (presuda Suda Evropske unije od dana 26.11.2015. u predmetu C-345/14) ponovio ustaljenu praksu Suda koja propisuje da Vijeće mora uzeti u obzir ne samo stvarne posljedice na konkurenciju, nego i potencijalne posljedice na konkurenciju;
 - da svojim postupanjem, Vlada direktno onemogućava određenim proizvodima stranih proizvođača lijekova da sudjeluju na relevantnom tržištu i da se natječu sa proizvodima iste kategorije domaćih proizvođača lijekova;
 - da će se u svom odgovoru, Vlada vjerovatno braniti pozivanjem na zakonske odredbe Zakona o lijekovima FBiH, Pravilnika o bližim kriterijima, te Odluke o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja FBiH, navodeći da ove odredbe daju pravo Vladi da ograniči broj lijekova za određene kategorije (ATC grupe) lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK. Međutim, takvi navodi Vlade su u cijelosti neutemeljeni, što je vidljivo iz člana 9. Zakona o lijekovima FBiH. Zakon o lijekovima FBiH ni na koji način ne propisuje da kantonale pozitivne liste lijekova moraju ograničiti broj lijekova na listi, nego samo propisuje da je to moguće, sukladno sa propisanim kriterijima. Zakonom o lijekovima FBiH i Pravilnikom o bližim kriterijima je propisan tačan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi i niti jednom odredbom Zakona i Pravilnika nije navedeno da se na listu stavljaju domaći proizvođači ili originatori, nego je navedeno da postoji mogućnost i indicije da Federalno ministarstvo zdravstva može donijeti takvu odluku, a što nije učinjeno, a i da jeste donesena takva odluka ista bi bila suprotna Zakonu o konkurenciji;
 - da je članom 9. Zakona o lijekovima FBiH propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova ali uz ispunjenje određenih kriterija i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Ni jedan od navedenih kriterija ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriteriji jednaki za sve učesnike;
 - da uslovi koji su propisani u Zakonu u lijekovima FBiH su jednaki za sve, te član 9. stav (3) Zakona o lijekovima FBiH ne propisuje da se daje prioritet domaćim proizvođačima nad stranim proizvođačima lijekova, nego samo propisuje da se na listu trebaju uvrstiti domaći proizvođači lijekova, ali to ne treba biti na štetu stranih proizvođača lijekova jer se lijekovi domaćih proizvođača lijekova obavezno uvrštavaju na listu pored lijekova stranih proizvođača lijekova i originatora;

- da iz članka 9. i 10. Pravilnika o bližim kriterijima slijedi da se kriteriji koji se primjenjuju za stavljanje na odnosno skidanje sa pozitivne liste lijekova odnose jednako na sve proizvođače, odnosno da domaći proizvođači lijekova ne bi trebali imati prednost u odnosu na strane proizvođače;
- da iz navedenog proizilazi da ne postoji obaveza kantonalnih vlada da ograniče broj lijekova na kantonalnim listama, nego Vlada svojom voljom ograničava broj lijekova na način koji krši Zakon o konkurenciji. U konkretnom slučaju, Vlada je ograničila broj lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK, tako što je sa relevantnog tržišta izbacila skoro sve konkurente domaćim proizvođačima lijekova, u onim vrstama/kategorijama lijekova gdje domaći proizvođači nude svoje lijekove. Zakon o lijekovima FBiH nije obavezivao Vladu da ograniči broj lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK, nego je Vlada to uradila vlastitom voljom i vlastitom odlukom, što znači da se ne radi o zakonski ograničenom relevantnom tržištu;
- da se ne radi o zakonski ograničenom tržištu proizilazi iz činjenice da, na osnovu istih zakonskih i podzakonskih propisa (Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima), Prethodna Pozitivna Lista lijekova USK nije ograničavala broj lijekova na listi, nego je na listu uvrstila sve lijekove koji su registrovani u Bosni i Hercegovini i koji su se prijavili za stavljanje na listu;
- da iako su vrijedili identični zakonski i podzakonski propisi, na Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK nije bilo ovakvog ograničavanja broja lijekova i izbacivanja sa liste stranih proizvođača generičkih lijekova;
- da, šest drugih kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine (Posavski kanton, Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Srednjobosanski kanton, Zapadnohercegovački kanton/županija) također ne sadrže ograničenja u broju lijekova na pozitivnim/listama, nego su na liste uvrstili sve lijekove koji su prijavljeni za određenu kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova, bez ograničenja broja, na osnovu istih zakonskih i podzakonskih propisa;
- da su nezakonito ograničenje broja lijekova 2021. godine uveli Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona, Vlada Kantona Sarajevo, Vlada Kantona 10, te Vlada Unsko-sanskog kantona 2022. godine, svojim autonomnim izborom, a ne zato što su na to bili primorani relevantnim propisima, a što je vidljivo iz činjenice da u prethodnim pozitivnim listama u ovim kantonima nije bilo ograničenja broja lijekova, iako su na snazi bili isti zakonski i podzakonski propisi. Ovakvo ograničenje također ne postoji ni u Republici Srpskoj, gdje su na pozitivnu listu lijekova uvršteni svi lijekovi koji ispunjavaju uslove za uvrštavanje na listu, bez obzira na njihov broj i na porijeklo proizvođača. U predmetnom slučaju ne radi o zakonski ograničenom tržištu, s obzirom da Zakon o lijekovima FBiH ne propisuje obavezu vladama kantona da ograniče broj lijekova, nego ostavlja tu mogućnost kantonima na izbor i propisuje određene kriterije;
- da se ne radi ni o prirodno ograničenom tržištu, jer da je riječ o tržištu koje mora biti ograničeno zbog prirode proizvoda i tržišta, isto bi bilo ograničeno u svim kantonima i na teritoriju Republike Srpske, a što nije slučaj. Evidentno je da je do povrede konkurencije došlo slobodnom voljom Vlade, što znači da postoji zabranjeni sporazum u smislu člana 4. Zakona o konkurenciji koji je počinjen od strane Vlade;
- da pored toga što Vlada krši odredbe Zakona o konkurenciji, Podnosilac zahtjeva ističe da isto krši i veliki broj zakona Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine. Ističe, da je ovo potvrđeno i od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, dopisom broj 06-19-1127-1/22 od dana 10.05.2022. godine.
- Podnosilac navodi, da je postupanje Vlade i diskriminacija stranih proizvođača lijekova u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK protivna članu 8. Zakonu o politici direktnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 4/1998, 17/1998, 13/2003, 48/2010 i 22/2015) (u daljnjem tekstu: Zakon o politici direktnih stranih ulaganja u BiH) kojim se zabranjuje diskriminacija stranih ulagača u Bosni i Hercegovini;
- da je veliki broj lijekova stranih proizvođača lijekova (dakle, i drugih stranih proizvođača lijekova, a ne samo lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva), gdje su nosioci dozvole za takve njihova povezana društva osnovana u Bosni i Hercegovini, koja se smatraju ulaganjem u Bosnu i Hercegovinu, izbačen sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, čime se direktno diskriminiraju i krše prava takvih stranih proizvođača lijekova - stranih ulagača u Bosnu i Hercegovinu;
- da Protivna strana krši članove 1. i 6. Zakona o vanjskotrgovinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 7/1998 i 35/2004) (u daljem tekstu: Zakon o vanjskotrgovinskoj politici BiH) koji izričito zabranjuje diskriminaciju roba iz inostranstva i propisuje obavezu jednakog tretmana roba iz inostranstva i roba proizvedenih u Bosni i Hercegovini;
- da Vlada svojim djelovanjem krši članove 19., 21. i 124. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane (SL L 164, 30.06.2015.) (u daljnjem tekstu: SSP) kojim je regulisano tretiranje industrijskih proizvoda iz Evropske unije. Prema članu 21. SSP nedozvoljene su sve mjere kojima se diskriminišu proizvodi iz država članica Evropske unije, odnosno kojima se favoriziraju proizvodi iz Bosne i Hercegovine, kako to čini Vlada.
- Ponosilac zahtjeva navodi da Vlada svojim djelovanjem krši odredbe Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (u daljem tekstu: CEFTA), kao i Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom. Postupanje Vlade predstavlja mjeru sa jednakim učinkom kao količinsko ograničenje uvoza, što je suprotno članu 3. CEFTA. U skladu sa stavom 9. preambule, čl. 12,15,16,17,19, 32. i 35. CEFTA sporazuma, jasno je da je princip nediskriminacije jedan od temeljnih principa CEFTA sporazuma;
- da Vlada svojim djelovanjem postupa suprotno članu 2.5. Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom, diskriminirajući proizvođače lijekova iz Republike Turske, primjera radi proizvođače lijekova Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Turska i Deva Holding A.S., Turska, koje u Bosni i Hercegovini zastupa Podnosilac zahtjeva.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno u svom Zahtjevu, Podnosilac smatra nespornim da Odluka o listi lijekova iz 2022. godine i izostavljanje 29 (dvadeset devet) lijekova koje zastupa Podnosilac zahtjeva sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, predstavlja zabranjeni sporazum koji je suprotan članu 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, te da iz navedenih razloga navedena Odluka mora biti oglašena ništavom i stavljena izvan snage, s obzirom da se istom sprječava, ograničava i narušava konkurencija na tržištu.

4. Zaključak o pokretanju postupka

Na osnovu dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnosioci zahtjeva ukazuju, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka brojem UP-06-26-3-018-4/22 od 12.10.2022. godine. U skladu sa Zakonom o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak o pokretanju postupka punomoćniku Podnosioca zahtjeva. U skladu sa članom 33. stav (1) Zakona o konkurenciji, Zaključak o pokretanju postupka i Zahtjev dostavljeni su i Protivnoj strani aktom broj UP-06-26-3-018-9/22.

U ostavljenom roku punomoćnik Vlade USK je podneskom broj UP-06-26-3-018-12/22 dana 05.12.2022. godine, dostavio odgovor na Zahtjev i Zaključak o pokretanju postupka (u daljnjem tekstu: Odgovor za zahtjev), u smislu člana 33. stav (3) Zakona o konkurenciji, u kojem navodi sljedeće:

- da Vlada u cijelosti poriče činjenične navode Podnositelja zahtjeva i osporava pravnu osnovanost Zahtjeva za utvrđivanje postojanja zabranjenog sporazuma, te predlaže da nakon provedenog postupka, Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će Zahtjev privrednog subjekta Unifarm u cijelosti odbiti kao neutemeljen;
- da je odredbama člana 5. stav (5) Zakona o lijekovima FBiH propisano, da se bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova sa liste, obaveze ministarstava zdravstva i zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na listu propisuju pravilnikom;
- da je članom 8. Zakona o lijekovima FBiH, data ovlast vladama kantona da donose listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona. Na listu koju utvrđuju vlade kantona (pozitivne liste) obavezno ulaze lijekovi koji su uvršteni na federalnu listu lijekova;
- da je članom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno da na pozitivnoj listi lijekova kantona, kao i listi lijekova u bolničkoj i zdravstvenoj zaštiti na području kantona može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova;
- da je radi provedbe Zakona o lijekovima, FBiH, Vlada na način i po postupku koji je propisan Zakonom, provela proceduru i utvrdila novu listu lijekova u sklopu Odluke o listi lijekova iz 2022. godine;
- da su za zakonito odlučivanje u ovom postupku prvenstveno relevantne odredbe člana 2. Zakona o konkurenciji koje glase: "Ovaj zakon se primjenjuje na sve pravna i fizička lica koje se posredno ili neposredno bave proizvodnjom roba i pružanjem usluga, sudjeluju u prometu roba i usluga, i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine, ili značajnijem dijelu tržišta (u

daljnjem tekstu: privredni subjekti) i to na b) organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište";

- da je bitan uslov za primjenu Zakona o konkurenciji, da se subjekt bavi posredno ili neposredno proizvodnjom prodajom i pružanjem usluga, ili udjelom u prometu roba i usluga. Tačka b) člana 2. Zakona o konkurenciji ne znači izuzeće od citirane uvodne odredbe, nego preciziranje da se i organi državne uprave i lokalne samouprave mogu smatrati privrednim subjektima na koje se primjenjuje Zakon o konkurenciji, ako se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba, pružanjem usluga i sudjeluju u prometu roba i usluga, te s tim u vezi posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište;
- da su za sporna pitanja u postupku bitne odluke Evropske komisije i Evropskog suda pravde u postupcima, koji su se vodili protiv državnih organa u pojedinim zemljama članicama Evropske unije, u svezi sa primjenom konkurencijskog prava, kao i donošenje odluka Suda Bosne i Hercegovine donesenih u činjenično i pravno sličnim slučajevima. U tom smislu, ukazuje se naročito na slučajeve i odluke: Wouters (C-309/99), Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), FENIN (C-205/3), Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Sudwestpfalz (C-475/99), Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96) i AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e.V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v. Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C-306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01), Presuda Suda BiH broj S1 3 U 024742 U 2 od 05.04.2018. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 024742 Uvp 2 od 10.10.2018. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 022396 16 U od 30.08.2018. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine;
- da u postupcima koji se vode pred Konkurencijskim vijećem teret dokazivanja je na Podnosiocu zahtjeva, po čijem prijedlogu se vodi postupak, što u konkretnom slučaju znači da Unifarm, treba da dokaže da su, imajući u vidu naprijed navedena pitanja, ispunjeni uslovi da se Vlada, u konkretnom postupku smatra privrednim subjektom na koga se primjenjuju pravila konkurencije;
- da je evidentno da su Konkurencijsko vijeće i Sud BiH, u dužem razdoblju nakon donošenja Zakona o konkurenciji i u pogledu primjene Zakona o konkurenciji na organe vlasti, ekstenzivno i neselektivno primjenjivali članovi 2. i 4. Zakona o konkurenciji. Bosna i Hercegovina je za razliku od drugih evropskih zemalja primjenjivala pravila konkurencije na organe vlasti, bez obzira na okolnost da li oni postupaju vršeci javne ovlasti ili se pojavljuju u svojstvu privrednog subjekta;
- da je Presudom Suda BiH broj S1 3 U 024742 18 U 2 od 05.04.2018. godine, jasno izraženo sljedeće stanovište: "Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod opseg člana 4. Zakona o

- konkurenciji, neophodno je prvenstveno, ispitati da li se radi o izvršavanju javne ovlasti, ili o postupanju koje može imati samo privredni subjekt";
- imajući u vidu naprijed citirano stanovište Suda BiH, Vlada ističe da donoseći predmetnu listu lijekova, nije postupala kao privredni subjekt i učesnik na tržištu, nego je postupala u statusu državnog organa, u okviru svojih ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti, uključujući i izričito ovlaštenje i obvezu utvrđenu u članu 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/97, 7/02, 70/08, 48/11, 36/18 i 61/22) (u daljem tekstu: Zakon o zdravstvenom osiguranju FBiH) i članu 8. Zakona o lijekovima FBiH.
 - Vlada ističe da se pozitivnom listom lijekova utvrđuje opseg prava osiguranih lica za korištenje lijekova, koji se obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda. Pri tom je bitno da se sredstva socijalnog osiguranja formiraju na principu pune solidarnosti u zdravstvenoj zaštiti i da se pozitivna lista lijekova utvrđuje na osnovu medicinske struke i nauke. Članom 9. Zakona o lijekovima FBiH utvrđen je izričit osnov da vlade kantona mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova na pozitivnoj listi kantona. Prema tome, notorno je da niti jedan privredni subjekt ne može donijeti pozitivnu listu lijekova, nego je to u isključivoj nadležnosti Vlade, kao državnog organa;
 - da ne postoji niti jedan argument da je, u postupku utvrđivanja liste lijekova, Vlada djelovala kao tržišni subjekt, niti da je svrha liste lijekova ograničavanje konkurencije na tržištu lijekova, odnosno da se odluka Vlade može smatrati zabranjenim sporazumom u smislu člana 4. stav (1) Zakona o konkurenciji. S tim u svezi, Vlada ističe da je u praksi Evropskog suda pravde zauzet jasan stav da se: "pravila o konkurenciji ne primjenjuju na aktivnosti koje su povezane sa vršenjem javne funkcije" (slučaj Wouters, C-309/99 paragraf 57.);
 - da Odluka o listi lijekova iz 2022. godine, na osnovu ovlasti utvrđenog u Zakonu o lijekovima FBiH donosi Vlada, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnov nastanka, nedvojbeno je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne odluke - odnosno liste lijekova, vrši vlast koja mu je povjerena. U tom svojstvu, Vlada je oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije privredni subjekt, pa je predmetna odluka o listi lijekova, opšti akt, odnosno propis koji je donio organ vlasti, u okviru svojih ovlasti i na osnovu zakona. Takva odluka, predstavlja opšti akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva i nije produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja privrednu aktivnost, niti se može smatrati zabranjenim sporazumom. Ovakvo stanovište izričito je potvrđeno Presudama Suda BiH broj S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine i broj S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine, a navedena presuda se, također poziva na pravna stanovišta Evropskog suda izražena u Presudi T-513/93 od 30.03.2000. godine.
 - Vlada ističe da Pozitivna lista lijekova, po svojoj prirodi, ne predstavlja ni robu ni uslugu. Ona nije predmet pravnog prometa, odnosno, takva odluka se na tržištu ne kupuje i ne prodaje. To je opšti akt javne vlasti, koji i po naprijed navedenom stanovištu Suda BiH predstavlja dio nacionalnog zakonodavstva, što apsolutno isključuje mogućnost da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine smatra robom ili uslugom;
 - da imajući u vidu važeće propise, nema nikakve sumnje da ne postoje drugi subjekti koji bi, djelujući na tržištu, mogli umjesto Vlade obavljati istu aktivnost, odnosno usvojiti pozitivnu listu lijekova;
 - da je članom 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i člana 8. Zakona o lijekovima, utvrđena nadležnost vlade kantona/županija u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja. Nijedan drugi subjekt nema ovlasti za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova;
 - da navedene činjenice, ukazuju na utemeljenost primjene stanovišta relevantnih evropskih institucija koje glasi: "Ukoliko ne postoji mogućnost da privatna firma vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije". [Slučajevi AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestellte Krankenkassen e. V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v. Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundiplus GmbH (C-306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01)].
 - da nijedna relevantna činjenica ili okolnost ne daje osnova za zaključak da Vlada donošenjem pozitivne liste lijekova ostvaruje prihode ili rashode, odnosno profit ili gubitak i da u tom smislu snosi rizik poslovanja na tržištu;
 - da donoseći Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, sukladno ovlastima koja, kao državni organ ima na osnovu odgovarajućih zakona, Vlada ne ostvaruje bilo kakve prihode po tom osnovu. Vlada također, po istom osnovu nema ni rashoda. Dakle, donošenjem pozitivne liste lijekova, Vlada ne ostvaruje, niti može ostvariti bilo profit bilo gubitak i s tim u svezi ne snosi rizik poslovanja na tržištu. Takav položaj Vlade isključuje primjenu Zakona o konkurenciji, kod donošenja pozitivne liste lijekova;
 - da opšteprihvaćena pravna stanovišta evropskih institucija polaze od toga da bi se neko lice, u smislu konkurencijskog prava, moglo smatrati tržišnim subjektom, ono mora nuditi dobra ili usluge na tržištu, snositi privredni ili finansijski rizik poslovanja i imati mogućnost profita. Ako takve pretpostavke nisu prisutne, u tom slučaju nema temelja za primjenu konkurencijskog prava, [Odluka Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Südwestpfalz (C-475/99); Odluka Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96)];
 - da je od značaja i činjenica da se pozitivna lista lijekova utvrđuje isključivo u svrhu ostvarivanja prava osiguranih osoba iz osnova zdravstvenog osiguranja. Dakle, svrha pozitivne liste je ostvarivanje prava osiguranih lica na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja. Ta sredstva su namijenjena osiguranicima i njihova svrha je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu osiguranika. Ne radi se o

- sredstvima koja su namijenjena industriji lijekova i njihova svrha nije profit proizvođača lijekova. S tim u vezi, upravo je relevantna odluka Evropskog suda pravde u slučaju Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91) u kojoj je izraženo sljedeće stanovište: "Zdravstveni fondovi i organizacije uključene u upravljanje javnim sistemom socijalne zaštite vrše isključivo društvenu funkciju. To se djelovanje temelji na načelu nacionalne solidarnosti i potpuno je neprofitno";
- da je jednako relevantno i stanovište Evropskog suda pravde u slučaju FENIN (C-205/3) kojim je izričito utvrđeno da "SNS upravljačka tijela (26 javnih tijela, uključujući i tri ministarstva koja vode nacionalni zdravstveni sustav) ne djeluju kao poduzeća (privredni subjekti u smislu prava konkurencije) kada sudjeluju u menadžmentu nacionalnih zdravstvenih usluga, te da njihov kapacitet kao kupaca ne može biti razdvojen od uporabe medicinskih sredstava i opreme nakon njihove kupovine. Shodno tome ta tijela ne djeluju kao poduzeća u smislu prava konkurencije Evropske unije kada kupuju medicinska dobra i opremu i članovi 81. i 82. EC nisu primjenjivi na njih";
 - da se pored toga, ukazuje i na značajno stanovište Evropskog suda pravde u slučaju "Komisija/Dovera zdravotna poist'ovna" (spojeni slučajevi C-262/18 P i C-271/18 P, Presuda suda - veliko vijeće od 11.06.2020. godine), prema kome Sud u paragrafu 30 konstatuje: "Kada je posebice riječ o području socijalne sigurnosti, Sud je presudio da pravo Unije načelno ne utječe na nadležnost država članica za uređenje svojih sistema socijalne sigurnosti lišene privrednog karaktera, on provodi opću ocjenu predmetnog sustava i u tu svrhu uzima u obzir sljedeće elemente, to jeste ostvaruje li se sustavom socijalni cilj, provodi li se njime načelo solidarnosti, izostaje li bilo kakav profitni cilj obavljane djelatnosti i kontrolira li tu nadležnost država." Dalje, u paragrafu 31. Sud ističe: "U okviru te opšte procjene posebno treba ispitati može li se i u kojoj mjeri za predmetni sistem smatrati da provodi načelo solidarnosti i je li djelatnost zdravstvenih osiguravatelja koji upravljaju takvim sistemom podvrgnuta državnoj kontroli". U sljedećem paragrafu broj 32. Sud utvrđuje kriterije za procjenu da li se konkretnim sisemom socijalne sigurnosti provodi načelo solidarnosti: "Sustave socijalne sigurnosti kojima se provodi načelo solidarnosti posebice obilježavaju obaveznost članstva, kako za osiguranike tako i za osiguravatelje, činjenica da su doprinosi određeni zakonom ovisno o primanjima osiguranika, a ne o riziku koji oni pojedinačno predstavljaju, bilo zbog svoje dobi, bilo zbog zdravstvenog osiguranja, pravilo prema kojem su obavezna davanja utvrđena zakonom jednaka za sve osiguranike, nezavisno o iznosu doprinosa koji plaća svaki od njih, kao i mehanizam za prijeboj troškova i rizika, posredstvom kojeg sistemi koji ostvaruju dobit sudjeluju u finansiranju sistemu koji imaju strukturalne finansijske poteškoće";
 - da prednji primjeri potvrđuju da je Evropski sud pravde utvrdio stanovište da zdravstveni fondovi i druge organizacije koje su uključene u javni sistem socijalne zaštite, kada je njihova aktivnost zasnovana na principu društvene solidarnosti, obavljaju isključivo društvenu funkciju, jer je u tom slučaju njihova aktivnost neprofitna. Sredstva koja se u Unsko-sanskom kantonu isplaćuju iz fonda zdravstvene zaštite, radi ostvarivanja prava osiguranika, ne zavise od visine doprinosa koje osiguranik uplaćuje u fond, nego se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Prema tome, takva aktivnost nije ekonomska i ona ne podliježe pravilima konkurencije;
 - da u konkretnom slučaju, građani, kao osiguranici, iz svojih ličnih sredstava (bruto plaće) uplaćuju doprinose na osnovu kojih se formira fond zdravstvene zaštite. Zakonima, donesenim u parlamentarnoj proceduri, građani kao osiguranici, su povjerali vladama kantona ovlasti da odlučuju o načinu i opsegu ostvarivanja prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava fonda zdravstvene zaštite;
 - da jedino osiguranici imaju interesa da eventualno otvaraju pitanje cjelishodnosti pozitivnih lista koje utvrđuju vlade kantona/županija, s obzirom da je riječ o korištenju sredstava koja su na bazi solidarnosti, radi sopstvene zdravstvene zaštite, formirali sami osiguranici. Nije razumno da bilo koji proizvođač lijekova može zahtijevati od Konkurencijskog vijeća da mu jamči da će njegovi proizvodi biti plaćani iz sredstava zdravstvenog osiguranja koja se formiraju na principu solidarnosti i to uplatom doprinosa iz ličnih sredstava svakog osiguranika;
 - da, jedan od ključnih interesa osiguranika je sigurnost opskrbe lijekovima, pod povoljnim uslovima. To je sasvim legitiman interes i cilj i on se ne može ograničavati navodnom zaštitom konkurencijskih prava. U tom pogledu, aktuelan i drastičan primjer je stanje Bosne i Hercegovine, pa i drugih manjih zemalja, kada je riječ o opskrbi vakcinom protiv virusa Covid-19;
 - da je notorno da su zemlje proizvođači, u jednom razdoblju, odlučile da zatvore tržište tako što će prvenstveno zadovoljiti svoje potrebe, a tek nakon toga će ponuditi vakcinu i onim zemljama koje nisu u stanju da je same proizvedu i to pod uslovima koje budu diktirali proizvođači. Takva situacija se može ponoviti i ponavlja se i sa drugim lijekovima, u okolnostima kada to odgovara stranim proizvođačima odnosno njihovim matičnim državama;
 - da upravo iz takvih razloga, akti državnih organa koji su nadležni, ali i odgovorni, za zaštitu zdravlja stanovništva, odnosno za funkcioniranje sustava javnog zdravstva, u vršenju te funkcije ne mogu i ne smiju biti podložni ograničenjima konkurencijskog prava, tako što će stavljati profit proizvođača lijekova ispred interesa osiguranika zbog kojih se pozitivna lista i utvrđuje;
 - da su potpuno netočni i neosnovani navodi Podnosioca zahtjeva, da Vlada donošenjem i usvajanjem Nove Pozitivne Liste lijekova USK sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na relevantnom tržištu lijekova;
 - da se lijekovi koji se uvrštavaju na pozitivnu listu već nalaze na tržištu lijekova i samo takvi lijekovi i mogu biti uvršteni na pozitivnu listu. Ukoliko se pojedini lijek ne nalazi na već postojećem tržištu lijekova, on ne može ni biti uvršten na pozitivnu listu;
 - da uvrštavanje lijeka na pozitivnu listu ne znači da se tim aktom dozvoljava stavljanje lijeka na tržište. To pitanje se rješava u potpuno različitom postupku koji je reguliran Zakonom o lijekovima BiH. Uvrštavanjem lijeka koji se već nalazi na tržištu na listu lijekova utvrđuju se prava osiguranika da će, ukoliko mu ordinirajući ljekar odredi upotrebu određenog lijeka, taj lijek osiguraniku biti nabavljen na teret sredstava

- obaveznog zdravstvenog osiguranja. Lijek koji ne bude uvršten na pozitivnu listu i dalje ostaje na tržištu i ta okolnost ne isključuje takav lijek sa tržišta, jer pozitivna lista ne određuje koji će lijek biti na tržištu, nego definiše pravo osiguranika da određeni lijek može dobiti na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja;
- da su netačni navodi Podnosioca zahtjeva da je Vlada donoseći osporenu odluku o pozitivnoj listi lijekova spriječila ili ograničila Podnosioca zahtjeva da pod jednakim uslovima učestvuje na tržištu lijekova. S obzirom da je Odluka o listi lijekova iz 2022. godine Vlada odlučivala samo o opsegu i načinu ostvarivanja prava korisnika sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, niti jedan lijek, odnosno niti jedan proizvođač, koji je uredno registrovan, nije isključen ili onemogućen da svoje proizvode plasira na tržište, jer to uopšte nije predmet Odluke;
 - da su proizvođači odnosno prodavači svih uredno registrovanih lijekova imaju pristup tržištu, bez obzira na to da li se nalaze na pozitivnoj lijekova listi ili ne;
 - da neutemeljenost navoda da su strani proizvođači lijekova diskriminisani u Bosni i Hercegovini ili u Unsko-sanskom kantonu, proizlazi iz podataka Agencija za lijekove BiH, prema kojima je promet lijekova koji imaju dozvolu u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosio ukupno 742.007.606,51 KM, od čega se na promet domaćih proizvođača odnosi 127.409.708,41 KM ili 17,17 %, a na realizirani uvoz lijekova inostranih proizvođača 614.597.898,10 KM ili 82,83%;
 - da je u Unsko-sanskom kantonu, u 2020. godini omjer udjela stranih proizvođača u prodaji lijekova u odnosu na domaće proizvođače bio približno jednak omjeru koji postoji na razini Bosne i Hercegovine. Radi poređenja, ilustrativni su podaci o tržištu generičkih lijekova u Republici Hrvatskoj. Ukupan plasman generičkih lijekova u 2018. godini u Republici Hrvatskoj iznosio je, preračunato u bh. valutu 721,1 milijun KM od čega se gotovo 50% odnosilo na četiri domaća proizvođača lijekova (PLIVA, BELUPO, JGL, PHARMA S);
 - da podaci o udjelu stranih proizvođača na tržištu lijekova u Bosni i Hercegovini i u Unsko-sanskom kantonu, potvrđuju ne samo da strani proizvođači nisu dovedeni u neravnoправan položaj, nego da strani proizvođači imaju dominantan udio na tržištu lijekova Bosni i Hercegovini i u Unsko-sanskom kantonu.
 - Vlada ukazuje da pokretanje ovakvih postupaka u vezi sa pozitivnim listama ima za cilj da pokuša smanjiti i onako minorno učešće domaćih proizvođača na tržištu lijekova, i da se stranim proizvođačima obezbijedi dodatni privilegovani položaj, kakav oni nemaju ni u svojim domicilnim zemljama, odnosno u zemljama Evropske unije uopšte;
 - da je činjenica da strani proizvođači lijekova i ne pokreću ovakve postupke u drugim zemljama, uključujući i zemlje u okruženju. S tim u vezi, ukazuje se na izričit stav Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, po kome isključivo Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) odlučuje o prijedlozima farmaceutskih kuća za subvencioniranje lijekova sa liste. Izričito je utvrđeno da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog utjecaja sve dok obavlja provjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti iz posebnih propisa. Dakle, prema potpuno jasnom stanovištu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske "Sve dok djeluje na osnovu opće dostupnosti i solidarnosti, te čini sve što je neophodno potrebno za ispunjenje svojih ovlasti u definisanju i provođenju politike javnog zdravstva HZZO ne podliježe propisima o zaštiti tržišnog natjecanja";
 - da strani proizvođači, nastoje iskoristiti nekonzistentnost pravnog i institucionalnog sistema u Bosni i Hercegovini, pa pod plaštom zaštite prava konkurencije, pokreću zahtjeve koji bi u zemljama Evropske unije definitivno bili odbačeni ili odbijeni, na što nedvojbeno ukazuju i naprijed navedene odluke Evropske komisije i Evropskog suda. Zbog toga, ako bi bio prihvaćen zahtjev na kojem insistira Podnosilac zahtjeva, takva odluka bi dovela u neravnoправan položaj i građane u Unsko-sanskom, a po principu presedana i građane u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini, a također, u neravnoправan položaj bili bi dovedeni i domaći proizvođači lijekova.
 - Naime, ukoliko bi bio usvojen zahtjev Podnosioca, Vlada ističe da bi to značilo redukciju nadležnosti institucija u Bosni i Hercegovine, koje se staraju o ostvarivanju prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja, u odnosu na nadležnosti institucija i prava osiguranika u Evropskoj uniji. Ujedno, s obzirom na pravila i stanovišta evropskih institucija u oblasti konkurencijskog prava, proizvođači lijekova iz Bosne i Hercegovine ne bi imali nikakvih izgleda da osporavaju slične odluke državnih organa u zemljama Evropske unije, dok proizvođači iz zemalja Evropske unije to čine u Bosni i Hercegovini.
- Punomoćnik Ponosioca zahtjeva se u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-06-26-3-018-17/22 od 27.12.2022. godine izjasnio na Odgovora za zahtjev osporavajući navode Protivne strane. Podnosilac zahtjeva ne spori da je Vlada obavezna primjenjivati pravne propise kojim je regulisana ova oblast, međutim Vlada je skidanjem lijekova stranih proizvođača sa pozitivne liste lijekova prekršila odredbe Zakona o konkurenciji, odredbe SSP-a, kao i međunarodne ugovore (Sporazum o slobodnoj trgovini s Republikom Turskom i Centralnoevropski sporazum o slobodnoj trgovini). Podnosilac zahtjeva osporava tumačenje Protivne strane da se protiv Vlade ne može voditi postupak, jer u skladu sa praksom Evropske komisije i Evropskog suda pravde na Vladu se ne primjenjuje pravo konkurencije. Podnosilac zahtjeva smatra da u skladu sa članom 2. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji, Vlada predstavlja subjekt prava konkurencije i da se pravo konkurencije u Bosni i Hercegovini razlikuje od prava konkurencije Evropske unije. Podnosilac zahtjeva navodi, da ne osporava i ne dovodi u pitanje sistem zdravstvenog osiguranja u Unsko-sanskom kantonu, niti princip solidarnosti na kojem se on temelji, što je nesporno, te nije predmet ovog postupka. Predmet ovog postupka se isključivo tiče zabranjenog sporazuma Vlade, kojim se narušava konkurencija između proizvođača lijekova na relevantnom tržištu diskriminacijom stranih proizvođača lijekova, a favorizovanjem domaćih proizvođača lijekova koje ima za cilj ostvarivanje profita i koje ne djeluje na principu solidarnosti. Slučajevi, odnosno praksa iz Evropske unije koju je opisala Protivna strana, je u potpunosti neprimjenjiva u Bosni i Hercegovini, jer ima drugo pravno i činjenično stanje. Podnosilac zahtjeva je iznio stav da Vlada ne razumije, odnosno ne shvaća prirodu relevantnog tržišta u ovom postupku. Tržište prodaje lijekova putem pozitivne liste lijekova u Unsko-sanskom kantonu predstavlja zasebno relevantno tržište, gdje su cijene lijekova identične i troškove lijekova snose

zavodi, za razliku od komercijalne prodaje lijekova gdje pacijent snosi troškove lijekova i gdje su cijene lijekova različite kod privrednih subjekata koji prodaju lijekove.

5. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Tokom postupka, Konkurencijsko vijeće je zbog utvrđivanja svih relevantnih činjenica u smislu odredbi člana 35. stav (1) točke a) i c) Zakona o konkurenciji prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih lica koja nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu člana 35. stav (1) točke a) i c) Zakona o konkurenciji obratilo Zavodu aktom broj UP-06-26-3-018-27/22 od 23.02.2023. godine i zatražilo podatak o procentualnom omjeru zastupljenosti generički lijekovi domaćih i stranih (uvoznih) proizvođača na Novoj Pozitivnoj A Listi lijekova USK sukladno finansijskom udjelu domaćih i stranih proizvođača. Dana 07.03.2023. godine Konkurencijsko vijeće je zaprimilo odgovor Zavoda kojim su dostavljeni traženi podaci.

6. I Usmena rasprava

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 39. stav (1) Zakona održalo usmenu raspravu dana 28.12.2022. godine.

Usmenoj raspravi su prisustvovali punomoćnik Podnosioca zahtjeva, advokat Zlatan Balta iz Sarajeva i direktor Unifarma Sabit Omić, te punomoćnik Protivne strane, advokat Džemil Sabrihafizović iz Sarajeva.

Tok usmene rasprave je zabilježen na Zapisnik broj UP-06-26-3-018-16/22, a s obzirom da se naprijed navedeni punomoćnici stranaka nisu mogli očitovati na sva pitanja i navode suprotnih strana u samom toku usmene rasprave, odobreno je izjašnjenje stranaka, kao i odgovori na pitanja upućena od strane voditelja postupka, da iste dostave naknadno pismenim putem.

Punomoćnik Protivne strane, advokat Džemil Sabrihafizović je u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 16.01.2023. godine pod brojem UP-06-26-3-018-20/22, dostavio odgovore na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave. U podnesku su dostavljeni podaci o procentualnom udjelu domaćih i stranih proizvođača iz 2021. i 2022. godine na pozitivnoj listi lijekova u Unsko-sanskom kantonu.

Punomoćnik Podnosioca zahtjeva, advokat Zlatan Balta se u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo pod brojem UP-06-26-3-018-22/22, dostavio očitovanje na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave, te je priložio dokumentaciju relevantnu za utvrđivanje udjela lijekova na pozitivnim listama iz 2021. i 2022. godine u Unsko-sanskom kantonu.

Punomoćnik Podnosioca zahtjeva se u podnesku zaprimljenom dana 06.02.2023. godine pod brojem UP-06-26-3-018-25/22 očitovao na navode Protivne strane iznesene u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-06-26-3-018-20/22 dana 16.01.2023. godine, te ponovio prethodno iznesenu argumentaciju na kojoj bazira svoje tvrdnje o povredi člana 4. stav (1) tačka b) Zakona o konkurenciji.

7. Nastav postupka nakon presude Suda Bosne i Hercegovine

Presudom Suda broj S1 3 U 045690 23 U od 27. ožujka 2024. godine (u daljem tekstu: Presuda) uvažava se Tužba tužitelja Unifarm d.o.o Lukavac, Rješenje Konkurencijskog vijeća broj UP-06-26-3-018-29/22 od 06. travnja 2023. godine poništava i predmet vraćen na ponovno rješavanje.

U ciljem izvršenja Presude Konkurencijsko vijeće je aktom broj UP-06-26-3-018-40/22 od 15.4.2024. godine od Podnosioca zahtjeva zatražilo očitovanje, ostaje li kod Zahtjeva za pokretanje postupka, odnosno da je li zainteresovan za dalje vođenje postupka, kao i očitovanje na navode Presude. U ostavljenom roku, Podnosilac zahtjeva je dana 19.4.2024. godine dostavio podnesak "Odgovor na Vaš dopis" zaprimljen pod brojem UP-06-

26-3-018-42/22, u kojem navodi da ostaje kod Podnesenog zahtjeva i svih navoda iz pismenih podnesaka, navoda sa usmene rasprave u tjeku dosadašnjeg postupka bez obzira na proteklo vremensko razdoblje, te da ima opravdan pravni interes da Konkurencijsko vijeće nastavi postupak i odluči po podnesenom Zahtjevu.

Aktom broj UP-06-26-3-018-41/22 od 15.4.2024. godine Konkurencijsko vijeće je putem punomoćnika advokata Džemila Sabrihafizovića, informiralo Vladu USK o predmetnoj Presudi, sa pozivom na eventualno očitovanje na istu.

Vlada USK je podneskom "Izjašnjenje Vlade Unsko-sanskog kantona u postupku koji se po Prijedlogu UNIFARM vodi protiv Unsko-sanskog kantona pred Konkurencijskim vijećem pod brojem UP-06-26-3-018-41/22" zaprimljenim dana 25.04.2024. godine broj UP-06-26-3-018-43/22 obavještava, da ostaje kod svih navoda i prijedloga izloženih u prethodnom postupku pred Konkurencijskim vijećem, kao i u upravnom sporu pred Sudom BiH, te imajući u vidu Presudu Suda BiH od 27.03.2024. godine daje očitovanje sa prijedlogom da izložene navode Konkurencijsko vijeće uzme u obzir prilikom donošenja odluke o ponovnom postupku.

7.1. II Usmena rasprava

Presudom Suda BiH S1 3 U 045690 23 U od 27. marta 2024. godine Konkurencijskom vijeću je pored ostalog naloženo održavanje usmene rasprave u predmetnom postupku, te je ista održana dana 25.7.2024. godine i tim povodom je sačinjen Zapisnik broj UP-06-26-3-018-56/22. Na drugoj usmenoj raspravi Podnosioci zahtjeva i Protivna strana su se izjasnili da ostaju pri dosadašnjim iskazima, odgovorili na postavljena pitanja, te raspravljali o predmetu postupka, a na osnovu dokaza koji su dostavljeni u postupku. Tokom usmene rasprave stranke u postupku su se na Zapisnik obavezale dostaviti dodatna izjašnjenja.

Postupajući po nalogu Voditelja postupka, Podnosilac zahtjeva je dana 5.8.2024. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-3-018-57/22 dostavio traženo sa usmene rasprave.

8. Relevantno tržište

Relevantno tržište u smislu člana 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom geografskom tržištu.

Prema odredbi člana 4. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne karakteristike, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način upotrebe.

Prema odredbi člana 5. Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, relevantno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj privredni subjekti djeluju u prodaji ili kupovini relevantnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uslovima i koji to tržište bitno razlikuju od uslova konkurencije na susjednim geografskim tržištima.

Relevantno tržište proizvoda predmetnog postupka je tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda.

Relevantno geografsko tržište je teritorij Unsko-sanskog kantona, budući da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine primjenjuje u Unsko-sanskom kantonu.

U smislu citiranih odredbi Odluke o utvrđivanju relevantnog tržišta, te na osnovu podnesenog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je za relevantno tržište predmetnog postupka utvrdilo tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Unsko-sanskog kantona.

9. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

9.1. Relevantni propisi

Nakon sagledavanja relevantnih činjenica i dokaza utvrđenih tokom postupka, činjenica iznesenih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije iz spisa, pojedinačno i zajedno, te na osnovu izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

- Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja kantona (pozitivna lista lijekova kantona), kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona donosi Vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva, u skladu sa članom 8. Zakona o lijekovima FBiH;
- Lijekovi sa Liste lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Federacije BiH i Liste lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federacije BiH, obavezno ulaze u sastav listi iz člana 8. stav 1. ovog člana. Nije dozvoljeno proširenje liste lijekova ukoliko kanton nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona koja se finansira na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja.
- Članom 9. st. (1) i (2) Zakon o lijekovima Federacije BiH propisuju, da se na Pozitivnu kantonalnu listu lijekova uvrštavaju samo oni zaštićeni nazivi lijekova, koji ispunjavaju uslove propisane državnim zakonom o lijekovima i propisima donesenim na osnovu tog zakona, te da se na pozitivnoj listi lijekova kantona može ograničiti broj zaštićenih naziva takvih lijekova sukladno utvrđenim doktrinarnim pristupima u korištenju lijekova za oboljenja za koja se koriste lijekovi sa listi lijekova u Federaciji, iskustvu u terapijskoj primjeni kod pacijenata za dati zaštićeni naziv lijeka, sigurnosti snabdijevanja lijekovima, uzimajući u obzir povijesne podatke u smislu (ne)redovnog snabdijevanja lijekovima u Federaciji, postojanje evidentiranih nuspojava za specifičan zaštićeni naziv lijeka, kvalitetu;
- Članom 9. stav (3) Zakona o lijekovima Federacije BiH, definirano je da se u cilju podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona obavezno uvrštavaju i lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju zakonom propisane uslove, i to pored lijekova originatora kao i lijekova inostrane farmaceutske industrije, gdje se kriteriji i uvjeti za moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuju pravilnikom federalnog ministra;
- Članom 9. stav (4) propisano je da: "Kriteriji i uvjeti za moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova iz st. 1. i 2. ovog člana bliže se utvrđuju pravilnikom federalnog ministra iz člana 5. stav (5) ovog zakona."

Federalni ministar zdravstva je donio Pravilnik o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometenika lijekova uvrštenih u listu lijekova, kao i korištenje lijekova primjena istog je obavezna prilikom izrade listi lijekova i na federalnoj i kantonalnoj razini;

- Član 6. Pravilnika propisuje, da lijekovi sa Federalne liste lijekova obavezno ulaze u sastav pozitivne liste lijekova kantona, kao i liste lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona (kantonalne liste lijekova) koje donosi vlada kantona na prijedlog

kantonalnog ministra zdravstva. Nije dozvoljeno proširenje listi lijekova kantona, ukoliko kanton nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona koja se finansira na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja;

- Član 9. Pravilnika propisuje, sedam jasno definiranih kriterija za stavljanje zaštićenih naziva lijekova na kantonalne liste;
- Član 10. propisuje i definiše osam kriterija za skidanje lijekova sa federalnih, odnosno kantonalnih listi lijekova, s obzirom na činjenicu da na kantonalne liste moraju biti uvršteni svi lijekovi sa federalne liste, te da nije dozvoljeno proširenje kantonalnih listi ukoliko sam kanton nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona.

Relevantne odredbe Pravilnika propisuju sastavni i obavezni dio dokumentacije koja se podnosi uz propisani Obrazac KZ-2 koji obuhvaća: naziv i sjedište podnosioca, važeća dozvola za stavljanje lijeka u promet, pozitivni nalaz o urađenoj kontroli kvaliteta lijeka od strane Kontrolnog laboratorija Agencije, sažetak karakteristike lijeka, status lijeka u zdravstvenom sustavu Federacije BiH, zemljama okruženja i EU, Izjava proizvođača o prihvatanju cijene lijeka, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji BiH, Izjava vezana za eventualno povlačenje lijeka iz prometa, Izjava podnosioca zahtjeva o kontinuiranom snabdijevanju lijekom na tržištu najmanje sljedećih 12 mjeseci, Izjava o etičkom oglašavanju lijekova, te ostala dokumentacija koju sam podnosilac zahtjeva smatra korisnom u postupku procjene.

- Odlukom o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22), utvrđuje se Lista lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko - sanskog kantona, obim prava osiguranih lica na lijekove koji se finansiraju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Unsko - sanskog kantona, način utvrđivanja Pozitivne liste lijekova, način i postupak propisivanja i izdavanja, praćenje potrošnje i kontrola propisivanja i izdavanja lijekova sa Pozitivne liste lijekova;
- Član 6. stav (1) i (2) Odluke propisuje, da Pozitivnu listu lijekova sačinjava i predlaže ministru zdravstva, rada i socijalne politike Komisija za stavljanje i skidanje lijekova, na listama lijekova Unsko-sanskog kantona, čiji su sastav i ovlaštenja propisani Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova. Kantonalni ministar zdravstva utvrđuje konačan prijedlog Pozitivne liste lijekova koji upućuje Vladi Unsko-sanskog kantona na donošenje;
- Član 6. stav (3) Odluke propisuje, da procedura sazivanja, rada, kao i način odlučivanja utvrđuje se Poslovnikom o radu Komisije na koji saglasnost prethodno daje ministar zdravstva, rada i socijalne politike;
- Vlada USK je dana 7.10.2021. godine na svojo web stranici objavilo Javni poziv proizvođačima lijekova/nosiocima dozvole za stavljanje lijeka u promet da podnesu zahtjev za uvrštavanje pojedinačnih lijekova na Pozitivnu listu lijekova USK;
- Vlada USK je dana 25.3.2022. godine donijela Odluku o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona, broj 03-017-4215/2022, ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22);
- Predmetnom Odlukom Vlada USK na A listu lijekova nije uvrstila 29 lijekova koje podnosilac zahtjeva UNIFARM distribuira i zastupa na tržištu Bosne

Hercegovine, i Unsko-sanskog kantona, a koji su bili uvršteni na prethodno važećoj listi lijekova;

Na osnovu dostavljenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao i argumentacije iznesene tokom postupka, Konkurencijsko vijeće utvrđuje da se podneseni Zahtjev odnosi na izvršavanje javnih zakonom regulisanih ovlaštenja izvan dometa Zakon o konkurenciji, a ne na radnje koje obavljaju subjekti "učestvujući na tržištu", te da Vlada u konkretnom slučaju nije "privredni subjekt" u smislu odredbi Zakona o konkurenciji.

Naime, prema Ustavu Federacije BiH, Vlada Federacije, vlade kantona, općinski načelnik i gradonačelnik su osnovni izvršni organ vlasti i oni osiguravaju vršenje svih funkcija koje spadaju u izvršnu vlast.

Ustav Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 1/2004, Pročišćeni tekst, i 11/2004 amandmani I-VIII), propisuje "da izvršnu vlast čini Vlada Kantona".

Zakonom o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 5/2008) u članu 1. propisano je "Vlada Unsko-sanskog kantona je izvršni organ vlasti Unsko-sanskog kantona koji vrši svoja prava i dužnosti u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Unsko-sanskog kantona, zakonima i drugim propisima."

Članom 2. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) propisano je da se "Organi državne uprave Federacije, kantona, grada i opština osnivaju se za obavljanje upravnih, stručnih i drugih poslova koji se zakonom i drugim propisima stavljaju u njihovu nadležnost. Određene upravne poslove mogu obavljati i pravna lica kada im je zakonom, odnosno odlukom opštinskog i gradskog vijeća povjereno vršenje javnih ovlaštenja na način predviđen ovim Zakonom."

Prema članu 7. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH "Vlada Federacije Bosne i Hercegovine vrši koordinaciju, usklađivanje i usmjeravanje rada federalnih organa uprave i upravnih organizacija, kao i nadzor nad njihovim radom u skladu sa Ustavom Federacije i federalnim zakonom. Ovlaštenja iz stava 1. ovog člana za kantonalne organe uprave i upravne organizacije vrši vlada kantona, dok ta ovlaštenja za općinske, odnosno gradske organe uprave i upravne organizacije vrši opštinski načelnik, odnosno gradonačelnik."

Tako prema članu 47. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH "Kantonalni organi uprave su kantonalna ministarstva i kantonalne uprave" kojim u skladu sa članom 56. "rukovodi federalni, odnosno kantonalni ministar". Kantonalni organi uprave osnivaju se i ukidaju kantonalnim zakonom o organizaciji i djelokrugu kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija. Od čl. 31 do 55. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH, regulisana su sva pitanja koja se odnose na vrste organa uprave, uslove za njihovo osnivanje i način utvrđivanja njihove organizacije.

Kada se tiče odlučivanja o statusu subjekta, to pitanje se rješava u zakonu, odnosno drugom propisu kojima se vrši osnivanje tog subjekta, tako se zakonom izričito navodi vrsta subjekta koji se osniva.

Stoga niti jedan segment vlasti (zakonodavne, izvršne i/ili sudske) ne može preuzeti ovlaštenja koja su Ustavom, kao najvišim pravnim aktom jedne države propisana. Upravo imajući na umu navedeno, ustavno nije dopušteno, iako je moguće da je rukovođeno i dobrim namjerama, ograničavanje i/ili preuzimanje ingerencija, odnosno ustavnih ovlaštenja jedne vlasti od strane druge. Ti principi podrazumijevaju vođenje odgovorne politike i obavljanja nadležnosti sve tri vlasti na ustavan, zakonit, efikasan način.

Shodno svemu navedenom, organe uprave osniva Parlament, odnosno skupštine kantona na prijedlog vlade i to donošenjem

zakona, u skladu sa nadležnostima utvrđenim Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno ustavima kantona.

U podnesenom zahtjevu, međutim, nikada nije jasno definisan sam pojam "privrednog subjekta" odnosno "organa uprave i vlade". Sve vrijeme se problematizira da li je organ uprave privredni subjekt, što se u konkretnom slučaju ne dovodi u pitanje, bez da se postavilo pitanje da li je vlada organ uprave. Ovako postavljen zahtjev jasno ukazuje na to da Podnosilac zahtjeva ne pravi razliku između organa uprave kao što su ministarstva i vlade, što je prema ustavu organ izvršne vlasti.

Njegova argumentacija u prilog podnesenog zahtjeva ide u drugom pravcu: jer je vlada u skladu sa javnim ovlastima kao dio izvršne vlasti razmatrala materijal koji je na sjednicu dnevnog reda dostavio rukovodilac organa uprave ministar iz svoje nadležnosti iz čega dalje izvodi zaključak i razlog za podnošenje predmetnog zahtjeva. Iz tih nespornih činjenica Podnosilac zahtjeva izvodi zaključak da je Vlada, donijela odluku i tom prilikom počinila zabranjeni sporazum donoseći Odluku o listi lijekova obaveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona, broj 03-017-4215/2022 od 25.3.2022. godine.

Smatramo da ovakvo stanovište Podnosioca zahtjeva nije održivo, jer podrazumijeva da vladu izjednačava sa statusom organa uprave, odnosno ministarstvima.

Dok je formiranje Vlade ustavna materija, jer uspostava tog najvažnijeg organa izvršne vlasti zahtijeva regulaciju pravnim aktom najviše pravne snage, dotle njen rad i način donošenja odluka podliježu propisima niže pravne snage, u slučaju Vlade Kantona to su Zakon o Vladi USK i Poslovnik o radu Vlade, kao "organski zakon". Nakon što je imenovana i potvrđena u skladu sa Ustavom i time stekla statički ustavni legitimitet, Vlada, kao kolegijalni organ, funkcioniše prema ustavom zasnovanim odredbama o načinu rada, decidno propisanim Zakonom o Vladi i Poslovnikom o radu Vlade.

U smislu člana 2. stav (1) Zakona o konkurenciji institut/pojam privrednog subjekta se odnosi na sva pravna i fizička lica koja se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga učestvuju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprečavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine ili značajnijem dijelu tržišta, odnosno na:

- a) privredna društva, poduzeća i preduzetnike i njihova udruženja bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište;
- b) organe državne uprave i lokalne samouprave, kada direktno ili indirektno učestvuju ili utječu na tržište;
- c) ostala fizička i pravna lica koja direktno ili indirektno, stalno, povremeno ili jednokratno učestvuju na tržištu, bez obzira na pravni status, na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruženja, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nosioci prava intelektualne svojine.

Ovakvo široko definiranje pojma privrednog subjekta, međutim, ograničen je na način da se traži ispunjenje i još jednog dodatnog uslova, a to je da se isti "direktno ili indirektno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, da učestvuju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprečavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju", te da isti "učestvuju ili utječu na tržište" (član 2. Zakona o konkurenciji).

U praksi Evropske unije, upravo ovo ograničenje znači da tijela za zaštitu konkurencije ne ulaze u način izvršavanja nadležnosti dodijeljenih zakonima drugim javnim (državnim) tijelima, međutim ista nisu isključena iz pravila konkurencije kada obavljaju djelatnosti za koje nisu nadležni, te se mogu promatrati kao tržišni subjekti. Za ocjenu primjene pravila konkurencije

primjenjuje se funkcionalni pristup, pa tako su za ocjenu primjene izdvojeni i određeni kriteriji, a to su:

- privredni subjekt mora nuditi dobra i usluge na tržištu,
- snositi ekonomski ili finansijski rizik poslovanja, te
- imati mogućnost ostvarivanja profita.

Utvrđena pravila nastoje promovirati djelotvornu konkurenciju ali ipak, u slobodnoj tržišnoj ekonomiji, potrebno je zadržati i određene sektore koji bi bili predmet državne intervencije ili državne kontrole, tako npr. zdravstvene usluge, ili pružanje osnovnih komunalnih usluga su još uvijek predmet državne kontrole. Također, u Evropskoj uniji poljoprivredna politika je kontrolisana i predmet je dodjele državnih poticaja što predstavlja i jedan vid antikonkurencijskih djelovanja (izvan kontrole pravila o tržišnoj konkurenciji).

Konkurencijsko vijeće naglašava, kako je potrebno razlikovati tržišnu aktivnost od aktivnosti koje se obavljaju provedbom zakonskih nadležnosti, te da se Zakon o konkurenciji odnosi na subjekte koji djeluju na tržištu (suprotno od javnog), na kojem se vrši razmjena roba i usluga, koji snose određene rizike ekonomske ili finansijske, ili pak imaju mogućnost ostvarivanja profita. Ovakvi privredni subjekti koji djeluju na tržištu u slobodno konkurentnim tržištima između sebe se natječu želeći postići što bolje rezultate, i ostvariti svoje ciljeve. Međutim, na takvim tržištima gdje su subjekti slobodni može doći do zloupotreba, dogovora o cijenama, podjele na geografska područja, što je u svakom slučaju zabranjeno i u tom smislu između ostalog je Konkurencijsko vijeće dužno djelovati, te izreći kazne za takva postupanja.

A djelatnosti za koje je država/zakonodavac odredila da su od posebnog interesa, podvela ih pod javne usluge, te u tom smislu i isključila konkurenciju, ili dala ovlaštenja da određeno državno tijelo, određuje i upravlja takvim djelatnostima (posebno imajući u vidu zdravstveni sistem).

Kao ilustraciju za razlikovanje "javnih usluga" i tržišnog ponašanja, može poslužiti i činjenica da na određenim tržištima, gdje su zakonom osnovani regulatori tržišta, koji u svojim nadležnostima često imaju npr. utvrđivanje cijena određenih usluga, ili mogućnost da određenim subjektima daju povlašteni položaj na tržištu u odnosu na postojeće, ili određene povlastice, a s ciljem uvođenja novih subjekata na tržište, radi ostvarivanja tzv. regulatornih ciljeva.

Takvo ponašanje, kao što je utvrđivanje cijena, podjela tržišta, bi dakle predstavljalo teška ograničavanja sukladno Zakonu o konkurenciji, međutim na ovakve javne subjekte - regulatore isti Zakon se ne primjenjuje (obzirom da se primjenjuje Zakon kojim je osnovan regulator), a tako i na Vladu koja djeluje u skladu sa svojim zakonskim ovlastima. Nadalje, stranke u ovom postupku su se pozivale na slučajeve Evropskog suda pravde, pa tako: Drijvende Bokken (C-219/97), Albany (C-67/96), FFSA (C-244/94), Ambulanz Glöckner (C-475/99) i dr. u kojima su navodili slučajevi kada je Evropski sud pravde, isključio konkurenciju radi toga što stranka u postupku nije smatrana privrednim subjektom ili pak utvrdio narušavanje konkurencije, gdje je ocijenio kao privredni subjekt neko tijelo javne vlasti.

Međutim, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da niti jedan ovaj slučaj na koji su se stranke pozivale nije relevantan za ovaj postupak, u kojem je predmet postupka osporavanje Odluke o listi lijekova, donesene od strane Vlade, na osnovu zakonskih ovlasti, već se svi navedeni slučajevi odnose na situaciju, kada je upravo bilo potrebno primijeniti tzv. funkcionalni pristup, te u svakom pojedinačnom slučaju ocijeniti je li aktivnost subjekta privrednog karaktera kojim se bavi tijelo javne vlasti.

Stoga, Konkurencijsko vijeće smatra da ukoliko bi isto, kao tijelo nadležno za zaštitu tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini, bilo zaduženo da proširivanje, sužavanje, mijenjanje

ili pak ukidanje liste lijekova donesene od strane kantonalnih vlada, takvo postupanje bi dovelo do pravne nesigurnosti.

Konkurencijsko vijeće je u postupku utvrdilo kako Vlada donošenjem predmetne Odluke ne obavlja privrednu djelatnost, ne učestvuje u proizvodnji i/ili prometu roba, odnosno pružanju usluga, time ni indirektno ni direktno ne učestvuje na tržištu, zbog čega se isti ne može smatrati "privrednim subjektom" u smislu Zakona o konkurenciji.

U ovom konkretnom slučaju, nesporno je utvrđeno kako Vlada USK ima, u skladu sa zakonom dodijeljenim nadležnostima, nadležnost za donošenje Odluke o listi lijekova, kojom se određuju koji lijekovi se mogu propisivati na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja kantona, pa tako na sve one aktivnosti koje određeni subjekt, odnosno "tijelo javne vlasti" obavlja u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima, odnosno aktivnosti koje obavlja po posebnom propisu (Zakon o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima), ne mogu se primjenjivati propisi o zaštiti tržišne konkurencije, budući da se u konkretnom slučaju Vlada, kao izvršno tijelo vlasti, ne može smatrati privrednim subjektom u smislu člana 2. Zakona o konkurenciji.

Slijedom naprijed navedenog utvrđeno je kako Vlada USK nije počinila zabranjeni sporazum iz člana 4. stav (1) tačka a) i b) Zakona, kojim je propisano da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prečutni dogovori privrednih subjekata, kao i odluke i drugi akti privrednih subjekata, koji se isključivo odnose na indirektno ili direktno utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cijena ili bilo koji drugi trgovački uslovi, ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja, donošenjem Odluke o listi lijekova.

Na osnovu svega navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 1. dispozitiva ovog Rješenja.

Konkurencijsko vijeće ukazuje da je u posljednjem Izvještaju o Bosni i Hercegovini za 2023. godinu, kao dokumentu u kojem Evropska komisija objavljuje informacije o napretku Bosne i Hercegovine u procesu evropskih integracija, između ostalog, navedeno da Bosna i Hercegovina treba da poduzme mjere kako bi prestala praksa pojedinih kantona da određene uvezene lijekove isključuju sa lista lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja.

Iz navedenog je jasno da je donošenje listi lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obaveznog zdravstvenog osiguranja, od strane izvršnih organa vlasti pojedinih kantona, prepoznato isključivo kao jednostrana trgovinska mjera Bosne i Hercegovine, u okviru zaključenog SSP-a, te Evropska komisija nadalje daje preporuku isključivo vladama kantona da se prekine sa ovakvom praksom uređenja trgovine.

Slijedom čega, Konkurencijsko vijeće daje preporuku Vladi USK da putem nadležnog ministarstva, osigura zastupljenost svih lijekova na listi lijekova koji se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja, a koji imaju dozvolu za stavljanje u promet, izdanu od strane Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, odnosno lista bi trebala da sadrži sve internacionalne nazive nezaštićenih lijekova - INN (generičke nazive) i zaštićene nazive lijekova kako je to razrađeno članom 5. stav (2) Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i promotnika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova, koji ispunjavaju uslove iz člana 9. istog Pravilnika čiji generički nazive se nalaze na federalnoj listi. Također, podsjećamo da ni Direktiva Vijeća 89/105/EEZ od 21.12.1988. o transparentnim mjerilima kojima se utvrđuje određivanje cijena lijekova za ljudsku upotrebu i njihovo uvrštenje u nacionalne sustave zdravstvenog osiguranja (SL L 40, 11. 2.

1989.) u kojoj se utvrđuju mjerila za stavljanje lijekova na listu lijekova Zavoda zdravstvenog osiguranja, ne predviđa bilo kakvo ograničavanje broja proizvođača na listi lijekova, a posebno ne na osnovu geografskog porijekla proizvođača.

10. Troškovi postupka

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja troškova postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku i to član 105. stav (2) Zakona o upravnom postupku, kada u postupku učestvuje dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su toj stranci nastali učestvovanjem u postupku.

Prema članu 105. stav (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Punomoćnik Podnosioca zahtjeva je dana 5.8.2024. godine podneskom broj UP-06-26-3-018-57/22 dostavio troškovnik u ukupnom iznosu od 4.660,00 KM sa uključenim iznosom PDV-a.

Konkurencijsko vijeće je odbilo zahtjev punomoćnika Podnosioca zahtjeva za nadoknadu troškova postupka, budući da su navedeni postupak izazvali Podnosioci zahtjeva svojim postupanjem i djelovanjem, te s obzirom da nisu uspjeli u postupku, nemaju pravo na nadoknadu troškova postupka, u smislu Zakona o upravnom postupku.

Na osnovu gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u tački 2. dispozitiva ovog Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljena žalba.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana prijema, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-06-26-3-018-58/22
07. novembra 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e) i članka 42. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", br. 48/05, 76/07 i 80/09), članka 105. Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16), a po Zahtjevu za pokretanje postupka gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, zastupanog od strane odvjetnika Zlatana Balta, ul. fra Andela Zvizdovića 1., 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Unsko-sanskog kantona ul. Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, zastupana po punomoćniku odvjetniku Džemilu Sabrihafizoviću ul. Koste Hermana 11, 71 000 Sarajevo, radi postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, a postupajući po Presudi Suda Bosne i Hercegovine broj S1 3 U 045690 23 U od 27. ožujka 2024. godine, na 16. (šesnaestoj) sjednici održanoj dana 7. studenoga 2024. godine, donijelo je

RJEŠENJE

- Odbija se Zahtjev gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, podnesen protiv Vlade Unsko-sanskog kantona ul. Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, radi donošenja Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22), u smislu odredbi članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.

- Odbija se zahtjev gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, za naknadom troškova postupka, kao neutemeljen.
- Ovo rješenje će biti objavljeno u "Službenom glasniku BiH", službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

Ovim rješenjem se izvršava Presuda Suda Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Sud) broj S1 3 U 045690 23 U od 27. ožujka 2024. godine (u daljem tekstu: Presuda), kojom se Tužba tužitelja Unifarm d.o.o. Lukavac, Bistrac ul. Novo naselje b.b., 75 300 Lukavac uvažava, Rješenje Konkurencijskog vijeća Bosne i Hercegovine broj UP-06-26-3-018-29/22 od 6. travnja 2023. godine poništava i predmet vraća na ponovno rješavanje.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je navedenu presudu zaprimilo dana 28. ožujka 2024. godine pod brojem UP-06-26-3-018-39/22. Prema članku 62. Zakona o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 12/04, 88/07, 83/08 i 74/10), kada sud poništi akt protiv kojeg je bio pokrenut upravni spor, predmet se vraća u stanje u kojem se nalazio prije nego što je poništen akt donesen.

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine je dana 09.08.2022. godine, zaprimilo Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev) od strane gospodarskog subjekta Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac, Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: Unifarm ili Podnositelj zahtjeva), koga zastupa odvjetnik Zlatan Balta iz Odvjetničkog društva "Legal Partners" d.o.o. Sarajevo ul. Zmaja od Bosne broj 12c, 71 000 Sarajevo, protiv Vlade Unsko-sanskog kantona ul. Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji ("Službeni glasnik BiH", broj 48/05, 76/07 i 80/09) (u daljnjem tekstu: Zakon o konkurenciji).

Kompletiranjem predmetnog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je na temelju članka 28. stavak (3) Zakona dana 12.10.2022. godine izdalo Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva broj UP-06-26-3-018-2/22.

Usmena rasprava održana je dana 28.12.2022. godine u prostorijama Konkurencijskog vijeća uz prisustvo punomoćnika Podnosioca zahtjeva, odvjetnika Zlatana Balte iz Sarajeva i direktora Unifarma, Sabita Omića, te punomoćnika Protivne strane, odvjetnika Džemila Sabrihafizovića iz Sarajeva.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su gospodarski subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac i Vlada Unsko-sanskog kantona ul. Alije Đerzeleza broj 2. 77 000 Bihać.

1.1. Gospodarski subjekt Unifarm

Gospodarski subjekt Unifarm d.o.o. Lukavac ul. Novo naselje bb, 75 300 Lukavac je registriran u Općinskom sudu u Tuzli pod matičnim brojem upisa: 1-12681 u vlasništvu je fizičke osobe, Omić Sabita.

Temeljne registrirane djelatnosti Unifarma su distribucija i promet lijekova na veliko. Gospodarski subjekt Unifarm je zastupnik lijekova stranih proizvođača i to: Replek Farm DOOEL Skoplje, Sjeverna Makedonija, Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Republika Turska i Deva Holding A.S., Republika Turska.

1.2. Vlada Unsko-sanskog kantona

Vlada Unsko-sanskog kantona ul. Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać, kao donositelj Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni

glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22), čije utvrđivanje ništavosti se traži u predmetnom postupku.

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je tijekom postupka primijenilo odredbe Zakona, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta ("Službeni glasnik BiH", broj 18/06 i 34/10), i odredbe Zakona o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", broj 29/02, 12/04, 88/07, 93/09, 41/13 i 53/16) (u daljnjem tekstu: Zakon o upravnom postupku) u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Pored navedenog, u tijeku postupka Konkurencijsko vijeće je izvršilo uvid i u odredbe Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 58/08), Zakona o lijekovima FBiH ("Službene novine Federacije BiH", br. 109/12), Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometa lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova ("Službene novine Federacije BiH", br. 45/13 i 7/19), Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova iz 2022. godine), Ustav Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 1/2004, Pročišćeni tekst, i 11/2004 amandmani I-VIII), Zakona o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 5/08) Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05).

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njegovih država članica, s jedne strane i Bosne i Hercegovine s druge strane ("Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori", br. 10/08 - u daljem tekstu: Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju) odredba članka 71. o primjeni kriterija i pravne stečevine Europske unije, te članka 43. stavak (1) Zakona, omogućuju Konkurencijskom vijeću u svrhu ocjene datog slučaja, da se može koristiti sudskom praksom Europskog suda pravde i odlukama Europske komisije.

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

U svom Zahtjevu, Podnositelji zahtjeva, opisuju činjenično stanje i okolnosti koje su razlog za podnošenje Zahtjeva te ukratko navode sljedeće:

- Gospodarski subjekt Unifarm se bavi distribucijom i stavljanjem na tržište lijekova različitih proizvođača lijekova. Unifarm je zastupnik lijekova stranih proizvođača i to: Replek Farm DOOEL Skoplje, Sjeverna Makedonija (u daljnjem tekstu: Replek), Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Republika Turska (u daljnjem tekstu: Biofarma) i Deva Holding A.S., Republika Turska (u daljnjem tekstu: Deva).
- Gospodarski subjekt Unifarm navodi da je Vlada Unsko-sanskog kantona, Alije Đerzeleza broj 2, 77 000 Bihać (u daljnjem tekstu: Vlada ili Protivna strana) prilikom sačinavanja Odluke o listi lijekova iz 2022. godine neuteemeljeno izostavila 29 lijekova gospodarskog subjekta Unifarm koji se izdaju na teret Zavoda zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Zavod), čime je postupila protivno članku 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji. Dalje navodi,
- da izostavljanjem lijekova Podnositelja zahtjeva sa Nove Pozitivne liste A Liste lijekova USK koja je sastavni dio Odluke o listi lijekova iz 2022. godine, Vlada diskriminirala i stavila Podnositelja zahtjeva u

nepovoljan položaj u odnosu na domaće proizvođače, te onemogućila pristup mjerodavnom tržištu uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu, odnosno izravno ga isključila sa navedenog tržišta, čime je smanjena mogućnost izbora lijekova za pacijente;

- da sukladno članku 8. Zakona o lijekovima, na kantonalne liste lijekova obvezno moraju biti uvrštene sve grupe lijekova koje propisuje federalna lista, a dodatne grupe lijekova mogu biti uvrštene na pozitivnu listu kantona samo ako kanton ima dovoljno sredstava da snosi takav trošak. Na kantonalne pozitivne liste lijekova se uvrštavaju konkretni lijekovi proizvođača lijekova, sa njihovim zaštićenim nazivima (imenima);
- da je za proizvođače lijekova uvrštavanje na pozitivnu listu lijekova izuzetno značajno, jer postoje određene vrste lijekove koji zbog svojih značajki, načina primjene ili cijene se plasiraju isključivo ili u najvećoj mjeri na teret zavoda zdravstvenog osiguranja. Ako se takav lijek izostavi sa pozitivne liste lijekova, to de facto znači da će prestati njegova prodaja na tržištu, odnosno da se on izbacuje sa tržišta, čime će nestati konkurencija lijekova na tržištu, te naglašava da svi lijekovi iste kategorije/vrste lijeka, bez obzira od kojeg su proizvođača, na pozitivnoj listi lijekova imaju identičnu cijenu;
- da cijene svih lijekova iste vrste (istog generičkog naziva) svih proizvođača koji su uvršteni na pozitivnu listu lijekova su identične, s obzirom da su to cijene koje su određene od strane nadležnog zavoda za zdravstveno osiguranje (napomena: u samoj listi pozitivnih lijekova može biti prikazana različita cijena, međutim to je samo zbog razlika u pakiranjima, npr. zbog razlike u broju tableta u pakiranju, broju doza ili u jačini aktivne supstance, ali kada se izjednače te razlike u pakiranjima, cijena po količini lijeka, npr. po jednoj tableti ili po istoj jačini lijeka je identična, što znači da suštinski ti lijekovi imaju iste cijene), a što je i definirano Odlukom Listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 33/19, 56/19, 98/19 i 69/20) (u daljnjem tekstu: Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH);
- da dalje ovo znači da za nadležni zavod zdravstvenog osiguranja nema nikakve razlike, te nema povećanja troškova bez obzira na broj lijekova koji je uvršten na pozitivnu listu lijekova, jer svi lijekovi imaju identične cijene. Trošak zavoda zdravstvenog osiguranja ovisi od broja pacijenata i broja terapija koje im trebaju, te je u tom smislu za zavod svejedno da li se na listi nalazi 5 ili 10 lijekova iste vrste, jer jedan pacijent će koristiti samo jedan lijek istovremeno. Također, ovo znači da zavodi zdravstvenog osiguranja nemaju povećanja troškova ako je veći broj lijekova na pozitivnoj (esencijalnoj) listi - bez obzira da li se na listi za određenu kategoriju nalazi 3 ili 30 lijekova, troškovi su za zavod isti, jer su cijene svih tih lijekova identične, a pacijentu se svakako propisuje samo jedan lijek.

- Podnositelj zahtjeva ističe, da kada se uvrste lijekovi na pozitivnu listu, distributer lijekova ima obvezu održavanja zaliha koje pokrivaju vremensko razdoblje koje je određeno od zavoda zdravstvenog osiguranja (npr. 3 mjeseca), radi osiguranja stabilnosti ponude lijekova, što dodatno ide u korist pacijentima. Stoga, ne postoji nikakva prednost za Zavod u smanjenju broja lijekova u određenim kategorijama (ATC grupama) Nove Pozitivne Liste lijekova USK, s obzirom da su isti troškovi bez obzira na broj lijekova na listi. Sa druge strane, izbacivanje određenih lijekova sa liste predstavlja ograničenje broja dostupnih lijekova pacijentima i predstavlja sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, jer se određeni lijekovi izravno izbacuju sa mjerodavnog tržišta čime se smanjuje broj dostupnih konkurentskih lijekova, a što je suprotno članku 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji;
- da je dana 07.10.2021. godine na web stranici Vlade objavljen Javni poziv proizvođačima lijekova/nositeljima dozvole za stavljanje lijeka u promet da podnesu zahtjev za uvrštavanje pojedinačnih lijekova na Pozitivnu Listu lijekova Unsko-sanskog kantona. Javnim pozivom također je propisano da zainteresirani proizvođači lijekova, odnosno nositelji dozvole za stavljanje lijeka u promet, koji su podnijeli zahtjeve i dostavili kompletiranu dokumentaciju po javnom pozivu od 11.05.2020. godine nisu u obvezi podnositi nove zahtjeve ako podaci i dokumentacija o lijeku nisu mijenjani u međuvremenu;
- da je Vlada dana 25.03.2022. godine donijela Odluku o listi lijekova iz 2022. godine, kojom je propisana nova Pozitivna A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton koja se primjenjuje od dana 31.03.2022. godine, te se njome stavlja van snage prethodna Odluka o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 22/18 i 21/19) (u daljnjem tekstu: Prethodna Odluka o listi lijekova), kojom je propisana prethodna Pozitivna A Lista lijekova Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Prethodna Pozitivna Lista lijekova USK), koja se primjenjivala do dana 30.03.2022. godine;
- da lijekovi proizvođača Replek, Biofarma i Deva, koje zastupa Podnositelj zahtjeva, su bili uvršteni na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK i prijavljeni su za uvrštavanje na novu Pozitivnu A Listu lijekova za Unsko-sanski kanton. Odlukom o listi lijekova iz 2022. godine, Vlada je sa nove Pozitivne A Lista lijekova za Unsko-sanski kanton izbacila 29 lijekova koje zastupa Unifarm, a koji su prethodno bili uvršteni u Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK, iako navedeno uklanjanje lijekova Unifarma nema nikakvo zakonsko uporište, jer su lijekovi koje zastupa Unifarm bili uvršteni na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK i ispunjavali sve uvjete za uvrštavanje na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK;
- da su lijekovi Podnosioca zahtjeva koji su kako se navodi u zahtjevu nezakonito izostavljeni (uklonjeni) sa Nove Pozitivne Liste Lijekova USK sljedeći, kako je prikazano u tablici 1:

Tablica 1.

Br.	Naziv lijeka	Proizvođač
1.	Ciprofloxacin Biofarma 14x500mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
2.	Ricustbl 20x1mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
3.	Ricus tbl 20x2mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
4.	Ricus tbl 20x3mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
5.	Ricus tbl 20x4mg	Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S.
6.	Amlodipin Replekfarm tbl. 30x10mg	Replek Farm dooel Skoplje
7.	Amlodipin Replekfarm tbl. 30x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
8.	Folna kiselina Replekfarm tbl. 20x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
9.	Loratadin Replekfarm sirup 5mg/5ml 120ml	Replek Farm dooel Skoplje
10.	Renapril tbl. 20x10mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
11.	Renapril tbl. 20x20mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
12.	Renapril tbl. 20x5mg Replek	Replek Farm dooel Skoplje
13.	Mesalazin Replekfarm film tbl. 50x500mg	Replek Farm dooel Skoplje
14.	Metformin Replekfarm tbl. 30x850mg	Replek Farm dooel Skoplje
15.	Biperiden Replekfarm tbl. 50x2mg	Replek Farm dooel Skoplje
16.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x5mg	Replek Farm dooel Skoplje
17.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x10mg	Replek Farm dooel Skoplje
18.	Lizinopril Replekfarm tbl. 20x20mg	Replek Farm dooel Skoplje
19.	Paroksetin Replekfarm film tbl. 30x20mg	Replek Farm dooel Skoplje
20.	Klaritromicin Replekfarm film tbl. 14x500mg	Replek Farm dooel Skoplje
21.	Pandev gastorez. tbl. 14x40mg	Deva Holding A.S.
22.	Pandev gastorez. tbl. 28x20mg	Deva Holding A.S.
23.	Amoklavin bid film tbl. 10x(875+125)mg	Deva Holding A.S.
24.	Degastrol gastorez. cps. 14x30mg	Deva Holding A.S.
25.	Amoklavin bid 400/57mg FOR prašak za suspenziju 70ml	Deva Holding A.S.
26.	Devoxicam tbl. 10x7,5mg	Deva Holding A.S.
27.	Devoxicam tbl. 10x15mg	Deva Holding A.S.
28.	Demeprazol gastorez. cps. 14x20mg	Deva Holding A.S.
29.	Azitrao film tbl. 3x500mg	Deva Holding A.S.

- Podnositelj zahtjeva navodi, da je umjesto lijekova prikazanih u Tablici 1. koje je kako se ističe u zahtjevu, Vlada nezakonito uklonila sa liste, te na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK uvrstila ograničeni broj lijekova i to uglavnom preferirajući domaće proizvođače nauštrb stranih proizvođača lijekova, što je protivno primjenjivim propisima tj. nije sukladno Zakonu o lijekovima FBiH, niti Pravilniku o bližim kriterijima;
- da je člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova ali uz ispunjenje određenih kriterija i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Nijedan od navedenih kriterija ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriteriji jednaki za sve sudionike;
- da članak 9. stavak (3) Zakona o lijekovima FBiH ne propisuje da se daje prioritet domaćim proizvođačima nad stranim proizvođačima lijekova, nego samo propisuje da se na listu trebaju uvrstiti domaći proizvođači lijekova, ali to ne treba biti na štetu stranih proizvođača lijekova;
- da iz članka 9. i 10. Pravilnika o bližim kriterijima slijedi da se kriteriji koji se primjenjuju za stavljanje na pozitivnu listu, odnosno skidanje sa pozitivne liste lijekova odnose jednako na sve proizvođače, odnosno da domaći proizvođači lijekova ne bi trebali imati prednost u odnosu na strane proizvođače;
- da je u točki IX Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH propisano da su prilikom izrade pozitivnih listi lijekova

- kantona/županija, kantoni/županije dužni primjenjivati kriterije utvrđene člankom 9. i 11. Pravilnika o bližim kriterijima, kao i postupak i način izrade pozitivne liste lijekova kantona/županija koji je utvrđen odredbama pomenutog Pravilnika;
- da je točkom VIII stavak (1) Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH navedeno da je federalna lista obvezujuća za sve kantone/županije, i to A federalna lista lijekova koja obvezno mora biti sadržana u listi lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona, a što je i navedeno u iznad navedenom Pravilniku;
 - da je iz svega iznad navedenog, jasno propisano kako se donose liste, te da je navedenim zakonskim propisima naveden točan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi, te da se Vlada prilikom sačinjavanja Nove Pozitivne Liste lijekova USK nije pridržavala navedene procedure tj. bez ikakvog osnova je sa liste izostavila lijekova Podnositelja zahtjeva.
 - Podnositelj zahtjeva navodi primjera radi, za vrstu lijeka (generički naziv lijeka) Omeprazol (ATC grupa A02BC01) Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK je bilo uvršteno ukupno 8 lijekova od 8 proizvođača (uključujući dva lijeka koja zastupa Podnositelj zahtjeva) (ATC grupa pod rednim brojem 2. u Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK). U Novoj Pozitivnoj Listi lijekova za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka - generički naziv lijeka ustvari označava "porodicu" ili "grupu" lijekova koji se koriste za određeno stanje/bolest), Omeprazol (ATC grupa A02BC01) je uvršteno samo 3 (tri) različita lijeka od samo 3 (tri) različita proizvođača, i to isključivo domaćih proizvođača - lijek Ulcosan proizvođača Bosnalijek d.d. Sarajevo (u daljnjem tekstu: Bosnalijek), lijek Target Plus proizvođača Farmavita d.o.o. Sarajevo (u daljnjem tekstu: Farmavita) i lijek Helicol proizvođača Zada Pharmaceuticals d.o.o. Lukavac (u daljnjem tekstu: Zada), redni brojevi 1. do 3. u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK. Za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Omeprazol, u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK izbor smanjen sa 8 lijekova i 8 proizvođača, na samo 3 lijeka i 3 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita i Zada);
 - da je slična je situacija i sa vrstom lijeka (generičkim nazivom lijeka) Karvedilol (ATC grupa C07AG02). U Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK je za vrstu lijeka Karvedilol bilo uvršteno 6 (šest) lijekova od 6 (šest) različitih proizvođača, dok je u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK za istu vrstu lijeka (isti generički naziv lijeka) Karvedilol uvršteno samo 4 (četiri) različita lijeka (različitih pakovanja) od 4 (četiri) različita proizvođača, od kojih su svi domaći proizvođači - Bosnalijek, Farmavita, Hemofarm i Zada, pri čemu su ustvari za ovu kategoriju lijekova u odnosu na Prethodnu Pozitivnu Listu lijekova USK izbačeno tri strana proizvođača lijekova (Krka, Pliva i Bilim), zadržana tri domaća proizvođača lijekova (Bosnalijek, Zada, Farmavita) i dodan još jedan domaći proizvođač lijekova Hemofarm, što znači da je za vrstu lijeka (jedan generički naziv lijeka) - Karvedilol, je izbor na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK smanjen sa 6
- lijevakova i 6 proizvođača, na samo 4 lijeka i 4 proizvođača, i to isključivo domaća bosanskohercegovačka proizvođača lijekova (Bosnalijek, Farmavita, Hemofarm i Zada);
- da se dopisom broj 1691/22-1 od dana 14.04.2022. godine obratio premijeru i svim članovima Vlade kao i predsjedniku Skupštine Unsko-sanskog kantona, te ih upozorio na nezakonitost Nove Pozitivne Liste lijekova USK i na činjenicu da na ovaj način Vlada krši odredbe Zakona o konkurenciji, drugih zakonskih odredbi i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, te je zatražio od Vlade da izmijeni Odluku o listi lijekova iz 2022. godine i istu uskladi sa primjenjivim propisima, na šta Vlada nije reagirala.
 - Podnositelj zahtjeva ističe, da su svi lijekovi koje je naveo u Zahtjevu, koji su izostavljeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, su uredno registrirani i imaju dozvolu Agencije za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija za lijekove BiH) za stavljanje na tržište i ispunjavaju sve uvjete utvrđene Pravilnikom o bližim kriterijima za uvrštavanje na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK;
 - da Pravilnik o bližim kriterijima niti jednom riječju ne omogućava izostavljanje ili skidanje lijekova stranih proizvođača lijekova sa pozitivne liste kantona radi favoriziranja domaćih proizvođača;
 - da je sukladno članku 2. stavak (1) Zakona o konkurenciji, evidentno da se isti primjenjuje na organe državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, što znači da se primjenjuje i na Vladu.
 - Nadalje se navodi, da se članak 4. Zakona o konkurenciji odnosi i na jednostrane pravne akte, te nije nužno da postoji ugovor ili druga vrsta sporazuma između dvije različite strane da bi postojao zabranjeni sporazum od strane organa državne uprave i lokalne samouprave, što implicira da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine može tretirati kao zabranjeni sporazum;
 - da su navedene tvrdnje potvrđene i od strane Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) koji je više puta, izričito i nedvosmisleno, potvrdio da se Zakon o konkurenciji primjenjuje i na javne organe ako svojim djelovanjem utječu na tržište, bez obzira što ne djeluju na tržištu na komercijalnoj osnovi kao gospodarski subjekti, što je vidljivo iz Presude broj S1 3 U 021563 16 U od dana 09.06.2017. godine i Presude broj S1 3 U 031711 19 od dana 10.12.2020. godine;
 - da je vjerovatno da će se Vlada pozivati na primjenu prava konkurencije Europske unije na javne organe kada vrše javne ovlasti, odnosno sudsku praksu iz Europske unije prema kojoj se pravo konkurencije ne primjenjuje na javne organe kada vrše javne ovlasti. Iako nije sporna praksa Europske komisije da se pravo konkurencije ne primjenjuje na javna tijela prilikom vršenja javnih funkcija, takva praksa nije primjenjiva u Bosni i Hercegovini, jer Zakon o konkurenciji izričito propisuje takvu primjenu i izričito daje ovlaštenje Konkurencijskom vijeću da primjenjuje Zakon o konkurenciji na sva javna tijela prilikom vršenja javnih funkcija kojima mogu utjecati na tržište, dok Europska komisija nema

- takve ovlasti na temelju članka 101. i 102. Ugovora o funkcioniranju Europske Unije;
- da sukladno članku 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji nije uopće neophodno da organi državne uprave moraju sudjelovati na tržištu na komercijalnoj (gospodarskoj) osnovi da bi se na njih primjenjivao Zakon o konkurenciji, prema Zakonu o konkurenciji je dovoljno da organi državne uprave svojim postupanjem mogu utjecati na tržište;
 - da je nesporno da organi javne uprave svojim djelovanjem i vršenjem javnih funkcija mogu utjecati na tržište i da mogu spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišnu konkurenciju, što je upravo i ono što čini Vlada u predmetnom slučaju - donošenjem Nove Pozitivne Liste lijekova USK, Vlada izravno utječe na tržište, jer oni lijekovi koji su izostavljeni sa liste nemaju uopće pristupa mjerodavnom tržištu, odnosno isti su u cijelosti isključeni sa mjerodavnog tržišta, čime Vlada izravno ograničava broj lijekova i konkurenata na tržištu, odnosno sprječava i/ili ograničava konkurenciju, što sukladno Zakonu o konkurenciji predstavlja zabranjeni sporazum u smislu članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, što je sukladno sa odlukama Suda BiH.
 - Dalje Podnositelj zahtjeva ističe, da je za mjerodavno tržište proizvoda potrebno razdvojiti lijekove koji se prodaju komercijalno (izvan pozitivnih listi), i koji se propisuju i izdaju putem pozitivnih listi lijekova, jer uvjeti prodaje za ove dvije kategorije nisu isti;
 - da lijekovi koji se nalaze na pozitivnim listama lijekova se pacijentu (potrošaču) propisuju i izdaju besplatno, jer troškove istih snosi nadležni kantonalni zavod zdravstvenog osiguranja, dok lijekove koji se ne nalaze na listama, pacijenti (potrošači) moraju sami da plate. Što znači da sa aspekta korisnika lijekova (pacijenta-potrošača) lijekovi na pozitivnoj listi i izvan pozitivne liste nemaju iste uvjete prodaje niti istu cijenu (jedne korisnici-pacijenti dobijaju besplatno, a druge moraju platiti), radi čega prodaja lijekova izvan pozitivne liste i propisivanje i izdavanje lijekova preko pozitivne liste moraju biti razdvojeni u različita mjerodavna tržišta;
 - da što se tiče mjerodavnog zemljopisnog tržišta, ono je u Federaciji Bosne i Hercegovine na kantonalnoj/županijskoj razini, jer pozitivne liste lijekova donose kantoni/županije i nadoknadu troškova sa pozitivne liste vrše kantonalni/županijski zavodi zdravstvenog osiguranja. Sukladno sa tim, Podnositelj zahtjeva mjerodavno tržište za ovaj postupak definira kao tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu. Iako tržište uvrštavanja lijekova na pozitivnu listu lijekova koji se propisuju i izdaju osiguranim osobama na teret Zavoda u Unsko-sanskom kantonu predstavlja jedno mjerodavno tržište, na njemu se ipak nalazi više različitih vrsta/kategorija (ATC grupa) lijekova, koji nisu međusobno zamjenjivi. Npr. lijekovi za visok pritisak nisu zamjenjivi sa lijekovima sa želučane probleme. Međutim, smatra da se mjerodavno tržište ne treba dalje dijeliti na pojedine vrste lijekova, nego da sve te vrste/kategorije (ATC grupe) lijekova predstavljaju različite segmente mjerodavnog tržišta.

- U tom smislu ističe da je Nova Pozitivna Lista lijekova USK imala značajan utjecaj na mjerodavno tržište, jer je istom spriječena, ograničena i/ili narušena konkurencija na mjerodavnom tržištu. Nova Pozitivna Lista lijekova USK je izbacila konkurente domaćim proizvođačima lijekova (tj. proizvode stranih proizvođača lijekova) iz 59 (vrsta/kategorija ATC grupa) lijekova, što nesumnjivo ima značajan negativan utjecaj na mjerodavno tržište;
- da se na ovaj način ograničava pristup mjerodavnom tržištu stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova, s obzirom da isti nisu stavljeni na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, što znači da ljekari u Unsko-sanskom kantonu ne mogu propisati navedene lijekove pacijentima (korisnicima lijekova) na teret Zavoda. Favoriziranje domaćih proizvođača lijekova i originatora koji se uvrštavaju na Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, kako se navodi u zahtjevu, dolazi do smanjenja konkurencije između lijekova na tržištu i do manjeg izbora za pacijente (korisnike lijekova), ali i za ljekare koji propisuju lijekove, što može dovesti do ugrožavanja dobrobiti pacijenata. Ograničenje broja ponuđača/proizvođača koji mogu nuditi svoj proizvod na određenom mjerodavnom tržištu jeste izravno i nesporno ograničenje tržišne konkurencije, koje može biti opravdano samo u izuzetnim okolnostima, a koje ovdje ne postoje, posebno s obzirom na štetu koja se prouzrokuje Podnositelju zahtjeva i stranim proizvođačima lijekova i proizvođačima generičkih lijekova;
 - da u tom smislu, čak ni odredba članka 9. Zakona o lijekovima FBiH koja navodi da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova (tj. broj konkretnih proizvoda) koji se stavljaju na liste nije sukladan Zakonu o konkurenciji. Federalna i kantonalna/županijska tijela mogu ograničiti pozitivne liste lijekova samo u smislu koja vrsta lijekova (koji generički nazivi lijekova) će biti uvrštena na listu - odnosno, u suštini, za koje bolesti/stanja će biti uvršteni lijekovi na pozitivnu listu, a za koja neće. Primjera radi, potpuno je opravdano da nadležni zavod za zdravstveno osiguranje odluči da će na pozitivnu listu staviti lijekove koji npr. služe za liječenje bolesti srca, međutim da neće staviti na listu lijekove koji služe za tretiranje alergija. Međutim, za onu vrstu lijekova (generički naziv lijeka) koju odluči da stavi na pozitivnu listu, na listi moraju biti prihvaćeni svi lijekovi te vrste (tog generičkog naziva) koji su registrirani na teritoriju Bosne i Hercegovine kod Agencije za lijekove BiH;
 - da svi posebni lijekovi (tj. svi zaštićeni nazivi lijekova) koji su odobreni za stavljanje na tržište u Bosni i Hercegovini i registrirani kod Agencije za lijekove BiH pod istim generičkim nazivom i istom ATC šifrom, su sigurni za korištenje i mogu se koristiti za liječenje istih bolesti ili stanja kod pacijenata;
 - da samim tim, ne postoji nikakav opravdan razlog ili zakonsko uporište zašto bi neki od tih posebnih lijekova bio izostavljen sa pozitivne liste lijekova, posebno kada se uzme u obzir da na pozitivnoj listi lijekova svi lijekovi jedne grupe (istog generičkog naziva) imaju istu cijenu;

- da je nesporno da je cilj donošenja Nove Pozitivne Liste lijekova USK sprečavanje, ograničavanje i/ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu, s obzirom da se navedenom Listom smanjuje broj dostupnih lijekova na pozitivnoj list Unsko-sanskog kantona, jer se u kategorijama (grupama ili vrstama) lijekova gdje svoje proizvode (lijekove) nude domaći proizvođači lijekova ograničava broj lijekova koji se nalaze na listi;
 - da se na ovaj način smanjuje ili u potpunosti uklanja konkurencija domaćim proizvođačima lijekova, jer se primjera radi, za određenu grupu lijekova na listi umjesto 8 lijekova raznih proizvođača lijekova (domaćih i stranih), sada nalaze samo lijekovi domaćih proizvođača lijekova, time se poboljšava položaj domaćih proizvođača lijekova, na teret stranih proizvođača lijekova, što je nesumnjivo suprotno principima pravične konkurencije na tržištu, što ima za posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.
 - Podnositelj zahtjeva upućuje da iz članka 4. Zakona o konkurenciji proizilazi da Konkurencijsko vijeće mora utvrditi koje su posljedice za tržišnu konkurenciju na cjelokupnom mjerodavnom tržištu, što znači da mora uzeti u obzir i posljedice za druge sudionike na mjerodavnom tržištu tj. na druge strane proizvođače lijekova koji su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK. Da je ovo sukladno sa praksom prava konkurencije Europske unije, pa tako u predmetu MasterCard protiv Europske komisije (Presuda Sud Europske unije od dana 11.09.2014. godine u predmetu C-382/12 P), Sud Europske unije naveo da se kod ocjene posljedica sporazuma mora uzeti u obzir cjelokupan kontekst u poređenju sa situacijom kada takav sporazum ne bi postojao: "161. Što se tiče primjedbe RBS-a - rezimirane u točki 128. ove presude - prema kojoj je Komisija prilikom ispitivanja pitanja djeluje li neka odluka ograničavajuće na tržišno natjecanje trebala ispitati koji bi se "hipotetski slučaj" uistinu ostvario kada bi CMI-ji nestali, treba podsjetiti da je Sud opetovano presuđivao da - u svrhu ocjene treba li neki sporazum smatrati zabranjenim zbog promjena u tržišnom natjecanju koje uzrokuje - tržišno natjecanje treba ispitati u stvarnom okviru u kojem bise odvijalo da sporni sporazum ne postoji";
 - da prilikom ocjene posljedica na konkurenciju na tržištu, Konkurencijsko vijeće mora uzeti u obzir posljedice na cjelokupno tržište, što uključuje i druge strane proizvođače lijekova, a ne samo one koje zastupa Podnositelj zahtjeva. Posljedice na cjelokupno mjerodavno tržište i na sve strane proizvođače lijekova su ogromne, jer je Vlada Novom Pozitivnom Listom lijekova USK sa mjerodavnog tržišta izbacila veliki broj lijekova stranih proizvođača lijekova (ne samo lijekove koje zastupa Podnositelj zahtjeva), od kojih su neki bili sa vodećim tržišnim udjelom u svojoj kategoriji lijekova;
- da primjera radi, za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova ibandronska kiselina (ATC grupa M05BA06) su sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačeni lijekovi: Alvodronic, proizvođača Alvogen d.o.o. Barice, koji je u 2021. godini imao ¹ % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova, lijek Bonviva proizvođača F. Hoffman - La Roche Ltd., koji je u 2021. godini imao ^(**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova (dakle ova dva lijeka su zajedno imala ^(**) % tržišnog udjela. Međutim, ovi lijekovi su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, te je umjesto njih na listu dodan lijek IDIKA domaćeg proizvođača Hemofarm, te su umjesto 4 lijeka od 4 proizvođača sada u ovoj kategoriji lijekova dostupna samo dva lijeka od dva proizvođača, pri čemu su sa tržišta izbačeni glavni lijekovi iz ove vrste (kategorije) lijekova;
- da za kategoriju za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova bisoprolol (ATC grupa C07AB07) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Byol, proizvođača Lek d.d. koji je u 2021. godini imao ^(**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova. Ukupno je iz ove kategorije lijekova izbačeno 5 lijekova 5 stranih proizvođača;
 - da za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova diklofenak (ATC grupa M01AB05) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Voltaren proizvođača Pliva d.o.o., koji je u 2021. godini imao ^(**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova. Ukupno je iz ove kategorije lijekova izbačeno 3 lijeka 2 strana proizvođača;
 - da za kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova mesalazin (ATC grupa A07EC02) je sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK izbačen lijek Salofalk proizvođača Dr. Falk Pharm GmbH, Njemačka, koji je u 2021. godini imao ^(**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova i bio je vodeći lijek iz ove kategorije lijekova;
 - da je navedeno samo primjer cilja i posljedica postupanja Vlade, koja Novom Pozitivnom Listom lijekova USK pokušava da ukloni sa mjerodavnog tržišta konkurente domaćim proizvođačima lijekova, što nesumnjivo predstavlja sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu.
 - Podnositelj Zahtjeva je dostavio tablicu sa procenom tržišnih udjela pojedinih proizvođača lijekova za kategorije/grupe lijekova koje su pogođene Novom Pozitivnom Listom lijekova USK (prema njihovim generičkim ATC oznakama grupe lijeka) prije i nakon primjene sporne Nove Pozitivne Liste lijekova USK. Ističe da ova tablica samo predstavlja procjenu, s obzirom da Podnositelj zahtjeva još uvijek nema podatke za 2022. godinu:

¹ Podatci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu članka 38. Zakona o konkurenciji.

- platiti ovaj lijek (što veliki broj građana u Bosni i Hercegovini ne može priuštiti). Isti je slučaj i za lijek Bonviva proizvođača F. Hoffman - La Roche Ltd. S obzirom da su ova dva lijeka zajedno imala (**) % tržišnog udjela za ovu kategoriju lijekova, to znači da de facto svi pacijenti koji koriste ovu vrstu lijeka, koja služi za liječenje teških oblika osteoporoze, moraju mijenjati lijek, jer su lijekovi koje su prethodno koristili izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK;
- da negativne posljedice po konkurenciju se ne iskazuju samo u finansijskim okvirima, nego se negativne posljedice očituju i u okvirima smanjenja broja proizvoda i broja konkurenata na tržištu, što dovodi do smanjenja izbora za pacijente (potrošače), a nesporno da je došlo do smanjenja izbora lijekova za ljekare i pacijente na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK;
 - da Europska komisija u Smjernicama o primjenjivosti članka 101. Ugovora o funkcioniranju Europske unije na horizontalne ugovore o suradnji (eng. Guidelines on the applicability of Article 101 of the Treaty on the Functioning of the European Union to horizontal co-operation agreements), u paragrafu 27 navela: "Da bi ugovor imao restriktivne posljedice na konkurenciju u smislu članka 101(1), mora imati, ili da je vjerovatno da će imati, značajan negativan utjecaj na najmanje jedan od parametara konkurencije na tržištu, kao što je cijena, proizvodnja, kvalitet proizvoda, raznolikost proizvoda ili inovacije".
 - Podnositelj zahtjeva ističe, da za dokazivanje negativnih posljedica po konkurenciju nije neophodno da svi strani proizvođači budu izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK niti da budu izbačeni iz svih kategorija lijekova, te nije neophodno da budu izbačeni svi proizvođači generičkih lijekova. Postoje negativne posljedice za konkurenciju na mjerodavnom tržištu (sprječavanje, ograničavanje i/ili narušavanje konkurencije) jer se u 59 vrsta/kategorija (ATC) grupa lijekova Novom Pozitivnom Listom lijekova USK značajno smanjuje izbor i raznolikost dostupnih proizvoda za pacijente (potrošače);
 - da nije nužno da svi lijekovi određenog proizvođača budu izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK da bi postojala negativna posljedica po konkurenciju na tržištu. Izbacivanje određenog broja stranih proizvođača lijekova iz velikog broja kategorija lijekova (prema podacima Podnositelja zahtjeva, oko 59 kategorija lijekova) nesumnjivo ima značajnu negativnu posljedicu na konkurenciju na tržištu, odnosno nesumnjivo ima i za svoj cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu;
 - da je od izbacivanja lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, na teritoriju Unsko-sanskog kantona značajno opala prodaja 29 lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva (navedeni u ovom Zahtjevu), a koji su izbačeni sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK;
 - da je nesporno da će Podnositelj zahtjeva pretrpiti materijalnu štetu, s obzirom da će doći do smanjene prodaje lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva putem Nove Pozitivne Liste lijekova USK, s obzirom da je 29 lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva izbačeno sa liste. Šteta i negativna posljedica za Podnositelja zahtjeva mnogo veća i da se ne odnosi samo na finansijske posljedice, jer se veliki broj lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva u potpunosti izbacuje sa mjerodavnog tržišta.
 - Dalje Podnostelj zahtjeva ističe da je onemogućen da konkurira drugim lijekovima na mjerodavnom tržištu, da je onemogućen da postiče i razvija prodaju tih lijekova koji su izbačeni, te da u budućnosti potencijalno poveća i unaprijedi njihovu prodaju i tržišni udjel;
 - da je Sud Europske unije također potvrdio da negativna posljedica po konkurenciju ne mora čak ni da nastupi (iako je nesumnjivo da u predmetnom slučaju stvarna negativna posljedica i na ukupno tržište i na Unifarm već nastupila), nego da se moraju uzeti u obzir i potencijalni učinci na konkurenciju. Tako je u predmetu Maxima Latvija (presuda Suda Europske unije od dana 26.11.2015. u predmetu C-345/14) ponovio ustaljenu praksu Suda koja propisuje da Vijeće mora uzeti u obzir ne samo stvarne posljedice na konkurenciju, nego i potencijalne posljedice na konkurenciju;
 - da svojim postupanjem, Vlada izravno onemogućava određenim proizvodima stranih proizvođača lijekova da sudjeluju na mjerodavnom tržištu i da se natječu sa proizvodima iste kategorije domaćih proizvođača lijekova;
 - da će se u svom odgovoru, Vlada vjerovatno braniti pozivanjem na zakonske odredbe Zakona o lijekovima FBiH, Pravilnika o bližim kriterijima, te Odluke o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja FBiH, navodeći da ove odredbe daju pravo Vladi da ograniči broj lijekova za određene kategorije (ATC grupe) lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK. Međutim, takvi navodi Vlade su u cijelosti neutemeljeni, što je vidljivo iz članka 9. Zakona o lijekovima FBiH. Zakon o lijekovima FBiH ni na koji način ne propisuje da kantonalne/županijska pozitivne liste lijekova moraju ograničiti broj lijekova na listi, nego samo propisuje da je to moguće, sukladno sa propisanim kriterijima. Zakonom o lijekovima FBiH i Pravilnikom o bližim kriterijima je propisan točan postupak skidanja i stavljanja lijekova sa listi i niti jednom odredbom Zakona i Pravilnika nije navedeno da se na listu stavljaju domaći proizvođači ili originatori, nego je navedeno da postoji mogućnost i indicije da Federalno ministarstvo zdravstva može donijeti takvu odluku, a što nije učinjeno, a i da jeste donesena takva odluka ista bi bila suprotna Zakonu o konkurenciji;
 - da je člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH propisano da se može ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova ali uz ispunjenje određenih kriterija i da se moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuje pravilnikom federalnog ministarstva. Ni jedan od navedenih kriterija ne daje prednost domaćim proizvođačima, nego su svi kriteriji jednaki za sve sudionike.
 - da uvjeti koji su propisani u Zakonu u lijekovima FBiH su jednaki za sve, te članak 9. stavak (3) Zakona o lijekovima FBiH ne propisuje da se daje prioritet domaćim proizvođačima nad stranim proizvođačima lijekova, nego samo propisuje da se

- na listu trebaju uvrstiti domaći proizvođači lijekova, ali to ne treba biti na štetu stranih proizvođača lijekova jer se lijekovi domaćih proizvođača lijekova obvezno uvrštavaju na listu pored lijekova stranih proizvođača lijekova i originatora;
- da iz članaka 9. i 10. Pravilnika o bližim kriterijima slijedi da se kriteriji koji se primjenjuju za stavljanje na odnosno skidanje sa pozitivne liste lijekova odnose jednako na sve proizvođače, odnosno da domaći proizvođači lijekova ne bi trebali imati prednost u odnosu na strane proizvođače;
 - da iz navedenog proizilazi da ne postoji obveza kantonalnih/županijskih vlada da ograniče broj lijekova na kantonalnim/županijskim listama, nego Vlada svojom voljom ograničava broj lijekova na način koji krši Zakon o konkurenciji. U konkretnom slučaju, Vlada je ograničila broj lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK, tako što je sa mjerodavnog tržišta izbacila skoro sve konkurente domaćim proizvođačima lijekova, u onim vrstama/kategorijama lijekova gdje domaći proizvođači nude svoje lijekove. Zakon o lijekovima FBiH nije obavezivao Vladu da ograniči broj lijekova na Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK, nego je Vlada to uradila vlastitom voljom i vlastitom odlukom, što znači da se ne radi o zakonski ograničenom mjerodavnom tržištu;
 - da se ne radi o zakonski ograničenom tržištu proizilazi iz činjenice da, na osnovu istih zakonskih i podzakonskih propisa (Zakona o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima), Prethodna Pozitivna Lista lijekova USK nije ograničavala broj lijekova na listi, nego je na listu uvrstila sve lijekove koji su registrirani u Bosni i Hercegovini i koji su se prijavili za stavljanje na listu;
 - da iako su vrijedili identični zakonski i podzakonski propisi, na Prethodnoj Pozitivnoj Listi lijekova USK nije bilo ovakvog ograničavanja broja lijekova i izbacivanja sa liste stranih proizvođača generičkih lijekova;
 - da, šest drugih kantona/županija u Federaciji Bosne i Hercegovine (Posavski kanton, Tuzlanski kanton, Zeničko-dobojski kanton, Bosansko-podrinjski kanton, Srednjobosanski kanton, Zapadnohercegovački kanton/županija) također ne sadrže ograničenja u broju lijekova na pozitivnim/listama, nego su na liste uvrstili sve lijekove koji su prijavljeni za određenu kategoriju/vrstu (ATC grupu) lijekova, bez ograničenja broja, na temelju istih zakonskih i podzakonskih propisa;
 - da su nezakonito ograničenje broja lijekova 2021. godine uveli Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona, Vlada Kantona Sarajevo, Vlada Kantona 10, te Vlada Unsko-sanskog kantona 2022. godine, svojim autonomnim izborom, a ne zato što su na to bili primorani mjerodavnim propisima, a što je vidljivo iz činjenice da u prethodnim pozitivnim listama u ovim kantonima/županijama nije bilo ograničenja broja lijekova, iako su na snazi bili isti zakonski i podzakonski propisi. Ovakvo ograničenje također ne postoji ni u Republici Srpskoj, gdje su na pozitivnu listu lijekova uvršteni svi lijekovi koji ispunjavaju uvjete za uvrštavanje na listu, bez obzira na njihov broj i na porijeklo proizvođača. U predmetnom slučaju ne radi o zakonski ograničenom tržištu, s obzirom da Zakon o lijekovima FBiH ne propisuje obvezu vladama kantona/županija da ograniče broj lijekova, nego ostavlja tu mogućnost kantonima/županijama na izbor i propisuje određene kriterije;
 - da se ne radi ni o prirodno ograničenom tržištu, jer da je riječ o tržištu koje mora biti ograničeno zbog prirode proizvoda i tržišta, isto bi bilo ograničeno u svim kantonima/županijama i na teritoriju Republike Srpske, a što nije slučaj. Evidentno je da je do povrede konkurencije došlo slobodnom voljom Vlade, što znači da postoji zabranjeni sporazum u smislu članka 4. Zakona o konkurenciji koji je počinjen od strane Vlade;
 - da pored toga što Vlada krši odredbe Zakona o konkurenciji, Podnositelj zahtjeva ističe da isto krši i veliki broj zakona Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine. Ističe, da je ovo potvrđeno i od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, dopisom broj 06-19-1127-1/22 od dana 10.05.2022. godine.
 - Podnositelj navodi, da je postupanje Vlade i diskriminacija stranih proizvođača lijekova u Novoj Pozitivnoj Listi lijekova USK protivna članku 8. Zakonu o politici izravnih stranih ulaganja u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 4/1998, 17/1998, 13/2003, 48/2010 i 22/2015) (u daljnjem tekstu: Zakon o politici izravnih stranih ulaganja u BiH) kojim se zabranjuje diskriminacija stranih ulagača u Bosni i Hercegovini;
 - da je veliki broj lijekova stranih proizvođača lijekova (dakle, i drugih stranih proizvođača lijekova, a ne samo lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva), gdje su nositelji dozvole za takve njihova povezana društva osnovana u Bosni i Hercegovini, koja se smatraju ulaganjem u Bosnu i Hercegovinu, izbačen sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, čime se izravno diskriminiraju i krše prava takvih stranih proizvođača lijekova - stranih ulagača u Bosnu i Hercegovinu;
 - da Protivna strana krši članke 1. i 6. Zakona o vanjskotrgovinskoj politici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 7/1998 i 35/2004) (u daljnjem tekstu: Zakon o vanjskotrgovinskoj politici BiH) koji izričito zabranjuje diskriminaciju roba iz inozemstva i propisuje obvezu jednakog tretmana roba iz inostranstva i roba proizvedenih u Bosni i Hercegovini;
 - da Vlada svojim djelovanjem krši članke 19., 21. i 124. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane (SL L 164, 30.06.2015.) (u daljnjem tekstu: SSP) kojim je regulirano tretiranje industrijskih proizvoda iz Europske unije. Prema članku 21. SSP nedozvoljene su sve mjere kojima se diskriminiraju proizvodi iz država članica Europske unije, odnosno kojima se favoriziraju proizvodi iz Bosne i Hercegovine, kako to čini Vlada.
 - Ponositelj zahtjeva navodi da Vlada svojim djelovanjem krši odredbe Centralnoeuropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (u daljnjem tekstu: CEFTA), kao i Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom. Postupanje Vlade predstavlja mjeru sa jednakim učinkom kao količinsko

ograničenje uvoza, što je suprotno članku 3. CEFTA. Sukladno stavku 9. preambule, čl. 12,15,16,17,19, 32. i 35. CEFTA sporazuma, jasno je da je princip nediskriminacije jedan od temeljnih principa CEFTA sporazuma;

- da Vlada svojim djelovanjem postupa suprotno članku 2.5. Sporazum o slobodnoj trgovini sa Republikom Turskom, diskriminirajući proizvođače lijekova iz Republike Turske, primjera radi proizvođače lijekova Biofarma Ilac San. ve Tic. A.S., Turska i Deva Holding A.S., Turska, koje u Bosni i Hercegovini zastupa Podnositelj zahtjeva.

Imajući u vidu sve naprijed navedeno u svom Zahtjevu, Podnositelj smatra nespornim da Odluka o listi lijekova iz 2022. godine i izostavljanje 29 (dvadeset devet) lijekova koje zastupa Podnositelj zahtjeva sa Nove Pozitivne Liste lijekova USK, predstavlja zabranjeni sporazum koji je suprotan članku 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, te da iz navedenih razloga navedena Odluka mora biti oglašena ništavom i stavljena izvan snage, s obzirom da se istom sprječava, ograničava i narušava konkurencija na tržištu.

4. Zaključak o pokretanju postupka

Na temelju dokumentacije dostavljene uz Zahtjev, Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnositelji zahtjeva ukazuju, te je donijelo Zaključak o pokretanju postupka brojem UP-06-26-3-018-4/22 od 12.10.2022. godine. Sukladno Zakonu o konkurenciji, Konkurencijsko vijeće je dostavilo Zaključak o pokretanju postupka punomoćniku Podnosioca zahtjeva. Sukladno članku 33. stavak (1) Zakona o konkurenciji, Zaključak o pokretanju postupka i Zahtjev dostavljeni su i Protivnoj strani aktom broj UP-06-26-3-018-9/22.

U ostavljenom roku punomoćnik Vlade USK je podneskom broj UP-06-26-3-018-12/22 dana 05.12.2022 godine, dostavio odgovor na Zahtjev i Zaključak o pokretanju postupka (u daljnjem tekstu: Odgovor za zahtjev), u smislu članka 33. stavak (3) Zakona o konkurenciji, u kojem navodi sljedeće:

- da Vlada u cijelosti poriče činjenične navode Podnosioca zahtjeva i osporava pravnu osnovanost Zahtjeva za utvrđivanje postojanja zabranjenog sporazuma, te predlaže da nakon provedenog postupka, Konkurencijsko vijeće donese odluku kojom će Zahtjev gospodarskog subjekta Unifarm u cijelosti odbiti kao neutemeljen;
- da je odredbama članka 5. stavak (5) Zakona o lijekovima FBiH propisano, da se bliži postupak za izbor lijekova, postupak i način izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, način stavljanja i skidanja lijekova sa liste, obveze ministarstava zdravstva i zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometnika lijekova uvrštenih na listu propisuju pravilnikom;
- da je člankom 8. Zakona o lijekovima FBiH, data ovlast vladama kantona/županija da donose listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona/županija. Na listu koju utvrđuju vlade kantona/županija (pozitivne liste) obvezno ulaze lijekovi koji su uvršteni na federalnu listu lijekova;
- da je člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH, utvrđeno da na pozitivnoj listi lijekova kantona/županija, kao i listi lijekova u bolničkoj i

zdravstvenoj zaštiti na području kantona/županija može biti ograničen broj zaštićenih naziva lijekova;

- da je radi provedbe Zakona o lijekovima, FBiH, Vlada na način i po postupku koji je propisan Zakonom, provela proceduru i utvrdila novu listu lijekova u sklopu Odluke o listi lijekova iz 2022. godine;
- da su za zakonito odlučivanje u ovom postupku prvenstveno mjerodavne odredbe članka 2. Zakona o konkurenciji koje glase: "Ovaj zakon se primjenjuje na sve pravne i fizičke osobe koje se posredno ili neposredno bave proizvodnjom roba i pružanjem usluga, sudjeluju u prometu roba i usluga, i koja mogu svojim djelovanjem sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine, ili značajnijem dijelu tržišta (u daljnjem tekstu: gospodarski subjekti) i to na b) organe državne uprave i lokalne samouprave kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište";
- da je bitan uvjet za primjenu Zakona o konkurenciji, da se subjekt bavi posredno ili neposredno proizvodnjom prodajom i pružanjem usluga, ili udjelom u prometu roba i usluga. Točka b) članka 2. Zakona o konkurenciji ne znači izuzeće od citirane uvodne odredbe, nego preciziranje da se i organi državne uprave i lokalne samouprave mogu smatrati gospodarskim subjektima na koje se primjenjuje Zakon o konkurenciji, ako se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba, pružanjem usluga i sudjeluju u prometu roba i usluga, te s tim u vezi posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište;
- da su za sporna pitanja u postupku bitne odluka Europske komisije i Europskog suda pravde u postupcima, koji su se vodili protiv državnih organa u pojedinim zemljama članicama Europske unije, u svezi sa primjenom konkurencijskog prava, kao i donošenje odluka Suda Bosne i Hercegovine donesenih u činjenično i pravno sličnim slučajevima. U tom smislu, ukazuje se naročito na slučajeve i odluke: Wouters (C-309/99), Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91), FENIN (C-205/3), Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Sudwestpfalz (C-475/99), Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96) i AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltenkrankenkassen e.V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v. Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundipharma GmbH (C-306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01), Presuda Suda BiH broj S1 3 U 024742 U 2 od 05.04.2018. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 024742 Uvp 2 od 10.10.2018. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 022396 16 U od 30.08.2018. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine, Presuda Suda BiH broj S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine;
- da u postupcima koji se vode pred Konkurencijskim vijećem teret dokazivanja je na Podnositelju zahtjeva, po čijem prijedlogu se vodi postupak, što u konkretnom slučaju znači da Unifarm, treba da

- dokaže da su, imajući u vidu naprijed navedena pitanja, ispunjeni uvjeti da se Vlada, u konkretnom postupku smatra gospodarskim subjektom na koga se primjenjuju pravila konkurencije;
- da je evidentno da su Konkurencijsko vijeće i Sud BiH, u dužem razdoblju nakon donošenja Zakona o konkurenciji i u pogledu primjene Zakona o konkurenciji na organe vlasti, ekstenzivno i neselektivno primjenjivali članci 2. i 4. Zakona o konkurenciji. Bosna i Hercegovina je za razliku od drugih europskih zemalja primjenjivala pravila konkurencije na organe vlasti, bez obzira na okolnost da li oni postupaju vršeći javne ovlasti ili se pojavljuju u svojstvu gospodarskog subjekta;
 - da je Presudom Suda BiH broj S1 3 U 024742 18 U 2 od 05.04.2018. godine, jasno izraženo slijedeće stanovište: "Kada se javna ustanova ili organi vlasti pojave na tržištu, da bi se moglo cijeniti da li njihovo postupanje može doći pod opseg članka 4. Zakona o konkurenciji, neophodno je prvenstveno, ispitati da li se radi o izvršavanju javne ovlasti, ili o postupanju koje može imati samo gospodarski subjekt";
 - imajući u vidu naprijed citirano stanovište Suda BiH, Vlada ističe da donoseći predmetnu listu lijekova, nije postupala kao gospodarski subjekt i sudionik na tržištu, nego je postupala u statusu državnog organa, u okviru svojih ustavom i zakonom utvrđenih nadležnosti, uključujući i izričito ovlaštenje i obvezu utvrđenu u članku 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 30/97, 7/02, 70/08, 48/11, 36/18 i 61/22) (u daljnjem tekstu: Zakon o zdravstvenom osiguranju FBiH) i članku 8. Zakona o lijekovima FBiH.
 - Vlada ističe da se pozitivnom listom lijekova utvrđuje opseg prava osiguranih osoba za korištenje lijekova, koji se obezbjeđuju na teret sredstava Zavoda. Pri tom je bitno da se sredstva socijalnog osiguranja formiraju na principu pune solidarnosti u zdravstvenoj zaštiti i da se pozitivna lista lijekova utvrđuje na temelju medicinske struke i nauke. Člankom 9. Zakona o lijekovima FBiH utvrđen je izričit osnov da vlade kantona mogu ograničiti broj zaštićenih naziva lijekova na pozitivnoj listi kantona. Prema tome, notorno je da niti jedan gospodarski subjekt ne može donijeti pozitivnu listu lijekova, nego je to u isključivoj nadležnosti Vlade, kao državnog organa;
 - da ne postoji niti jedan argument da je, u postupku utvrđivanja liste lijekova, Vlada djelovala kao tržišni subjekt, niti da je svrha liste lijekova ograničavanje konkurencije na tržištu lijekova, odnosno da se odluka Vlade može smatrati zabranjenim sporazumom u smislu članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji. S tim u svezi, Vlada ističe da je u praksi Europskog suda pravde zauzet jasan stav da se: "pravila o konkurenciji ne primjenjuju na aktivnosti koje su povezane sa vršenjem javne funkcije" (slučaj Wouters, C-309/99 paragraf 57.);
 - da Odluka o listi lijekova iz 2022. godine, na temelju ovlasti utvrđenog u Zakonu o lijekovima FBiH donosi Vlada, kao segment izvršne vlasti. Imajući u vidu način uspostavljanja vlade, njenu prirodu, ciljeve i osnov nastanka, nedvojbeno je da se radi o organu državne vlasti koji donošenjem predmetne odluke - odnosno liste lijekova, vrši vlast koja mu je povjerena. U tom svojstvu, Vlada je oblik organizovanja i djelovanja javne vlasti i nije gospodarski subjekt, pa je predmetna odluka o listi lijekova, opći akt, odnosno propis koji je donio organ vlasti, u okviru svojih ovlasti i na temelju zakona. Takva odluka, predstavlja opći akt javne vlasti, ona je dio nacionalnog zakonodavstva i nije produkt dogovora između dva ili više subjekata, upravo iz razloga, jer je donesena autoritetom javne vlasti. Prema tome, donošenje odluke o pozitivnoj listi lijekova očigledno ne predstavlja gospodarsku aktivnost, niti se može smatrati zabranjenim sporazumom. Ovakvo stanovište izričito je potvrđeno Presudama Suda BiH broj S1 3 U 021277 16 U od 10.11.2017. godine i broj S1 3 U 022692 16 U od 10.11.2017. godine, a navedena presuda se, također poziva na pravna stanovišta Europskog suda izražena u Presudi T-513/93 od 30.03.2000. godine.
 - Vlada ističe da Pozitivna lista lijekova, po svojoj prirodi, ne predstavlja ni robu ni uslugu. Ona nije predmet pravnog prometa, odnosno, takva odluka se na tržištu ne kupuje i ne prodaje. To je opći akt javne vlasti, koji i po naprijed navedenom stanovištu Suda BiH predstavlja dio nacionalnog zakonodavstva, što apsolutno isključuje mogućnost da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine smatra robom ili uslugom;
 - da imajući u vidu važeće propise, nema nikakve sumnje da ne postoje drugi subjekti koji bi, djelujući na tržištu, mogli umjesto Vlade obavljati istu aktivnost, odnosno usvojiti pozitivnu listu lijekova;
 - da je člankom 33. Zakona o zdravstvenom osiguranju FBiH i članka 8. Zakona o lijekovima, utvrđena nadležnost vlade kantona/županija u pogledu donošenja liste lijekova, koji se izdaju na teret sredstava obaveznog zdravstvenog osiguranja. Nijedan drugi subjekt nema ovlasti za donošenje takve liste, i ne može se zakonito baviti istom aktivnošću, što znači da ne može biti ni potencijalni konkurent u postupku donošenja pozitivne liste lijekova;
 - da navedene činjenice, ukazuju na utemeljenost primjene stanovišta mjerodavnih europskih institucija koje glasi: "Ukoliko ne postoji mogućnost da privatna flrma vrši istu aktivnost, tada nema svrhe primjenjivati pravila konkurencije". [Slučajevi AOK Bundesverband, Bundesverband der Betriebskrankenkassen, Bundesverband der Innungskrankenkassen, Bundesverband der landwirtschaftlichen Krankenkassen, Verband der Angestelltekrankenkassen e. V., Verband der Arbeiter-Ersatzkassen, Bundesknappschaft, See-Krankenkasse v Ichthyol-Gesellschaft Cordes (C-264/01) Mundiaplarmu GmbH (C-306/01) Godecke Aktiengesellschaft (C-354/01) Intersan (C-355/01)].
 - da nijedna mjerodavna činjenica ili okolnost ne daje osnova za zaključak da Vlada donošenjem pozitivne liste lijekova ostvaruje prihode ili rashode, odnosno profit ili gubitak i da u tom smislu snosi rizik poslovanja na tržištu;
 - da donoseći Novu Pozitivnu Listu lijekova USK, sukladno ovlastima koja, kao državni organ ima na temelju odgovarajućih zakona, Vlada ne ostvaruje bilo kakve prihode po tom osnovu. Vlada također, po istom osnovu nema ni rashoda. Dakle,

- donošenjem pozitivne liste lijekova, Vlada ne ostvaruje, niti može ostvariti bilo profit bilo gubitak i s tim u svezi ne snosi rizik poslovanja na tržištu. Takav položaj Vlade isključuje primjenu Zakona o konkurenciji, kod donošenja pozitivne liste lijekova;
- da općeprihvaćena pravna stanovišta europskih institucija polaze od toga da bi se neka osoba, u smislu konkurencijskog prava, moglo smatrati tržišnim subjektom, ono mora nuditi dobra ili usluge na tržištu, snositi gospodarski ili finansijski rizik poslovanja i imati mogućnost profita. Ako takve pretpostavke nisu prisutne, u tom slučaju nema temelja za primjenu konkurencijskog prava, [Odluka Firma Ambulanz Glockner v. Landkreis Siidwestpfalz (C-475/99); Odluka Albany International BV v. Stichting Bedrijfspensioenfonds Textielindustrie (C-67/96)];
 - da je od značaja i činjenica da se pozitivna lista lijekova utvrđuje isključivo u svrhu ostvarivanja prava osiguranih osoba iz osnova zdravstvenog osiguranja. Dakle, svrha pozitivne liste je ostvarivanje prava osiguranih osoba na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja. Ta sredstva su namijenjena osiguranicima i njihova svrha je ostvarivanje prava na zdravstvenu zaštitu osiguranika. Ne radi se o sredstvima koja su namijenjena industriji lijekova i njihova svrha nije profit proizvođača lijekova. S tim u svezi, upravo je mjerodavna odluka Europskog suda pravde u slučaju Poucet & Pistre (C-159/91 i 160/91) u kojoj je izraženo slijedeće stanovište: "Zdravstveni fondovi i organizacije uključene u upravljanje javnim sustavom socijalne zaštite vrše isključivo društvenu funkciju. To se djelovanje temelji na načelu nacionalne solidarnosti i potpuno je neprofitno";
 - da je jednako mjerodavno i stanovište Europskog suda pravde u slučaju FENIN (C-205/3) kojim je izričito utvrđeno da "SNS upravljačka tijela (26 javnih tijela, uključujući i tri ministarstva koja vode nacionalni zdravstveni sustav) ne djeluju kao poduzeća (gospodarski subjekti u smislu prava konkurencije) kada sudjeluju u menadžmentu nacionalnih zdravstvenih usluga, te da njihov kapacitet kao kupaca ne može biti razdvojen od uporabe medicinskih sredstava i opreme nakon njihove kupovine. Shodno tome ta tijela ne djeluju kao poduzeća u smislu prava konkurencije Europske unije kada kupuju medicinska dobra i opremu i članci 81. i 82. EC nisu primjenjivi na njih";
 - da se pored toga, ukazuje i na značajno stanovište Europskog suda pravde u slučaju "Komisija/Dovera zdravotna poist'ovna" (spojeni slučajevi C-262/18 P i C-271/18 P, Presuda suda - veliko vijeće od 11.06.2020. godine), prema kome Sud u paragrafu 30 konstatira: "Kada je posebice riječ o području socijalne sigurnosti, Sud je presudio da pravo Unije načelno ne utječe na nadležnost država članica za uređenje svojih sustava socijalne sigurnosti lišene gospodarskog karaktera, on provodi opću ocjenu predmetnog sustava i u tu svrhu uzima u obzir slijedeće elemente, to jeste ostvaruje li se sustavom socijalni cilj, provodi li se njime načelo solidarnosti, izostaje li bilo kakav profitni cilj obavljanje djelatnosti i kontrolira li tu nadležnost država." Dalje, u paragrafu 31. Sud ističe: "U okviru te opće procjene osobito treba ispitati može li se i u kojoj mjeri za predmetni sustav smatrati da provodi načelo solidarnosti i je li djelatnost zdravstvenih osiguravatelja koji upravljaju takvim sustavom podvrgnuta državnoj kontroli". U sljedećem paragrafu broj 32. Sud utvrđuje kriterije za procjenu da li se konkretnim sustavom socijalne sigurnosti provodi načelo solidarnosti: "Sustave socijalne sigurnosti kojima se provodi načelo solidarnosti posebice obilježavaju obaveznost članstva, kako za osiguranike tako i za osiguravatelje, činjenica da su doprinosi određeni zakonom ovisno o primanjima osiguranika, a ne o riziku koji oni pojedinačno predstavljaju, bilo zbog svoje dobi, bilo zbog zdravstvenog osiguranja, pravilo prema kojem su obvezna davanja utvrđena zakonom jednaka za sve osiguranike, neovisno o iznosu doprinosa koji plaća svaki od njih, kao i mehanizam za prijeboj troškova i rizika, posredstvom kojeg sustavi koji ostvaruju dobit sudjeluju u financiranju sustava koji imaju strukturalne finansijske poteškoće";
 - da prednji primjeri potvrđuju da je Europski sud pravde utvrdio stanovište da zdravstveni fondovi i druge organizacije koje su uključene u javni sustav socijalne zaštite, kada je njihova aktivnost zasnovana na principu društvene solidarnosti, obavljaju isključivo društvenu funkciju, jer je u tom slučaju njihova aktivnost neprofitna. Sredstva koja se u Unsko-sanskom kantonu isplaćuju iz fonda zdravstvene zaštite, radi ostvarivanja prava osiguranika, ne ovise od visine doprinosa koje osiguranik uplaćuje u fond, nego se u potpunosti primjenjuje princip solidarnosti. Prema tome, takva aktivnost nije ekonomska i ona ne podliježe pravilima konkurencije;
 - da u konkretnom slučaju, građani, kao osiguranici, iz svojih osobnih sredstava (bruto plaće) uplaćuju doprinose na osnovu kojih se formira fond zdravstvene zaštite. Zakonima, donesenim u parlamentarnoj proceduri, građani kao osiguranici, su povjerovali vladama kantona ovlasti da odlučuju o načinu i opsegu ostvarivanja prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava fonda zdravstvene zaštite;
 - da jedino osiguranici imaju interesa da eventualno otvaraju pitanje cjelishodnosti pozitivnih lista koje utvrđuju vlade kantona/županija, s obzirom da je riječ o korištenju sredstava koja su na bazi solidarnosti, radi sopstvene zdravstvene zaštite, formirali sami osiguranici. Nije razumno da bilo koji proizvođač lijekova može zahtijevati od Konkurencijskog vijeća da mu jamči da će njegovi proizvodi biti plaćani iz sredstava zdravstvenog osiguranja koja se formiraju na principu solidarnosti i to uplatom doprinosa iz ličnih sredstava svakog osiguranika;
 - da, jedan od ključnih interesa osiguranika je sigurnost opskrbe lijekovima, pod povoljnim uvjetima. To je sasvim legitiman interes i cilj i on se ne može ograničavati navodnom zaštitom konkurencijskih prava. U tom pogledu, aktuelan i drastičan primjer je stanje Bosne i Hercegovine, pa i drugih manjih zemalja, kada je riječ o opskrbi vakcinom protiv virusa Covid-19;
 - da je notorno da su zemlje proizvođači, u jednom razdoblju, odlučile da zatvore tržište tako što će prvenstveno zadovoljiti svoje potrebe, a tek nakon

- toga će ponuditi vakcinu i onim zemljama koje nisu u stanju da je same proizvedu i to pod uvjetima koje budu diktirali proizvođači. Takva situacija se može ponoviti i ponavlja se i sa drugim lijekovima, u okolnostima kada to odgovara stranim proizvođačima odnosno njihovim matičnim državama;
- da upravo iz takvih razloga, akti državnih organa koji su nadležni, ali i odgovorni, za zaštitu zdravlja stanovništva, odnosno za funkcioniranje sustava javnog zdravstva, u vršenju te funkcije ne mogu i ne smiju biti podložni ograničenjima konkurencijskog prava, tako što će stavljati profit proizvođača lijekova ispred interesa osiguranika zbog kojih se pozitivna lista i utvrđuje;
 - da su potpuno netočni i neutemeljeni navodi Podnosioca zahtjeva, da Vlada donošenjem i usvajanjem Nove Pozitivne Liste lijekova USK sprječava, ograničava i narušava konkurenciju na mjerodavnom tržištu lijekova;
 - da se lijekovi koji se uvrštavaju na pozitivnu listu već nalaze na tržištu lijekova i samo takvi lijekovi i mogu biti uvršteni na pozitivnu listu. Ukoliko se pojedini lijek ne nalazi na već postojećem tržištu lijekova, on ne može ni biti uvršten na pozitivnu listu;
 - da uvrštavanje lijeka na pozitivnu listu ne znači da se tim aktom dozvoljava stavljanje lijeka na tržište. To pitanje se rješava u potpuno različitom postupku koji je reguliran Zakonom o lijekovima BiH. Uvrštavanjem lijeka koji se već nalazi na tržištu na listu lijekova utvrđuju se prava osiguranika da će, ukoliko mu ordinirajući ljekar odredi upotrebu određenog lijeka, taj lijek osiguraniku biti nabavljen na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja. Lijek koji ne bude uvršten na pozitivnu listu i dalje ostaje na tržištu i ta okolnost ne isključuje takav lijek sa tržišta, jer pozitivna lista ne određuje koji će lijek biti na tržištu, nego definira pravo osiguranika da određeni lijek može dobiti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja;
 - da su netočni navodi Podnosioca zahtjeva da je Vlada donoseći osporenu odluku o pozitivnoj listi lijekova spriječila ili ograničila Podnosioca zahtjeva da pod jednakim uvjetima sudjeluje na tržištu lijekova. S obzirom da je Odluka o listi lijekova iz 2022. godine Vlada odlučivala samo o opsegu i načinu ostvarivanja prava korisnika sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, niti jedan lijek, odnosno niti jedan proizvođač, koji je uredno registriran, nije isključen ili onemogućen da svoje proizvode plasira na tržište, jer to uopće nije predmet Odluke;
 - da su proizvođači odnosno prodavači svih uredno registriranih lijekova imaju pristup tržištu, bez obzira na to da li se nalaze na pozitivnoj lijekova listi ili ne;
 - da neutemeljenost navoda da su strani proizvođači lijekova diskriminirani u Bosni i Hercegovini ili u Unsko-sanskom kantonu, proizlazi iz podataka Agencija za lijekove BiH, prema kojima je promet lijekova koji imaju dozvolu u Bosni i Hercegovini u 2020. godini iznosio ukupno 742.007.606,51 KM, od čega se na promet domaćih proizvođača odnosi 127.409.708,41 KM ili 17,17 %, a na realizirani uvoz lijekova inostranih proizvođača 614.597.898,10 KM ili 82,83%;
 - da je u Unsko-sanskom kantonu, u 2020. godini omjer udjela stranih proizvođača u prodaji lijekova u odnosu na domaće proizvođače bio približno jednak omjeru koji postoji na razini Bosne i Hercegovine. Radi poređenja, ilustrativni su podaci o tržištu generičkih lijekova u Republici Hrvatskoj. Ukupan plasman generičkih lijekova u 2018. godini u Republici Hrvatskoj iznosio je, preračunato u bh. valutu 721,1 milijun KM od čega se gotovo 50% odnosilo na četiri domaća proizvođača lijekova (PLIVA, BELUPO, JGL, PHARMA S);
 - da podaci o udjelu stranih proizvođača na tržištu lijekova u Bosni i Hercegovini i u Unsko-sanskom kantonu, potvrđuju ne samo da strani proizvođači nisu dovedeni u neravnotežan položaj, nego da strani proizvođači imaju dominantan udio na tržištu lijekova Bosni i Hercegovini i u Unsko-sanskom kantonu.
 - Vlada ukazuje da pokretanje ovakvih postupaka u vezi sa pozitivnim listama ima za cilj da pokuša smanjiti i onako minorno učešće domaćih proizvođača na tržištu lijekova, i da se stranim proizvođačima obezbijedi dodatni privilegiran položaj, kakav oni nemaju ni u svojim domicilnim zemljama, odnosno u zemljama Europske unije uopće;
 - da je činjenica da strani proizvođači lijekova i ne pokreću ovakve postupke u drugim zemljama, uključujući i zemlje u okruženju. S tim u vezi, ukazuje se na izričit stav Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske, po kome isključivo Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje (HZZO) odlučuje o prijedlozima farmaceutskih kuća za subvencioniranje lijekova sa liste. Izričito je utvrđeno da su aktivnosti HZZO-a isključene od primjene propisa o zaštiti tržišnog utjecaja sve dok obavlja provjerene nadležnosti u svrhu ispunjenja javnih ovlasti iz posebnih propisa. Dakle, prema potpuno jasnom stanovištu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja Republike Hrvatske "Sve dok djeluje na temelju opće dostupnosti i solidarnosti, te čini sve što je neophodno potrebno za ispunjenje svojih ovlasti u definiranju i provođenju politike javnog zdravstva HZZO ne podliježe propisima o zaštiti tržišnog natjecanja";
 - da strani proizvođači, nastoje iskoristiti nekonzistentnost pravnog i institucionalnog sustava u Bosni i Hercegovini, pa pod plaštom zaštite prava konkurencije, pokreću zahtjeve koji bi u zemljama Europske unije definitivno bili odbačeni ili odbijeni, na što nedvojbeno ukazuju i naprijed navedene odluke Europske komisije i Europskog suda. Zbog toga, ako bi bio prihvaćen zahtjev na kojem insistira Podnositelj zahtjeva, takva odluka bi dovela u neravnotežan položaj i građane u Unsko-sanskom, a po principu presedana i građane u Federaciji Bosne i Hercegovine i u Bosni i Hercegovini, a također, u neravnotežan položaj bili bi dovedeni i domaći proizvođači lijekova.
 - Naime, ukoliko bi bio usvojen zahtjev Podnosioca, Vlada ističe da bi to značilo redukciju nadležnosti institucija u Bosni i Hercegovine, koje se staraju o ostvarivanju prava osiguranika na korištenje lijekova na teret sredstava zdravstvenog osiguranja, u odnosu

na nadležnosti institucija i prava osiguranika u Europskoj uniji. Ujedno, s obzirom na pravila i stanovišta europskih institucija u oblasti konkurencijskog prava, proizvođači lijekova iz Bosne i Hercegovine ne bi imali nikakvih izgleda da osporavaju slične odluke državnih organa u zemljama Europske unije, dok proizvođači iz zemalja Europske unije to čine u Bosni i Hercegovini.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva se u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-06-26-3-018-17/22 od 27.12.2022. godine izjasnio na Odgovora za zahtjev osporavajući navode Protivne strane. Podnositelj zahtjeva ne spori da je Vlada obvezna primjenjivati pravne propise kojim je regulirana ova oblast, međutim Vlada je skidanjem lijekova stranih proizvođača sa pozitivne liste lijekova prekršila odredbe Zakona o konkurenciji, odredbe SSP-a, kao i međunarodne ugovore (Sporazum o slobodnoj trgovini s Republikom Turskom i Centralnoeuropski sporazum o slobodnoj trgovini). Podnositelj zahtjeva osporava tumačenje Protivne strane da se protiv Vlade ne može voditi postupak, jer sukladno praksi Europske komisije i Europskog suda pravde na Vladu se ne primjenjuje pravo konkurencije. Podnositelj zahtjeva smatra da sukladno članku 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, Vlada predstavlja subjekt prava konkurencije i da se pravo konkurencije u Bosni i Hercegovini razlikuje od prava konkurencije Europske unije. Podnositelj zahtjeva navodi, da ne osporava i ne dovodi u pitanje sustav zdravstvenog osiguranja u Unsko-sanskom kantonu, niti princip solidarnosti na kojem se on temelji, što je nesporno, te nije predmet ovog postupka. Predmet ovog postupka se isključivo tiče zabranjenog sporazuma Vlade, kojim se narušava konkurencija između proizvođača lijekova na mjerodavnom tržištu diskriminacijom stranih proizvođača lijekova, a favoriziranjem domaćih proizvođača lijekova koje ima za cilj ostvarivanje profita i koje ne djeluje na principu solidarnosti. Slučajevi, odnosno praksa iz Europske unije koju je opisala Protivna strana, je u potpunosti neprimjenjiva u Bosni i Hercegovini, jer ima drugo pravno i činjenično stanje. Podnositelj zahtjeva je iznio stav da Vlada ne razumije, odnosno ne shvaća prirodu mjerodavnog tržišta u ovom postupku. Tržište prodaje lijekova putem pozitivne liste lijekova u Unsko-sanskom kantonu predstavlja zasebno mjerodavno tržište, gdje su cijene lijekova identične i troškove lijekova snose zavodi, za razliku od komercijalne prodaje lijekova gdje pacijent snosi troškove lijekova i gdje su cijene lijekova različite kod gospodarskih subjekata koji prodaju lijekove.

5. Prikupljanje podataka od trećih osoba

Tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće je zbog utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica u smislu odredbi članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona o konkurenciji prikupljalo podatke i dokumentaciju od trećih osoba koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće se u smislu članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona o konkurenciji obratilo Zavodu aktom broj UP-06-26-3-018-27/22 od 23.02.2023. godine i zatražilo podatak o procentualnom omjeru zastupljenosti generički lijekovi domaćih i stranih (uvoznih) proizvođača na Novoj Pozitivnoj A Listi lijekova USK sukladno finansijskom udjelu domaćih i stranih proizvođača. Dana 07.03.2023. godine Konkurencijsko vijeće je zaprimilo odgovor Zavoda kojim su dostavljeni traženi podaci.

6. I Usmena rasprava

Obzirom da se u predmetnom postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće je sukladno

članku 39. stavak (1) Zakona održalo usmenu raspravu dana 28.12.2022. godine.

Usmenoj raspravi su prisustvovali punomoćnik Podnositelja zahtjeva, odvjetnik Zlatan Balta iz Sarajeva i direktor Unifarma Sabit Omić, te punomoćnik Protivne strane, odvjetnik Džemil Sabrihafizović iz Sarajeva.

Tijek usmene rasprave je zabilježen na Zapisnik broj UP-06-26-3-018-16/22, a s obzirom da se naprijed navedeni punomoćnici stranaka nisu mogli očitovati na sva pitanja i navode suprotnih strana u samom tijeku usmene rasprave, odobreno je izjašnjenje stranaka, kao i odgovori na pitanja upućena od strane voditelja postupka, da iste dostave naknadno pismenim putem.

Punomoćnik Protivne strane, odvjetnik Džemil Sabrihafizović je u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo dana 16.01.2023. godine pod brojem UP-06-26-3-018-20/22, dostavio odgovore na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave. U podnesku su dostavljeni podaci o procentualnom udjelu domaćih i stranih proizvođača iz 2021. i 2022. godine na pozitivnoj listi lijekova u Unsko-sanskom kantonu.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva, odvjetnik Zlatan Balta se u podnesku koji je Konkurencijsko vijeće zaprimilo pod brojem UP-06-26-3-018-22/22, dostavio očitovanje na pitanja voditelja postupka sa usmene rasprave, te je priložio dokumentaciju relevantnu za utvrđivanje udjela lijekova na pozitivnim listama iz 2021. i 2022. godine u Unsko-sanskom kantonu.

Punomoćnik Podnositelja zahtjeva se u podnesku zaprimljenom dana 06.02.2023. godine pod brojem UP-06-26-3-018-25/22 očitovao na navode Protivne strane iznesene u podnesku zaprimljenom pod brojem UP-06-26-3-018-20/22 dana 16.01.2023. godine, te ponovio prethodno iznesenu argumentaciju na kojoj bazira svoje tvrdnje o povredi članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

7. Nastavak postupka nakon presude Suda Bosne i Hercegovine

Presudom Suda broj S1 3 U 045690 23 U od 27. ožujka 2024. godine (u daljem tekstu: Presuda) uvažava se Tužba tužitelja Unifarm d.o.o Lukavac, Rješenje Konkurencijskog vijeća broj UP-06-26-3-018-29/22 od 06. travnja 2023. godine poništava i predmet vraćen na ponovno rješavanje.

U ciljem izvršenja Presude Konkurencijsko vijeće je aktom broj UP-06-26-3-018-40/22 od 15.4.2024. godine od Podnositelja zahtjeva zatražilo očitovanje, ostaje li kod Zahtjeva za pokretanje postupka, odnosno da je li zainteresiran za dalje vođenje postupka, kao i očitovanje na navode Presude. U ostavljenom roku, Podnositelj zahtjeva je dana 19.4.2024. godine dostavio podnesak "Odgovor na Vaš dopis" zaprimljen pod brojem UP-06-26-3-018-42/22, u kojem navodi da ostaje kod Podnesenog zahtjeva i svih navoda iz pismenih podnesaka, navoda sa usmene rasprave u tjeku dosadašnjeg postupka bez obzira na proteklo vremensko razdoblje, te da ima opravdan pravni interes da Konkurencijsko vijeće nastavi postupak i odluči po podnesenom Zahtjevu.

Aktom broj UP-06-26-3-018-41/22 od 15.4.2024. godine Konkurencijsko vijeće je putem punomoćnika odvjetnika Džemila Sabrihafizovića, informiralo Vladu USK o predmetnoj Presudi, sa pozivom na eventualno očitovanje na istu.

Vlada USK je podneskom "Izjašnjenje Vlade Unsko-sanskog kantona u postupku koji se po Prijedlogu UNIFARM vodi protiv Unsko-sanskog kantona pred Konkurencijskim vijećem pod brojem UP-06-26-3-018-41/22" zaprimljenim dana 25.04.2024. godine broj UP-06-26-3-018-43/22 obavještava, da ostaje kod svih navoda i prijedloga izloženih u prethodnom

postupku pred Konkurencijskim vijećem, kao i u upravnom sporu pred Sudom BiH, te imajući u vidu Presudu Suda BiH od 27.03.2024. godine daje očitovanje sa prijedlogom da izložene navode Konkurencijsko vijeće uzme u obzir prilikom donošenja odluke o ponovnom postupku.

7.1. II Usmena rasprava

Presudom Suda BiH S1 3 U 045690 23 U od 27. ožujka 2024. godine Konkurencijskom vijeću je pored ostalog naloženo održavanje usmene rasprave u predmetnom postupku, te je ista održana dana 25.7.2024. godine i tim povodom je sačinjen Zapisnik broj UP-06-26-3-018-56/22. Na drugoj usmenoj raspravi Podnositelji zahtjeva i Protivna strana su se izjasnili da ostaju pri dosadašnjim iskazima, odgovorili na postavljena pitanja, te raspravljali o predmetu postupka, a na temelju dokaza koji su dostavljeni u postupku. Tijekom usmene rasprave stranke u postupku su se na Zapisnik obvezale dostaviti dodatna izjašnjenja.

Postupajući po nalogu Voditelja postupka, Podnositelj zahtjeva je dana 5.8.2024. godine podneskom zaprimljenim pod brojem UP-06-26-3-018-57/22 dostavio traženo sa usmene rasprave.

8. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište u smislu članka 3. Zakona, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište obuhvaća cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojoj gospodarski subjekti djeluju u prodaji ili kupovini mjerodavnih usluga pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište proizvoda predmetnog postupka je tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda.

Mjerodavno zemljopisno tržište je teritorij Unsko-sanskog kantona, budući da se Odluka o listi lijekova iz 2022. godine primjenjuje u Unsko-sanskom kantonu.

U smislu citiranih odredbi Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, te na temelju podnesenog Zahtjeva, Konkurencijsko vijeće je za mjerodavno tržište predmetnog postupka utvrdilo tržište lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava Zavoda na području Unsko-sanskog kantona.

9. Utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza

9.1. Mjerodavni propisi

Nakon sagledavanja mjerodavnih činjenica i dokaza utvrđenih tijekom postupka, činjenica iznesenih na usmenoj raspravi, podataka i dokumentacije iz spisa, pojedinačno i zajedno, te na temelju izvedenih dokaza, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo sljedeće:

- Listu lijekova koji se mogu propisivati i izdavati na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja kantona (pozitivna lista lijekova kantona), kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona donosi Vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva, sukladno članku 8. Zakona o lijekovima FBiH;

- Lijekovi sa Liste lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Federacije BiH i Liste lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti Federacije BiH, obvezno ulaze u sastav listi iz članka 8. stavak 1. ovog članka. Nije dozvoljeno proširenje liste lijekova ukoliko kanton nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona koja se financira na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.
- Člankom 9. st. (1) i (2) Zakon o lijekovima Federacije BiH propisuju, da se na Pozitivnu kantonalnu listu lijekova uvrštavaju samo oni zaštićeni nazivi lijekova, koji ispunjavaju uvjete propisane državnim zakonom o lijekovima i propisima donesenim na osnovu tog zakona, te da se na pozitivnoj listi lijekova kantona može ograničiti broj zaštićenih naziva takvih lijekova sukladno utvrđenim doktrinarnim pristupima u korištenju lijekova za oboljenja za koja se koriste lijekovi sa listi lijekova u Federaciji, iskustvu u terapijskoj primjeni kod pacijenata za dati zaštićeni naziv lijeka, sigurnosti snabdijevanja lijekovima, uzimajući u obzir povijesne podatke u smislu (ne)redovnog snabdijevanja lijekovima u Federaciji, postojanje evidentiranih nuspojava za specifičan zaštićeni naziv lijeka, kvalitetu;
- Člankom 9. stavak (3) Zakona o lijekovima Federacije BiH, definirano je da se u cilju podržavanja razvoja domaće farmaceutske industrije na pozitivnu listu lijekova kantona, kao i listu lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona obvezno uvrštavaju i lijekovi domaće farmaceutske industrije koji ispunjavaju zakonom propisane uvjete, i to pored lijekova originatora kao i lijekova inozemne farmaceutske industrije, gdje se kriteriji i uvjeti za moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova bliže utvrđuju pravilnikom federalnog ministra;
- Člankom 9. stavak (4) propisano je da: "Kriteriji i uvjeti za moguće ograničenje broja zaštićenih naziva lijekova iz st. 1. i 2. ovog članka bliže se utvrđuju pravilnikom federalnog ministra iz članka 5. stavak (5) ovog zakona."

Federalni ministar zdravstva je donio Pravilnik o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade listi lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa listi lijekova, obvezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i promotnika lijekova uvrštenih u liste lijekova, kao i korištenje lijekova primjena istog je obvezna prilikom izrade listi lijekova i na federalnoj i kantonalnoj razini;

- Članak 6. Pravilnika propisuje, da lijekovi sa Federalne liste lijekova obvezno ulaze u sastav pozitivne liste lijekova kantona, kao i liste lijekova u bolničkoj zdravstvenoj zaštiti na području kantona (kantonalne liste lijekova) koje donosi vlada kantona na prijedlog kantonalnog ministra zdravstva. Nije dozvoljeno proširenje listi lijekova kantona, ukoliko kanton nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona koja se financira na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja;
- Članak 9. Pravilnika propisuje, sedam jasno definiranih kriterija za stavljanje zaštićenih naziva lijekova na kantonalne liste;
- Članak 10. propisuje i definira osam kriterija za skidanje lijekova sa federalnih, odnosno kantonalnih

listi lijekova, s obzirom na činjenicu da na kantonalne liste moraju biti uvršteni svi lijekovi sa federalne liste, te da nije dozvoljeno proširenje kantonalnih listi ukoliko sam kanton nije u mogućnosti pokriti troškove pozitivne liste lijekova kantona.

Mjerodavne odredbe Pravilnika propisuju sastavni i obvezni dio dokumentacije koja se podnosi uz propisani Obrazac KZ-2 koji obuhvaća: naziv i sjedište podnosioca, važeća dozvola za stavljanje lijeka u promet, pozitivni nalaz o urađenoj kontroli kvaliteta lijeka od strane Kontrolnog laboratorija Agencije, sažetak karakteristike lijeka, status lijeka u zdravstvenom sustavu Federacije BiH, zemljama okruženja i EU, Izjava proizvođača o prihvatanju cijene lijeka, iskustvo u terapijskoj primjeni lijeka u Federaciji BiH, Izjava vezana za eventualno povlačenje lijeka iz prometa, Izjava podnosioca zahtjeva o kontinuiranom snabdijevanju lijekom na tržištu najmanje sljedećih 12 mjeseci, Izjava o etičkom oglašavanju lijekova, te ostala dokumentacija koju sam podnositelj zahtjeva smatra korisnom u postupku procjene.

- Odlukom o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22), utvrđuje se Lista lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko - sanskog kantona, obim prava osiguranih lica na lijekove koji se financiraju na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja Unsko - sanskog kantona, način utvrđivanja Pozitivne liste lijekova, način i postupak propisivanja i izdavanja, praćenje potrošnje i kontrola propisivanja i izdavanja lijekova sa Pozitivne liste lijekova;
- Članak 6. stavak (1) i (2) Odluke propisuje, da Pozitivnu listu lijekova sačinjava i predlaže ministru zdravstva, rada i socijalne politike Komisija za stavljanje i skidanje lijekova, na listama lijekova Unsko-sanskog kantona, čiji su sastav i ovlaštenja propisani Pravilnikom o bližim kriterijima za izbor lijekova. Kantonalni ministar zdravstva utvrđuje konačan prijedlog Pozitivne liste lijekova koji upućuje Vladi Unsko-sanskog kantona na donošenje;
- Članak 6. stavak (3) Odluke propisuje, da procedura sazivanja, rada, kao i način odlučivanja utvrđuje se Poslovnikom o radu Komisije na koji suglasnost prethodno daje ministar zdravstva, rada i socijalne politike;
- Vlada USK je dana 7.10.2021. godine na svojoj web stranici objavilo Javni poziv proizvođačima lijekova/nositeljima dozvole za stavljanje lijeka u promet da podnesu zahtjev za uvrštavanje pojedinačnih lijekova na Pozitivnu listu lijekova USK;
- Vlada USK je dana 25.3.2022. godine donijela Odluku o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona, broj 03-017-4215/2022, ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", broj 8/22);
- Predmetnom Odlukom Vlada USK na A listu lijekova nije uvrstila 29 lijekova koje podnositelj zahtjeva UNIFARM distribuira i zastupa na tržištu Bosne Hercegovine, i Unsko-sanskog kantona, a koji su bili uvršteni na prethodno važećoj listi lijekova;

Na temelju dostavljenih dokaza i utvrđenog činjeničnog stanja, kao i argumentacije iznesene tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće utvrđuje da se podneseni Zahtjev odnosi na izvršavanje javnih zakonom reguliranih ovlaštenja izvan dometa Zakon o konkurenciji, a ne na radnje koje obavljaju

subjekti "sudjelujući na tržištu", te da Vlada u konkretnom slučaju nije "gospodarski subjekt" u smislu odredbi Zakona o konkurenciji.

Naime, prema Ustavu Federacije BiH, Vlada Federacije, vlade kantona, općinski načelnik i gradonačelnik su osnovni izvršni organi vlasti i oni osiguravaju vršenje svih funkcija koje spadaju u izvršnu vlast.

Ustav Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 1/2004, Pročišćeni tekst, i 11/2004 amandmani I-VIII), propisuje "da izvršnu vlast čini Vlada Kantona".

Zakonom o Vladi Unsko-sanskog kantona ("Službeni glasnik Unsko-sanskog kantona", br. 5/2008) u članku 1. propisano je "Vlada Unsko-sanskog kantona je izvršni organ vlasti Unsko-sanskog kantona koji vrši svoja prava i dužnosti u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Federacije Bosne i Hercegovine, Unsko-sanskog kantona, zakonima i drugim propisima."

Člankom 2. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) propisano je da se "Organi državne uprave Federacije, kantona, grada i općina osnivaju se za obavljanje upravnih, stručnih i drugih poslova koji se zakonom i drugim propisima stavljaju u njihovu nadležnost. Određene upravne poslove mogu obavljati i pravne osobe kada im je zakonom, odnosno odlukom općinskog i gradskog vijeća povjereno vršenje javnih ovlaštenja na način predviđen ovim Zakonom."

Prema članku 7. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH "Vlada Federacije Bosne i Hercegovine vrši koordinaciju, usklađivanje i usmjeravanje rada federalnih organa uprave i upravnih organizacija, kao i nadzor nad njihovim radom u skladu sa Ustavom Federacije i federalnim zakonom. Ovlaštenja iz stavka 1. ovog članka za kantonalne organe uprave i upravne organizacije vrši vlada kantona, dok ta ovlaštenja za općinske, odnosno gradske organe uprave i upravne organizacije vrši općinski načelnik, odnosno gradonačelnik."

Tako prema članku 47. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH "Kantonalni organi uprave su kantonalna ministarstva i kantonalne uprave" kojim sukladno članku 56. "rukovodi federalni, odnosno kantonalni ministar". Kantonalni organi uprave osnivaju se i ukidaju kantonalnim zakonom o organizaciji i djelokrugu kantonalnih organa uprave i upravnih organizacija. Od čl. 31 do 55. Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH, regulirana su sva pitanja koja se odnose na vrste organa uprave, uvjete za njihovo osnivanje i način utvrđivanja njihove organizacije.

Kada se tiče odlučivanja o statusu subjekta, to pitanje se rješava u zakonu, odnosno drugom propisu kojim se vrši osnivanje tog subjekta, tako se zakonom izričito navodi vrsta subjekta koji se osniva.

Stoga niti jedan segment vlasti (zakonodavne, izvršne i/ili sudske) ne može preuzeti ovlaštenja koja su Ustavom, kao najvišim pravnim aktom jedne države propisana. Upravo imajući na umu navedeno, ustavno nije dopušteno, iako je moguće da je rukovođeno i dobrim namjerama, ograničavanje i/ili preuzimanje ingerencija, odnosno ustavnih ovlaštenja jedne vlasti od strane druge. Ti principi podrazumijevaju vođenje odgovorne politike i obavljanja nadležnosti sve tri vlasti na ustavan, zakonit, efikasan način.

Shodno svemu navedenom, organe uprave osniva Parlament, odnosno skupštine kantona na prijedlog vlade i to donošenjem zakona, u skladu sa nadležnostima utvrđenim Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno ustavima kantona.

U podnesenom zahtjevu, međutim, nikada nije jasno definiran sam pojam "gospodarskog subjekta" odnosno "organa uprave i vlade". Sve vrijeme se problematizira da li je organ uprave gospodarski subjekt, što se u konkretnom slučaju ne dovodi u pitanje, bez da se postavilo pitanje da li je vlada organ uprave. Ovakvo postavljen zahtjev jasno ukazuje na to da Podnositelj zahtjeva ne pravi razliku između organa uprave kao što su ministarstva i vlade, što je prema ustavu organ izvršne vlasti.

Njegova argumentacija u prilog podnesenog zahtjeva ide u drugom pravcu: jer je vlada u skladu sa javnim ovlastima kao dio izvršne vlasti razmatrala materijal koji je na sjednicu dnevnog reda dostavio rukovoditelj organa uprave ministar iz svoje nadležnosti iz čega dalje izvodi zaključak i razlog za podnošenje predmetnog zahtjeva. Iz tih nespornih činjenica Podnositelj zahtjeva izvodi zaključak da je Vlada, donijela odluku i tom prilikom počinila zabranjeni sporazum donoseći Odluku o listi lijekova obveznog zdravstvenog osiguranja Unsko-sanskog kantona, broj 03-017-4215/2022 od 25.3.2022. godine.

Smatramo da ovakvo stanovište Podnositelja zahtjeva nije održivo, jer podrazumijeva da vladu izjednačava sa statusom organa uprave, odnosno ministarstvima.

Dok je formiranje Vlade ustavna materija, jer uspostava tog najvažnijeg organa izvršne vlasti zahtjeva regulaciju pravnim aktom najviše pravne snage, dotle njen rad i način donošenja odluka podliježu propisima niže pravne snage, u slučaju Vlade Kantona to su Zakon o Vladi USK i Poslovnik o radu Vlade, kao "organski zakon". Nakon što je imenovana i potvrđena u skladu sa Ustavom i time stekla statički ustavni legitimitet, Vlada, kao kolegijalni organ, funkcioniše prema ustavom zasnovanim odredbama o načinu rada, decidno propisanim Zakonom o Vladi i Poslovnikom o radu Vladi.

U smislu članka 2. stavak (1) Zakona o konkurenciji institut/pojam gospodarskog subjekta se odnosi na sve pravne i fizičke osobe koja se posredno ili neposredno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga učestvuju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprečavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine ili značajnijem dijelu tržišta, odnosno na:

- a) gospodarska društva, poduzeća i poduzetnike i njihova udruženja bez obzira na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište;
- b) organe državne uprave i lokalne samouprave, kada neizravno ili neizravno sudjeluju ili utječu na tržište;
- c) ostale fizičke i pravne osobe koja neizravno ili izravno, stalno, povremeno ili jednokratno sudjeluju na tržištu, bez obzira na pravni status, na oblik vlasništva, sjedište ili prebivalište, kao što su udruženja, sportske organizacije, ustanove, zadruge, nositelji prava intelektualne svojine.

Ovakvo široko definiran pojam gospodarskog subjekta, međutim, ograničen je na način da se traži ispunjenje i još jednog dodatnog uvjeta, a to je da se isti "neizravno ili neizravno bave proizvodnjom, prodajom roba i pružanjem usluga, da sudjeluju u prometu roba i usluga i koja mogu svojim djelovanjem sprečavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju", te da isti "sudjeluju ili utječu na tržište" (članak 2. Zakona o konkurenciji).

U praksi Europske unije, upravo ovo ograničenje znači da tijela za zaštitu konkurencije ne ulaze u način izvršavanja nadležnosti dodijeljenih zakonima drugim javnim (državnim) tijelima, međutim ista nisu isključena iz pravila konkurencije kada obavljaju djelatnosti za koje nisu nadležni, te se mogu promatrati kao tržišni subjekti. Za ocjenu primjene pravila

konkurencije primjenjuje se funkcionalni pristup, pa tako su za ocjenu primjene izdvojeni i određeni kriteriji, a to su:

- gospodarski subjekt mora nuditi dobra i usluge na tržištu,
- snositi ekonomski ili finansijski rizik poslovanja, te
- imati mogućnost ostvarivanja profita.

Utvrđena pravila nastoje promovirati djelotvornu konkurenciju ali ipak, u slobodnoj tržišnoj ekonomiji, potrebno je zadržati i određene sektore koji bi bili predmet državne intervencije ili državne kontrole, tako npr. zdravstvene usluge, ili pružanje osnovnih komunalnih usluga su još uvijek predmet državne kontrole. Također, u Europskoj uniji poljoprivredna politika je kontrolirana i predmet je dodjele državnih poticaja što predstavlja i jedan vid antikonkurencijskih djelovanja (izvan kontrole pravila o tržišnoj konkurenciji).

Konkurencijsko vijeće naglašava, kako je potrebno razlikovati tržišnu aktivnost od aktivnosti koje se obavljaju provedbom zakonskih nadležnosti, te da se Zakon o konkurenciji odnosi na subjekte koji djeluju na tržištu (suprotno od javnog), na kojem se vrši razmjena roba i usluga, koji snose određene rizike ekonomske ili finansijske, ili pak imaju mogućnost ostvarivanja profita. Ovakvi gospodarski subjekti koji djeluju na tržištu u slobodno konkurentnim tržištima između sebe se natječu želeći postići što bolje rezultate, i ostvariti svoje ciljeve. Međutim, na takvim tržištima gdje su subjekti slobodni može doći do zlouporaba, dogovora o cijenama, podjele na zemljopisna područja, što je u svakom slučaju zabranjeno i u tom smislu između ostalog je Konkurencijsko vijeće dužno djelovati, te izreći kazne za takva postupanja.

A djelatnosti za koje je država/zakonodavac odredila da su od posebnog interesa, podvela ih pod javne usluge, te u tom smislu i isključila konkurenciju, ili dala ovlaštenja da određeno državno tijelo, određuje i upravlja takvim djelatnostima (posebno imajući u vidu zdravstveni sustav).

Kao ilustraciju za razlikovanje "javnih usluga" i tržišnog ponašanja, može poslužiti i činjenica da na određenim tržištima, gdje su zakonom osnovani regulatori tržišta, koji u svojim nadležnostima često imaju npr. utvrđivanje cijena određenih usluga, ili mogućnost da određenim subjektima daju povlašteni položaj na tržištu u odnosu na postojeće, ili određene povlastice, a s ciljem uvođenja novih subjekata na tržište, radi ostvarivanja tzv. regulatornih ciljeva.

Takvo ponašanje, kao što je utvrđivanje cijena, podjela tržišta, bi dakle predstavljalo teška ograničavanja sukladno Zakonu o konkurenciji, međutim na ovakve javne subjekte - regulatore isti Zakon se ne primjenjuje (obzirom da se primjenjuje Zakon kojim je osnovan regulator), a tako i na Vladu koja djeluje sukladno svojim zakonskim ovlastima. Nadalje, stranke u ovom postupku su se pozivale na slučajeve Europskog suda pravde, pa tako: Drijvende Bokken (C-219/97), Albany (C-67/96), FFSA (C-244/94), Ambulanz Glöckner (C-475/99) i dr. u kojima su navodili slučajevi kada je Europski sud pravde, isključio konkurenciju radi toga što stranka u postupku nije smatrana gospodarskim subjektom ili pak utvrdio narušavanje konkurencije, gdje je ocijenio kao gospodarski subjekt neko tijelo javne vlasti.

Međutim, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da niti jedan ovaj slučaj na koji su se stranke pozivale nije relevantan za ovaj postupak, u kojem je predmet postupka osporavanje Odluke o listi lijekova, donesene od strane Vlade, na temelju zakonskih ovlasti, već se svi navedeni slučajevi odnose na situaciju, kada je upravo bilo potrebno primijeniti tzv. funkcionalni pristup, te u svakom pojedinačnom slučaju ocijeniti je li aktivnost subjekta gospodarskog karaktera kojim se bavi tijelo javne vlasti.

Stoga, Konkurencijsko vijeće smatra da ukoliko bi isto, kao tijelo nadležno za zaštitu tržišne konkurencije u Bosni i Hercegovini, bilo zaduženo da proširivanje, sužavanje, mijenjanje ili pak ukidanje liste lijekova donesene od strane kantonalnih vlada, takvo postupanje bi dovelo do pravne nesigurnosti.

Konkurencijsko vijeće je u postupku utvrdilo kako Vlada donošenjem predmetne Odluke ne obavlja gospodarsku djelatnost, ne sudjeluje u proizvodnji i/ili prometu roba, odnosno pružanju usluga, time ni neizravno ni izravno ne sudjeluje na tržištu, zbog čega se isti ne može smatrati "gospodarskim subjektom" u smislu Zakona o konkurenciji.

U ovom konkretnom slučaju, nesporno je utvrđeno kako Vlada USK ima, sukladno svojim zakonom dodijeljenim nadležnostima, nadležnost za donošenje Odluke o listi lijekova, kojom se određuju koji lijekovi se mogu propisivati na teret sredstava Zavoda zdravstvenog osiguranja kantona, pa tako na sve one aktivnosti koje određeni subjekt, odnosno "tijelo javne vlasti" obavlja sukladno svojim zakonskim nadležnostima, odnosno aktivnosti koje obavlja po posebnom propisu (Zakon o lijekovima FBiH i Pravilnika o bližim kriterijima), ne mogu se primjenjivati propisi o zaštiti tržišne konkurencije, budući da se u konkretnom slučaju Vlada, kao izvršno tijelo vlasti, ne može smatrati gospodarskim subjektom u smislu članka 2. Zakona o konkurenciji.

Slijedom naprijed navedenog utvrđeno je kako Vlada USK nije počinila zabranjeni sporazum iz članka 4. stavak (1) točka a) i b) Zakona, kojim je propisano da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori gospodarskih subjekata, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata, koji se isključivo odnose na neizravno ili izravno utvrđivanje kupovnih ili prodajnih cijena ili bilo koji drugi trgovački uslovi, ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta, tehničkog razvoja ili ulaganja, donošenjem Odluke o listi lijekova.

Na temelju svega navedenog Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 1. izreke ovoga Rješenja.

Konkurencijsko vijeće ukazuje da je u posljednjem Izvješću o Bosni i Hercegovini za 2023. godinu, kao dokumentu u kojem Europska komisija objavljuje informacije o napretku Bosne i Hercegovine u procesu europskih integracija, između ostalog, navedeno da Bosna i Hercegovina treba da poduzme mjere kako bi prestala praksa pojedinih kantona da određene uvezene lijekove isključuju sa lista lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obveznog zdravstvenog osiguranja.

Iz navedenog je jasno da je donošenje liste lijekova koji se mogu izdavati na recept na teret obveznog zdravstvenog osiguranja, od strane izvršnih organa vlasti pojedinih kantona, prepoznato isključivo kao jednostrana trgovinska mjera Bosne i Hercegovine, u okviru zaključenog SSP-a, te Europska komisija nadalje daje preporuku isključivo vladama kantona da se prekine sa ovakvom praksom uređenja trgovine.

Slijedom čega, Konkurencijsko vijeće daje preporuku Vladi USK da putem nadležnog ministarstva, osigura zastupljenost svih lijekova na listi lijekova koji se izdaju na

teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja, a koji imaju dozvolu za stavljanje u promet, izdanu od strane Agencije za lijekove i medicinska sredstva BiH, odnosno lista bi trebala da sadrži sve internacionalne nazive nezaštićenih lijekova - INN (generičke nazive) i zaštićene nazive lijekova kako je to razrađeno člankom 5. stavkom (2) Pravilnika o bližim kriterijima za izbor lijekova, postupku i načinu izrade liste lijekova u Federaciji Bosne i Hercegovine, načinu stavljanja i skidanja lijekova sa liste lijekova, obavezama ministarstva zdravstva, zavoda zdravstvenog osiguranja, te proizvođača i prometenika lijekova uvrštenih na liste lijekova, kao i korištenje lijekova, koji ispunjavaju uvjete iz članka 9. istog Pravilnika čiji generički nazive se nalaze na federalnoj listi. Također, podsjećamo da ni Direktiva Vijeća 89/105/EEZ od 21.12.1988. o transparentnim mjerilima kojima se utvrđuje određivanje cijena lijekova za ljudsku upotrebu i njihovo uvrštenje u nacionalne sustave zdravstvenog osiguranja (SL L 40, 11. 2. 1989.) u kojoj se utvrđuju mjerila za stavljanje lijekova na listu lijekova Zavoda zdravstvenog osiguranja, ne predviđa bilo kakvo ograničavanje broja proizvođača na listi lijekova, a posebno ne na temelju zemljopisnog porijekla proizvođača.

10. Troškovi postupka

Konkurencijsko vijeće je prilikom određivanja troškova postupka uzelo u obzir odredbe Zakona o upravnom postupku i to članak 105. stavak (2) Zakona o upravnom postupku, kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su toj stranci nastali sudjelovanjem u postupku.

Prema članku 105. stavak (3) Zakona o upravnom postupku troškovi za pravno zastupanje nadoknađuju se samo u slučajevima kad je takvo zastupanje bilo nužno i opravdano.

Punomoćnik Podnostelja zahtjeva je dana 5.8.2024. godine podneskom broj UP-06-26-3-018-57/22 dostavio troškovnik u ukupnom iznosu od 4.660,00 KM sa uključenim iznosom PDV-a.

Konkurencijsko vijeće je odbilo zahtjev punomoćnika Podnositelja zahtjeva za nadoknadu troškova postupka, budući da su navedeni postupak izazvali Podnositelji zahtjeva svojim postupanjem i djelovanjem, te s obzirom da nisu uspjeli u postupku, nemaju pravo na nadoknadu troškova postupka, u smislu Zakona o upravnom postupku.

Na temelju gore navedenog, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 2. izreke ovoga Rješenja.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovoga Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna stranka može pokrenuti Upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovoga Rješenja.

Broj UP-06-26-3-018-58/22
07. studenoga 2024. godine
Sarajevo

Predsjednik
Ivo Jerkić

САДРЖАЈ

**САВЈЕТ МИНИСТАРА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 408 Одлука о стицању држављанства Босне и Херцеговине (српски језик)
Одлука о sticanju држављанства Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)
Одлука о stjecanju држављанства Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)
- 409 Одлука о расписивању Јавног огласа за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине из реда стручњака (српски језик)
Одлука о raspisivanju Javnog oglasa за избор и именовање члана Управног одбора Управе за индиректно опорезивање Bosne i Hercegovine из реда стручњака (bosanski jezik)
Одлука о raspisivanju Javnog oglasa за избор и именовање члана Управног одбора Управе за neizravno опорезивање Bosne i Hercegovine из реда стручњака (hrvatski jezik)
- 410 Упутство о измјени и допуни Упутства о начину планирања, одобравања и реализовања вишегодишњих пројеката у институцијама Босне и Херцеговине (српски језик)
Упутство о измјени и допуни Упутства о начину planiranja, odobravanja i realiziranja višegodišnjih projekata u institucijama Bosne i Hercegovine (bosanski jezik)
Naputak о измјени и допуни Naputka о начину planiranja, odobravanja i realiziranja višegodišnjih projekata u institucijama Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik)

- 411 Закључак о давању сагласности микрокредитној фондацији МИ-БОСПО за подношење апликације Развојној банци Савјета Европе за програмски зајам у сектору микрофинансирања (српски језик)
Zaključak о davanju saglasnosti mikro kreditnoj fondaciji MI-BOSPO за podnošenje aplikacije Razvojnoj banci Vijeća Evrope за programski zajam u sektoru mikrofinansiranja (bosanski jezik)
Zaključak о davanju suglasnosti mikro kreditnoj zakladi MI-BOSPO за podnošenje aplikacije Razvojnoj banci Vijeća Europe за programski zajam u sektoru mikrofinansiranja (hrvatski jezik)

**МИНИСТАРСТВО ОДБРАНЕ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 412 Правилник о измјенама Правилника о систему класификације војних лица (српски језик)
Pravilnik о izmjenama Pravilnika о sistemu klasificiranja vojnih lica (bosanski jezik)
Pravilnik о izmjenama Pravilnika о sustavu klasificiranja vojnih osoba (hrvatski jezik)

**КОНКУРЕНЦИЈСКИ САВЈЕТ
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ**

- 413 Рјешење број УП-06-26-3-018-58/22 (српски језик)
Rješenje broj UP-06-26-3-018-58/22 (bosanski jezik)
Rješenje broj UP-06-26-3-018-58/22 (hrvatski jezik)

službena glasila 2024.

JP NIO Službeni list BiH
Dž. Bijedića 39, Sarajevo
Bosna i Hercegovina
tel/fax: ++387 33 722 079
722 054
722 041
e-mail: slist@slist.ba
www.sluzbenilist.ba

http://www.sluzbenilist.ba/home/index

Sluzbeni List- Naslovna Stranica

File Edit View Favorites Tools Help

Convert Select

SLUŽBENI LIST BIH
JP NIO Službeni List
Bosne i Hercegovine

Jezik Službena glasila Oglašavanje Pretraga Vjesti Web shop Info Javne nabave

Naslovna stranica

IZMJENE PLANA JAVNIH NABAVKI ZA 2022. GODINU

Službeni glasnik BiH
broj 1/23

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O IMENOVANJU PREDSTAVNIKA BOSNE I HERCEGOVINE U ZAJEDNIČKI ODBOR ZA OBRAZOVNU I ZNANSTVENU SURADNJU IZMEĐU VIJEĆA MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE I VLADE REPUBLIKE SJEVERNE MAKEDONIJE

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O ODOBRAVANJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Službene novine Federacije BiH
broj 104/22

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O PRESTANKU VAŽENJA UREDBE O UTVRĐIVANJU VLASTITIH PRIHODA, NAČINA I ROKOVA RASPODJELE

VLADA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
UREDBU O KRITERIJIMA ZA OBRAČUN I NAČIN PLAĆANJA NAKNADA ZA PROIZVODE KOJI NAKON UPOTREBE POSTAJU AMBALAŽNI OTPAD I ELEKTRIČNI I ELEKTRONSKI OTPAD

Službene novine Kantona Sarajevo
broj 1/23

SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
ODLUKU O DAVANJU SAGLASNOSTI NA ODLUKU O PRIVREMENOM FINANSIRANJU ZAVODA ZDRAVSTVENOG

Međunarodni ugovori
broj 8/22

PREDSEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE
ODLUKU O PRIHVATANJU ODRICANJA I IZMJENA I DOPUNA U SVEZI SPORAZUMA O INVESTICIJSKOM

branka
→ Promjena šifre
→ Odjava

JP NIO
Službeni list BiH
Dž. Bijića 39/III
71000 Sarajevo, BiH
tel/fax:
+387 33 72 20 30
e-pošta:
Sluzbeni.list@nio.gov.ba

ISO 9001
INTERCERT

BAZA PRAVNIH AKATA

SLUŽBENI GLASNIK
 BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК
 БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК

БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Издавач: ЈП НИО Службени лист БиХ
 Ц. Биједића 39/III, 71000 Сарајево, Босна и Херцеговина
Директор и одговорни уредник: Драган Прусина
Техничка припрема:
 Уредништво ЈП НИО Службени лист БиХ
Штампа: УНИОНИНВЕСТПЛАСТИКА д. д. Сарајево
За штампарију: Мухамед Мирвић
Телефони:

Централа:	033 72 20 30
Директор:	033 72 20 61
Уредништво:	033 72 20 38
Рачуноводство:	033 72 20 48
Служба за правне и опште послове:	033 72 20 51
Претплата:	033 72 20 54
Огласни одјел:	033 72 20 49 и 72 20 50
Комерцијала са пословницом и продајом:	033 72 20 43

Претплата се утврђује полугодишње, а уплата се врши УНАПРИЈЕД у корист рачуна:

UNICREDIT BANK ДД	338-320-22000052-11
ASA BANKA ДД Сарајево	134-470-10067655-09
ADDIKO BANK АД	
Бања Лука, филијала Брчко	552-000-00000017-12
RAIFFEISEN BANK DD БиХ Сарајево	161-000-00071700-57

Рекламације за непримљене бројеве примају се 20 дана од изласка листа.

Идентификацијски број	4200226120002
Порески број	01071019
ПДВ број	200226120002

Претплата за I полугодиште 2025. године на "Службени гласник Босне и Херцеговине", 120,00 КМ.

Web издање: <http://www.sluzbenilist.ba>

Годишња претплата 240,00 КМ по кориснику

e-mail: redakcija@sllist.ba - oglasia@sllist.ba - pretplata@sllist.ba - racunovodstvo@sllist.ba - jnb.komercijala@sllist.ba